

ORHAN KURAL'A ARMAĞAN

KORONA GÜNLERİNDE GEZGİN OLMAK

44 GEZGİN YAZARIN ORTAK ESERİ

EDİTÖR: TİMUR ÖZKAN

Orhan Kural'a Armağan
KORONA GÜNLERİNDE GEZGİN OLMAK

44 Gezgin Yazarın Ortak Eseri
Editör: Timur Özkan

Orhan Kural'a Armağan

KORONA GÜNLERİNDE GEZGİN OLMAK

Editör: Timur Özkan

Kapak: Utku Çetin

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER ¹

Önsöz	7
Koronaya Hayranım ve Şimdi Sıra Bende! Orhan Kural	9
İki Ayrı Kıtadaki İki Madenci Kenti Turhan Demirbaş	10
Bir Düş Kırıklığı ve Bitmeyen Bir Heyecan A.Rüştü Hatipoğlu	15
Benimle Ada Kapmaca Oynar mısınız? Erdem Engin Tavlayan	21
Covid 19 – Yitik ‘20 – Umudumuz ‘21 Timur Özkan	25
Korona Günleri Nuran Uyar	36
Mezza Luna N.Emre Apaydın	40
Siyah Gül Meliha Yıldırım	47
Avrupa’nın En Kuzeyinden Bir Gezi Anısı Süleyman Münci Kaymak	51
Mumyanın Dansı Murat Özsoy	57
Korona Günlerinde Fransa: Lille-Amiens-Poitiers Orhan Kural	64
“Volga Volga” Anılarımdan Nimet Berkok Toygar	71
Guilin’de Geleneksel Balık Avcılığı Kâmil Toygar	73
Adını Duymadığım Moldova İkinci Vatanım Oldu Hüseyin Gökçe	75
Her Koşulda, Keyifli, Verimli ve Üretken Olmak Mehmet Tunçer	79
Machu Picchu ve Amazonlar Oktay Gürlek	84
Ürdün Kasrıları Danyal Âşık	89

---

¹ Yazılar geliş tarihlerine göre sıralanmıştır.

Korona Günlerinde Adalet Ağaoğlu'nun İzinde Sultan Sarı	95
Ankara Gemisi Ömer Faruk Eryılmaz	101
Senarist, Yönetmen, Başrol: Covid-19 Nalan Elguş	109
Bir Tutkudur Seyahat Yako Taragano	113
Salgında Yeni Bir Dünya Kurmak Ahmet Bozkurt	121
Korona Dünyayı Geziyor, Ya Biz Gezginler Sevcan Akesi	126
Atın Rüyası Z.E.Deniz Oğuz	133
Bir Yerlere Gitmeden de Gezgin Olunur mu? Ali Vedat Oygür	140
e-GEZGİN Korona Günlerinde Doğdu! İnci Karaman	146
Korona Günlerinde de Devam Eden Sergi Geleneğimiz Murat Selam	151
Hocam, Sizsiz Olmuyor Mürşide Okumuş	154
Turkuvaz Tablo, Zoom, Ekşi Maya, Kalamaki Belkıs Ceyla Çetinsoy	160
Korona Günlerinde Glacier Express Sevcan Akesi	165
Orhan Kural ile Seyahat Etmek Hülya Saçlı	171
Ertelemek Alışkanlığa Dönüşmemeli Suat Şimşek	178
Hep Siz mi Yapacaksınız? Ceyhun Özener	180
İnsanların Piknik Yapması Yasaktır Nuray Özener Değirmencioğlu	183
Korona Günlerinde Hayata Tutunmak Kıymet Gözek	185
Bir Rüyaydı Gördüklerim, Öğrendiklerim ise Gerçek Betül Ayabakan Belgen	189
Cesur Orhan Hoca Feyza Kelly	195
Korona Günlerinde Nomad Mania Sıralamasında Yükselmeyi Başaran Tek Gezgin Uğur Demircan	197
Tanıdığım Prof.Dr. Orhan Kural Hüseyin Başusta	200

Orhan Bey'e Mektup Jennifer Şebnem Schaeffer	203
Salgın Günlerinde Gezginlerin Dünyası İbrahim Berksoy	205
Salgın Günleri İtirafları Erica Moreno	211
Yarım Kalan Bir Anı Ve 'An'ı Yaşamamanın Önemi Fatma Akcengiz	214
Bendeki Orhan Kural Serap Yenici	216
Unutulmaz Kalküta Anısı Filiz Uçan	219
Korona Günlerinde Prag Anastasios Zimirikakis	221
O, Seyahatlerine Devam Ediyor İvan Tretyakov	225
Evliya Çelebi ve Orhan Kural Timur Özkan	230
Prof.Dr. Orhan Kural'ın Özgeçmişi	233
Editörün Özgeçmişi	239
Yazarların Özgeçmişleri	242
Bu Kitap Nasıl Oluştu?	263

Önsöz

Korona... Covid-19... Pandemi... Salgın...

Bir yıl boyunca en çok duyduğumuz sözcükler.

Prof.Dr. Orhan Kural... Bilim insanı... Öğretim üyesi... Çevreci... Gezgin... Yazar...

Dünyayı sarsan bir virüsle dünyanın en çok gezen insanlarından birinin yollarının kesişmemesi düşünülemezdi.

Nitekim öyle oldu.

Birçok farklı kimliğiyle hemen herkesin tanıdığı Prof.Dr. Orhan Kural ya da dostlarının ifadesiyle Orhan Hoca koronaya yakalandı.

Haberi aldığımda -her nasılsa- aniden aklıma geliverdi bu kitap projesi.

Orhan Kural'a Armağan Kitap, kendisine bir armağan olmanın yanı sıra deneyimli bir gezgin ve gezi yazarı olarak bizlere örnek olmuş bir insanın adını kütüphanelerimizde yaşatacak bir eser olacaktı.

Her şeyden önce çok kısa bir sürede, adeta kendiliğinden ortaya çıktı "Korona Günlerinde Gezgin Olmak".

Orhan Hoca'nın, Prof.Dr. Feriha Öz Acil Durum Hastanesi'ndeki tedavisiyle aynı zamanda başlattığımız girişim, rekor sayılabilecek bir hızla gelişti ve öngördüğümüz tarih olan 31 Aralık 2020'den de önce sonuca ulaştı.

Yazıların toplanmasına paralel olarak kitabın tasarım süreci de devam etti ve 22 Aralık 2020 tarihi itibarıyla kitabımız (son düzeltmeleri hariç) hazır oldu.

Korona Günlerinde Gezgin Olmak, hepsi de ilk kez bu kitapta yayınlanan yazılardan oluşan içeriğinin yanı sıra yazın

dünyasında korona günlerini anlatan ilk kitap olma özelliği de taşıyor.

‘Orhan Kural’a Armağan’ kitabın bir diğer özelliği de kitapta yer alan yazıların birçoğunda korona günlerinde gerçekleştirilen yurtdışı/yurtiçi gezilerin anlatılması. Orhan Kural’ın korona günlerinde yaptığı Fransa gezisinin izlenimleri de kitaptaki yerini aldı.

Bu vesileyle kısaca kitabın formatına da değinecek olursam öncelikle belirtmek isterim ki içerik/tema açısından oldukça esnek bir yaklaşımda bulduk. Yazarlarımız korona günlerinde gezgin olmayı nasıl anladılarsa öyle anlattılar; günce, anı, gezi yazısı, deneme, öykü... Bu anlamda ortaya çıkan sonuçtan çok memnunum.

Zaman zaman dile getirdiğim gibi editörlük yapmanın en keyifli tarafı, gelen yazıları herkesten önce okumak şansına sahip olmaktır. Anlatması biraz zordur; yeni doğan bir bebeği, annesinden hemen sonra, akrabalarından bile önce kucağınıza almak gibi bir duygudur bu.

Konuyu dağıtmak ve önsözü çok uzatmak istemem. Kısacası ben bu yazıları okurken çok keyif aldım, sizlerin de aynı keyfi alacağınıza eminim.

Son olarak bu kitap çalışmasını destekleyen ve yazılarıyla katkı veren tüm gezgin-yazar dostlarımıza ve kapak tasarımını yapan Utku Çetin’e teşekkür ediyorum.

Timur Özkan

KORONAYA HAYRANIM VE ŞİMDİ SIRA BENDE!

Prof.Dr. Orhan Kural

Zaten aylar önce “yağma yok” adlı videoda anlatmıştım ve bir milyon seyredildi!

Koronoya teşekkür ederim.

Ekolojiyi, masumları düşünmeden tüketenler, sürekli çöp yaratanlar, hayvanları oyuncağa çevirenler, dünyamızda günde 22 bin kişi açlık ve susuzluktan ölürken sesi çıkmayanlar, iki bavul dolusu bikini ile Bodrum’a giden sanatçı bozuntuları, milyarlarca dolar alıp vergi vermeden lüks araçlarla gezinen profesyonel futbolcular, Oskar töreninde bir defalık kullandıkları onbinlerce dolarlık elbiselerle kırmızı halıda yürüyenler!

Koronaya teşekkür ederim. Onlara da acımadın. Yağma yok. Tüm dünyayı korkuttun. Pes ettirdin. Seninle başa çıkamadılar. Şimdi ben koronayım ama inanın hiç korkmuyorum. Son iki ayda beş ülkeyi² ziyaret ettim. Acaba birileri sürekli pizza atıştırırken, malın mülkün değerinin olmadığını, herkesin bu virüs karşısında eşit olduğunu ne zaman anlayacak ve ders alınacak mı? Hiç sanmam! 23.11.2020

Prof.Dr. Orhan Kural

İTÜ Maden Fakültesi E. Öğretim Üyesi
İstanbul Aydın Üniversitesi Öğretim Üyesi
İstanbul Esenyurt Üniversitesi Öğretim Görevlisi
Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Muhasip Üyesi
Benin Cumhuriyeti Fahri Başkonsolosu
Vanuatu Cumhuriyeti Fahri Konsolos Yrd.
Sarıay Derneği Başkanı,
Türkiye Gezginler Kulübü Kurucu Başkanı

---

² Editörün notu: Bu ülkeler Fransa, Rusya, Irak, KKTC ve Malta’dır. Kural’ın Fransa izlenimleri bu kitabın 64. sayfasında, Rusya gezisinde yerel basına verdiği röportaj 225. sayfasında, Malta gezisine ait kısa bir mesajı ise 154. sayfasında okunabilir.

İKİ AYRI KITADAKİ İKİ MADENCİ KENTİ

Turhan Demirbaş

Değerli meslek büyüğümüz Prof.Dr. Orhan Kural'a armağan kitap projesi duyurulduğunda ilk aklıma gelen fikir; birisinde üniversite yıllarından başlayarak bir süre yaşadığım, diğerini ise birkaç kez gezmek fırsatı bulduğum iki madenci kentini yazmak oldu.

Biri ülkemizde, diğeri Amerika Birleşik Devletlerinde bulunan bu kentler gezginlerin genellikle rağbet etmedikleri yerler oldukları için yayınlanacak armağan kitapta buraları anlatmanın gezgin okurlar için de ilginç olacağını düşündüm.

Ayrıca Sayın Kural tanınmış bir gezgin olmanın yanı sıra Madencilik alanında birçok kitaba imza atmış bir bilim insanı olduğu için, bu kitapta iki madenci kentinin yer almasının sevgili hocamıza özel bir armağan olacağına inanıyorum.

2010 yılında, o zaman ABD'nin Birmingham kentinde çalışan oğlumun yanına ilk defa gittiğimde Zonguldak'a benzeyen bir şehir bulacağımı bilmiyordum. Belki ilk anda fark edilmiyordu ama gezdikçe daha iyi anladım ki ABD'nin Alabama Eyaleti'nin Birmingham kenti, her bakımdan bir maden kenti idi ve birçok yönüyle Zonguldak'a benziyordu.

Zonguldak'ta taşkömürü 1829 yılında bulunmuş ve 1848 yılından itibaren üretim başlamıştır.

Birmingham'da ise kalorisi yüksek linyit kömürü (ve demir) 1840 yılında bulunmuş olup savaş yılları da dahil olmak üzere 1853'den beri üretim yapılmaktadır.

Birmingham'dan kuzey-batı yönünde Memphis şehrine giderken gördüğüm açık kömür işletmesi ve termik santral, Çatalağzı'nı hatırlatıyordu.

Birmingham'da maden bulunmasıyla birlikte kentin göç almaya ve büyümeye başlaması da Zonguldak'a benziyordu.

O yıllarda yapılan demiryolları halen her iki kentin de ortasından geçiyordu.

Ancak arada bazı farklar yok değildi. Birmingham'da termik santral haricinde, madencilik işletme ve fabrikaları müze halini alırken Zonguldak'ta müze olabilecek lavvuvar soğutma kuleleri dışında yıkılmıştır.

Zonguldak zamanla küçülürken, Birmingham Alabama eyaletinin en büyük şehri olarak varlığını geliştirerek sürdürmektedir.

Birmingham ve Zonguldak'a ait gezi izlenimlerine paylaşmaya başlamadan önce değerli hocamıza bir kez de buradan geçmiş olsun dileklerimi sunuyorum.

ABD'nin Endüstri Kentlerinden: Birmingham

ABD'nin girdiği dünya savaşlarında ihtiyaç duyduğu silah için gereken hammadde yani demir madeni Alabama eyaletinin Birmingham kentinde bulunuyordu. Demir eritmek için gerekli enerji ihtiyacı ise Birmingham yakınlarında kömür bulununca tamamlanmış oluyordu.

Demir ve kömür madenlerinin bulunması üzerine kurulmaya başlanan Birmingham zamanla Amerikan demir-çelik endüstrisinin merkezi olmuştur. Halen demir üretimi atıl durumda ancak kömür üretimi Termik santral için devam etmekte. Özel sektör tarafından işletilmekte olan termik santralın -uzaktan gördüğüm kadarıyla- bizim Afşin Termik Santrali kadar olduğunu söyleyebilirim.

Dünya savaşları öncesi artan sanayi üretimine paralel olarak Afrika'dan Birmingham'a yoğun bir şekilde köle getirilmiş. Gelenler demir ve kömür madenlerinde ve Demir-Çelik Fabrikasında çalıştırılmışlar. Birmingham İnsan Hakları Müzesini gezerken o yıllara ait birçok fotoğraf gördüm. Müze gezisi öncesi; Siyah-Beyaz ayrımını gözler önüne seren bir film seyrettik. Müzenin olduğu yerde o yıllarda dört siyah katledilmiş. Ayrıca Klu Klux Klan hareketi burada, Alabama-Birmingham'da başlamış.

Birmingham'ın gezilip görülmesi gereken yerlerinden biri de Vulcan Park. Dünyanın en yüksek demir konstrüksiyon heykelinin ve New York'taki Özgürlük Heykeli'nden sonra ABD'nin en yüksek ikinci anıtının bulunduğu park aynı zamanda güzel bir Birmingham panoraması sunuyor. Burada, Birmingham'ın geçmişini gösteren müzeyi gezebilir ve/veya kentin simgesi olan yüz yıllık heykelin (yapımı 1904) balkonuna asansörle çıkarak daha geniş açıdan Birmingham fotoğrafları çekebilirsiniz.

Birmingham'ın tarihi kent merkezini teşkil eden Five Points Bölgesi, adından da anlaşılacağı gibi beş caddenin kesiştiği küçük bir meydan. Bir köşesinde büyük bir kilise ve etrafta birkaç kafenin bulunduğu bu meydandan sonra kentin ortasından geçen tarihi demiryolu hattını görebilirsiniz.

Birbirine dik cadde ve sokakların numaralandığı downtown'da, güneyden başlayarak küçülen numaralar demiryolunda sıfırlanıyor ve sonra tekrar birden başlayarak kuzeye doğru büyüyor.

Five Points'in bulunduğu Güney 11. Cadde'den yürüyerek önce Güney 10 ve 6. caddeler arasında kalan UAB (University of Alabama at Birmingham) binalarını görebilir, oradan da yarım saatlik bir yürüyüşle Kuzey 3'de Alabama Tiyatrosu'na, Kuzey 6'da Birmingham Kütüphanesi'ne ve Kuzey 8'de de Birmingham Sanat Müzesi'ne ulaşabilirsiniz.

Birmingham'da ayrıca Alabama Spor Salonu ve Meşhur Sporcular Müzesi ile Alabama Caz Salonu ve Meşhur Cazcılar Müzesi de meraklıları tarafından görülecek yerler arasında not edilebilir.

Bugün için 4 milyon nüfusa ev sahipliği yapan Alabama Eyaleti; oldukça yeşil, ormanı bol ve sakin bir eyalettir. Ayrıca Alabama'nın okyanusa kıyısı vardır. Eyaletin en büyük şehri olan Birmingham'ın nüfusu civar kasabalarla birlikte 1 milyona yaklaşmaktadır. Alabama'nın başkenti Montgomery, burası 1860'lı yıllardaki iç savaştan önce güney ve kuzey olarak ikiye

ayrılmış olan ABD'nin güney konfederasyonunun başkentliğini yapmış.

Montgomery'e giderseniz, hâlâ orada küçük bir beyaz saray görürsünüz. Güney konfederasyonunun başkanı orada yaşamış. Güney Konfederasyonu ruhu, Alabama, Mississippi ve Tennessee gibi güney eyaletlerinde hâlâ hissedilmektedir. Örneğin Güney Konfederasyon bayrağını evlerinin bahçelerine asarlar.

Birmingham'ın arabayla 2 saat kuzeyindeki Huntsville'de NASA'nın bir üssü ve müzesi vardır.

Son bir not; Birmingham'ın adı İngiltere'deki Birmingham'dan gelmekle birlikte ikisi arasında telaffuz farkı var. İngiltere'deki Birmingham'ın sonundaki ham "him" diye okunurken Alabama'dakininki ise "hem" diye yani "Borminghem" şeklinde okunuyor.

Kömürün ve Emegın Başkenti: Zonguldak

Bir endüstri kenti olmasına rağmen sahip olduğu doğal güzellikleri ve tarihi değerleriyle ciddi bir turistik potansiyele de sahip olan Zonguldak'ta turizm deyince akla öncelikle doğa harikası mağaraları gelir.

Karadeniz kıyısı boyunca uzanan koyları, her mevsim yeşil bitki örtüsü ve orman içi dinlenme alanlarıyla tatilcilere ve doğa gezginlerine hitap eden Zonguldak'ta ilk durağımız, Ankara-Zonguldak yolu kenarında, kent merkezine 5 km mesafedeki Gökgöl Mağarası oluyor.

MTA Araştırma Gurubu tarafından keşfi yapılan ve daha sonra İl Özel İdaresi'ne devredilen Gökgöl Mağarası 3250 metre uzunluğunda olup 875 metresi turizme açılmıştır. Mağara her türden ve renkten muhteşem görünüşlü damlataşlarla kaplıdır. Mağaradan geçen yer altı deresi ve bu derenin oluşturduğu göller, damlataşların yanında, mağaraya değişik bir güzellik katmaktadır.

Zonguldak civarında Gökgöl'den başka, incelemeleri yapılmış fakat henüz turizme açılmamış Kızılelma, Cumayanı, Sofular,

Erçek, Ilıksu ve İnağzı mağaraları vardır. Zonguldak'ın Karadeniz Ereğlisi ilçesinin doğusundaki Cehennem mağzı Mağaraları turizme açılmış durumdadır. Üç mağaradan oluşan Cehennem mağzı'ndaki mağaraların birinde antik bir kilisenin bulunması İnanç Turizmi açısından önemlidir.

Daha sonra kömür renkli Üzölmez Deresi kenarından şehir merkezine ulaşıyoruz. Gazi Paşa Caddesi şehrin ana yolu durumunda, Üzölmez Deresi'nin bir kısmının kapatılıp yol yapılmış olmasına rağmen caddedeki yaya ve araç trafiğı her zaman yoğundur.

Gazi Paşa Caddesi üzerinde dikkat çeken Madenci Anıtı'nı gördüğümüzde, evet emeğın başkentine geldik diyeceksiniz.

Zonguldak sahilindeki her zaman kalabalık parkları ve balıkçı lokantalarını gördükten sonra yürüyüşünüze devamla bir başka anıt göreceksiniz. Bu anıt madenlerde Grizu faciasında canlarını yitiren madenciler anısına yapılmıştır. Yolumuzun üzerinde bulunan Maden Mühendisleri Odası, Atatürk'ün Zonguldak'a adım attığı yer olan eski İskele yerinde bulunan tarihi binada hizmet vermektedir.

Kömür bulunana kadar küçük bir balıkçı köyü olan Zonguldak'ın tarihi kalıntıları genellikle Karadeniz Ereğlisi ilçesindedir. MÖ 6. yüzyılda kurulan ve önemli bir ticaret kenti olan Karadeniz Ereğlisi'nde; Cehennem mağzı Mağaraları'nın bulunduğu Acheron vadisi ören yeri başta olmak üzere, Helen, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine tarihlenen sur kalıntıları, Ereğli Kalesi, Herakles (Herkül) Sarayı, Çeştepe Fener Kulesi, Bizans Sarnıcı, Krispos Anıtmezarı, Bizans Kilisesi, Ayasofya Kilisesi ve Halil Paşa Konağı gezilebilir.

Zonguldak gezimizi, yörede taşkömürünü keşfederek tarihe geçen Uzun Mehmet'in, Kozlu sahil yolundaki Balkayası semtindeki Anıtını ziyaret ederek sonlandırıyoruz.

BİR DÜŞ KIRIKLIĞI VE BİTMİYEN BİR HEYECAN

A.Rüştü Hatipoğlu

*Merhaba dilerim yeni koşulların artık seni çok rahatsız etmiyordur. Bu korona da bir bakıma işe yaradı... ;-))) Burada fazla bir şey yazmayacağım zira ekte kitap projesi için biraz önce kaleme aldığım yazımda son gelişmeleri okuyacaksın... Umarım uygundur. "UYGUN!.." de lütfen. Çünkü böyle durumlarda bir an içimden gelir bir şeyler yazarım ama sonraya kalırsa elim bir türlü kaleme gitmez. :-))) Beyan ve özgeçmişini sonra yollayayım... 27.11.2020 **A.Rüştü Hatipoğlu***

*Sevgili Seçkin Gezgin, İlk yazı senden geldi, hızına hayranım ve teşekkür ediyorum. Ben de aynı hızla okudum ama hem biraz kısa buldum, hem de Nepal kısmını biraz daha geniş anlatmanı istedim. Ayrıca biraz da geçmiş anılarından bahsedersen Nepal kısmı çok daha heyecan verici olur. Nasılsa zamanımız var, lütfen biraz daha çalış... 27.11.2020 **Timur Özkan***

*Önerin doğrultusunda başlığı değiştirdim ve yazımı eklemeler yaparak biraz geliştirdim (...) Dilerim bu sefer yaptığımızın genel anlayışına daha uygun olmuştur...29.11.2020 **A.Rüştü Hatipoğlu***

2019 yılını 2020 yılına bağlayacak kış yaklaşıyor.

Hem ekonomik durumlar hem de elde olmayan diğer nedenlerden dolayı kısa soluklu geziler dışında uzaklara kaçamamanın yarattığı bir psikoloji sonucu artık bir yurtdışı gezisi planlamak şart oldu.

Neresi? Neresi derken uzun süredir aklımda olan ancak yakın olduğu için daha ileri (!) yaşlara ertelediğim İsrail gezisi aklıma düştü. Neden olmasın? Üstelik hem benim ortaokuldan sınıf arkadaşım Moris orada yaşıyor hem de eşimin üniversiteden arkadaşı Sinan orada. Sadece ülkeyi gezmekle kalmayıp bir de üstelik sevdiğimiz ve çooook uzun yıllardır görüşemediğimiz dostlarımızla buluşacaktık. İnsan daha ne ister?

Hemen planlamaya giriştim. Moris, Bat Yam'da yaşadığı için Tel Aviv'e uçacak ve gezimize oradan başlayacaktık. Genç bir çift arkadaşımız da bize eşlik edecek olduğundan bir araba

kiralamayı uygun bulduk. Kısaca, Bat Yam'dan yola çıkıp değişik yerlerde konaklayarak sırasıyla Kudüs, Ölü Deniz, Sinan'ın yakınında yaşadığı Tiberias, Nahariyya, Hayfa ve tekrar Bat Yam ve Tel Aviv'den evimize döneceğiz.

Konaklayacağımız yerleri ayarladık, arabayı kiraladık, gidiş dönüş uçak biletlerimizi de aldık ve Mayıs 2020'de yolcuyuz. Bütün hazırlık Ocak başında sonuçlandı, iş sadece gidip gezinin keyfini çıkarmaya kaldı.

Heyhaaat!. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Büyük şeytan iş başındaydı!.. KORONA... Her şey allak bullak oldu tabii... booking.com hemen iadeyi yaptı. hotels.com haftalarca uğraştırdı ve sonunda (kullanabileceğimizden hiç te emin değilim!) aynı otelde bir yıl zarfında kullanabileceğimiz bir kupon yolladı. Aynı otel!.. Araba kiralama şirketi de hiç sıkıntı çıkarmadan gerekli iadeyi yaptı. Kaldı geriye Pegasus; o da aynen hotels.com gibi bir yıl geçerli bir iade kuponu lütfetti. Bu gidişle onu da kullanamayacağız. Hadi kullandık diyelim; enflasyon ve paranın değer kaybı ne olacak? Umurlarında değil!..

Bu dönem böylece, bir gezi iptaliyle nihayetlenmedi tabii ki!..

Ardından geldi yasaklar... Neyse ki biz şanslıyız; Köyceğiz'de yaşıyoruz. Küçük yer olmanın getirdiği birçok artı var. Örneğin salgın çok daha az etkili, dolayısıyla kontroller daha esnek. Yine de olabildiğince insanlardan kaçmayı yeğliyorum. Dışarı çıktığımda da doğaya kaçıyorum. Gittiğim yerlerde pek insanla karşılaşmıyorum. Karşılaşırsam da olabildiğince mesafe koyuyorum araya, olmadı hemen maskemi takıyorum.

Son gelen (Ağustos sonu) yasaklarla da il dışına çıkmalarımız hemen hemen tümüyle ortadan kaldırıldı. İl dahilinde sorun yok. Bu sayede de Köyceğiz'den Akçabük'teki devremülkümüze gelebildik. Burada da mevsimine göre olağandan çok daha fazla insan var. Herkes büyük kentlerden kaçmış. Genelde maske kuralına uyuluyor; bazı ortamlarda abartılıyor olsa da... (Örneğin karı-koca arabada yalnız gidiyorlar ama ikisi de maskeli.)

Bahardaki ilk yasaklarla inanılmaz kilolara çıkınca Oya da ben de isyan bayraklarını çekip hemen kontrollü beslenmeye başladık. Zaten normal bir kiloda değildim ama obes olmuşum. 1.66 boy, 90.5 kg!.. Hiçbir pantolona giremiyordum. Başlangıç 27 Mayıs'tı (biz de kilo devrimi yapmışız...). Fakat yalnızca az yemekle bu iş olmayacaktı. Temmuz ayı başında rutin sabah egzersizleri ve yürüyüşe başladım. Önce 4.000 adımla başladım ama çok kısa bir sürede bunu 10 kilometreye ve bazen de 12 ila 15 kilometreye çıkardım. Bazılarının belki haberi vardır; 8 Kasım'da da TEMA yararına bağış toplamak amacı ile 15 kilometre yürüdüm ve değerli dostlar sayesinde hedeflediğim bağış miktarının bayağı üstüne çıktım.

Peki bu beslenme ve spor programının sonucu ne oldu? Kasım başı, 73.5 kilo...

Tempo devam ediyor. Artık bu, normal yaşam biçimim haline gelmeye başladı. Hedef 65 kilo. Ona ulaştıktan sonra tempo devam ama yenilen nevale miktarında artış olacak ve 65'i koruyacağım. Kararlıyım, damatlık kıyafetimi giyip yakışıklı bir fotoğraf çektireceğim...

Bu arada gezi hayalleri bitti mi? Asla!..

Arabamızın üstüne çadır monte ettirme planlarına başladım. Bütün alt yapı tamam ama maalesef bize gelen 10:00-13:00 haricindeki sokağa çıkma yasağı çadır montajı için İzmir, Bornova'ya gitmemi engelliyor. Şirketin elinde bizim arabaya uyan taşıyıcı bar da varmış. Yarın gitsem hemen birkaç saatte monte edebilecekler. Ama gidemiyorum. Köyceğiz'e döndüğümüzde kaymakamlığa uğrayıp gününbirlik gidip gidemeyeceğimi araştıracağım.

Bu arada birçoğumuzun kullandığı uçuş millerim de birikmişti. Hatta yüklü bir kısmı bu yıl sonunda yanacaktı. Zaten aklımda olan, sadece altı ay ertelediğim Nepal için biletimi aldım.

Yine mi Nepal, diyenlerinizi görür gibiyim. Eh, insan kara sevdadan kolay kolay kurtulamıyor. Hem dağları muhteşem, hem de insanları. Evet, hem dağlar, hem de insanları hâlâ bozulmamış, saf ve temiz. Biliyorum daha önce beş kez gittim.

Üç kez Everest bölgesine ki buralara Sagarmatha Ulusal Parkı deniliyor; iki kez de Annapurna bölgesine.

Nepal'e gittiğinde tabii insan sadece dağlarda dolanmıyor. Gitmek isteyenlere önerim Katmandu ve çevresini altını üstüne getirerek gezmeleri. İnanılmaz bir kültürel birikim var. Swayambunath (Maymunlar Tapınağı olarak da biliniyor), Pashupatinath, Patan, Bhaktapur, Budistlerin en önemli tapınaklarından Boudhanath ve saymakla bitmeyecek bir sürü yer. Yanı sıra, Pokhara'ya giderek yamaç paraşütü yapmak çok keyifli olabilir. Chitwan Ulusal Parkı'na gidip bir de fil safari yaptılar mı işte Nepal'in tadına varmış olurlar. Neyse, dönelim biz tekrar benim sevdam dağlara...

İlk kez 4.130 metre yükseklikteki Annapurna Ana Kamp'a gitmiştim. Bu ilk gidişimde yüksek irtifa biraz zorladı beni. Hipoksi (yüksek irtifada yetersiz oksijen nedeniyle solunum sorunu) ile ilk tanışmam bu etkinlikte oldu. Bütün gün yoruluyor ve akşam olunca derin bir uyku çekmek istiyorsun ama tam dalıyorsun ve nefes nefese uyanıyorsun. Böyle böyle de sabahı edince ister istemez performans düşüyor. Üstüne bu duruma benim dağlardaki genel iştahsızlığım da eklenince sıkıntı artıyor.

Annapurna Ana Kamp tırmanışı kesmedi ve daha yükseklere tırmanma arzusu gelip yüreğimin bir köşesine yerleşti. Sonraki seferlerde bunu adım adım gerçekleştirme düşüncesiyle etkinliklerimi sürdürdüm. Bugüne kadar tırmandığım en yüksek irtifa Annapurna Circuit rotasında Thorung La Geçidi (5.416 m) oldu. Burada ufak bir sorun yaşadım. Zirve yolunda 15-20 santim boylarında bir granit plaka buldum.

Zirveye, bir sene önce vefat eden babamın plastikle kaplattığım fotoğrafını bırakacaktım. Bu granit plakanın üzerine babamın adını kazıyarak yanına bırakmak ta güzel olacaktı. Zirveye ulaştığımızda çok heyecanlı idim. Fotoğrafi ve plakayı yerleştirip yanlarında fotoğraf çektirirken o yükseklikte ani olarak fazlaca eğilip kalkmamdan olsa gerek bir anda gözlerim karardı ve kısa süreli kendimden geçtim.

Saniyelik olaylar bunlar. Rehberime kötü hissettiğimi söylediğimde suratıma öyle bir baktı ki çantamı kaptığı gibi elimi tutup beni ayağa kaldırdı. Koşarak aşağıya doğru inmeye başladık. 5 dakika civarında hiç hızımızı kesmeden koşmayı sürdürdük. Ben her kaybedilen irtifa ile kendimi daha iyi hissetmeye başlayınca yavaşladık ve durarak bir süre dinlendik. Sonra da sanki bir şey olmamış gibi rotamıza devam ettik.

Everest Ana Kamp yolculuğumda ise hiçbir sorun yaşamadan 5.400 metrelere kadar çıktım. Sonrasında 6.189 metre yüksekliğindeki Island Peak zirvesini denemek üzere iki kez yola koyuldum. Ancak yolculuk sırasında fark ettim ki bu etkinliğe ne fiziksel ne de tinsel (ruhsal) olarak kendimi hazırlayamamışım, bunun sonucu olarak iki keresinde de sonuç başarısız oldu.

Bu sefer, gitmeme şu anda önümüzde daha on aydan fazla zaman olmasına rağmen beş aydır kesintisiz spor yapıyorum. O güne kadar çok daha iyi durumda olacağıma eminim. Ayrıca, bu etkinliğimde bir sivil toplum örgütüne (ya TEMA ya da TGEV ile TEV) bağış toplamayı hedefliyorum. Eğer tanıtımı iyi yapmayı becerebilirimse kayda değer bir bağış toplayacağımı düşünüyorum. Zira böylesine bir etkinliğe kalkışacak benim yaşımda, bırakın ülkemizde dünyada bile çok az sayıda insan vardır herhalde. İşte beni bu etkinlikte başarıya taşıyacak en büyük etmenlerin başında bu bağış toplama gelecek. Tanıtım konusunda kafam net değil. Nereden, nasıl başlayacağımı bilmiyorum!.. Bu konuda kesin desteğe gereksinimim olacak. Zira hem bu etkinliğe hazırlanacak hem de o işlerin peşinde koşacak olursam odaklanmam bozulup kendimi geliştirmem zor olacak.

Bu dağ etkinliklerim sırasında yaşamımın bir sürü yanını yeniden gözden geçirmeme neden olan gelişmeler yaşadım. En önemlisi de birey olarak kendimizi çok ta fazla önemsemememiz gerektiğini gözlemledim. Bırakın uzayı, bırakın bizim galaksimizi, küçücük dünyamızda bile bir zerre kadar minik ve belki de önemi olmayan varlıklar olduğumuzu düşünmeye başladım. Bunun sonucunda da sorun olduğunu

düşündüğümüz konuların birçoğunun aslında ne kadar da önemsiz olduğunu anladım. Dünyanın bize sunduğu muhteşem güzellikleri koruyup paylaşmak yerine neden birbirimizi sürekli yediğimizi ve dünyayı hızla yok ettiğimizi sorgulamaya başladım. Artık ne zaman insanlardan uzak, doğanın kucağında bulsam kendimi, doğada ve dağlarda yaşadığım tüm zorluklara rağmen, mutluluğum katlanıyor oldu. Belki de bundandır sürekli kendimi dağlara atma, Himalayalar'a kaçma isteğim.

Himalayalar'ın bana cazip gelmesinin önemli bir başka nedeni daha var tabii ki... Dağlarda ben gençlere ayak uyduramıyorum ve benim akranlarımdan çoğu da dağlara gitmek istemiyor. Ama Himalayalar'da benim tempoma uyan bir rehberim ve ağır yüklerimi taşıyan bir taşıyıcı oluyor. Bana da bu işten olabildiğince keyif almak kalıyor. (Böylelerine sosyetik dağcı diyebiliriz.)

Himalayalar'a bu seferki gitme isteğimin önemli bir nedeni daha var benim için!

Himalayalar'ın Everest bölgesinde tanınmış ama zorluğundan dolayı fazla insanın yapmadığı "Üç Yüksek Geçit Yürüyüşü"nü (Three Passes Trek) hedefledim. Genelde 4.000 metrenin üzerinde bir etkinlik; geçitlerin üçü de 5.000 metrenin üzerinde ve bir de 5.545 metrelik bir zirve var programda. Süre 21-22 gün. Bunları kaleme alırken bile içim kıpır kıpır, inanılmaz derecede heyecanlıyım.

Yukarıda sözünü ettiğim yürüyüşlerin ikincil esas amacı da bu etkinliğe hazırlanmak. Nisan 2021 tarihinde gidecektim ama şimdi bu Ekim 2021 tarihine kaldı. Dilerim tekrar ertelemek zorunda kalmam. Zira yukarıda da sözünü ettiğim gibi, 2021 yılının önemi benim artık yetmişli yaşlara geçecek oluşum; 12 Haziran 2021 tarihinde tam 70 yaşında olacağım ve bu yaşımı Himalayalar'da kutlamak istiyorum.

Yazımı her yıl karavanları ile Köyceğiz Gölü kıyısına gelip orada uzunca bir süre konaklayan bir çiftin karavanlarının arkasında yazan yazıyla bitireceğim:

"Çalışmak için çok yaşlı, gezmek için çok genciz!.."

BENİMLE ADA KAPMACA OYNAR MISINIZ?

Erdem Engin Tavlayan

*Proje çok güzel. Aklıma hemen geçen yılbaşı ve Ücra Adalar Atlası geldi. Haberim olsaydı sizin kitapta da yer almak isterdim. Selamlar, 27.11.2020 **Erdem Engin***

*Ücra Adalar Atlası güzel bir konu ama sana az (!) olur, İstersen onu da yaz ama senden daha kapsamlı bir korona günlerinde gezgin olmak yazısı beklerim. 27.11.2020 **Timur Özkan***

*Yazım ekte. Umarım formata uygundur. 29.11.2020 **Erdem Engin***

*Çok uygun.) keyifle okudum. Bence kitabın en beğenilen yazılarından biri olacak. Ücra Adalar Atlası hakkında bilgiyi dipnot şeklinde editörün notu olarak vereceğim. 29.11.2020 **Timur Özkan***

Aldığım en güzel yılbaşı hediyelerindendi. Henüz Covid virüsünden habersiz olduğumuz, yeni yıla dair bol okuma bol gezme, sağlık dileklerinin havada uçtuğu, her zamankinden biraz daha fazla umut dolu olduğumuz o akşamdan kısa süre sonra evlerimize kapanmak zorunda kalacağımızı hiçbirimiz tahmin edemezdik. O akşam hediyemi açtığımda ellerimi üzerinde gezdirmekten, kokusunu içime çekmekten, sayfalara burnumu yapıştırmaktan kendimi alamadığım; ilk bakışta kokusu, dokusu, baskısıyla büyüleyici ve yazarının da dediği gibi "ozansız bir proje" olduğu hemen anlaşılan kitabı okunacaklar grubunun en başına koydum. Adalar hep biraz gizemli biraz ilgi çekici bir rota olmuşken hiç gidilemeyecek ve asla ayak basılamayacak adalar neyin nesi dedim kendi kendime. Çok geçmeden, aniden gelen korona kabusuyla eve kapandığımız günlerde elime aldım "Ücra Adalar Atlası"nı.³ Tüm ulaşım yollarının kapandığı, dünyayı kasıp kavuran korona günlerinde asla ayak basılamayacak adaları okumak başta tuhaf gelse de kitabın şiirselliği karşısında bunları düşünmez oldum;

---

³ Editörün Notu: *Ücra Adalar Atlası | Hiç Gitmediğim ve Asla Ayak Basamayacağım Elli Ada*; yazar: Judith Schalansky, Türkçesi: Ömer Bozkurt, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2018.

okyanustan okyanusa, adadan adaya, ada kapmaca oynarken aklıma yıllar önce bende yine ada kapmaca oyununu hissettiren, gittiğim en ücra ada geldi. Adalar alemine iyice daldım ve aldım başımı tekrar gittim Brea Adası'na...

“Kuzey Fransa Deniz Fenerleri Turu”muzun son durağıydı Brea Adası. Otel odamıza girene, sırt çantalarımızı fırlatıp kendimizi yatağın üzerine atana kadar her şey ne kadar da kusursuz güzellikteydi. Arabanın yasak olduğu bu avuç içi kadar minik adaya gelebilmek için son vapuru koşarak, soluk soluğa yakalamış, “Ah nasıl yakaladık!” diye sevinçle gülmüştük; puslu havada küçücük adaların, teknelerin ve deniz fenerlerinin arasından süzülürken, gün batımının tadına vararak “Ne romantik” demiştik, “Ne romantik, tıpkı filmlerdeki gibi”... Tüm küçük adalar nedense biraz romantiktir, insanda ıssızlık, yalnızlık hissi uyandırır; burası da fazlasıyla öyle bir ada idi. Kuzey Fransa – Normandiya turumuzun son noktasında Bretanya (Bretagne) bölgesinde Brea Adası’na (Île-de-Brehat) gitmek fikri, Fransız arkadaşımın önerisiyle oluşmuştu. Onun tercihi imiş, güneyin sıcağına ve kalabalığına tercih ettiğini söylemişti. Yoksa varlığından haberdar değildik, haritada yerini bile bulmakta zorlandığımız bu küçücük adanın.

Bretanya, Fransa’nın 26 bölgesinden biri, kuzey-batıdaki bölgenin adı. Adını Büyük Britanya’dan buraya gelip yerleşmiş olan Kelt halkı Bretonlar’dan almış. Kendi bayrakları var, Kelt dillerinden olan “Bretonca” diye dilleri var ama bu dili okullarda kullanma izinleri ya da bu dille yayın yapma izinleri yok. Daha fazla hak istiyorlar ama pek dinleyen yok gibi. Onların da bu sebeple kimseyi öldürdüğü, olayı terörize ettiği falan yok, arada yaptıkları küçük eylemlerin dışında. Bölge pek zengin değil ama denizcilikte ileriler. Küçücük kasabalarında bile bir yat limanı, yüzlerce tekneleri, denizcilik ürünleri ve objeleri satan mağazaları var. Hani saysak üç küçük kasabadaki denizci mağazalarını, neredeyse bizim üç yanı denizlerle çevrili koca ülkemizdeki denizci mağazasıyla aynı sayıda olduğunu göreceğiz ve şaşacağız bu işe. Gel-git en iyi bu bölgede gözleniyormuş. Denizin gittiği andaki görüntüler bizim için çok değişik. Yere yapışmış fazlasıyla hüzünlü görünen tekneler,

midye toplayanlar, açılan yeni alanda kumların ortasında oyun oynayan çocuklar, yürüyüş yapanlar... Resim yapabiliyor olsam buradan ayrılmazdım herhalde.

Brea Adası daha doğrusu takımadası, Bretanya'nın Armor sahillerinde, Paimpol'ün hemen karşısında. Ana ada 3.5 km uzunluğunda, 1.2 km genişliğinde, sadece 300 kişilik... Buraya "Çiçekler ve Pembe Kayalar Adası" da deniyormuş. Adanın kuzeyinden güneyine, yavaş yavaş yürüseniz bile bir saatte ulaşabiliyorsunuz. İklim, kuzey olmasına rağmen ılıman ve bu sebeple olağanüstü bir floraya sahip. İnkâr edilemez bir çekiciliği var; pek çok ressama ve şaire ilham kaynağı olmuş. Kaldığımız kısacık süre içinde sözcükler benim de beynimde akıp durmuştu. Bana göre en çekici yanlarından birisi, etrafındaki minik minik adacıklar idi. Adanın avuç içi kadar olduğunu anlayıp, evlerin masal evler gibi olduğunu görüp, daracık taş sokaklarına dalınca burası masal kentmiş de siz de dev adammışsınız gibi bir hisse kapılıyor, etraftaki minik adacıklara baktıkça çocukluğunuza dönüp seksek ya da köşe kapmaca oynar gibi ada kapmaca oynamak, birinden diğerine zıplamak istiyorsunuz... Zıplaya zıplaya ilerlemek ve sonsuzluğa karışmak...

Paimpol'den bindiğimiz tekneden adanın güney ucunda Clos Limanı'nda inmiştik. Gezi amacımız Paon Feneri adanın tam da kuzey ucundaydı. Yapımına 1855'te başlanan Fransa'nın en kuzeyindeki bu fenerin inşaatı ancak 1860'ta tamamlanabilmiş. Ana gövdesi kare olan 9.5 metre yüksekliğinde küçük bir kuleymiş ilk fener. 1942'de elektrikle çalışır duruma getirilmiş, 1944'te bombalanmış. 1949'da 12 metre olarak Brea'nın pembe granitleri kullanılarak yeniden inşa edilip otomatize edilmiş. Oturana yok maalesef... O saatte fenere gitmemiştik tabii, önce bir otel bulmamız gerekiyordu. İskelenin hemen karşısındaki oteli pas geçmiştik ilk otele atlamayalım diye, "Hangi otel, ileride daha güzeli var mıdır?" diye diye ada merkezine doğru ilerlemiştik. Evler taştan, çatılar dik ve gri, panjurlar-kapılar rengarenk, her yerde rengarenk çiçekler... (utanıyorum...) Bir sonraki sokağı merak etmiştim "Burada bir beton yığını vardır" diye ama yok yok, herkes-her şey doğaya, insana

saygılıydı bu adada, gözü rahatsız eden hiçbir şey yoktu. (utanıyorum...) Ve sonunda “La Vieille Auberge”de karar kılmıştık. 1711 yapımı eski bir korsan eviydi, sıcacık detaylarla donatılmış iki yıldızlı bir kır evi. Bu büyülü anlar bozulacak diye konuşmaya bile korkuyorduk sanki. Odaya girerek çantaları fırlattığımız anda çalmıştı cep telefonu. Pek hayra alamet değildi bu telefon ve nitekim öyle olmuştu: Türkiye’den acı bir haber, annemiz ölümcül bir hastalığa yakalanmış ve çok az ömrü kalmış. Ortada kötü adam yoktu ama işte durum ortadaydı... Kötü bir şaka gibi, “Hayır olamaz” desem de gerçektir maalesef.! Üç gündür gördüklerim, yaşadıklarım, kaç çakarlı diye merak ettiğim tüm deniz fenerleri suratıma tokat gibi patlamıştı birer birer... O anda niye öyle hissetmişim bilmiyorum, kalbimin acısı bir yana yüzüm gerçekten acımıştı şamar yemiş gibi, şimdi bu satırları yazarken bile aynı acıyı hissediyorum. Gece sessiz, gece durgundu, gerisini hatırlamıyorum... Ertesi sabah gözyaşlarımızı Paon Feneri’ne akıtıp ilk vapurla dönmüştük. İnsanlar acımızı anlamış gibiydiler. Çantası sırtında yürüyordu herkes, sessizce. Hava pusluydu, tek ses martıların çığlıklarıydı... Yürümüştük öylece... Çiçeklerin rengi canımı yakmıştı bu defa... Bütün masallar mutlu sonla bitse keşke demiş, yürümüştük arkamızda Paon Feneri ve martılar...

Adalara yolculuk hikayem burada bitmedi aslında. Sonrasında eşimin tutsak olduğu balyoz günlerinde hep bir ada hayal ettim. Maviliğin ortasında güneş parladığı kadar parlansın, sonsuz maviden yansıyan ışık yaksın gözbebeklerimizi dedim. Sonra özgürlük geldi ve Kıbrıs düştü hayatımızın ortasına birdenbire. Her hafta sonu Kıbrıs seyahatleri başladı böylelikle. Tarih boyunca hep önemli bir yere sahip, kimilerine zindan olan Kıbrıs, bir anda bizim özgürlüğümüz oldu. Akdeniz’in ortasında bir ada, adanın ortasında zirvede bir şato, şatonun ortasında ben; St Hilarion’un zirvesine çıkıp dünyayı selamlamak, kucaklamak en sevdiğilerimden oldu. St Hilarion neresi mi? Ada kapmaca oynamaya devam edelim ve orası başka bir yazının konusu olsun. Yeter ki gezgin hayallerimizden asla vazgeçmeyelim, yeter ki her gün gezi rehberi yanında bir atlas verilsin bizlere...

COVID-19 – YİTİK ‘20 – UMUDUMUZ ‘21

Timur Özkan

Bilindiği gibi Covid-19 ya da diğer adıyla Koronavirüs-19’a hayatımıza 2019’da girdi.

2020 dünya için olduğu kadar biz gezginler için de yitlik bir yıl oldu.

Şimdi herkes gibi bizim de umudumuz 2021.

Genel olarak tüm dünyayı sarsan bu süreç, özel olarak benim hayatımı sarsan bir süreçle paralel seyretti, seyrediyor.

İki bölümden oluşan bu yazımın birinci bölümünde söz konusu paralel süreçleri özetledikten sonra ikinci bölümünde korona günlerini nasıl geçirdiğimi anlatacağım.

Korona herkesi eve hapsederken, salgına -farklı bir nedenle de olsa- ev hapsinde yakalanan bir gezgin olarak bu süreçte yaptıklarımı paylaşacağım.

Yapamadıklarım ayrı bir yazının konusu olacak kadar fazla...

Benim koronam başka!

Benim açımdan tamamen haksız suçlamalarla başlayan talihsiz bir yargılama sürecinin son evresi, korona günlerine denk geldi.

2020 yılı boyunca adeta paralel seyreden “korona” ve “mahkeme” süreçlerimin ayrıntılarına geçmeden önce; soruşturmanın başlangıcında yaptıkları basın açıklaması için, Orhan Kural’a ve O’nun şahsında Gezginler Kulübü Yönetim Kurulu’na bir kez de buradan teşekkür etmek isterim. (*)

İki yıla yaklaşan cezaevi günlerim 10 Ekim 2019 tarihinde sona erdi ve konutu terke etmeme tabir edilen bir adli kontrol tedbiriyle tahliye oldum.

Cezaevi şokunu atlatmaya çalıştığım o günlerde Çin'den bazı endişe verici haberler geliyordu. Varlığı çok önceden bilinen ve genelde hayvanlarda görülen bir virüs mutasyona uğramış ve insanlara bulaşmıştı. Daha sonra adını sık sık duyacağımız bu virüsün adı Covid-19 idi.

Dünyada ilk vaka 1 Aralık 2019 tarihinde kayıtlara geçti.

Sonra virüs hızla yayıldı, Çin'den İran'a kadar gelerek kapımıza dayandı.

İlk etapta bizi atlayarak İtalya'ya ve oradan da tüm Avrupa'ya yayıldı.

11 Mart 2020'de Türkiye'deki ilk vaka görüldü.

Mart ayı benim mahkeme sürecimin de önemli kilometre taşlarından biri oldu. 5 Mart 2020 tarihli duruşmada esas hakkındaki mütalaa açıklandı. Ayrıca 31 Mart 2020 tarihine ertelenen duruşmada son savunmamı yapmam gerekiyordu.

Ülkemizde görülen ilk korona vakasıyla birlikte hayatımıza kapsamı giderek artan kısıtlamalar girdi. Bu kısıtlamalar kapsamında duruşmalar da ertelendi. Yeni duruşma tarihim 28 Mayıs 2020 oldu.

O günlerde en çok duyduğum espri "*Biz senin ev hapsinden çıkacağıın günü bekliyorduk, şimdi hepimiz ev hapsine girdik*" oluyordu. Tabii bundan dolayı kendime teselli çıkaracak değildim.

Evet, dünyanın başındaki korona belasıyla benim esas koronam olan Mahkeme, birbirlerine paralel süreçler izlemeye devam ediyorlardı.

28 Mayıs geldiğinde duruşma bir kez daha ertelendi.

Türkiye'nin korona ve benim mahkeme takvimlerim Haziran ayında örtüştü. Şöyle ki 1 Haziran 2020 tarihinden başlayarak korona kısıtlamaları kademeli olarak kaldırıldı ve 18 Haziran 2020 tarihinde ise ben nihayet hakim karşısına çıkarak esas hakkındaki savunmamı yaptım.

Daha sonra koronayla yollarımız biraz ayrıldı. Araya adli tatil girdiği için Mahkeme 2,5 ay ertelendi ama korona tatil yapmadı tabii... Biraz da erken açılmanın etkisiyle vaka/vefat sayıları artmaya devam ederken diğer yandan aşı çalışmaları hız kazandı.

Eylülden itibaren bizim duruşmalar tekrar başladı ancak ben son savunmamı yaptığım için bu duruşmalarda izleyici olmaktan başka bir şey yapmıyordum. Korona ise koronaliğini yapmaya devam ediyordu.

9 Kasımda bende de bazı belirtiler baş gösterince test yaptırdım. Sonuç negatif çıktı.

Bu satırları yazdığım günlerde dünyadaki aşı çalışmalarında sona gelmiş bulunuyor. Büyük bir ihtimalle ilk kitlesel aşı uygulaması 11 Aralıkta. Türkiye’de ise yılsonundan önce aşılama başlanabilir deniliyor...

Bizim duruşma 10 Aralıkta yani orada da sona yaklaşıyoruz. Avukatın tahminine göre belki karar duruşması için son bir erteleme olur ama yılbaşından önce dava sonuçlanır.

Tabii aşılama başlayınca koronanın bitmeyeceği gibi karar açıklandığında bizim dava da bitmiş olmayacak.

Aşılamanın tüm dünyada tamamlanması zaman alacak. Uzmanlar umudumuz 2021 diyorlar. Bizim davanın İstinaf ve Yargıtay süreci çok daha uzun sürecektir.

Bir diğer ifadeyle Covid-19’la Aralık 2019’da keşişen yollarımız 2021’de ayrılacak ve dünya korona illetinden kurtulacak ama ben, benim koronamla bir süre daha yaşamaya devam edeceğim.

Bununla birlikte yargılamanın ileriki evrelerine beraat etmiş olarak devam etmek 2021’den tek dileğim.

Yani dünyanın da, benim de umudumuz 2021.

Korona günlerinde neler yaptım?

Böylece kronolojik bir özet yaptıktan sonra gelelim korona günlerinde gezgin olmanın nasıl bir şey olduğuna...

Geriye dönüp, son bir yıl içinde yaptıklarına baktığımda “gezgin” kimliğimin “Ankaralı” kimliğimle dönüşümlü olarak ama aynı heyecanla devam ettiğini görüyorum. Gezemediğim için daha çok gezi yazmışım, gezi ve Ankara etkinliklerine katılmadığım için daha çok paylaşımında bulunmuşum.

Böyle olmasında elbette beni bu süreçte yalnız bırakmayan gezgin ve Ankaralı dostlarımın büyük bir payı var. Bu bakımdan kendilerine minnettarım. 40 yıldır üyesi olduğum Mimarlar Odası’ndan ve 32 yıldır üyesi olduğum Mimarlar Derneği’nden göremediğim vefayı, üyeleri olmaktan onur duyduğum Ankara Kulübü ve Gezginler Kulübü Derneği ile Ankaralı Gezginler Grubu’ndan gördüm.

Korona günlerindeki çalışmalarımın başında Ankaralı Gezginler Bülteni Ankara Çiğdemi geliyor. Önceleri üç ayda bir yayınlarırken çeşitli nedenlerle yayınına ara verdiğim Ankara Çiğdemi’ni bu süreçte aylık olarak yayınladım. Bazı aylarda “Ankara Çiğdemi”, “Sevgi Çiçeği”, “Ankara Kedisi” özel sayıları olarak yayınladığım Ankara Çiğdemi’nin “Koronalı Günler” temalı Nisan 2020 sayısı çok ilgi gördü. Bu sayıda yer alan tematik yazılar şunlardı:

Dünyadan gezi sayfalarında koronanın ortaya çıktığı Çin’in *Vuhan*, yanı başımıza kadar geldiği İran’ın *Kum*, Avrupa’da ilk görüldüğü İtalya’nın *Milano* kentleri ile yeni dünyaya atladığı ABD’nin *New York* kentlerini gezgin gözüyle anlatan yazılar.

Türkiye’den gezi sayfalarında Anadolu’daki ilk hastanelerimizden *Divriği Şifahanesi* ile bugün Sağlık Müzesi olan *II.Beyazıt Külliyesi Bimarhanesi*’nin de anlatıldığı Edirne yazıları.

Ankara'dan sayfalarında ise aralarında başkentimizin tarihindeki kıtlık ve salgın günlerinin de anlatıldığı *Ankara'nın Zor Günleri* başlıklı yazı.

Özel güncelerinden birer kesiti bizlerle paylaşan iki değerli üyemizin *Koronalı Günler* yazıları.

Türkiye'den sıtma ve İspanyol Nezlesi ile Dünyadan veba ve kolera salgınlarını edebiyata aktaran dört kitabın tanıtıldığı *Pandemi Kütüphanesi*.

Ve Nazım Hikmet'in "*Hastalar, kardeşlerim, iyileşeceksiniz...*" dizleriyle başlayan ünlü "*Mesaj*" şiiri.

Korona günlerinde evde olduğum bu dönemde 10 sayı yayınladığım Ankara Çiğdemi'nden başka birçok e-dergiye de editörlük yaptım: İnce Geliş (5 sayı, Ömer Faruk Eryılmaz ile), Gündöndü (4 sayı, Turhan Demirbaş ile), Seyyah (2 sayı, Gezginler Kulübü'ne öneri), e-GEZGİN (3 sayı, Sibel Gülersöyler ile), Ankara Çiğdemlerinden Etlik (90. yıl özel sayısı), Eser (70. yıl Selçuk Milar özel sayısı).

Bu dergilerin haricinde bazı kitaplar için de editörlük çalışmalarım oldu. Bunlardan Aykut Güzer'in "*Ben Gezdim Yazdım, Siz Okuyun Gezin*", Ömer Faruk Eryılmaz'ın "*Biz Büyürken Bağlar Küçülüyordu*" ve Güven Dinçer'in "*Yargı Düzenimiz ve Hukuk Eğitimimiz*" adlı kitapları yayımlandı. Turhan Demirbaş'ın ve Çiğdemim Derneği'nin gezi kitapları ile Güven Dinçer'in "*Başkent Ankara Yazıları*" ve "*Ülke Yazıları*" adlı iki kitabı da yayına hazır. Ayrıca daha önce hazırlayıp tam basılacağı zaman tutuklandığım için bastıramadığımız Mehmet Bilgehan Merki'nin "*Beşibiryerde*" adlı kitabını da bu dönemde güncelleyerek yayınladık..

Editörlüğünü yaptığım bu kitaplardan başka kendime ait kitap çalışmalarına da devam ettim. Bir kısmını daha önceden başlayıp bu dönemde geliştirdiğim, bir kısmını yeni hazırladığım ve büyük ölçüde yayına hazır bu kitaplar şunlar: *Geçmişten Günümüze Ankara...* (648 sayfa), *Kiçiviran'dan Keçiören'e* (136 sayfa), *Rusya'nın Edebiyat Coğrafyasında Seyahat* (96 sayfa), *Ankara Çiğdemi* (2.baskı, 128 sayfa),

Doğrusu Ne? (128 sayfa), *Rota Roma - Antik Altındağ* (36 sayfa)

Korona günlerinde; yayınlamak için Mahkeme sürecinin sona ermesini beklediğim bu kitaplardan başka gerçekleştirmek için aynı sebeple beklediğim iki özgün sergi projesi yaptım: TFDF Milli Pul Sergisi'ne katılmak üzere "*Ankaralı Gezginler Kartpostal Koleksiyonu*" (Berrin Cerrahoğlu ile) ve "*Timur Özkan Cezaevi Kartpostalları Koleksiyonu*".

Ve son olarak da; ikisi Ankaralı Gezginlerin geleneksel 13. ve 14. fotoğraf sergileri ve diğeri İstanbul'da düzenlenen "*Dünya Değişmeden*" adlı karma sergi olmak üzere üç fotoğraf sergisine katıldığımı belirtmek isterim. Daha önce koordinatörleri arasında yer aldığım bir sergi sebebiyle yargılanmam devam ederken yeni sergilerde yer almanın oldukça ilginç bir "deneyim" olduğunu not etmeliyim.

Tıpkı, yine aynı dönemde yani Mahkemem devam ederken, kendisi Anayasa Mahkemesi Eski Başkanvekili olan çok değerli bir hukukçumuzun, içeriğinin önemli bir bölümünü yargı sorunlarının teşkil ettiği kitabının editörlüğünü yapmanın da oldukça ilginç bir "deneyim" olması gibi...

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Mustafa Balbay, 11 Ekim 1998 tarihinde, Cumhuriyet'teki köşesinde İstanbul'da Gezginler Kulübü'nün kurulduğunu yazmıştı. (**) Ben de yolum İstanbul'a düştüğünde Balbay'ın yazısında anlattığı bu kulübü ziyaret etmek ve kabul ederlerse üye olmak üzere gazete kupürünü çantamın bir kenarına koymuştum.

Bu imkanı ancak ertesi yıl ve bir tatil günü bulabildim. Kulübün Ahırkapı'daki tarihi binasına gittiğimde kapalıydı ama yine de bir fikrim oluşmuştu. Gezginler Kulübü'ne üye olmalıydım. Ankara'ya döner dönmez Orhan Kural'a bir mektup yazarak üye olmak istediğimi bildirdim.

Bu mektubumun bir bölümünde şöyle yazmışım: “Esasen sizinle, İstanbul’da bulunduğum bir dönemde, 8 Şubat 1996 tarihinde, Aksanat’taki bir dia gösterinizde tanışmış ve bir kitabınızı imzalatmıştım.” Demek ki Orhan Kral’la tanışıklığım biraz daha eskiye uzanıyor. Kaba bir hesapla 24 yıl olmuş...

22 Nisan 1999 tarihinde yazdığım bu mektuba, 3 Mayıs 1999 tarihinde yanıt aldım. Gezginler Kulübü üyeliğine kabul edilmişim. O tarihten itibaren hesap edersek 21 yıl olmuş.

Bu süreçte Orhan Hoca ile birçok kez bir araya geldik. Ben zaman zaman Derneğin İstanbul’daki etkinliklerine katıldım. Kimi zaman da Orhan Hoca’yı Ankara’da misafir ettik.

18 Nisan 2009,
Değerli Atam,
Sizin aklınızın yol sayesinde
tüm dünyayı gezabiliyoruz...
Her kalbinizdeyiz,
Sizce her dönem, her zaman
ihtiyacımız var...
Dernek üyelerinizle birlikte
Sizi bu kez daha ziyaret
etmekten çok mutluyuz.
Derin Saygılarımla
Prof. Dr. Orhan Kural.
G. kulübü (Derneği) Genel Başkanı
Baş. Fehri Karsalısı

Bu etkinlikler içinde en çok önemseydiğim Gezginler Kulübü’nün 10. kuruluş yıldönümü vesilesiyle gerçekleştirdiğimiz Anıtkabir ziyareti oldu.

O tarihlerde Kulübün düzenlediği Beypazarı gezisine katılan üyelerle birlikte Ankaralı Gezginler Grubu’ndan bazı üyelerin katıldığı bu ziyarette Atamızın mozolesine çelenk koyarak saygı duruşunda bulunduk ve daha sonra Orhan Hoca, Anıtkabir şeref defterini imzaladı.

Anıtkabir ziyareti sonrası gezgin dostumuz Mete Darcan’ın Tenis Kulübü’nde, organize ettiği öğle yemeğinde

biraya gelen İstanbullu ve Ankaralı gezginler tanışma ve sohbet imkanı buldular.

Orhan Kural'la bu ve benzeri birçok etkinlikte bir araya gelmekle birlikte beraberce fazla gezemedik. Fazla gezemedik ama yine de iki ilginç coğrafyada beraber olduk.

İlk birlikteliğimiz bir Gezginler Kulübü-İstmar Turizm organizasyonu olan Baltık Ülkeleri gezisiydi. Orhan Hoca dahil 22 kişiydik. 12-19 Temmuz 2000 tarihleri arasında gerçekleşen bu geziye Ankara'dan değerli Hocam Yük. Müh. Mimar Yalçın Oğuz'la birlikte katılmış ve memnun kalmıştık.

Moskova üzerinden gidip St.Petersburg'dan döndüğümüz ve esas olarak Vilnius, Riga ve Talinn'i kapsayan gezimizin Vilnius-Riga arasındaki bölümünde yolumuzu biraz uzatarak ünlü Haçlar Tepesi'ni görmüştük ki görülmeye değer bir yerdi.

Övünmek gibi olmasın, Orhan Hoca'nın, gezi esnasında yaptığı "Dikkat ve Bilgi" yarışmasında "üçüncü" olarak bir tebrik belgesi almıştım, hâlâ saklarım...

O geziden bir başka hatıra da Yalçın Oğuz'un kaleminden Orhan Kural karikatürü oldu.

Hoca da beğenmiş olmalı ki her gezi sonrası olduğu gibi bu defa da hazırladığı gezi raporunda o çizime de yer vermişti.

Orhan Kural ile 20-21 Kasım 2011 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz diğer gezimizde Afganistan'ın başkenti Kabil'e gitmiştik.

Zor bir geziydi, iç savaş henüz bitmişti ama günlük yaşamda tedirginlik devam ediyordu. Büyükelçiliğin de bulunduğu Ankara Caddesi'nde sokak tabelasının fotoğraf çektiğim için az daha tutuklanıyordum. Neyse ki az sonra Sayın Büyükelçiyle randevumuz vardı ve korumalar bizi bekliyorlardı da derhal devreye girdiler ve güçlkle de olsa Afgan polisini ikna ettiler.

Bu gezide Selman Arınç da bizimleydi. Türkiye'nin "en çok ülke gezen" iki insanıyla birlikte olmak farklı bir gezi deneyimi olmuştu, benim için...

Orhan Kural'la gezilerin ve çeşitli Kulüp etkinliklerinden başka bazı ortak kitap çalışmalarımızda da birlikte olduk.

Ben, editörlüğünü Orhan Hoca'nın yaptığı Sefername'de "Yıl: 2023", Seferi'de "Belize" ve Seferilerde "İrlanda Seyahatnamesi" başlıklı yazılarımla yer alırken kendisi de editörlüğünü benim yaptığım kitaplardan; Gezgin Gözüyle Rusya'da "Sibirya", Çin ve Uzak Asya'da "Kuzey Kore", Mısır ve Ortadoğu'da "Suudi Arabistan", Afrika'da "Benin", "Gabon", "Liberya" ve "Orta Afrika Cumhuriyeti" ile Hindistan 'da "Goa" yazılarıyla yer aldı.

Değerli Hocamla ortak kitap çalışmalarımız bunlardan ibaret değil. Son olarak, 2016 yılında 88 gezgin yazarın ortak eseri "Unutulmaz Gezi Anıları" adlı kitaba editör olarak ve ayrıca "Gezgin Gözüyle İslam Coğrafyası" adlı kitaba da ortak yazar olarak imza attık.

Az daha unutuluyordum. Tam da "ne çok ortak çalışmamız olmuş Orhan Hocamla" derken bir başkası geldi aklıma. Gezginler Kulübü'nün Evliya Çelebi'nin doğumun 400. yıldönümünün UNESCO ile ilişkilendirilen anma etkinlikleri kapsamına alınması vesilesiyle 2011 yılında düzenlediği gezi yazısı yarışmasının jürisinde de yer almıştık Gülten Dayıoğlu, Hüseyin Gökçe ve Nasuh Mahruki ile birlikte... Ödülleri, Lale Apaydın, Onur Ataoğlu, Caner Fidaner, Fatih Koca, Mustafa Kemal Yılmaz ve Duygu Demirayak Çeviker'in paylaştığı yarışmaya 22 yazı katılmıştı.

(*) İstanbul, 23. 12. 2016

Türkiye Gezginler Kulübü (Derneği) Yönetim Kurulu açıklama yaptı:

“TİMUR ÖZKAN ÜLKESİNE VE İNSANLIĞA ÂŞIK BİRİDİR VE ASLA FETÖCÜ DEĞİLDİR”

Türkiye Gezginler Kulübü (Derneği) Yönetim Kurulu olarak kamuoyuna aşağıdaki açıklamayı yapmak gereği duyduk:

Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Andrey Karlov'a Ankara'da düzenlenen ve hepimizi üzen hain suikast derneğimiz de derinden yaralamıştır. Bu vesileyle bir kere daha, Sayın Karlov'un ailesinin ve Rusya'nın acısını paylaşıyoruz. Olayın yaşandığı fotoğraf sergisini düzenleyen değerli üyemiz Timur Özkan'ın adının bu elim olaydan sonra hiç alakası olmayan yakıştırmalarla anılması üzüntümüzü biraz daha arttırmıştır.

Timur Özkan, derneğimizin yirmi yıllık çok faal ve çok sevilen bir üyesidir. Gezi edebiyatı üzerine birçok kitap yayınlamış, fotoğraf sergileri organize etmiştir. Mimar olarak uzun yıllar çalıştığı Rusya'nın muhtelif bölgelerinde yüzlerce Rus dostu olmuştur ama asla Fetöcü veya başka örgüt sempatzanı olmamıştır. Bu durum derneğimiz üyelerince bilinen bir gerçektir. Timur Özkan, ülkesine ve insanlığa âşık biridir, herhangi bir şer odağıyla uzaktan yakından ilişkisi olmadığı gibi uzaya gitmek için Türkiye'den başvurusu kabul edilen iki kişiden biridir.

Türk yetkililerle birlikte 18 kişilik Rus heyetinin suikastı araştırması da son derece isabetli bir karardır. Türkiye, heyetin çalışmalarına her türlü desteği vererek bu konudaki sağduyusunu ve iyi niyetini ortaya koymuştur. Gerçeklerin er ya da geç ortaya konulacağından ve Türk-Rus dostluğunun bundan olumsuz etkilenmeyeceğinden kuşkumuz yoktur.

Kamuoyuna saygıyla duyururuz.

Türkiye Gezginler Kulübü (Derneği) Yönetim Kurulu

(**) Cumhuriyet, 11 Ekim 1998

GÜNDEM | MUSTAFA BALBAY

Gezginler Kulübü...

Eylül sonunda yarım günlüğüne İstanbul'daydım. Konu, Gezginler Kulübü'nün açılışydı. Sultanahmet'te, bugün yerinde yeller esen Evliya Çelebi'nin yaşadığı eve yakın, Keresteci Hakkı Sokak'taki şirin tarihi ev, artık Gezginler Kulübü.

Prof. Orhan Kural'ın, Prof. Nadir Paksoy'un, Coşkun Aral'ın başı çektiği girişim, sonuçta meyve verdi... Prof. Tarık Minkari, Nasuh Mahruki, Aydın

Boysan, Ara Güler, Buket Uzuner, Sami Kohen, Hülya Koç, Arif Aşçı, kulübün üyelerinden...

Prof. Kural, soyadının hakkını günlük yaşamında da veren bir kişi. O'nun başkanlığındaki girişim, sadece ülke içiyle sınırlı değil. Uluslararası gezgin dernekleriyle de kardeşlikler hedefleniyor. Gezginsel Kulübü'nün "anayasasında" şunla yazılı: "Gezgin, her şeyden önce dünya yurttaşıdır. Tüm dünya insanlarına, uygarlıklarına ve kültürlerine, hiçbir ayırım yapmadan, önyargısız yaklaşır. İnsanlara ırk, din, dil, cinsiyet ve milliyet kalıplarının dışında, 'insan' olarak bakmayı bilir. Dünyanın ancak insanla, temiz bir çevreyle ve sağlıklı değerli olduğunu; bu çeşitliliğin de büyük bir hazine olduğunu bilir. Gezmenin kişinin hoşgörüsünü, yaratıcı yanını ve duyarlılığını arttıran bir okul olduğunu ve bu okulun yaşı olmadığını; paylaşmanın da gezmek gibi bir tutku olduğunu hiç aklından çıkarmaz..."

(...)

Açılış sonrasında birkaç dostla gece yarısına kadar sohbet ettik. Sonra bir ikilem:

- Balbay arkadaş, sabah erken Ankara'ya dönüş var. İstersen, adam gibi git yat. Ya da İstanbul'u, hani yurtdışında ilk kez ulaştığın bir kenti keşfeder gibi dolaş...

Gezginsel Kulübü'nün açılışından sonra gidip yatılır mı? Tabii ikincisi ağır bastı.

Ver elini Beyoğlu'nun arka sokakları... Eskiden, gitar, yoğun gürültülü müzik sesi duyduğum sokaklarda artık saz var... Birkaçına girip-çıkıttım...

Sazın çalındığı bölümleri de ayrıca düzenlemişler. Kilimler, tahta sandalyeler... İki kişinin yan yana güçlkle yürüyebileceği, silindir merdivenleri çıktım. Pir Sultan'dan bir türkü eşliğinde, birinci bardağın ömrü kısa oldu. Duvarlara rastgele, elle yazılmış yazılar, buğulu ışık ve saz sesiyle adeta canlı birer nesnelermiş gibi duruyor.

Aklıma Faruk Nafiz Çamlıbel'in, "Han Duvarları" şiiri geldi. Anadolu'yu, Anadolu insanını ne güzel anlatır: ...Bu akislerle duvarda çizgiler beliriyor / Kalbime ateş gibi şu satırlar giriyor / "Gönlümü çekse de yarin hayali / Aşmaya kudretim yetmez cibali. / Yolcuyum bir kuru yaprak misali / Rüzgârın önüne katılmışım ben..."

Çamlıbel'e gülümseyip duvardaki yazılara seslendim: "Bar duvarları..." Yazılardan biri: "O gece İstanbul'un ışıkları tek tek söndü. Gözlerin olmasa karanlıktaydık."

Tan yeri ağaranda Taksim sokaklarını adımlarken, içimdeki gezme duygusunun usulca okşayıp, mırıl dandım:

- Ne olur beni terk et me!

KORONA GÜNLERİ...

Nuran Uyar

... Bir şeyler yazmaya çalışacağım. Gezilerden kısa kısa Hoca ile yaşadıklarım olabilir belki. Ne dersiniz, olabilir mi? 29.11.2020 **Nuran Uyar**

Bu kitap vb çalışmaları biraz daha her bakımdan "ayakta durmak" için yapıyoruz. Hoca ile gezilerden anılar güzel olur. 29.11.2020 **Timur Özkan**

Timur Bey merhaba. Yazdım bir şeyler. Lütfen bir göz atın. Dilerim uygundur. Emekleriniz için çok çok teşekkürler. 29.11.2020 **Nuran Uyar**

Bence uygun, arıca çok samimi buldum. Teşekkür ederim.- Ben bu haliyle de kabul ederim ama derseniz yani aklınıza başka anılar gelirse uzatabilirsiniz.Benim adımın geçtiği iki yerden birini kaldırmama izin verir misiniz? 29.11.2020 **Timur Özkan**

Tabii ki kaldırabilirsiniz ama iki yerde de teşekkür hakkınız bence. 29.11.2020 **Nuran Uyar**

Gezgin ailemizin en çalışkanlarından bir Timur Bey, tam bir karınca. Kitap önerisi gelince kendi adıma çok sevindim. Tabii ki Orhan Bey'e çok moral olacaktı bu kitap. Ama insan kendisi keyifsiz olunca çok zor oluyor yazmak. Maalesef bu dönemde iki kuzen kaybettik koronadan. Hem de aynı hafta içinde.

Dernekle ilk gezim "Üç Dinin Kutsal Toprakları İsrail" idi. Yıllar sonra ilk kez Kudüs'e kar yağmıştı. Yine de keyifli bir gezi idi. Hocanın her gezi sonrası yaptığı sınav var ya işte o ilk gezinin sınavının birincisi olmuştum. Çünkü Almanya'da okuduğum için Yahudi Kültürü konusunda sanırım biraz daha bilgiliydim doğal olarak.

Sonra Derneğin en kalabalık gezilerinden birini yaptık: 45 kişi ile Sri-Lanka. Orası benim için tam ısınma turu idi. Hoca ile birbirimizi biraz daha yakın tanıma olanağım oldu. Herkesin sorunu ile tek tek ilgilenmesi, doğa sevgisi vs çok hoşuma

gidiyordu. Disiplin konusunda bayağı iyi anlaşıyorduk, çünkü ben de Alman mantalitesinde biri olarak ondan farklı değildim. Ama benim tartışma sonum karakollarda bitmiyordu onunki gibi.

Her gezide bir kavga, polis, karakol hikayesi yaşıyorduk. Alıştık. Gülüp geçiyorduk artık. Sigara ve haksızlığa hiç dayanamıyordu. Türkiye’de insanlar genelde tepkisiz olduğu için bu yadırganıyor olabilir ama inanın ben çoğu zaman onayladım onun tepkilerini.

Ürdün gezisindeyiz. Uçak Beyrut’a indi. Havaalanında bavul bekliyoruz. Birden bir gürültü patırtı. Ne oldu derken baktık Hoca bir grup ile tartışıyor. Hürriyet Gazetesi, reklam ödülü alan bir grubu gezmeye getirmiş oraya ödül olarak. Grup lideri bildik ünlü biri. Kapalı alanda yasağa rağmen sigara içiyorlar. Hoca iki şekilde tepki veriyor. Hem yasaklara uymama saygısızlığı, hem de aydın örnek olması gereken kişilerin Türkiye’yi küçük düşürmelerine bu haklı tepki. Polise şikayet falan gezimiz böyle sıcak başladı. Şehir merkezinde konaklıyoruz. Dar sokaklar. Otobüs otelin önüne gelemiyor. Bizim ana caddeye yürümemiz gerekiyor. Sabah otelden çıkarken bana “*Nuran Hm siz arkadaşlarla gidin otobüse, ben hemen şu karşıdaki otele gidip geleceğim*” dedi. “*ne oldu Hocam*” demeye fırsat kalmadan Hoca daldı otele. Meğer tüm gece kapı önünde görevliler tavla oynamışlar. Gürültüden Hoca uyuyamamış. Gerçekten de onları ciddi bir şekilde uyardı. Ertesi gece sessizlik hakimdi.

İki yıl önce Karaman gezisindeyiz. Hoca geziye geç katıldı. Biz Binbir Kilise Bölgesi’nden dönüp, Taşkale’ye devam edeceğiz. Bu arada Karaman’a uğrayıp Hoca’yı alacağız. Yaklaşınca Hoca’yı aradım. Hoca bana “*polis arabasındayım*” der demez benden ilk tepki “*Hocam yine mi karakol*” oldu. Otobüste çıt çıkmıyor. Herkes pür dikkat beni dinliyor. “*siz nereye gelsekseniz memur beyler beni oraya bırakacak*” deyince rahatladık. Demek ki hoca serbest. Hoca’yı aldık istasyondan. Meğer yine bir kafeteryada sigara içenler ile tartışma olmuş. Hocanın kitaplarını yere atmışlar. Sonuç; Karaman Çarşı

Karakolu. Neyse ki gençler özür dilemişler. İş tatlıya bağlanmış.

Kastamonu Gezisi. Ben iş kadını alışkanlığı biraz saçıma-başıma bakan tiplerdenim. Bu gezide de saçım fönlü ve makyajlıydım. Kahvaltı için bir yerde mola verdik. Mola süremiz kısa. Onlarca otobüs yan yana. Tost-çay istedik ama bir türlü gelemiyor bizim tostlar. Masadaki arkadaşlardan Osman Bey garsona beni göstererek “*ama sayın vekilimizi çok beklettiniz*” dedi. Biz gülüştük geçtik. Ama bir baktık ki herkese kağıt tabaklarda gelen tostlar bize porselen tabaklarda, çaylar demli, hemen anında servis. Eeee gel de Nasrettin Hoca'nın “*ye kürküm ye*” lafını hatırlama. Aslında gülüyoruz böyle şeylere ama gerçek olan bu ayrımcılığın acı olması. Neyse ben birazdan WC'ye gitmek için kalktım, tüm garsonlar ben geçerken ceketlerinin önlerini kapatıyorlar. Yer yarılrsa yerin dibine girsem. O anda çok kötü hissettim kendimi. Koşar adım otobüse gittim. Arabada anlattık durumu, eleştirdik, güldük birkaç saat arkadaşlar bana “*sayın vekilim*” deseler de bizim için konu kapandı.

Ertesi sabah otelde açık büfedeyiz. Sırada bizim gruptan biri “*otelde rahat uyudunuz mu sayın vekilim*” demez mi? Haydaa sayfa tekrar açıldı. Ben elimle sus işareti yaptım. Tam yerime oturmuştum bir hanım geldi. “*günaydın hangi partidensiniz, nerenin vekilisiniz*” demez mi? Ben açıkladım. Vekil olmadığımı, aramızda bir şaka olduğunu vs anlattım ama kadıncağızı ikna edememişim demek ki. Bana kızdı. “*neden saklarsınız ki anlamıyorum. Sanki doğruyu söylemeniz hemen sizden bir şey mi isteyeceğiz. Ben sizi tanıdım zaten, siz ... Partisi, Antalya milletvekilisiniz*” dedi kırgın kırgın. Hüviyetimi çıkardım. Olayı anlattım. Neyse inandı, sarıldı bana gitti. Dernekte bir süre bana “*vekilim*” dediler. Hatta “*bakan olamadım*“ diye dalga geçenler bile oldu.

Dernekte bana çoğu arkadaş Nuran Abla der. Orhan Hoca da yaşı benden birazcık büyük olmasına rağmen bana bir ara Nuran Abla demeye başladı. “*Orhan Bey, sizden küçük olduğumu biliyorsunuz, değil mi?*” dediğimde “*olsun herkes*

sana abla diyor, benim de hoşuma gidiyor” dedi. Yani onun yeri gelince ablası oluyorum.

Aslında Orhan Bey ile yaşadıklarımız yazmakla bitmez. Merhum Karamanlı Şair Bekir Sıtkı Erdoğan’ın Karaman şiiri “*velhasıl şu Karaman yazıla yazıla bitmez*” ile biter. İşte Orhan Kural da yazıla yazıla bitmez.

Bu zor günleri bir an önce atlatacağına yürekten inanıyor ve kendisine nice sağlıklı yıllar diliyorum.

Sevgiyle kalın. Yüreğinizden sevgi, çevrenizden sevenleriniz eksilmesin.

ORHAN KURAL’I NASIL TANIDIM?

Derneği, yeğenim Serdar kanalı ile tanıdım. Serdar iyi bir gezgindi. Ben de “*emekli olunca üye olacağım*” derdim ama üyelik için emekliliği beklemedim. Böylelikle 14 yıl gibi bir zaman geçiverdi işte.

Ben kendimi gezgin olarak tanımlamam. Çünkü gezgin her şeyi yer. Her yerde yatar. Gittiği yerin kültüründe ne varsa onu yapar. Ama ben maalesef bilmediğim hiçbir şeyi yemem. Çok kötü bir huy ama öyle. Örneğin balık hariç, deniz ürünleri yemem. Salam-sosis vs yemem. Börtü böcek yemem. Çadırda, kamplarda, yerde yatamam. Tabii biraz sağlık nedenleri de etken ama öyle. Ben gezgin değil, ama gezmeyi seven biriyim. Ama Orhan Bey gerçek bir gezgin!

MEZZA LUNA ⁴

N. Emre Apaydın

*Merhaba Timur Hocam. Belki haberin vardır, biz bir süredir yaratıcı yazarlık dersleri alıyoruz. Çeşitli konularda yazıyor ve üzerinde tartışıyoruz. Son hazırladığım yazı senin yeni kitabına uyabilir gibi geldi. Ekte gönderiyorum. Elinde çok yazı varsa ve düşündüğün konuya uymuyorsa, sorun yok. İleride başka bir yazımı yayınlarsın. 29.11.2020 **Emre Apaydın***

*Uyuyor Hocam, beğendim gerçekten. Memnuniyetle kabul ediyorum. :) Önerdiğin değişiklikleri yaptıktan sonra özgeçmiş ve beyan formuyla birlikte bekliyorum. 29.11.2020 **Timur Özkan***

*Küçük düzeltmeleri yaptığım yazı ektedir. Beyan, özgeçmiş ve fotoğrafı da gönderiyorum. Çok selamlar... 1.12.2020 **Emre Apaydın***

- Quonta costa?
- Trentamila.
- Molto costoso. Quindicimila?
- No, no. Venticinquemila.
- No, quindicimila?
- Va bene, va bene.

Şu pandemi çikalı beri yıllar sonra ne kadar çok eski dostumla karşılaştım. Evde kalınca eski fotoğraflar, eşyalar...

Bir yaz günü 30.000, 20.000 derken, pazarlıkla 15.000 lirete almıştım bu uyku tulumunu. Kırmızı, mavi, değişik renkteki albenili arkadaşlarına param yetmemişti. Ancak bu kahverengi tombul ve modası geçmiş olanı sahiplenebilmiştim. Cenova'da yaptığım staj sonrası biriktirdiğim birkaç kuruşla; biraz Güney Fransa'yı, sonra da İtalya'yı dolaşacaktım. Saatlerce eski şehrin ara sokaklarında yürümüş, seyyar satıcılarla pazarlık etmiş, sonunda işte bu tombul arkadaşta karar kılabilmişim. Öyle ne sırt çantam vardı eşyalarımı güzelce istifleyecek, ne de küçük uyku tulumlarından katlayıp altına yerleştirecek. Param

---

⁴ Yarım ay.

kocaman kırmızı bir çanta almaya yetmişti. Tombulumu ve altına serdiğim süngeri ancak buna sığdırabilmişim. Sonra da iki sapından omuzuma yerleştirerek diğer büzgülü çantamla birlikte yolculuğuma başlamışım.

Yıllar sonra şimdi: şu kocaman eski ve yıpranmış rulo beni içine çekti. Görünümüne tezat, gençliğimi hatırlatıverdi. Dayanamadım, eski günlerdeki gibi ipini çözüp, şöyle itekleyip sonuna kadar açıverdim. Etrafıma baktım, kimsecikler yok. Neme lazım kızım ya da eşim görür, dalga geçer. Terliklerimi çıkartıp sırtüstü uzanıverdim. Tavana doğru bakınca yıllar önceki yıldızlar belirdi gök kubbe üzerinde. Hemen yanımda gençlik kokan bir beden. Evet sen. Yirmi bir yaşında ne kadar da yakışıklıymışsın. İlk gecen uyku tulumuyla, Nice tren garında uykunun gelmesini bekliyorsun. Yanına genç bir kız ve erkek yanaştı. O zaman da temiz yüzlüymüşsün. Dur! Sana biraz bakayım. Kahverengi saçlar, çizgisiz bir yüz. Erkek, kız arkadaşını sana emanet etti, bir trene binip gitti. Şimdi o da açıyor uyku tulumunu yanına. Sohbet ediyorsunuz. Ne kadar da çok gülüştünüz. Korkarım uykunuz kaçacak. Sonunda seferler bitti, tren garı sessiz ve ışıkları azalmış. Biraz dinlenmelisiniz. Uyku düştü üzerinize, dayanmak mümkün değil, kendinizi öylece bıraktınız. Yer yatağında uyumayı severdin, ama belli ki bu biraz garip. Dünyaya farklı bir seviyeden bakıyorsun, biraz güvensiz ve tehlikelere açık. Uyku tulumunun yakalarını siper yap, daha rahat edersin. Solukların düzene girdi, sanırım şimdi daha korunaklı. Yine hafifçe gözünü kırptın. Hangi rüyadan hangisine atladın? Kalkınca sorsam bana anlatır mısın? Bu arada aman dikkat! Dellenme. Sabah olmuş Fransız polisi ayağı ile itekliyor uyku tulumunda uyuyanları. Birazdan seferler başlayacak. Kalktınız ve hemen eşyalarınızı topladınız. Marketten ekmek, kaşar, süt ve domates. Öğrenci işi kahvaltıya özendim. Kısa dostluk sona erdi, kız ayrılıyor başka bir yöne. Sen emanete eşyalarını veriyorsun. Hafifledin, dolaş bakalım Nice şehrinde canın istediğince.

İşi yavaş yavaş öğreniyorsun. Tren garının sefaletinden kurtulmuşsun. Plaja sermişsin bu sefer uyku tulumunu. Yan yana değişik renkteki tulumların içinde ya da üzerinde genç

çocuklar dizili. Tek başınasın, aralarında güzel bir yer tutmuşsun. Yanındakilerle havadan sudan konuşmak ne tatlı. Nereleri gezdiğinizi anlatıyorsunuz heyecanla bir birinize. Bu arada hava kararmış, yarım ay tüm güzelliğiyle gökyüzünde yerini almış. Dalgaların sesi bir ninni olmuş, yumuşatıyor herkesi. Etraftaki konuşma sesleri artık sönen dalgalar gibi. Bu arada denizden esen rüzgar içinde bir ürperti. Uyku tulumunun içine iyice yerleşiverdin. Daldın, ne güzel de uyuyorsun. Belli ki gelecek planları kafanda uçuşmakta; nereleri gezeceksin, karnını nasıl doyuracaksın. Birden Alman çocukların zincirli tahtalarının şıkırtısı uyandırdı seni. Yastık yaptığın çantanın üst cebine elini uzatıverdin. Küçük siyah bıçağın orada, her zaman koyduğun yerde. Kafanı kaldırıp etrafa bakınca seninle ilgili bir şey olmadığını anladın. Rahat ol. İçmişler, naralar, dalaşmalar... Birazdan sızacaklar. Sen de boş ver gitsin. Bırak onları, dalgaların azalmış temposunu tekrar yakala ve birlikte hareket et. Bir öne, bir arkaya. Bir daha, bir daha... Saymaya gerek yok onlar seni aldı bile. Su dolu bulutların üzeri çok rahat. Uyku düştü üzerine.

Sabaha karşı biraz terledin. Uykunda seyrederken seni, rüyada nerelerde yüzdün öyle. Gözlerini açalı daha birkaç dakika oldu, uyku tulumundan bu hızla çıkış niye. Etrafta sabah mahmurluğunu atamamış gözlerini ovuşturan gençler dolu. Onlar ceketlerine sıkıca sarılmış ısınma derdinde. Bakışları hayretle senin üzerinde. Şimdi anladım, sen rüyana kaldığın yerden devam edeceksin. Kendini bırakıverdin Akdeniz'in engin sularına. Deniz çarşaf gibi, attığın kulaçlarla utanmadan bu güzelliği bozuyorsun. Yüzüyor, yüzüyorsun. Kıyıya yaklaşınca durdun; eline aldığın sular avucunun içinden kayıp damla damla döküldü. Burnunu uzatıp kokladın; belli ki özlemişsin Bodrum'u, Erdek'i, Çeşme'yi. Aynı deniz, aynı koku, aynı hasret. Sesini duyamadığım bir şarkıyı mırıldanmaya başladın.

Nasıl bir ülke burası? Ağustos ayında herkes tatile çıkmış olmalı. İtalya'da trenlerin oturma yerlerinde numara yok. Ekstra para verirsen birkaç tane rezerve ayrılan koltuğa oturma şansın var. Seninse bu konuda hiç şansın yok. Tren dolu. Bütün yollar

Roma'ya çıkar ama ayakta bu yolculuk çok zor. Bütün gün arşınlamışsın Floransa sokaklarını. Kaç günün yorgunluğu üzerinde. İnsanlar üst üste, kompartımanlarda oturacak hiçbir yer bulunmuyor. Koridordaki açılır kapanır tabureler bile dolu. Akıllısın sen zaten oradan tanışıyoruz. Bir kez görmüştün trende koridorda yatanları. Önce süngerini ser, sonra uyku tulumunu. İşte yatağın hazır be çocuk. Üzerine “Dikkat! Yerde adam yatıyor” yazmana gerek yok, İtalyanlar uyanık görürler seni. Uyku tulumlular zaten arkadaşın, bilirler. İçin rahat olsun. Tren hareket etti. Tıngır mıngır sesler kulaklarında. Üzerinden kaç kişi atladi şimdiye kadar, neyse ki basan olmadı. Ama çok fazla gülüşüyorlar, uykunu kaçıracaklar. Uyku ise senin üstüne çökmüş gözlerinde büyük bir ağırlık. Dayanamadın, için geçti ve bulut bulut döküldü ince düş selleri. Daha birini anlamadan üstünden atlayana dikkat kesildin. Kaza yok, rahat ol devam et düşlerine. Leonardo ile, Michelangelo ile, Boticelli ile bu kadar geç tanışmamalıydın. Nasıl da hoşuna gitti; Atina Okulu'nun önünde yaşlı iki amca ile büyük duvar resminin hikayesini tartıştınız. Daha doğrusu onlar anlattı, sen dinledin. Fazla yaşlı maşlı deme bak şimdi, ben neredeyse onlarla aynı yaştayım. Aldığın tat damağında çünkü tortusu hala beynimde bir yerde. Hangi durakta durduk şimdi, inmek yok devam etmelisin. Sağından, solundan ve üstünden geçenler seni rahatsız etmemeli, bir gözün açık uyumalısın. Yolun uzun, bir yandan da zevk almalısın.

Boğazın tatlı esintisini yüzünde hissettin. Taze hava ciğerlerini doldurdu. Fermuarını çekmeden uyku tulumunun içine yarıya kadar girmişsin. Bütün gözler senin üzerinde. Sağdan soldan laf atmalar. Bir arife günü şehir hatları vapurundasın. Yalova'ya gideceklerle dolmuş, neredeyse taşmış. Sense korkuluğu atlamış bacanın arkasında kuytu ve güvenli bir yere uzanmışsın. Oturarak 250, ayakta 100 kapasiteli vapura yatarak 1 yolcu eklenmiş. Can yeleği var mı yatan yolcu için acaba? İnsanlar geliyor güverteye, yer yok. Bakışlar üzerinde, seninse keyfin yerinde. Soruyorlar yolculuk nereden. Anlatmak kolay mı, kaç gündür yollardasın. St.Pietro Kilisesi'nden mi, yoksa Monte Carlo Deniz Müzesi'nden mi başlasan. Yoksa harçlığından 10

frank ayırıp, ilk defa kumarhanede kumar oynadığını mı anlatsan. Havan yerinde, staja Avrupa'ya gitmişsin, pek çok yeri gezmişsin, işte o kadar. Birazdan vapurun düdüğü ve hareket. Sirkeci arkanda, Galata karşında; yavaş yavaş hızlandı güneye doğru Marmara'nın gelini. Birbirine çarpan dalgaların sesleri nereden geldi; belli ki sürtünen gelinin etekleri. Uzun oturmaktan yatmaya geçiyorsun. Trende iki gün süren sallanma bitmemiş, rayların takırtısı kulağında. Gökyüzündeki martıları tek tek saymak zor. Gördüm, birkaç kez karıştırdın bile. Niye bu kuşlar o kadar çoklar. Hepsi de birbirinin aynısı sanki. Aralarında Jonathan Livingstone var mı, ben seçemedim? Gökyüzü engin bir boşluk, tek bir beyaz bulut yok üzerinde. İçin geçti artık. Uyku inmiş gözlerine. Yağmur yerine düş getirdi kanatsız uyku. Seni aldı suyun üzerine, sağında bir yunus, solunda bir diğeri; elini uzatıverdın ama dokunamadın. Bir ses birden bire: Ayran, poğaç! Ayran, poğaç! ... Karnın da aç bir uyanabilsen. Uyku tatlı geliyor açlık karşısında. Büyüada'nın faytonlarının tıkırtısı, belki de tıkırtı mıkırtı yok yanılıyorsun. Belki de gözü açık bir rüya, yabancıların day dream dediği cinsten. Yolcuların sesi arttı, aşağı inmeye başladılar. Gözlerini ovuşturma, canlı ol. Hadi son bir kez uyku tulumunu topla ve kırmızı çantana koy. Heyecanlanmazsın ama heyecanlan, birazdan çok sevdiğin sımsıcacık bir evde olacağını düşün. Yalova'nın rüzgar yağmurunda ilerle, sarıl hasretle dedene ve anneannene. İtiraf edeyim ben de özledim; yerinde olmak isterdim. Seni gördüklerine sevindiler, çok da özlemişler. Bir yandan güzel yemekleri yerken, kırmızı çantayı artık yatağın altına itiver; daha fazla bekleme, sonra da has sabun kokan yatağa giriver. Artık en güzel uykudasın.

Ertesi yıl babandan arabayı güçlkle almışsın. Emektar pejonun bagajı açık; çadırın demir çubuklarının ve yeşil brandasının üzerine tombulu güzelce yerleştirmişsin. Feribot diyorlar ama teknenin üzerine iki araba ancak sığmış. Biri seninki diğeri kim bilir kiminki. Bodrum'dan Datça'ya geçerken suya kayarsa ne diyeceksin babana. Bu sefer yalnız değilsin, yanında güzel bir kız var. Knidos'u gezmek büyük bir zevk tek başınıza. Kimsecikler yok sizden başka. Yürüme, yüzmek ve tarihi

hissetmek doyasıya. Akşam karanlıkta Marmaris'e varmış, eğri büğrü çadırı kurmakla meşgulsünüz. Bu sefer uyku tulumu ve sünger yere serilmiş. Hava sıcak mı sıcak, yorgan değil yatak görevini üstlenmiş. Sarılmışsınız, uyuyorsunuz, gözlerinizi her kırışınızda yıllar geçiyor bir bir. Sabah güneşinin sıcaklığı içeride. Kalkmışsınız. Yeni bir gün, yeni bir başlangıç, yeni bir yol. Adım adım ileriye...

Yıllar geçmiş, biraz yaşlanmışsın. Saçlarındaki beyazlar kahveleri çoktan geçmiş. Yeni yeni arkadaşların var, sürekli gülüşüyorsunuz. Bir de genç kız hemen yanında, nasıl da büyümüş. Tanımasam kızın olduğunu anlayamayacağım. Eşin yok, onu deniz tutuyor Mavi Yolculuğa gelmemiş. Tekne demir almış mavi beyaz köpükler içinde, yukarı aşağı hareket halinde. Akşam yemeği için kaptan mangalı yakmış, çipuraların cızırtısı ve kokusu her yerde. Miço, çoban salatasını hazırlamakla meşgul. Buzlu rakılar kadehlerde dopdolu, belli ki özlemişsin. İctikçe neşe dalga dalga, güverteyi aşmış bütün körfezi doldurmuş. Birden camın tokuşturma sesi çınladı, ne hoş. Ön güverteye kaptan yıldızları asmış sizin için. Gözler gökyüzünde, sohbet dillerde. Kelimeler ve kahkahalar bitecek gibi değil. Gezinin heyecanı, denizin heyecanı ve sohbetin heyecanı üzerinizde. Saat kaç oldu acaba, kimsenin uyumaya niyeti yok. Karanlıkta bir koya demir attı kaptan. Açık havada uyuyacaklar uyku tulumlarını güverteye serdi. O da ne! Emektar tombulum elinde. Onca yıl sonra nereden buldun? Sende biraz cimrilik var herhalde. Paraya kıyıp, yenisini alamamışsın. Uydurma, anısı manısı var diye. Hiç sanmam işini göreceksin mi bakalım. Ser onu arkadaşlarının yanına. Eski günlerdeki gibi diyorsun bana. Bırak Allah aşkına, unutmuşsundur açıkta yatmayı. Görüyorum fermuarı ne kadar çekeceğini bilmiyorsun. Çok çeksen terlersin, az çeksen rutubet inince sabaha karşı belki üşürsün. İçin geçti ne güzel. Genelde yeni bir şeyle karşılaşınca uyuman zaman alır. Sağa dön, sola dön, koyunları değil, yıldızları say: 1,2,3,4,5... İpeksi uyku örtüsü üzerinize serildi. Hepiniz mutlu ve sakin. Birlikte geçireceğiniz güzel günler ileride, düşününüzde. O da ne? Prostatın büyümüş, tuvalete kalktın ilk gece. Ne olacak şimdi? Denize de yapamazsın. Yürü bakalım kamarana.

Arkadaşlarının üzerinden atla, denize düşme dikkatli ol, iplere falan takılma bu arada. Basamaklar önünde, boşa ayağını atmamalısın. Sağdan üçüncü kamaraya gir, o minik odadaki tuvaleti bul. Gerisini anlatmayım, ayıp olur... Bakıyorum, yüzünde rahatlamış bir hal, tombuluma ayaklarını yeniden uzattın. Gökyüzündeki yıldızların yerleri değişmiş; salıncakta sallananlar çekip gitmiş. Ortam biraz farklı. Orta yaşlılarla birlikte uyumayı seçmemeliydin. Bana sorsaydın söylerdim. Sen tuvaletteyken birlikte koro kurmuşlar. Trompetler ve obualar... Bazen de gök gürlendi yağmur yağacak havası hakim. Annenin söylediği ninniler geçmişte, şu an özlem duymakta haklısın.

Ah! Üzerime kim atladı? Kedimmiş, beni uyandıran. Nasıl da içim geçmiş. Adı üstünde uyku tulumu uyku için. Kedim için farklı, dalmış içine. Oyun yapıyor bana gizlenmiş. Tut şu yaramazı neredesin! Öyle kötü kötü bakma bana, atmayacağım. Kenarlarından pamuk parçaları fırlamış, ayrıca yılların ağır kokusu sinmiş üzerine. Biraz önce iş gördü; uyku getirdi; uyku yazısı bile yazdırdı. Kedim de pek memnun, yeni oyuncasını bulmuş. Dur, kedim! İyice paralama, atılamayacak kadar değerli o; izin ver seni gençliğimle tanıştırayım. Birazdan saracağım uyku tulumunun içine. Yine oynarız merak etme. Bugünler geçince. Sen ve ben hep birlikte.

SİYAH GÜL

Meliha Yıldırım

Ne güzel bir düşünce. Şimdiden tebrik ederim. Orhan Kural Hocamıza acil şifalar dilerim. Ben de ekli öykümle katılmak isterim. 1.12.2020
Meliha Yıldırım

Tekne bildiği nehirde süzülürken, kulağımın çınlaması bile gürültü gibi geliyor. Etrafta çıt yok. Gerçi benim için fark etmiyor. İki katlı teknenin üst katındaki bir köşeye güçlükle yerleştim. Dünden beri çok halsizim. Bir taraftan esinti, diğer taraftan sabah güneşi, yüzüme bir değip bir kayboluyor. İlerledikçe yüzüme serinlik vuruyor ama başımdaki yavaş yavaş artan sıcaklığın şiddetini azaltmıyor. Yerimden kalkmadan oturuyorum. Kimseye, ihtiyar başımıza dert oldu, dedirtmek istemiyorum.

Fırat, kuşluk vakti uysal bilge sakinliğinde uyuyor. Durgun, adeta sıradan. Bir an şüpheye düşüyorum. Evleri yutan, koca şehri yok eden sanki o değil. Şu haliyle göl bile değil. Belki bir dere.

Eski Halfeti'nin üstünde tekne ilerledikçe, sarp kayalıklar Fırat'ın iki tarafında yükselmeye başlıyor. Dağ kıvrımları dikleştikçe benim yaşlı yüreğime bile can geliyor. Binlerce yıllık şehrin üstünde içim bir hoş, bir an kıpır kıpır oluyorum. Suyun içinde gördüklerim taş değil, ev değil, öylece kalmış, kimsenin dokunmadığı lüzumlu lüzumsuz hikâyeler.

Rehber delikanlı alt katta mikrofona tık tık vuruyor. Herkes etrafına toplandı, gözü bende. Saygılı çocuk. Elimi sallıyorum, oturduğum yerden. Çoktan başladı anlatmaya. Anadolu'nun bildiğim uygarlıklarını yine dinliyorum. Aynı ilgiyle. Hitit, Asur, Yunan, Süryani, Arap, Bizans ve Memlukların, en son da Yavuz Sultan Selim Mısır seferinden dönerken Osmanlı'nın olmuş. Uzaktan duymadığım, atladığım medeniyet kaldıysa bilmem. Süzülerek, Fırat'ın dibine çöreklenmiş hepsi. Yıkık dökük surlar, mozaikler, evler. Tortusu dibe çökmüş koca koca medeniyetler. Suyun içinden işe yaramaz halde bana bakıyorlar.

Şehri kim aldıysa ismini de değiştirmiş. Bahtsız mıymış sanki? Kaderini biraz da kendime benzetmemden dolayı öyle söyledim.

Benim batık şehrim de yaşadıklarımı. Uzun ömrümde gördüğüm, ölümler, ayrılıklar, küskünlükler... Hâlâ da devam ediyor. Aklımdaki Fırat'a yeni evler gömülüyor. Ama sıkıntıya sebep olanı söküp atmadıkça kim bilir daha neler gömeceğim?

Oturduğum yerden, sağa sola hareket etmeye çalışan yolculara bakıyorum. Arada bir küpeştelerden destek alıp tekrar dağılıyorlar. Onların bu hallerini seyretmek ilginç gelse de, tekne sallandıkça düşüvereceklermiş hissine kapılıyorum.

Birden herkes yüzünü aynı yöne çeviriyor. Fotoğraf makineleri hazır, çekmeye başladılar bile. Koca nehrin ortasında dikili bir minare. Camisi, Fırat'ın derinliklerinde. Neredeyse kaybolmuş. İlginç geliyor herkese. Çocukluğumdaki köyümü aklıma getiriyor. Kırmızı tuğla dizilerinin ince, küçük, sevimli hali tanıdık geliyor gözüme. Dokuz, on yaşlarında merakımdan bir kez çıkmışlığım olmuştu. Dar merdivenlerinden döne döne. Karanlıkta el yordamıyla merdiven korkuluklarından tutunarak ulaşmıştım incecik şerefesine. Zordur çıkması. Her dönmede insanın nefesi sıklaşır, sıklaşır, gittikçe daha az nefes alınır. Tam boğuluyorum, denildiğinde artık yol bitmiştir. Onun küçük kapısını açıp şerefeye çıktığımda şaşırmış, tüm köy hep birden bana selama durdu sanmıştım. Bir daha da öyle kendime güvenli olmadım. Minareler, tek başına kimseye ihtiyacı olmayan çelebidir.

Diyorlar ki, "Sadece yaşadığın an vardır." O zaman çocukluğumu, evliliğimi hatırlatmasın, bu suyun içinde yüzenler! Zaman bana çengelini takmasın!

Ayakta durmaya çalışan hanım kızın sesi geliyor benden tarafa;

—Yusuf Amca, size zahmet arkadaşımın beni çeker misiniz?

—Tabii evladım, bana basılacak yeri gösterin yeter, diyorum.

—Şuraya basmanız yeterli.

—Oldu mu? Bir bakın olmadıysa tekrar çekeyim, dedim güler yüzlü hanım kıza.

—Teşekkür ederiz Yusuf Amca, güzel çekmişsiniz, dedi. Sevindim.

Rehber oğlum, dağların yamacındaki Rum Kale’yi gösteriyor, sesini oraya duyurmak ister gibi yükselterek. “O zamanlarda bu kale buraya nasıl yapılmış?” diye düşündürenlerden. Dağın sırtına mıknaatla tutturulmuş mübarek. Gerçi birçokları da böyle insanın aklını yorar. Nereden bulurlar öyle ilginç yerleri? Bu da öyle bir kale. Yine fotoğraflar çekiliyor. İşte, sıkılmaya başladılar. Dikkatler hemen dağıldı. Artık kimsenin kaleyle de, çevreyle de ilgilendiği yok.

Müziğin sesini duyan aşağı iniyor. Rehber, kargaşayı önemsemiyor. İçi rahat etmeyecek anlatmazsa. Son sözü söyleyene kadar bitirmemekte kararlı anlaşılır. “Rum Kale milattan önce sekiz yüz elli beş yılında Asur Kralı... “Devamını gürültüden duyamadım. O da cümlesini tamamlayıp, bıraktı. “*Hele nolur nolur nolur/ kız sen benim olsan nolur...*” Urfa türküsünün sesi sıra gecesi kıvamında geliyor yukarıya. Oynamayanlar alkışla eşlik ediyorlar. Fotoğrafını çektiğim hanım kız bana bakıyor. İçine sinmiyor yalnız duruşum. Kafamı sallıyorum, “Burası iyi,” der gibi. Yakınlarımdan görmediğim değeri, birkaç gündür tanıdığım birinden görmek içimi sızlatıyor.

Kaldım tek başıma. Tek sayılmam, güneş tepemde. Dün doğum günümdü. Yetmiş üç yıla veda etmek buralara kısmetmiş. Böyle zamanlarda yaşadıklarım aklıma geliyor. Bir ömür küslük! Ne zaman küstüğümüzü bile hatırlamıyorum. Büyük kız liseyi o yıl bitirmişti. Demek ki otuz küsur sene. Yirmi yıldır gezerim. Tanımadığım, görmediğim yer kalmadı. Yeter ki onun yüzünü görmeyeyim. Neden düşündüm yine! Aklıma başka bir şey getirmeye çalışsam da Fırat’ın dibi sanki. Çökmüş beynimin içine.

Söylediği söz şimdi söylemiş gibi. Hafızamda. Her şeyi unutuyorum şu hayatta, ama o ağır lafı. Sesini en son o zaman duydum belki. Bir dakika önce aldığım ilaçlarımı, bazen çok sevdiğim torunlarımın ismini, çocukluğumdan beri yiyip içtiğim arkadaşlarımı bile hatırlamıyorum fakat “Seni sevemedim,” diyen sesini asla unutamıyorum.

Ne kadar gezsem de boş. Buralardaki ıssızlık iyi gelmedi bana. Aşağıya inecek halim de yok. Güneşten olabilir mi? Zihnim bulanıklaşmaya başladı. Sanki her yer siyah gül oldu birden. Ölmeden yasımı mı tutuyorum? Bir işaret mi bana suyun altındaki şehir, gördüğüm siyah güller. Kendimi bu sulara bıraksam, kurtulur muyum o sesten? Ne zaman bir karar verdiysem vazgeçmedim. Dile kolay, kaç yıldır geri adım atmadım. O da atmadı. Tek kararlı ben değilmişim meğer.

Duyunca sevinirsin belki, kaç yılın küslüğü bitti diye. Mezarımın kenarına Halfeti'nin siyah gülünden diksinler. "Bütün hayatı kara yasla geçen Yusuf Amca'nın," desinler.

Zaman geçtikçe sakinleşmek yerine kızgınlığım artıyor ona. Sonra da "Neden düşünüyorum ki?" deyip, yine kızıyorum kendime. Ben bunları yaşarken aşağıda coşkunun sesi, iki tarafı çevreleyen dik yamaçlara çarpıp geri gelerek kendince türküye eşlik ediyor. Gözlerim halay çekenlere takılı. Bu insanların hiç mi sıkıntısı yoktu? Dinlediğim zaman neler duymuştum yıllar içinde. Sadece onlar devam etmeyi biliyorlardı. Tıpkı Halfeti'nin direnmesi gibi. Peki, eski tadı verir miydi? Bunca yılın yaşanmışlıklarının, otların bile kendince yeşerdiği kayaların yerine, şekli bozuk yeni binalar eğreti durmaz mıydı? Devam etmek de öyleydi. Yapmacık, yokmuş gibi davranmak. İlk hareketi. O ilk hareketi...

Oturduğum yerden yavaşça doğruldum, ayağa kalktım. Yüzümü Fırat'a döndüm. Uzun uzun baktım. Fırat olacakları kestirmiş gibi dalgalarını çırptı. Bu sefer olgun bilge uysallığında değil, avını bekleyen timsah sessizliğinde. Tekne hafifçe sallandı. İçimde bir kıpırtı başladı. Karşımda camisi Fırat'a gömülü ince uzun çocukluğum. Bir an önce ona değmek istedim ama çekindim de. "Korkma gel. Tutuyorum seni." Çocukken babam yüzmeyi öğretirken böyle seslenmişti. İnsana güvenmeyi öyle öğrenmiştim. Kuş gibi atlamıştım emniyetli kucağına. Dalgaların içinde belimden tutmuş, "Hadi şimdi ayaklarını salla. Aferin. Hadi oğlum, bıraktım." Yüzememiştim.

"Yusuf Amca! attı kendini!"

AVRUPA'NIN EN KUZEYİNDEN BİR GEZİ ANISI

Süleyman Münci Kaymak

*Münci merhaba, teşekkür ederim. Armağan kitabımıza katılmadan memnun oldum. Bu yazı yayınlanan kitabından mı? Ayrıca özgeçmiş için bir fotoğrafını rica ediyorum. 2.12.2020 **Timur Özkan***

*Merhaba Timur hocam, bu yayınlanmayan kitabımdan. Editörlüğün için şimdiden teşekkürler. 2.12.2020 **Süleyman Münci Kaymak***

10 Mart 2020 akşamı, Sağlık Bakanlığı tarafından ülkemizde Covid-19 salgınının görüldüğüne dair açıklama yapıldığında çok ciddiye almamıştım. İzmir Seferihisar'da yaşıyorum, bahçe ile uğraşılıyor, sakin bir yerde denize giriyorum, çok fazla insanla görüşmüyorum. Fakat ileriki günlerde virüsün çok hızla yayıldığını, ülkemizi ve dünyayı kasıp kavurduğunu hayretle gördüm.

Ülke yöneticileri de görmüş olacak ki peşi sıra kısıtlamalar, sokağa çıkma yasakları üst üste geldi. Bunlar beni çok etkilemedi. Memleketimin bu sakin köşesinde işlerimi yapıyor, kitap okuyor, birkaç arkadaşım ile rahatça bir araya gelebiliyorum. Emeklilik için güzel bir hayat gibi görünse de motosikletle uzun yolculuklar yapmayı seven birisi olarak kendimi burada sıkışmış olarak görüyorum.

Hastalık yayıldıkça ekonomi de iyice bozulmaya, euro ve dolar Covid-19 ile yarışircasına yükselmeye başladı. Bunlar yetmezmiş gibi buralarda yaşadığımız şiddetli deprem, harcamalarındaki önceliklerde değişiklik yapmak zorunda bıraktı. Dolayısıyla yapılacak geziler hayal olmaya başladı. Bu durumda ben de eski gezilerimle avunmak zorunda kalıyorum.

Bu gezilerden birini de Norveç'in en kuzeyindeki Nordkapp'a yapmıştım. Halen Covid-19'a karşı mücadele veren Gezginciler Kulübü'nün Kurucu Genel Başkanı Orhan Kural'a armağan bu kitapta o seyahatimden bir kesiti paylaşmak istiyorum.

Öncelikle kendisine acil şifalar dilerim.

19 Mayıs 2010 tarihinde akrabam, aynı zaman da arkadaşım Erol ile yola çıkışımızın onuncu günü Finlandiya'nın Laponya bölgesinin başkenti Rovaniemi'de konakladığımız Ounaskoski Camping'de 28 Mayıs Cuma sabahına uyanıp kahvaltı sonrası çadır ve eşyalarımızı toparlayıp motorlarımıza yüklüyoruz. Bugün yolculuğumuzun ana hedefi olan Nordkapp'a ulaşacağız.

Şehirden ayrılır ayrılmaz önümüze kutup daire çizgisinin işaretlendiği (Arctic Circle) çıkıyor. Kendimizi Santa Claus Noel Baba'nın köyünde buluyoruz. Binalar, dekorlar, satılan yöresel ürünler ve hediyelik eşyalar hep Noel Baba'yla ilgili. Para harcama isteğimiz artıp elimiz cebimize gitmeye başladığında Noel Baba'nın köyünü terk ediyoruz.

E75 karayolu üzerinde eksi derecelere yakın soğuk havada yolculuğumuza devam ediyoruz. Finlandiya'nın kuzeyindeki bu coğrafya binlerce yıl böyle bozulmadan kalmış olmalı. İnsan izlerine pek rastlanmayan bölgede berrak gökyüzü ile üzerinde rüzgârın gezdiği yeryüzü arasında ilerliyoruz.

Ülkenin güneyine göre bu ıssızlıktaki tek fark ağaç boylarının kısalması ve geyik sürülerinin görünmesi. Bazıları aniden yola çıkarak çarpışma tehlikesi yaşamamıza neden olunca hızımızı azaltmak zorunda kalıyoruz. Çevremizdeki geyik sayısı artınca Erol motosikletini kenara çekip elinde fotoğraf makinesiyle ilk defa doğal ortamında gördüğü bu hayvanları görüntülemeye çalışıyor.

Devam ettiğimizde ağaç sayısı giderek azalırken donmuş göller ve rüzgâr uğultusu altında gruplar halinde dolaşan geyiklerden başka bir şey görünmüyor. Nadir yerleşim yerlerinden Karasjok'a gelince bu coğrafyada da insanların da bulunduğunu görüyoruz. Depoları doldurup sıcak kahvelerimizi içip ısındıktan sonra Erol'un aklına et sote yapmak geliyor. Markete giderek akşam yemeği için protein bakıyoruz, bulduğumuz dana eti domuz ve geyik etlerine göre iki kat daha pahalı. Erol sote diye tutturdu ya mecburen alıyoruz tezgâhlarda yeşil biber görünmüyor soğanla idare edeceğiz.

Artık Norveç topraklarındayız ve hedefimize çok yaklaştık. Daha fazla oyalanmadan devam ederek ulaştığımız üç kilometrelik Skarvberg Tüneli'ne girip çıktıktan kısa süre sonra Norkapp Kommune tabelasını görünce motorlarımızdan inip fotoğraflar çekiyoruz, Erol o kadar sevinçli ki hayalini gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyor. Araçlarını park edip soğuktan titreyerek yanımıza gelen Uzakdoğulu kadın ve erkek arkadaşı, Erol ile sohbete başlıyor.

Bir süre sonra üşüyen çift arabalarına koşarken biz de hareket ediyoruz. Şimdi de önümüzde yedi kilometreye yakın Norkapp Tüneli var. Yüzde 9 eğimli dehlizde deniz seviyesinin altına iniyor, sonrada yukarıya doğru çıkarak gün yüzüne kavuşuyoruz. Önümüze, yolun gidiş ve gelişinin, bariyerlerin açılıp kapatılarak kontrol edildiği bir gişe çıkıyor.

Orada oturan adam diğer taraf ile ilgilenirken motosikletli olmanın avantajını kullanarak bariyerin yanından geçip biraz ileride Erol'u bekliyorum. İki dakika sonra o da geliyor. Tabii ki geçiş ücretini ödeyerek... Ben nasıl geçtim diye övünürken Erol hiddetle "Uyanıklık yapıyorsun, o zaman gözden kaybol" diyor. Beni yol kenarındaki oval aynadan gören görevli, geçiş ücreti 70 Norveç kronunu "arkadaşımdan alırsın" diyerek Erol'dan tahsil etmiş!

Yılın bu döneminde havanın kararmadığı coğrafyada gün boyu motor sürmenin verdiği üşüme ve yorgunluk akşam olduğunu gösteriyor.

Nordkapp Camping'e ulaştığımızda, kızılı çalan saç ve gür kaşlı bir viking bizi karşılayıp bilgilerimizi aldıktan sonra çadır kurabileceğimiz yeri gösteriyor. Ben kampı dolaşıp ahşap kulübeyle piknik masası bulunan yerin yanındaki boşluğu gözüme kestirip Erol'u çekiştirerek oraya götürüyorum.

Çim zemin, yanı başında masa en uygun yer gözüküyor, fakat burayı özellikle seçmemin nedeni çadırımızı kursak da ben geceyi ahşap mekânda geçirmeyi düşünüyorum. Ortasında ocak, bolca odun ve kömür tutuşturmak için de kalem boyunda kibritler. Ocak, mangal olarak kullanıldığında ateş üzerine

sürölüp kenara çekilen ızgaralar bulunurken kulübenin ortasından çatıya yükselen baca dumanı dışarı atıyor. Aynı zamanda içerinin ısınmasına da yardımcı oluyor.

Ateşin karşısına uzanarak soğuktan kaskatı kesilen vücudumu gevşetmeye çalışıyorum. İçeriye Erol'un kavurduğu etin kokusu sarınca içki servisine başlıyorum. İkinci dubleleri içerken sofraya hazır oluyor. Neşeyle yediğimiz yemekten sonra ben temizlik işleriyle ilgilenirken Erol bilgisayardan evle bağlantı kurmaya çalışıyor. Ortalığı toparlayıp duşların olduğu binaya koşuyorum sıcak suyun altında geçirdiğim zaman kemiklerime kadar ısınmamı sağlıyor.

Hava o kadar soğuk ki ılık çalarak esen rüzgâr ellerime, yüzüme çarptığında bıçakla kesiliyormuş gibi canımı acıtıyor. Bu yüzden olmalı üzerimizde uçuşan martıların çığlıkları rüzgâra karışarak kamp alanında yankılanıyor. Açık arazide oyalanmadan kulübeye giriyorum.

Erol'un kucağında bilgisayar, elinde viski dolu bardak alev alev yanan ocağın tadını çıkartıyor. Ben bulaşığı yıkayıp duş alırken bacanın tüttüğünü gören kamp görevlisi gelerek Erol'dan burayı boşaltmasını istemiş. O içerideki eşyaları kullanmadığımızı, koli ile duran biralardan içmediğimizi anlatmaya çalışsa da yanan odun ve kömürleri gösterip kulübeyi para karşılığı kiraladığını söylemiş.

Kuzeyin soğuşunu iliklerime kadar hissettikten sonra bu sıcak ortamı kolay kolay terk etmeye niyetim yok. Ocağa biraz daha odun, kömür atıp karşısına geçiyorum buraya kadar gelişimizin asıl sebebi olan Avrupa'nın en kuzey ucu Nordkapp'a ulaşmamıza 24 kilometre kalmıştı.

Kampa giriş yaparken oraya girişin ücretli olduğunu, kişi başına 240 Norveç kronu ödememiz gerektiğini, eğer 12.30'dan sonra ziyaret edersek ücretsiz olduğunu öğrenmiştik. Üç, dört saat daha zamanımız vardı. Ateş karşısında bizi on gün idare eder diye düşündüğümüz içkiden içtik. Erol çadırda uyku tulumlarına sarılıp yatarken ben gün boyu dondurucu soğukta 685 kilometre motor sürerek gelip sığındığım bu kulübede uyku

tulumunu ahşap kanepeye serip alevlerin uçtuğu ocağın karşısına uzandım. Biraz sıcak biraz da alkolün etkisiyle uyuyakalmışım.

Bir adamın bağırtısı ve kapının hızlı hızlı vurulmasıyla uyandım anladığım kadarıyla dışarıdaki kulübeyi terk etmemi istiyordu. Ağırdan alıp gitmesini beklemem de kapının önünden ayrılmayıp konuşmaya devam ediyordu. Yatıştırmak için sürekli yes, okey desem de ikna olmuyordu.

Gürültümüze uyanan Erol: "Ağabey, orayı boşaltmanı istiyor." diye sesleniyor. Benden hareket görmeyince de çadırdan çıkarak adamla bir şeyler konuşup onu gönderiyor, sonra da kulübeyi işgal ettiğim için bana güzelce fırça atıyor. İçkinin etkisiyle "ne olmuş, biraz odun kömür yakıp ısındım, karşılığında ortalığı temizleyip düzenlediğim için teşekkür etmeleri lazım" diyorum. Erol iyice sinirleniyor.

Boşalan viski şişesine bakıp başını iki yana sallayarak Nordkapp'a gitmek için hazırlanmamı istiyor. Erol'u daha fazla kızdırmadan aceleyle giyinip onu takip ediyorum.

Kuzey uç noktasının girişinde bariyerin açılmasını bekliyoruz. Gişe personeli para almadan geçişimize izin vermeyince 12:30'a kadar vakit geçirmek için park yerine dönerek Nordkapp Kommune haritasında gördüğümüz çıplak, yer yer karla kaplı arazide üst üste dizilen taş kulelerin arasında on beş dakika kadar zaman geçiriyoruz.

Daha sonra tekrar, artık çok yaklaştığımız kıtanın kuzey ucuna hareket ediyoruz. Gişe kapalı, içerisinde kimse yok. Bariyerin yanından geçip çatısına büyükçe beyaz top konulmuş olan taş binanın önünde duruyoruz. Sol tarafa karavanlar yerleşmiş. Yerleşkenin ön tarafına dolaştığımızda göz alabildiğine Kuzey Kutbu'na doğru uzanan denizin ufkunda alçalan ama batmayan güneşi görüyoruz.

Bu doğa olayını seyreden ziyaretçiler karavanlarına çekilince yalnız kalıyoruz. Karşımızda demirden yapılmış büyükçe bir dünya maketi var. Platonun, Barents Denizi'ne bakan yüksek kıyıları güvenlik amaçlı demir tel bariyerlerle çevrilmiş.

Erol dünyayı simgeleyen kürenin altındaki beton sütunun üzerine çıkıp fotoğraflarını çeken ve tek dinleyicisi olan bana nutuk atıyor. Hep hayalini kurduğu Norkapp'a gelmiş, güneş batmıyormuş derken titremeye başlayıp havanın çok soğuk olduğundan şikayet ederek platformdan iniyor. Kamerasıyla kayıt yapmaya başlıyor. Ben de fotoğraf makinemle güzel görüntüler yakalamaya çalışıyorum.

71° 10' 21" enleminde bulunan alanın diğer köşesinde dünyanın farklı yerlerinden gelen çocukların yaptığı anıtı da geziyoruz. Isınmak, sıcak bir şeyler içmek için gittiğimiz binanın kapalı olduğunu görünce daha fazla soğuğa maruz kalmadan kampa dönüyoruz.

Kulübeye koştuğumda kapısını kilitlemiş buluyorum. Ocak, pişirme seti ve uyku tulumumun içeride olduğu sıcak ortama giremeyince elbiselerimi çıkarmadan çadırdaki diğer tulumun içine girerek Erol'un yanına uzanıyorum.

29 Mayıs Cumartesi sabahı çadırımızın yanındaki piknik masasında kahvaltı yapıyoruz. Kamp sorumlusu viking teftişe çıkmış, doğruca yanımıza geliyor. Erol beni muhatap etmeden ayaküstü konuşuyor. Bir ara dönüp lokum isteyince hemen bir kutu götürüyorum. Kulübe işgalimizden dolayı özür dileyerek Turkish delight'i veriyor. Kutuyu alan vikingin kalın sarkık kaşları kalkınca mavi gözleri ortaya çıkıyor, gülümseyince de beyaz dişleri görünüyor. Erol bu sorunumuzu tatlıya bağlayınca kahvaltımızı daha da keyifle yapıyoruz.

Daha sonra hiç vakit kaybetmeden eşyalarımızı toplayarak Avrupa kıtasının en tepesinden güneye doğru inişe geçiyoruz.

Korona günlerinde, ekonomik şartların da zorlaşmasıyla yapılacak gezileri rafa kaldırıp eski yolculukların fotoğrafları ve anılarıyla yaşıyorum..

MUMYANIN DANSI

Murat Özsoy

*Murat merhaba, ilgine teşekkür ederim. Bu kitapta yer alacak olmandan dolayı memnun oldum. Ayrıca gönderdiğin yazı güzel, hem bilgilendiriyor, hem de keyifle okunuyor. Sanırım daha önce yayınlanmış bir yazı değil. Bu kitapta tema açısında esnek davranıyorum ama en önemli kriterlerimizden biri yazıların kitap/dergi/internet hiç bir yerde yayınlanmamış olması... 5.12.2020 **Timur Özkan***

*Yeni kitap girişimin için candan kutluyorum... Nice kitaplara... Yazım kitap/dergi/internet hiçbir yerde daha önce kesinlikle yayınlanmamıştır. 5.12.2020 **Murat Özsoy***

*Sağol sevgili dostum... Ne yapıyorsak hep beraber yapıyoruz. 5.12.2020 **Timur Özkan***

“Bir Milyon Nasıl Çalınır?” Filminin Motivasyonu

Kahire'deki Mısır Müzesi 1858'de kurulmuş. Birinci kattaki eserlerin çoğu binlerce yıl öncesinin mezarlarından müzeye taşınmış. Louvre Müzesi ziyaretçilerinin Mona Lisa'ya kilitlenmesi gibi Mısır Müzesi ziyaretçileri de Tutankamun'un 1700 objeden oluşan dillere destan koleksiyonuyla büyülenmekte.

Yabancı arkeologlar hiç de boşuna kazmamışlar Mısır'ı. Kim ki mezarları kazmış, onlar kazanmış! Paha biçilmez Mısır eserlerinin önemli bölümü günümüzde Berlin, Londra, New York ve Paris müzelerinde, kazıp kazananların ellerinde bulunuyor. Napolyon'un ordusu pek çok mumyayı mezarlarından çıkardığı gibi Paris'e taşıyıp Louvre Müzesi'ne teslim etmiş. Mısır'dan gemiler dolusu antika eser Avrupa ve Amerikan müzelerine taşınmış. Anlaşılan o ki, bal tutanlar parmaklarını öyle bir yalamışlar ki, demeyin gitsin.

1996 sonbaharında bir Kahirelinin aklına karpuz kabuğu düşmüş. Mısır Müzesi'nde alarm sistemi olmadığını duymuş bir yerlerden. Akşam, müzede bir kuytuya gizlenmiş ve kapıların

kapanmasının hemen ardından, papatya falı açmaya başlamış, hangi eserleri çalsam acaba, diye.

Ertesi sabah müze açıldığında, bekçiler gece çanak çömleğin patladığını fark etmişler ve kısa süre içinde hırsızın müze dışında yakalamışlar. Tutankamun'un altın hançeri hırsızın üzerinde bulunmuş. Sorgusunda müze hırsızını hayli ilginç bir itirafta bulunmuş ve "Bir Milyon Nasıl Çalınır?" adlı filmde nasıl etkilenmiş olduğunu polisler uzun uzun anlatmış.

Ruha Yol Gösteren Kapılar

Milyonlarca insan ve hayvan mumyası bulunmuş Mısır'da. En eskileri MÖ 3000'e tarihlenen Mısır mumyaları, mezarlarından çıkarıldıktan sonra ilaç yapımında bile kullanılmış. Mumyalamadan hayvanlar da nasibini almış. Hayvan mumyalarının birçoğu da kedilere aitmiş. Tabii mumyalar bu kadar bollaşınca, serin havalarda kimi Mısırlıların binlerce yıllık mumyaları yakıp bir güzel ısındıkları da olmuş. Üzerlerine reçine sürülmüş olduğundan çıtır çıtır yanarmış mumyalar. 1900'lü yıllardan bazı Mısır fotoğrafları, ilk gördüğümde beni şaşkına çevirmişti. Fotoğraflarda, toprağın altından çıkarılmış mumyalar duvara yaslanmış halde turistlere pazarlanıyordu!

Bedenin mumyalaştırılmasının binlerce yıl önce son derece ciddiye alınmış olduğu besbelli. Öyle ki, ayak tırnaklarının ayrı ayrı sarılıp sarmalandığı mumyalar bile bulunmuş.

Zengin Mısırlıların cenazelerinde profesyonel ağlayıcı kadınlar kiralanırmış. Kadınlar ağlar, feryat figan eder, yeri göğü inletirmiş. Tam mumya mezarın içine doğru çekilip lahde yerleştirilirken havaya toprak atılırmış. Aynı gelenek, kimi Hıristiyan cenazelerinde rahibin tabutun üstüne bir avuç toprak atıp "*Topraktan geldik, toprağa gideceğiz*" demesi şeklinde günümüzde de yaşıyor.

Lahdin başına ve ayakucuna işlenmiş iki kapı görüntüsünü ilk gördüğümde beni çok şaşırtmıştı. Oysa hiç şaşırmaya gerek yokmuş. Ruh tabuta girip çıkarken yolunu şaşırmayın ve bu kapıları kullansın diye düşünülmüş... Belli ki ruhun, ait olduğu

mumyayı bulabilmesi uğruna hiçbir masraftan kaçınılmamış ve en ufak detay bile ihmal edilmemiş. Ruhun giriş-çıkışı için lahdin iki ucuna kapı deseni yaptırmış kişiler yaşadıkları mekânlara da aynı özeni göstermişler miydi acaba?

Kefenin Cebi mi Varmış O Zamanlar?

Eski Mısır'da kefenin cebi varmış anlaşılan. Mezarda ele geçen eşyalara dikkat buyurun lütfen: terlik var, makyaj malzemesi var, sandalye var, küpe var, ekmek var.

Çocuk Kral Tutankamun, mezarına oyuncaklarını bile götürmüş. Mısırlı dilberler ise peruktan aynaya, taraktan yelpazeye pek çok eşyayı mezarlarına taşımışlar. Kimi müzisyenler enstrümanlarıyla gömülmüş. Bir müzisyen yaşamında çaldığı bronz zilleri mezarına götürmüş. Masa oyunlarından hoşlananlar, öteki dünyada da felekten bir gün çalmak için oyun tahtalarıyla birlikte gömülmüşler. Kimi mezarlardan 3.500 yıllık incirler çıkmış. Anlaşılan o ki, canın boğazdan geldiği binlerce yıl öncesinden bile besbelliymiş. Mezar eşyalarının pek az hasarla günümüze ulaşmasını sağlayan unsur hiç şüphesiz Mısır'ın o müthiş sıcak ve kuru iklimi.

Zengin Mumyaya Mezarında Kim Hizmet Edecek?

Eski Mısır inancında, zengin mumyalara kimlerin hizmet edeceği en ince detayına kadar düşünülmüş. Uşabti denilen minik hizmetkâr heykelcikleri imal edilip mezar eşyaları arasına yerleştirilmiş. Hayatı boyunca bir pastırmanın üzerine iki yumurta kırmamış firavunun öte dünyada uşaksız yaşamasının mümkün olamayacağı aşikârmış.

Cenazenin lahde yerleştirilip mezarın mühürlenmesinin ardından bu heykelciklerin canlanıp mumyaya hizmet edeceğine inanılıyormuş. Şöyle bir hayal kurmaya ne dersiniz? Heykellere can gelmesiyle “*Ne emredersiniz efendimiz?*” deyip örneğin bir çırpıda soğuk ve sıcak mezeleri saymaya başlıyormuş bir uşabti. Bir diğeri ise meze arabasını çeke çeke getiriyormuş.

Eski Mısırlılar biraya pek düşkünmüş. Bira imalathanesi heykelleri bile yerleştirmişler mezarlarına ki, akşamdan akşama ufak ufak demlenebilsinler.

Gel de şimdi bu derece geniş hayal dünyası karşısında, Emel Sayın'dan *“Rüyalar gerçek olsa, seni her gün görürdüm, o incecik beline sarılarak yürürdüm”* klasiğini anımsama.

Eski Mısır inancına göre, öteki dünya, bu dünyanın kavramlarıyla hayal edilmiş. Dünyadaki yaşamda, her Mısırlının belirli bir süre tarım ve sulama işlerinde firavun için çalışması zorunluymuş. Mısırlılar cennete *“Kamış Tarlası”* adını vermişler. Nasıl ki dünyada malın mülkün sahibi firavunsa, cennetin, yani kamış tarlasının sahibi de Tanrı Osiris imiş. O halde Mısırlının, dünyada firavun, cennette ise Tanrı Osiris için tohum ekip ekin biçmesinden daha doğal ne olabilirmiş ki?

Firavun göreve çağırıldığında, zengin Mısırlı ne yaparmış? Tabi ki kendi yerine çalışacak bir işçi tutarmış. Dünyada çalışmaya hiç alışmamış, tarlayı, sabanı bilmeyen soylu Mısırlı, acaba Osiris'in kamış tarlası cennetinde ne iş tutabilir, hangi baltaya sap olabilirdi?

Sabancı'ya bir vatandaş sormuş, *“Ey Sabancı, demiş, bu dünyada işlerin yolundaydı, amma ve lakin öteki dünyada ne yapacaksın, hiç düşündün mü?”* Sabancı gevrek gevrek gülmüş. *“Canım kardeşim,”* demiş, *“biz onu da düşündük; unutma ki, iSA da bizden, muSA da bizden!”* deyivermiş...

Zengin, soylu Mısırlı da öteki dünyada ne yapacağını uzun uzun düşünmüş. Sonunda Tanrı Osiris'in tarlasında kendi yerine çalışmak üzere 401 işçi heykeli gömdürmüş mezarına. Yılın her günü için bir işçi... Ya geri kalan 36 tanesi? Onlar da ellerinde kırbaç, kaytaran işçilerin hakkından gelecekmiş. Kendi çalışmıyor ama adam çalıştırma organizasyonunda üstüne yok firavunun.

Antik Mısır cenazelerinde okunan metinleri içeren *Ölümler Kitabı'nın* 6.bölümü işçilere şöyle sesleniyor: *Öteki dünyada*

ölüden bir iş yapması istendiğinde, sen diyeceksin ki “*Ben buradayım, ben yaparım!*”

Antik Mısır’ın inanç kitabı gayet net biçimde işçiye şunu öğütüyor:

*“Tanrılar, cennette
Soylu, asil ve zengin ölüden
Bir iş yapmasını istediğinde,
Sen gönüllü ol,
Zengine buyrulan işi
Seve seve yap...”*

Melike Demirağ’ın “Ninni” şarkısının sözleri çınlıyor kulağında:

*“Uyu yavrum ninni,
Uyutayım seni
Masallarla ninnilerle,
Avutayım seni...”*

İşçi heykelciklerinde çapa, kazma, tohum sepeti gibi araç gereç hiç mi hiç ihmal edilmemiş. Heykelciklerde kamçıya da yer verilmiş. Antik Mısırlı bu dünyada kaydardığında nasıl kamçıyı yiyorsa, öte dünyada da kaytaranın kaderi belliymiş anlaşılır.

Antik Mısır inancına göre, bu dünyada işçiysen, öteki dünyada da işçi olacağın en ufak bir şüpheye yer vermeyecek kadar açık. Bu kez de Cem Karaca takılıveriyor dilimize, “*İşçisin sen, işçi kal...*” şarkısıyla.

II.Ramses’in Sayısız Eşten 100 Küsur Çocuğu

II.Ramses’e “Büyük Ramses” denirmiş. MÖ 1274’te Anadolu’dan gelen Hitit ordusuyla günümüz Suriye’inde savaşıyan Ramses kendine “Büyük Savaşçı” dedirtmiş ancak bu payenin önemli ölçüde abartı olduğu düşünülüyor. Pek çok eşi, 100’ü aşkın çocuğu olmuş Ramses’in. Öldüğünde 90 yaşındaymış. Oysa o zamanlar insanlar öyle pek fazla yaşamazmış. 30-35 yaş, ortalama ömürmüş. Haydi, zenginler olsun olsun 40-45 yıl yaşasınlar. II.Ramses’e bakar mısınız, 90 yıl ömür sürmüş.

Eski Mısırlılar boy fukarasıymış. 1.60'lar civarındaymış insanlar. Oysa II.Ramses'in mumyası, 1881'de bulunduğunda 1,83 boyundaymış. 90 küsurlük bir ömür, sayısını ve isimlerini Ramses'in bile hatırlayamayacağı kadar eş, 100 küsur çocuk, 1,83 boy... Ne demeli Tanrı Osiris, II.Ramses'e “*Yürü ya kulum!*” demiş hiç şüphesiz.

Mezar Soygununda Yakalanırsan Kazığa Oturmak da Var

MÖ 2500'lere tarihlenen Giza Piramitlerinde kral mumyası bulunamamış. Anlaşılan, hazineler ve mumyalar yağmalanmış. Şu kadere bakar mısınız? Uğraş didin, piramit inşa ettir. Mezar soyguncuları gelsin hazinelerini çalıp götürsün. Haydi, mücevherleri, kıymetli taşları çalıyorsun, bari mumyaları rahat bırak, değil mi? Yok bırakmamışlar. Mumyaları lahitlerinden çıkarıp ya satmışlar, ya da ısınmak için çıtır çıtır yakmışlar. Alıp götüremediklerinde de mutlaka parçalayıp bandajların arasında değerli muska, nazarlık aramışlar. Vay gelen firavun mumyalarının başına!

Aslında soyguncunun işi de hiç kolay değil doğrusu. Gizli girişleri dev taş bloklarla mühürlenmiş mezarın ta derinliklerine süzüleceksin. O zindan gibi kapkaranlıkta dar geçitlerde ilerleyeceksin. Bir dolu sahte koridora girip çıkacak, tuzaklara düşeceksin... Ya bir de yakalanırsan? Yakayı ele veren mezar soyguncusunu bekleyen tek bir ceza varmış: İdam! İnfaz, suçlunun başı kesilerek gerçekleştirilmiş. Diğer infaz seçenekleri ise suda boğmak ya da kazığa oturtmakmış. Ölümünden ölüm beğen, kısacası.

Mumya mı, Kurutulmuş Balık mı?

MÖ 1500'lerde başlayıp beş asır süren Yeni Krallık döneminin ünlü firavunları, hazineleriyle birlikte, gözden uzak ıssız bir vadide kayalıkların derinliklerine gömülmeyi tercih etmişler. Peki, dağın içine gizlenmiş mumyalar ve hazineleri soygunculardan kurtulabilmiş mi? Hayır! Defalarca soyulmuş mezarları. Soygunların ardından rahipler mumyaları her defasında yeniden sarıp sarmalayıp gömmüşler.

MÖ 1000'lere gelindiğinde rahipler kendilerince dâhiyane bir fikir bulmuşlar. Kraliyet mumyalarını bir araya getirip iki gizli mezara gömmüşler. Neredeyse üç bin yıl boyunca firavun mumyaları, huzur içinde uzanıp yatmışlar orada. Ta ki 1870'lerde, yakın köyde yaşayan üç kardeş birinci gizli mezarı bulana dek. Üç kafadar kimseye bu buluşlarından bahsetmemiş ve ele geçirdikleri hazineleri parça parça satmışlar.

Birinci gizli mezarı, soyguncuların ardından 1881'de arkeologlar da keşfetmiş ve 40 mumyaya ulaşmışlar. I. Seti'den II. Ramses'e kadar kimlerin mumyaları bulunmamış ki bu mezarda... İkinci gizli mezarda ise 16 mumya daha ele geçmiş.

Mumyalar Teb'den Kahire'ye gemiyle yollanmış. Kent kapısında gümrük görevlileri bu mumyaları ne şekilde sınıflandıracaklarına bir türlü karar verememişler. Gümrük listelerinde "mumya"ya rastlayamayınca, gümrük işlemlerini "kurutulmuş balık" kategorisinden kaydetmeye karar vermişler...

Neye niyet, neye kismet... Sen ki koskoca firavunsun! Tanrı Osiris'in cennetini hayal ederek gözlerini yumdun. Aradan binlerce yıl geçti ve sonunda şu başına gelenlere bak: "Kurutulmuş balık" kategorisinden gümrük kayıtlarına geçirildin...

Örmüş kader ağlarını bir kere... Artık netsen, neylesen zaid... Piramitler çok uzaklarda... Mezar eşyaların ise kim bilir kimlerin ellerinde kaldı... Bana kaderimin bir oyunu mu bu, desen de işte dans sona erdi artık... Perde...

**Korona Günlerinde Fransa:
LILLE – AMIENS – POITIERS ⁵**

Prof.Dr. Orhan Kural

*Mehmet Bey merhaba, armağan kitap çok iyi gidiyor. Hocamızın taburcu olacağı zamana yetiştirmek için gayret ediyorum. (...) Orhan Hoca'nın yaptığı son gezilerden (Korona döneminde gittiği Rusya, Fransa, KKTC, Irak ve Malta) herhangi birine ait hazır gezi yazısı ar mı? Varsa o yazıyı armağan kitaba koyabilir miyiz? Ne de olsa Hoca'nın yazısı olmayan bir gezi kitabı eksik kalmış olacaktır. 6.12.2020 **Timur Özkan***

*Değerli Timur Bey, Orhan Hoca ile bugünlerde hastanede bulunduğu bölge nedeniyle telefonda konuşmak mümkün değil. Fransa gezisi ardından kaleme aldığı Lille-Amiens-Poitiers yazısının bendeki son halini ekte sunuyorum. 6.12.2020 **Mehmet Atar***

Sanki parlak yol karanlık,
Sanki yol geriye gidiyor
Sanki düz yol eğri
Sanki sağlam ve hakiki olan değişken
Sanki büyük meydanın köşesi yok
Sanki sesin sessiz perdeleri var
Sanki şeklin biçimi yok
Sanki yol hem başlarken hem tamamlarken usta.

Çin'de Han Hanedanlığı dönemi yaklaştıkça Çinliler de yola çıkma isteği güçlenir ve uzakları merak ederler. Bu merak bu kez beni bir hafta sonu pandemi döneminde Fransa'da ziyaret etme olanağını bulmadığım üç kente yönlendirdi. Gezi şüphesiz yine Paris'ten başladı!

Charles De Gaulle Havalimanı'nda 72 saat öncesinde uygulanan korona testinin dokümanlarını kontrol ediyorlar. Testi olmayanlar ise formlar dolduruyor. Lise yıllarındaki en samimi arkadaşım olan Salvo beni alandan alıp Paris'teki evine götürüyor. Eşi Viki de bana özel vejetaryen yemekler

---

⁵ Editörün Notu: Orhan Kural bu geziyi korona günlerinde (Ekim 2020'de) yapmıştır.

hazırlamış. Elbette okul sohbetleri derinleşiyor. Anılar uçuşuyor. Uzun zamandır görüşmemiştik!

Sabah Salvo beni Gar Nord'a (Kuzey Garı) bırakıyor. Bir saatlik Belçika sınırındaki Lille yolculuğun bilet ücreti oldukça fazla, 60 Avro. Evet, tren lüks ayrıca hiç durmadan gidiyor. Ama bence yine de pahalı. Bu hızlı hat 1993 yılında açılmış. Bir yıl sonra Manş Kanalı'nın açılmasıyla bu hat Londra'ya kadar ulaşmış.

Lille hareketli bir kent ayrıca Flandere bölgesinin başkenti, ülkenin nüfus olarak Paris, Lyon, Marsilya, Toulouse'dan sonra beşinci büyük şehri. Aslında yıllar yılı, pamuk, tekstil ve madencilik şehri olarak altın çağını yaşamış.

1960 yılından itibaren eğitim, kültür ve sanat dallarına yönelmiş. Hatta 2007 yılında Avrupa Kültür Başkenti bile seçilmiş. Erasmus öğrencilerinin tercih ettiği bir coğrafya. Kentin nüfusunun yüzde 28'i, 20 yaşının altında. Kentin adının Delue Nehri üzerinde bulunan ufak bir adadan geldiği söyleniyor. Fransızca ada anlamındaki "L'isle" kelimesi değişince "Lille" oluvermiş.

Bu bölge 830 – 910 yılları arasında Vikingler'in işgaline uğramış. Sırasıyla, Roma, Flandra Kontluğu, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'na bağlanan Lille 1668 yılında kesin "Fransız" oldu. 1846 yılında ise Paris – Lille tren hattının açılmasıyla kent hızla gelişti.

Birinci Dünya Savaşı'nda Almanya'nın işgal ettiği ilk Fransız şehri olmuş ve kent büyük yıkım yaşanmış. Almanlar burayı savaş boyunca bir "ikmal noktası" olarak kullanmış, elbette bunun da bedeli ağır olmuş!

İkinci Dünya Savaşı'nda yine Almanlar tarafından işgal edilmiş. Sonunda İngiliz birliklerince Nazilerden kurtarılmış.

Lille, Gulf Stream sıcak su akıntısının etkisi altında olduğundan kış ayları oldukça ılıman geçer. Fransa'nın birçok kenti gibi Lille de çok sayıda festivale ev sahipliği yapar. Eylül'ün ikinci haftası Lille Avrupa'da 500 yıllık bir gelenek olan kapsamlı bir "bit pazarı" (Braderie – Lille) haline dönüşür, 3 milyon ziyaretçiyi bu kente çeker. Binlerce kilometreye ulaşan pazarda

onbinlerce tezgah dizilir. Herkesin satacak bir şeyi vardır. Ayrıca, dövme, çizgi film, müzik ile yemek ve şarap festivalleri de ünlüdür.

Lille'nin eskişehiri gara oldukça yakın. XIX. yüzyıl eski şehir merkezinde Büyük Meydan (Grand Palace), Lille Kalesi, Lille Katedrali, Opera ve Tiyatro binaları, şehir kapıları, pasajları ve bilhassa Borsa Binasını (Vieille Borsa) görmelisiniz. Birçok Avrupa kentinde olduğu gibi Arnavut kaldırımli sokakları, irili ufakli meydanları, bitişik birbirinden şık geleneksel iki katlı binaları sizi etkileyecektir. Borsa binasının avlusunda eski plak ile CD ve antikalar satılıyor.

“Citadel of Lille” (Kale) 1667 yılında Kral XIV Louie'nin Lille'ye girmesinin ardından özel su kanalları ile yıldız şeklinde inşa edilir ve üç yılda tamamlanır. Yapımında üç milyon beton blok, 60 milyon tuğla kullanılmış ve 2 bin işçi çalışmış. Halen de bina askeriye aittir!

Lille Katedrali'nin inşasına 1854 yılında başlanılmış ancak 1999'da bitmiş. Gül şeklindeki dev cam panosu ile ünlü.

Eğer meraklı iseniz Lille Güzel Sanatlar Sarayı, Louvre'dan sonra konusunda ikinci önemli müze olarak tanıtılıyor. Heykel, tablo, çizim, baskı ve tarihi madalyaların sayısı 60 bini buluyor. En ünlüsü “Jerome Bosch” ya da “Goya” Tablosu!

Lille tarihi üç adet kapıya sahip. “La Porte de Roubaix” 1620 yılında İspanyol işgali sırasında yapılmış. “La Porte de Grand” yine İspanyol döneminde yapılmış. “La Porte de Paris” ise 1667'de Fransız Kralı XIV Louie'in şehri ele geçirmesinin anısına inşa edilmiş.

Euralille ise bir kalkınma, bir farklılık “proje”sidir. Ne kadar başarılı olduğu bence şüpheli. Lille; Londra, Brüksel ve Paris'in ortasında transit noktası olmanın avantajını kullanmak istemiş. Proje kapsamında özel bir tren istasyonu, stadyum, işyerleri, konutlar, oteller, eğlence merkezleri var. Bence ziyaret etmeye değmez!

Ama Lille yine de çoğu alışveriş amaçlı yılda 4 milyon ziyaretçiyi kendine çekiyor. Büyüklü, küçüklü 100 otele sahip.

Ayrıca her köşede bir lokanta, bir kahve, bir fast food dükkanı ve bir bar var.

Fransa'nın büyük insanı General Charles de Gaulle, bu kentte doğmuş, şehir turunda zaten evini gösteriyorlar.

Eğer kentten biraz uzaklaşmak isterseniz Heron Gölü'ne gidin. Burada, gölü çevreleyen "LaM" adlı modern sanat müzesi bulunuyor.

Artık Lille'den ayrılma zamanı geldi. Hedefimde trenle bir saat uzaklıktaki başka bir başkent var. "Amiens."

Bu arada Fransa'da trenlerde hiç ikram yok, ayrıca su bile satılmıyor. Tedarikli gelmek gerekiyor.

Yolda olmak çok hoş. Ne kadar yorulsanız da, heyecanlansanız da, korksanız da, yolda olmak "çok hoş." Bakın "yolculuk" Konfüçyüs'ün metinlerine nasıl girmiş.

Eski zamanların faziletli yol yolcuları,
Derin, incelikli ve esrarengizdi.
Uzun ve anlayışın da ötesindeydiler
Anlayış ötesinde oldukları için,
Onları betimleyici bu övgüyü dizdim,
Nasıl da dikkatli kışın sulara yürür gibi...
Nasıl da tedbirli etraftan çekinir gibi...
Nasıl da ağırbaşlı tıpkı bir misafir gibi...
Nasıl da sağlam, işlenmemiş ağaç gibi...
Nasıl da uçsuz bucaksız derin bir vadi gibi...
Nasıl da karmakarışık bulanık bir su gibi...

Fransa'nın raylı sistemi doğrusu mükemmel işliyor. Yalnız trenin hangi platforma yaklaşacağı hareketinden 20 dakika önce belli oluyor. Herkes istasyon salonunda gözü ekranda bekliyor. Sonra da hep birlikte platforma yöneliyor. Hızlı trenler çok pahalı ama sık sık duran kısa mesafe yöresel trenleri ucuz. Hatta gün içinde yolcu sayısına göre de trenin bilet ücreti fark ediyor.

Trenlerde yolcuları seyretmek de benim için ayrı bir "zevk." Bazen okuyorum, bazen tembelce dışarıya bakıyorum. Bazen de yolcuları inceliyorum.

Bu arada Amiens Garı'na yaklaşıyoruz. Amiens deyince akla 800. yılını kutlayan, dünya miras listesine iki kere giren, dünyanın en geniş alanlı (örneğin Paris'teki Notre Dame'ın iki katı geniş) Gotik Katedral geliyor. Katedralin hem içi hem de dışı dikkat çekici. Her bir detay ince ince işlenmiş. Katedral'in çatısına 15 dakikada dar merdivenle tırmanmayı göze alırsanız buyurun çıkın, elbette çevre manzarası güzel!

Eğer yakalarsanız bu ünlü katedralde bazı geceler saat 22 gibi gerçekleşen ses ve ışık gösterisini kaçırmayın!

Artık katedral ve kilise görmekten bıktık diyecekseniz ama inanın bu muhteşem yapıya değer!

Bu arada katedralin hemen yakınındaki St.Leu Meydanı'nı da ziyaret edin. Nehir kenarında şık kahvelerle ahşap cepheli geleneksel Amiens evlerini bulacaksınız.

Bilim kurgunun babası olarak bilinen Jules Verne eserlerinde ayrıntıları ile tarif ettiği buluşlar ve makinalar Avrupa sanayi ve teknolojisinin ilham kaynağı olmuştur. Jules Verne 1828–1905 yılları arasında eşinin kenti olan Amiens'te yaşamış ve dört eserini burada kaleme almıştır. Evi bugün bir müzedir. Babasının mesleği olan hukuku bitirmesine rağmen tiyatro ve edebiyata yönelir. Babası bu duruma kızarak her türlü maddi desteğini çeker.

Victor Hugo ve oğul Alexandre Duma gibi ünlü isimlerle tiyatro eserlerini kaleme alır. Gelirini böyle elde eder. Daha sonraları bol seyahat eder. İşte bu seyahatler yeni kitaplarına temel olur. Hatta İstanbul'a da geldiği söylenir. Çünkü "İnatçı Keraban" adlı eserinde detaylı İstanbul tasvirleri yer alır. Çok üretken bir yazardır. En önemli eserleri: "Denizler Altında Yirmi Bin Fersah" (1871), "Seksen Günde Devri Alem" (1873), "Esrarlı Ada" (1877). Çok sayıda eseri de filme çekilmiştir.

Amiens'de geceyi Airbnb kanalı ile bulduğum avlulu tipik bir evde geçiriyorum. Fransa'da Airbnb konaklamaları, otellerin yarı fiyatına.

Bir bakkala giriyorum. Dükkan sahibi Fildişi Sahili vatandaşı Ali, harika Türkçe konuşuyor. Meğer Uludağ Üniversitesi'nde

ilahiyat okumuş. Ama nedense bakkallık yapıyor. Bana “Allah yardımcın olsun” diyor. Yolculukta sürprizlere hazır olun! Her an karşınıza Türkçe bilen biri çıkabilir.

Sabah artık güneye doğru yola koyuluyorum. Paris aktarmalı Poitiers! Meğer Paris’te istasyon değiştirmem gerekiyormuş. Az kaldı treni kaçıracaktım. Neyse 4 numaralı metro ile Kuzey Garı’ndan Saint Lazare Garı’na ulaşıyorum. En zor anlarınızda birileri size yardım ediyor.

Trende boş bir kompartıman olunca hoşuma gidiyor. Kısacası yolcu sayısı azsa konforlu bir yolculuk oluyor. Bu kez öyle!

Hızlı trenle Paris – Poitiers ortalama 1,5 saat . Gar ovada ama Poitiers yerleşimi tepeye tünemiş. Tren yolu da kenti adeta ikiye bölüyor!

Elimde bavulla tırmanarak Airbnb oteline yürümeyi göze alamadım. Otobüse binip Notre Dame durağında indim. Kalacağım yer sanki bir “yurt” gibi. Gençler çok masalı bir salonda toplanmış form dolduruyor.

Poitiers, Paris’in 342 kilometre güneybatısında ve stratejik bir konumu var. Poitiers Üniversitesi taa 1341’de, Papa IV. Eugene tarafından Fransa’nın en eski ikinci üniversitesi olarak kurulmuş. Öğrencileri arasında François Rebelais, Rene, Descartes ve Francis Bacon da bulunuyor.

Bugün de Poitiers, Fransa’nın kişi başına en fazla öğrenci düşen şehri imiş. 117 farklı ülkeden 4 bin yabancı öğrenciyle beraber toplam öğrenci sayısı 27 bini buluyormuş.

Farklı mimarisiyle bir tür Disneyland olan Futuroscope Tema Parkı, özellikle yazın çok ziyaretçi çekiyormuş. Değerli yazarımız Nedim Gürsel bu Ortaçağ kentinde eğitim görmüş. “Bunalımlı bir kent olarak tanımlamış”. Sahiden kasvetli ve gri bir kent. Ürkütücü taş duvarları, dar yokuş yolları Roman Gotik kiliselerin kararmış mermer heykelleri insanı itiyor. Kentin en aydınlık binası ana meydandaki “Hotel de Ville.”

Poitiers, Clain Nehri’nin çevrelediği tepe üzerinde kurulmuş. Bu konum bu coğrafyaya Ortaçağda doğal bir savunma sağlamış. Etrafında tarıma müsait verimli ovalar bulunuyor.

Eski şehirde beş büyük kilise yer alıyor. Biri de Notre Dame La Grande!

Şehrin tarihçesi çok karmaşık, girmek istemiyorum, isterseniz araştırıp okuyun ama Poitiers'in ilk sahibi MÖ I. yüzyılda Julius Ceasar olmuş.

Poitiers'in bademli macaronlarını tavsiye ederim. Bol yağlı Chabichoue peyniri de meşhur. Haute Poitou şarabı da öyle!

Poitiers bir de Puvatya Muharebesiyle tanınır. Endülüs Emevileri, Fransa'daki Franklarla 732 yılında Puvatya Meydanı'nda savaşır ve bu muharebenin galibi Hristiyan Franklardır. Böylece Müslümanların Avrupa'nın içine ilerlemeleri tamamen durdurulmuş olur.

Poitiers inişli çıkışlı bir yerleşim merkezi, rahatlıkla yönünüzü şaşıırıyorsunuz. Google map bile hatalı gösteriyor, yanıltıyor. Şehrin kasveti galiba insanlarına da yansımış. Pek somurtkanlar. İstanbul Lokantasını görüp içeriye giriyorum. Türk kızımız Uludağ Üniversitesi'nde İşletme mezunu. Bana hemen kahve ısmarlıyor. Kitabımı hediye ediyorum. Bir yandan da harıl harıl müşterilere bana çok ters gelen kebab tabakları hazırlıyor. Eşi ise oranın yerlisi bir Türk'müş. Adam suratsız mı suratsız! Yüzüme bile bakmadı.

Bavulumu alıp yine gara yöneliyorum. Seviye farkından dolayı otobüs durağından sonra istasyona doğru 150 merdivenle iniliyor.

Lille treni isabet Charles de Gaulle Havalimanına uğruyor. Benim uçak saatime de uygun!

Trende seyahat daima bana özel bir "zevk" verir. Yol boyunca yemyeşil çayırlar, rengarenk tek katlı çiftlik evleri, ağaç kümeleri, çoğu dönmeyen rüzgar tribünleri gözlemleniyor!

Artık dört günlük Fransa turum bitiyor. Her seyahat sonrası yeni bir gezi planlarım. Bu kez "Basra" diyorum. (Ama bu ay Irak uçuşları durmuş.) Yoksa bende yaşam sevinci körelir.

“VOLGA VOLGA” ANILARIMDAN

Nimet Berkok Toygar

2020 yılı tüm dünyayı saran Covid-19 nedeniyle seyahatlerin ve toplantıların iptal edildiği bir yıl oldu.

13 Martta İzmir Balçova tesislerinde eşimin öğrencilerinden 50 kişilik bir grupla buluşmayı planlamıştık. Ama seyahatten bir gün önce uçak biletlerimizi dahil iptal etmek zorunda kaldık. Yasaklar da başlayınca evden çıkamaz hale geldik.

Korona günlerinde eski gezilerimizin videolarını izleyerek anılarımızı tazeledik. Bu seyahatlerden biri de Rusya'ya aitti.

2010 yılında katıldığımız “Volga Volga Beyaz Geceler” turunun programa göre dört gün St.Petersburg'da gezilecek, beşinci günün sabahı nehir yolculuğu başlayacaktı. Sırasıyla Mandrogi, Kiji, Goritsy, Yaroslav ve Uglich gezilerek Moskova'ya geçilecekti.

Ortaokulda, coğrafya dersinde öğretmenim tahtada krokisini de çizerek Panama Kanalı'nı anlatmıştı. Yıllar boyunca aklımdan hiç çıkmamıştı. Onun için hep Panama Kanalını görmeyi arzu etmişimdir. Nasıl oluyor da gemiyi suyla kaldırıp diğer tarafa geçiyorlardı. Bu çocukluk hayalimi Volga nehri üzerindeki 17 seviye havuzunu geçerek görmüş oldum.

St.Petersburg-Moskova arasındaki su yolunda rakım farklılıkları nedeniyle seviye havuzlarının yapılması zorunlu idi. Nehir gemileri, rakımı deniz seviyesinde olan St.Petersburg'dan rakımı 162 metre olan Moskova'ya gelinceye kadar 17 seviye havuzundan geçmek zorunda. Bu nasıl oluyor? Nehrin 0 seviyesinden gelen gemi üst seviyedeki nehre geçiş yapabilmek için önce havuzun arka kapağında içeri giriyor, gemi havuza girdikten sonra bu kapak kapanıyor, havuza su verilmeye başlanıyor. Verilen suyla birlikte gemi de yükselerek üst nehir seviyesine çıkıyor. Bu durumda havuzun ön kapakları açılıyor ve gemi nehrin yüksek tarafından yoluna devam ediyor. Bu işlem 17 kez tekrarlanıyor seyahat boyunca. Tabii, yerine göre

aynı işlemin tersi de yapılıyor, yani bu defa gemi yüksek seviyeden girdiği havuzun alçak seviyesinden çıkıyor.

Panama Kanalı hayalim böylelikle gerçekleşmiş oldu. Sistemin nasıl çalıştığını yakinen öğrenmiş oldum.

Bu seyahatte önemli bir anımız da gemide verilen yemeklerden hemen hemen bütün yolcuların rahatsız olmalarıydı. Öyle ki, gemi doktoru hanım kamaralardan gelen yardım isteğinden ötürü, koşturmak, herkese iğne yapmak ve ilaçlar vermek zorunda kaldı. Zira çok sıcak bir havada sabah kahvaltısında verilen yumurtaların, öğle ve akşam yemeklerinde çorba olarak verilmesi yolcuları perişan etmişti. Bu durum bu tür seyahatlerde mönü oluştururken çok dikkatli olunması gerektiğinin canlı bir örneği olarak anılarımızda kaldı.

Volga nehrinden sonraki durağımız Moskova idi. Moskova'daki birinci gün planlanan yerleri gezdik. Emekliliği gelmiş asabi mizaçlı bir hanım rehberimiz vardı. Truva hazinesine ait eserlerin sergilendiği Puşkin Müzesi'ni görmek istediğimi belirterek nasıl gidebileceğimiz sorduğumda bu rehber hanım; çok sert bir dille böyle bir serginin asla olmadığını, hiç duymadığını ifade etti. Biz de zaten Arbat caddesindeydik, bir taksiye binerek Puşkin Müzesi'ne gittik.

Ben görevim gereği "Truva Hazinesi" eserleriyle ilgiliydim ve bu konuda konferanslar vermiştim. Ankara'da iken böyle bir serginin Puşkin Müzesinde olduğunu duymuştum. Müze'ye gittiğimizde "Truva Hazinesi" eserlerini gördük. "Le tresor de Troie" adlı Truva hazinelerinin müzede sergilenen eserlerini gösterir bir de katalog satın aldık. Akşam döndüğümüzde rehber hanıma durumu anlattık. Ne diyeceğini bilemeden yüzümüze baktı kaldı.

Moskova'daki ikinci günümüzde ise şehri hiç gezme imkânımız olmadı. Zira o yıl Rusya'da büyük bir orman yangını vardı. Havanın ve yangının aşırı sıcaklığı ile duman ve çevredeki biçilmiş otların yanmasıyla ortaya çıkan kokular yüzünden kapalı bir mekânda oturmak zorunda kaldık. Yani turumuzun Moskova bölümü biraz eksik kaldı.

Belki de korona günlerinden sonra tekrar gideriz, kim bilir?

GUİLİN'DE GELENEKSEL BALIK AVCILIĞI

Kâmil Toygar

Balık tutmak, “balığa gitmek” çocukluk ve ilk gençlik yıllarımda vazgeçilmez tutkusuydu.

Ankara çevresindeki derelerde arkadaşlarımızla balık tutmaya giderdik. Yaşımız ilerledikçe, bilinçlendikçe bu tutku radyo, televizyon ve yazılı kaynaklarda kaldı. Gitgide avcılığı bile sorgulayan bir duruma düştüm.

Tempo'nun 2012 yılında düzenlediği Çin turuna katılmıştım. Bu gezideki amaçlarımdan biri de Guilin'deki nehirde Çin'in geleneksel balık avcılığını görmektir.

Karabatak ile balık avlamanın Lijiang nehrinin kıyısında oturan balıkçıların günlük hayatlarının önemli bir parçası olduğunu duymuştum. Akşam karanlık bastığında balıkçılar karabatak kuşlarını yanlarına alıp balık avlamak için nehre açılıyorlardı.

Bambudan yapılan sal ve küreklerin sesleri nehrin her tarafına yayılıyor, balıkçıların kullandığı el fenerleriyle ortaya güzel bir görüntü çıkıyordu. El fenerleri nehri aydınlattığında su altında kalan balıklar hareket kabiliyetlerini yitiriyor, balıkçıların suya bıraktıkları karabataklar tarafından avlanıyorlardı.

Bu av şu şekilde gerçekleşiyordu:

Özel olarak yetiştirilmiş karabatak kuşları avladıkları balıkları yutmasını diye boğazlarından bağlanarak suya bırakılıyordu. Ayrıca ayaklarına bağlı bir iple saldan da fazla ayrılamıyorlardı. Balığı avladıklarında sala dönüyorlar, balıkçılar avlanan balıkları kuşların ağzından alarak sepetlerine koyuyorlardı.

Bu avlanma biçimi, bir turizm aktivitesi haline getirilmiş hatta 1998 yılında ABD Başkanı Bill Clinton'un bu köylerden birini ziyaret etmesi bu avcılığın daha da ünlenmesine neden olmuştu.

Turizm şirketleri programlarına balık avcılığını da koyarak turistlerin ve yerli halkın ilgisini çekmeye devam etmektedirler.

Bu tür balık avlama yöntemi çok eski yıllardan beri Çin ve Japonya'da bilinmektedir. O gece katıldığımız, uzaktan bir tekne ile izlediğimiz balık avcılığı bizler için de enteresandı.

Balıkçının kendisini ve ailesini geçindirmek için balık avlayıp satarak yaşamını idame ettirmesi gerekiyor. Aslında gecenin karanlığında bu avlanma biçimi pek kolay bir iş değil. Karabatakların hızlı hareket etmesi, reflekslerinin güçlü olması, daha önce eğitimden geçmiş olmaları balıkçılara büyük kolaylık sağlıyor.

Mahalli rehberin bize verdiği bilgiye göre bu avlanmanın işlem basamaklarını şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Karabatak yakalanıp kanatları kesilir ve boğazından balıkları yutamayacak şekilde bir iple bağlanır. Karabatak balığı yakalar, ancak yutamaz, bu dertten kurtulmak için balıkçıya getirir.

- Karabatağa boğazındaki balığı balıkçıya getirmesi öğretilir. Bu zamanla gerçekleşen bir iştir.

- Balığı yakaladığında balıkçıya götürmeyi öğrenen karabatağın kanatlarının uzamasına izin verilir. Buna alışan kuş başka yere gidemez.

- Gecenin sonunda balıkçı yeteri kadar balık yakalayınca karabatağın boğazındaki ipi çözer ve balık yemesine izin verir. Karabatak ancak 1-2 ufak balık yiyebilir. Balıkçı çok alışmasın diye ipi tekrar boğazına bağlar.

Guilin'in doğal güzellikleri, gizemli atmosferi turistlerin büyük ilgisini çekmekte, her yıl dünyanın çeşitli ülkelerinden yüzlerce turist bu olayı görmek ve belgelemek için Çin'e gelmektedir.

Ancak, içinde bulunduğumuz ve Çin'den kaynaklandığı iddia edilen korona salgını Çin dahil tüm dünyada olduğu gibi turizmi olumsuz yönde etkilemiştir. Hangi tarihte sona ereceği de bilinmemektedir. Biz gezginler olarak seyahat edebileceğimiz günleri özlemle beklemekteyiz.

ADINI DUYMADIĞIM MOLDOVA İKİNCİ VATANIM OLDU

Hüseyin Gökçe

*Teşekkür ederim hocam. Ankaralı gezginleri yürekten kutluyorum, her zaman bizden daha organizeler. 27.11.2020 **Hüseyin Gökçe***

*Bu arada bir önerim var: Orhan hocanın kitabında şöyle bir bölüm olabilir: ORHAN KURAL'ı NASIL TANIDIM? Tanışma öyküleri anlatılır. Gezi yazıları artık çok yaygın, bunun daha çok ilgi çekeceğini sanıyorum. En uygunu bence, tanışma hikayesi ardından gezi yazısı ama belirgin iki başlık altında. 27.11.2020 **Hüseyin Gökçe***

*Güzel fikir ama yazarların büyük çoğunluğu Orhan Kural'ı tanımıyor alacak. Opsiyonel olarak tanıyanların yazılarının sonuna böyle bir pencere açabilirim. 27.11.2020 **Timur Özkan***

*Artık siz bilirsiniz... Uygulama sizde.. 27.11.2020 **Hüseyin Gökçe***

*Değerli Timur Bey, yazı, özgeçmiş ve fotoğrafım ekte, tek dosyada. Bütün tasarruf yetkisi sizde. Gerekirse daha uzun bir yazıyla değiştirebilirim. 6.12.2020 **Hüseyin Gökçe***

*Teşekkür ederim. Güzel bir anı, uzunluk açısından sorun yok. Fakat başka bir sorun var. Sizin bana önerdiğiniz "Orhan Kural'ı Nasıl Tanıdım" bölümü eksik! Hocamızı tanıyanlardan yazılarının sonunda böyle bir bölüm istiyorum. 6.12.2020 **Timur Özkan***

Rusya'nın dağılması sonrası Moldova'nın başkenti *Kişinev*'e ayak basan ilk Türklerden biriyim.

1992 kışında tanımıştım 450 bin nüfuslu bu şirin kenti. 2. Dünya Savaşı'nın ardından Almanlar'ın savaş tazminatı olarak inşa ettiği, sokakların cetvelle çizildiği yepyeni bir başkent.

Dört yıldızlı otelde günlük dokuz dolara kalıyorum. Genel Müdürü olduğum .....*Grubu*'nun Kazakistan'dan aldığı derileri burada depolayıp Türkiye'ye yolluyorum.

Röportaj için radyodan geldiğini söyleyen bir bayanla tanıştım bir gün... Kendi gibi Türkçesi de çok güzeldi. *Gagavuz*

Türklerinin Sesi Radyosu'nu temsil ediyordu. Adı, *Vasilisa*, hâlis Türk.

İki çocuk annesi, düzgün aile hayatı olan, her fırsatta kocasına hayranlığını dile getiren asil, alımlı, akıllı bir kadın... İşini çok seven biriydi Vasilisa. Ses kayıt cihazı yanındaydı hep. Fedakârca taşırdı onu. Haber olabilecekleri fark eder, kaydederdi. Bunun neresi fedakârlık demeyin. Ses kayıt cihazı, eski Rus malı ve yaklaşık yedi-sekiz kilo, kocaman bir şeydi. Gördüğümde şaşırmıştım. Narin yapısıyla böylesine ağır bir cihazı taşımak zorunda olmasına üzülüyordum. Uzay yarışında modern teknoloji kullanan Rusya, günlük hayatta vatandaşlarına eski teknolojiyi layık görüyordu.

İstanbul'a gidişlerimin birinde yarım kilo bile gelmeyen bir ses kayıt cihazı almıştım ona. Hediyesini verdiğim gün, nasıl sevindi anlatamam.

"Kısa süreliğine İstanbul'a gidip geleceğim" diye haber verdiğimde, *"Yarın bir hediyem olacak"* dedi. Ertesi günü kocaman bir paketle geldi ve o gün bugün hiç unutmadığım şu nefis cümleyi kurdu: *"Hediyenizle yükümü çok hafiflettiniz ama ben hediyemle yükünüzü arttırıyorum..."* Devam etti, *"Türkiye'de her şeyin iyisi var, ne hediye etsem basit kalacak. Bunu verebiliyorum."*

El işi, musluklu, çok şık, ahşap bir fıçı... 3-4 litrelik, yatay kaideli, metal çemberli.

***

Altı yıl geçti aradan... Bir gün telefonum çaldı. *"Küçük fıçıyı kullanıyor musunuz?"* diye soruyordu telefondaki bayan. Hemen hatırladım. *"Kullanıyorum Vasilisa hanım"* dedim. Hemen hatırlanmaktan çok mutlu olmuştu.

"Türkiye'deyim. İzmir - Karşıyaka Belediyesi davet etti, çocuk şenliğine geldik. Vaktiniz varsa siz de gelin buraya... Otobüste yer var, beraber Moldova'ya döneriz. Vizeyi düşünmeyin, kafilede iki milletvekili var, sorun olmaz..." Vasilisa

bilmiyordu, o sırada Moldova İstanbul Fahri Başkonsolosu idim, vizeler benden geçiyordu.

İzmir'e uçtum. Beraberce Moldova'ya gittik. Kişinev'e girerken görecektiniz bizi... Çiçeklerle karşılandık.

Küçük fıçıya gelince...

Hâlâ bende. Bakıp bakıp, çeyrek asırlık güzel günlerin anısıyla mutlu oluyorum. Sevgi ve saygıyla dolu bu fıçının içi, sanırım yüz yıl geçse de boşalmayacak.

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Reklamcı Kadir Cevahir dostum, "*Sultanahmet sahilinde her ay güzel toplantı oluyormuş, gidelim bir gün*" dedi. Yerini ve tam zamanını öğrenip gittik bir Çarşamba akşamı. Armada Otelde 50 kadar gezgin bir araya gelmişti. Sahnede bir adam... Dinamik, yerinde duramıyor... Konuşuyor, anlatıyor, güldürüyor, fıkralar anlatıyor, düşündürüyor. Adının Prof.Dr. Orhan Kural olduğunu öğrendik. İTÜ'nde. Maden mühendisi. Aralık, 1998. Dernek kurulalı henüz üç ay olmuştu.

Seyirciler de dikkatli, ilgili, katılımcı... Geziler fotoğraflı, videolu anlatılıyor, arada Orhan hoca başka konularda bilgiler veriyor, birilerini sahneye alıyor... Canlı müzik de var. Farklı ve güzel geldi bana. Toplantıdan sonra Hoca'yla tanıştım. "*Burası Gezgınler Kulübü, yeni dernek olduk, üye olun, destek verin*" dedi. Üye formu tutuşturdu elimize. Dernek logosuna baktım, usta işi, şık. Tamam Hocam, dedim. Hoca'yı sevmiştim. Özellikle de sigaraya karşı duruşunu. O yıllarda ben de büyük bir derneğin yönetiminde idim ve profesyonel genel sekreterlik yapıyordum bordrolu beş kişilik kadromla.

Toplantılara gelip gidiyordum artık. Bazen arkadaşlarımla, bazen tek başıma. 2003 yılı başında Orhan hoca, "*Sizi derneğin yönetim kuruluna almak istiyorum, kabul eder misiniz*" diye sordu. Olabilir dedim. Ertesi yıl da başkan yardımcısı oldum. Tam 15 sene sürdürdüm başkan yardımcılığım. Yeni isimlerin yolu açılın diye rızamla ayrılana kadar birçok aktivitenin

uygulayıcısı oldum, güzel işler yaptık arkadaşlarla. Yakın bir dostum İçişleri Bakanlığı müsteşarı idi, onun da desteğiyle Derneğin adının önünde Türkiye ismini kullanma hakkı aldık, Bakanlık kararıyla. Pek az derneğin elde ettiği önemli bir ayrıcalıktı bu. Türkiye Gezginler Kulübü Derneği idik artık.

2009 yılına geldiğimizde Orhan Hoca, “*Kitaplarım yayınevlerinde heder oluyor, yayınevi kur, kitaplarımı sen hazırla, sen yayınla*” dedi. O dönemde aylık iki dergi hazırlayıp yayınlıyordum. Beş de kitabım (şimdi 21 kitap) yayınlanmıştı. Teklif hoşuma gitti. Hüseyin’in H’si, Orhan’ın an’ıyla Han Yayınları kurulmuş oldu böylece. Uzun yıllar Hoca’nın bütün kitapları benim yayınevinden çıktı. Başka yazarların da kitaplarını yayınlıyordum. Bunlardan biri de Nasuh Mahruki idi. AKUT’un kurucusu Nasuh Bey “*AKUT Yayınları’nı da siz kurun*” dedi. Vekalet verdiler kurdum ve işlemlerini sağladım.

Geriye dönüp baktığımda, koca bir 23 yıl geçmiş Orhan Kural ile... Bir kere bile kavga etmeden, kırmadan... Hocaya hep saygılı oldum. Kıskançlıkla aramızı açmaya çalışanlara rağmen O da sahip çıktı bana. Maddi-manevi desteğini sürdürdü. Onun kadar çalışkan, üretken, disiplinli ve programlı birini tanımadım hayatımda. Orhan Hoca’yla hayatımın başlarında tanışabilseydim çok daha başarılı olacağıma inanıyorum.

Türkiye’de Orhan Kural gibi on profesör daha olsaydı ülkemiz daha aydınlık, daha güzel olurdu diye inanıyorum.

Hoca’mız, Türkiye’nin şansı ve zenginliğidir.

HER KOŞULDA KEYİFLİ, VERİMLİ ve ÜRETKEN OLMAK!

Prof.Dr. Mehmet Tunçer

*Öncelikle Orhan Hocanın Covid-19 olmasına üzgünüm... Umarım en kısa sürede iyileşir. Armağan kitaplar her zaman çok güzeldir ve armağan edilen kişinin hayatta iken yapılması doğrudur. Bu girişim için kutluyorum seni, her zamanki gibi güzel işler yapıyorsun... (...) Bu aralar Prag'da geziyorum belki gene Prag yazarım:) 30.11.2020
Mehmet Tunçer*

Değerli Timur dostum benden sevgili hocamız Prof.Dr. Orhan Kural'a "Armağan" kitabına bir yazı istediğinde mutlu oldum ve heyecanlandım. Daha önce birçok değerli hocama "Armağan" olarak hazırlanan kitaplarına yazmıştım. Tabii bunlar ağırlıklı olarak Akademia'da tanıdığım ve bana emeği geçen hocalardı. Hepsini yakından tanıyordum. Kendisini uzaktan tanıyor olsam da Orhan hocamızın da koronaya yakalandığını öğrendiğimde çok üzüldüm, acil şifalar diliyorum...

Öncelikle "Korona Günleri"nin bu güne kadar yaşadığımız salgın hastalık dönemlerine göre (Sars, kuş gribi, domuz gribi, kolera vb) çok daha büyük bir facia olduğunu; yakınlarımızın, uzak-yakın çevremizin bu berbat hastalığa yakalanmış oldukları, bazılarının ne yazık ki hayatlarını kaybettikleri çok çok zor ve bir o kadar acı günler olduğunu vurgulamak istiyorum.

Özellikle sağlık çalışanlarının, doktor, hemşire ve hastabakıcıların belki de yüzlercesi ne yazık ki kendi canlarını diğerlerinin yaşaması uğruna verdiler. Hepsini minnetle anıyorum.

Koronayla mücadelede halk sağlığı uzmanlarını da anmadan geçemeyiz.

Bu vesileyle babam Prof.Dr. Ahmet Tunçer'in önce Hacettepe'de (14 yıl), daha sonra Çukurova Üniversitesi'nde Halk Sağlığı Bölümü kurucu başkanı (18 yıl) olarak çalıştığını belirterek kendisinin yazdığı ve halen bir çok yerde referans ve ders kitabı olarak kullanılmakta olan "*Toplum Sağlığında İnfeksiyon Hastalıkları ve Korunma*" adlı kitaba dikkat çekmek isterim. Benim de başucumda duran ve bugünlerde arada bir baktığım bu kitap, sanırım uzun zaman referans kitabı olmaya devam edecek.

Korona günlerim nasıl geçiyor?

Eskiden beri interneti yoğun olarak kullanan bir akademisyen olarak evde oturup dersleri online vermek kolay ve güzel gelmeye başladı. Keza konferans, panel, araştırma çalışmaları, proje toplantıları gibi etkinliklerimiz de internet ortamında devam ediyor.

Ayrıca, Dr. Necati Yalçın ve Mustafa Taşkın ile birlikte bir yılı aşkın süredir yaptığımız "Ankara Kent Sohbetleri"ni artık online olarak gerçekleştirip anında kayıt altına alıyoruz. Çok yakında kitaba dönüştüreceğiz.

İlk aylar (Mart-Nisan-Mayıs) böylece geçti dersler bitti notlar verildi. Tabii doğal olarak Kentsel Tasarım Proje ve Şehir Planlama Proje dersleri eskizler, çıktılar, kağıtlar, maketler, kalem, boyalar, portminim ve çok sevdiğim öğrencilerim olmadan çok yavan ve yetersiz gelmeye başlamıştı. Doğal olarak internette bir konu hakkında yüzbinlerce görsel, proje, açıklama, yarışma vd web sitelerinin bulunması öğrenciler açısından büyük kolaylık ve tabii "Copy-Paste" yapmak zamandan ve emekten tasarruf oluyordu. Bunu engellemek mümkün değil zaten on yıllardır bunu yaşıyoruz ancak tabii eskizleri elleriyle çizmelerini istemek, ara jürilerde eskizlerin gelişimini görmek ve en sonunda bunları bilgisayar ortamına atılması eğitimin sağlıklı ve verimli olmasını sağladı.. Bu arada biz de Zoom Programının "Tools"unu (çevrimiçi çizim araçları, kalemler, silgiler ve anında şemalar ekleme vd) özelliklerine uyum sağladık.

Yaz döneminde, dersler bitince de aktiviteler hız kesmedi, hatta arttı bile. Herkes çevrimiçine alıştı; dijipaneler, söyleşiler, konferanslar, toplantılar gece gündüz, mesai saati dinlemeden üstümüze gelmeye başladı. İlk başlarda heyecanla hepsini izlemeye çalışıyordum. Ancak yaz tatili sonrasında Eylül'den itibaren artık çok yorucu olmaya başlamıştı. Sürekli bilgisayar başında durmak, hareketsizlik, gözlerimizin yorulması, beden sağlığı açısından doğru olmayan hareketsizlik vd.. Yani ben de her yere yazdığım gibi “Zoomkolik Koronoyak” olmuştum!

Doktora, master jürileri, yeterlilik toplantıları, bağlanamayanlar, kopanlar, benim de üniversitede yaşadığım yetersiz internet kapasitesi (daha sonra arttırıldı) nedeniyle bilgisayardan bağlanıp cepten devam ettiğim akademik toplantılar, geceleri süren ve kıramadığım söyleşiler epey yorucu olmaya başladı. Zaten diğer internet medyasının bombardımanı da sürüyordu.

Bu arada **gazetenehaber.com**'daki köşemde 30 civarında yazı yazıp, derleyip yayınlamayı başardım.

Bu yazılardan bazıları gezi izlenimlerinden oluşuyordu ki en çok keyif aldığım ve -açıkça söylemek gerekirse- biraz olsun nefes aldığım etkinliklerim bu yazılar oldu.

“Korona Günlerinde Gezgin Olmak” temalı bu kitap vesilesiyle “içimi döktüğüm” bu yazıyı, yukarıda bahsettiğim internet sitesinde yedi bölüm halinde yayımlanan Prag izlenimlerimden özetlerle tamamlamak istiyorum.

Sizlerle birlikte Prag sokaklarından dolaşmaya başlamadan önce belirtmek isterim ki ben kendi açımdan hepimiz için sıkıntılı ve oldukça zor bu dönemi fırsata çevirmeyi başardığımı düşünüyorum.

Gördüm ki her koşulda keyifli, verimli ve üretken olmak mümkünmüş...

Buna rağmen ailece bir tura çıkmanın ya da Prag'da veya başka bir yerde bilimsel toplantılara katılmanın özlemini duymuyor değilim.

Sözün özü, hayat böyle devam etmez, edemez, etmemelidir!

Saklanarak, kaçarak, korku içinde daha ne kadar yaşayabiliriz?

Güzel, Estetik, Yaşanabilir, Yeşil Bir Şehir: Prag

Dünya Mühendislik, Mimarlık ve Kent Planlama Sempozyumu (WMCAUS) nedeniyle 2017-2018-2019 Haziran aylarında Çekya'nın muhteşem başkenti Prag'daydık.

Avrupa'nın en güzel şehirlerinden biri olan Prag, tarih, doğa, sanat ve romantizmi birleştirmesiyle özellikle romantik aşıkların vazgeçilmez mekanlarıdır.

“Kafka Şehri” olarak bilinen kentin tarihi merkezi 1992’de UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi’ne eklenmiştir.

Prag, Rönesans, Gotik ve Barok mimarisindeki binaların sıralandığı şirin sokakları, eski şehir meydanının ihtişamlı havası, her yanı süsleyen heykelleri ve akşam kaleden yansıyan ışıkların altında tekne gezintisi yapılabilen Vltava nehriyle Avrupa'nın en güzel şehirlerindedir.

Çek müziğinin kurucusu kabul edilen ünlü besteci, piyanist şef Bedřich Smetana, Vatanım (Má Vlast) adlı altı bölümlük eşsiz senfonisinin ikinci bölümünde Vltava (Die Moldau) nehrini anlatır.

Malá Strana, Prag'da bulunan bir semttir. 1257'de Bohemya Kralı II. Ottokar tarafından kurulmuş olup Prag'ın tarihi merkezini oluşturan semtlerden biridir. Ortaçağ'da, Prag'daki etnik Almanların yoğun yaşadığı yerlerden biriydi.

Vltava'nın sağ kıyısı ise nispeten daha burjuva Çeklerin yaşadığı yerdi ve çok sayıda soylu sarayını da barındırmaktaydı.

Tarihsel çevresini 1980'lerin başından beri sürekli bakım ve onarımlarla yenilemiş olan Prag, tarihsel çevre korunmasında olağanüstü başarılı olmuş, tarihi şehri yaşayan ve canlı bir turizm merkezi haline dönüştürmeyi başarmıştır.

Prag'ın sakinleri kentlerini turistlerin gezintisine bırakmış gibidir. Her taraf fotoğraf çektiren, kafelerde oturup kenti izleyen, müzelere girmek için sırada bekleyen turistlerle

doludur. Nitekim 1 milyonluk kente yılda 4 milyon turist geldiği düşünülduğünde, bu yoğunluğun normal olduğu anlaşılabilir.

Başkentin on asırdan daha eski olan tarihi merkezi, Roman rotundaları (dairesel bir zemin planına sahip binalara verilen ad), Gotik kuleler ve Rönesans kasaba evleri ve saraylarından Yahudi sinagoglarına, Barok kiliselerine, manastırlarına ve konaklara benzeyen birçok mimari tarzın eşsiz kombinasyonu ile sakinlerini ve ziyaretçileri büyülemektedir.

Prag'da mutlaka görülmesi gereken yerler arasında Prag Kalesi (Prague Hradčany), Karlův most (Charles Köprüsü), Staré Město (Eski Kent), Josefov (eski bölümün korunan kısmı) dahil olmak üzere Malá Strana, Yahudi Mahallesi, Nové Město (Yeni Şehir), Vyšehrad ve bu alanlardaki anıtlar sayılabilir.

Avrupa'nın en büyük kalelerinden biri olan “şehir içindeki şehir” Prag Kalesi; Schwarzenberg Sarayı, Başpiskopos Sarayı, Tarihi Kraliyet Sarayı, Aziz George Bazilikası ve Aziz Vitus Katedrali ile Çek Parlamentosu'na ev sahipliği yapmaktadır.

Parlamento demişken, burada küçük bir parantez açarak 2018'den bir anımı paylaşmak isterim. Kale'yi gezerken ana kapıdan giren şık hanımları ve centilmenleri görünce ben de girmiştım. Ancak ikinci aramada benim “sıradan” bir turist olduğum anlaşıldı ve içeri alınmadım. Yoksa Parlamento binasına ve belki de önemli bir politik toplantının içine dalacaktım, bilmeden...

Prag'da aralarında Vrtba (Vrtbovská Zahrada) ve Waldstein (Valdštejnská Zahrada) bahçeleri ile Petrin Tepesi (Perrinske Sady) ve Strahov Manastırı'nın (Premonstratensian Manastır) da bulunduğu daha pek çok gezilecek, görülecek yer var. Hepsini anlatmayayım, Diğerleri, onları keşfedecek gezginlere kalsın.

Keşfetmek her zaman, her yerde güzeldir.

Prag'ı keşfetmek emsalsizdir.

MACHU PICCHU ve AMAZONLAR

Oktay Gürlek

Timur Bey merhaba. Yeni kitabınız için kaleme aldığım ekteki yazıyı ilginize sunuyorum. 7.12.2020 **Oktay Gürlek**

Teşekkür ederim. İlginç bir yazı olmuş. Bizim kitabın formatına da uygun. Elinize sağlık. Beyanı ve özgeçmişini bekliyorum. 9.12.2020
Timur Özkan

Atlas dergisinin son sayısında ilk sayfalarda ufak bir haber vardı: “Machu Picchu açıldı”. Haberde salgın sebebiyle aylardır kapalı olan Peru’nun, Cusco’daki ünlü bölgesinin, 1 Kasım itibariyle şatafatlı törenlerle turist kabulüne başladığı bilgisi veriliyordu. Ancak kapasitesinin sadece yüzde 30’u kadar ziyaretçi kabul edilecekmiş ki bu da günlük 675 turist anlamına gelmekteymiş.

Haberi okuyunca Covid-19 salgınından çok kısa bir süre önce yaptığım Machu Picchu ve Amazon seyahatimi hatırladım ve ne kadar şanslı olduğumu düşündüm. Daha önce Güney Amerika kıtasına hiç ayak basmamıştım, özel olarak her detayını planladığım bu geziye eşimi de alarak 10 günlük mükemmel bir tur gerçekleştirmiştik. Üstelik eşimle uzun süredir birlikte yurt dışına gitme imkânımız olmamıştı. İnternet çağında turizm şirketlerinin işi gün geçtikçe zorlaşıyor. En ucuz uçuşlar, en uygun konaklama imkânları, yerel turizm şirketlerini kıyaslama, yorumlara bakarak ve görseller eşliğinde rezervasyon yapma, araç kiralama gibi bir gezi için olmazsa olmaz her şey bilgisayar ekranında. Üstelik başvuru ve ödemeleri de elektronik olarak ekran başında yapınca geriye sadece bavul toplamak kalıyor. Üstüne üstlük youtube gibi mecralarda gidilecek yerin önemli yerleri, dikkat edilecekler, püf noktalarını da öğrenmek, seyretmek mümkün. Daha önce bir dağ tırmanış maceram öncesinde, özellikle o gezi için bavul hazırlama ile ilgili bir sürü bilgilendirici videolar seyretmiştim. Tüm bunlar gezginliğin büyüsunü azaltıyor denebilir, hatta bu düşünce kanımca kısmen

doğru. Ancak zamanı verimli kullanma ve geziyi optimize etme gibi bir fayda sağladığı gerçeğini de göz ardı etmemek lazım.

Neyse konuyu dağıtmayalım. Tüm detaylarını kuyumcu titizliği ile planladığım gezi kusursuz bir şekilde başladı. En uygun Peru uçuşunu aktarmalı da olsa Madrid üzerinden yaptım. Keşke vaktimiz olsaydı da Madrid’te birkaç gün mola verip o güzel şehri de ziyaret edebilseydik, belki başka sefere diyelim. Uzun uçuşları oldum olası severim, gece uçuşu bile olsa... Dışarısının -70 dereceyi bulduğu ve saatte 1000 km’ye yakın bir hızda yol alırken içerde sıcacık bir ortamda yemek, içmek bunca yıldır sayısız uçuş yapmama rağmen büyüsunü hiç kaybetmedi bende.

Peru’nun başkenti Lima kalabalık bir metropol. Kendine has farklılıkları olmakla birlikte diğer başkentlerle ortak noktası daha fazla gibi geldi bana. Hem yol yorgunluğunu atmak, hem de bu şehrin hakkını vermek için Lima’da iki gece geçirdik. Gezdiğimiz yerler elbette turistlerin görmesi gereken listenin üst sıralarında olanlar. O kısımları atlıyorum. Lima’dan iç hat uçuşuyla gezinin bel kemiğini oluşturan Machu Picchu’ya yapacağımız yürüyüşün başlangıç şehri ve bölgenin başkenti Cusco’ya ulaşıyoruz.

Cusco’dan Machu Picchu’ya giden farklı rotalar ve turlar mevcut. Hepsinin kendine göre üstün yanları var. Ancak yaptığım araştırmalar ve okuduğum yorumlar tüm rotalardaki memnuniyet ve doyum derecesinin üst düzeyde olduğunda hemfikir. Sonuçta biz Salkantay rotasını tercih ediyoruz. Burası başkentten ne kadar da farklı, etraf turist kaynıyor. Elbette pandeminin başlamasından çok kısa bir süre sonra tüm bu insanların ortalıktan çekileceğini, turistleri kanıksamış esnafın kepenklerini kapatıp belki de ilk defa maişet derdine düşeceklerini tahmin etmem imkânsız. Trekking için ayarladığım rota dört günlük bir yürüyüş. Daha önce yüksek irtifa ve tırmanış tecrübem olduğu için kendimden eminim. Ancak uzun yürüyüşler ve yüksek irtifa konusunda eşim için endişelenmiyorum desem yalan olur. Rota üzerinde 4600 metrelik geçidi aşacağız ve 6200 metrelik zirveleri seyredeceğiz. Ancak endişelerim yersiz çıkıyor ve eşim hem

tırmanış performansı hem de yüksek irtifa uyumunu kolayca sağlıyor ve keyifli bir dört gün geçiriyoruz. Yemekler çok güzel, ortam harika. Konaklama imkânları çok iyi olmasa da yeterli diyelim. Nefesimizi kesen yüksek rakım değil, And dağlarının muhteşemliği... Dördüncü günde Machu Picchu karşımızda. Biletleri önceden rezerve etmenin rahatlığı içerisinde uzun süredir hayalini kurduğum bu antik şehre adım atıyorum. Aslında güzel Anadolu'muzda o kadar çok ören yeri gezdim ki. Pek çoğunu birden çok ziyaret ettim desem abartı olmaz sanırım. Ama yine de burası bambaşka, farklı bir dünya, bana verdiği elektrik çok değişik. Belki de bu his yalçın dağların arasında olmasından kaynaklanıyor, bilemiyorum. Tarihi çok eskilere dayanmasa da, eski kıta uygarlıkları ile alakası olmayan farklı bir medeniyetin şehri burası. Üstelik kısmen de olsa hâlâ gizemini koruyor.

Sırada Amazon turu var. Cusco'dan Iquitos'a direk uçuş olduğu için şanslıyız, epeyce zaman tasarrufu sağlıyoruz. Aynı ülke sınırları içinde olmasına rağmen yarım saatlik bir iç hat uçuşundan sonra bambaşka bir coğrafyadayız şimdi de. Hava birdenbire ısındı, rutubet tenimize işliyor. Cusco'daki serin ve o latif havadan eser yok ama ne yapalım her gülün dikenini var, gülü seven dikenine katlanır demişler. Muhteşem Amazonlar ve sakinleri için bu atmosfer şartları da diken olsa gerek. Turistik bir bölge olduğu için sektör çok gelişmiş, havaalanından alınıyor ve dönüşte havaalanına bırakılıyorsunuz. Her şey en ince ayrıntısına kadar planlı ve sorunsuzca işliyor. Kısa bir kara yolculuğundan sonra konaklayacağımız kamp alanına geliyoruz. Başta da bahsettiğim gibi geceleyeceğimiz yer hakkında bilgi sahibiyim, hatta resimlerini bile gördüğüm için eski dönem gezginleri gibi şaşırma durumum asgari düzeyde. İyi mi kötü mü yorumu size bırakıyorum artık. O kampta konakladığımız üç gün boyunca günlük turlarla Amazon havzasının üst kısmını keşfediyorum. Flora ve fauna o kadar zengin ki... Filmlerde işittiğimiz yağmur ormanlarına mahsus garip kuş sesleri, yoğun bir yeşil örtü, kanopiden sızan loş ışık, ortamdaki farklı koku hepsi ama hepsi gerçek. Ne kadar güzel, ne kadar büyüleyici, bir o kadar da vahşi. Keşke hep böyle kalabilse, keşke

plantasyon amaçlı kesimler dursa, biyodizel üretimi için o güzelliklere, o canlara kıyılmasa, bu talan engellense. Ama insanoğlunun bitmek bilmeyen hırsı ve doymazlığı neticesi kendi sonumuzu hazırlamakla meşgulüz. Rüya gibi geçen üç gün boyunca kuş izleme turları, yerel köy ziyaretleri, Amazon'da pirana avı, orman yürüyüşleri, egzotik geceler derken programı tamamlayarak dönüş yoluna geçiyoruz. Keşke diyorum, herkes buraları ve bu bölgelerin zenginliğini görebilse. Belki o zaman dünyamızın ne kadar narin ve güzel olduğunu daha iyi kavrarız ve ona gereken değeri vermeye başlarız.

Buraya kadar yazılanları okuyan değerli okuyucu; anlattıklarımın tümü bir hayal mahsulü. Peru'yu ve Amazonları hiç görmedim. Güney Amerika'ya hiç ayak basmadım. Sevgili Timur Bey'in bu kitapla ilgili e-postasını okuyunca ben de katkıda bulunmak istedim. Yazı konuları arasında '...gezmeyi hayal ettiğiniz yerler de olabilir...' ibaresini görünce bu yazıyı yazmaya karar verdim. Öte yandan bu "gezilmeyen" gezi yazısı aslında tamamen hayal mahsulü sayılmaz. Korona başlamadan bir müddet önce böyle bir gezi gündeme geldi. Ben de yazının başında anlattığım hazırlıkları ve planlamaları bitirdim. Son rötuşları yapıp uçak biletlerini alma aşamasına yaklaşmışken Covid sorunu baş gösterdi. Önceleri ufak ufak yayılan salgın haberlerini göz ardı edip, bu geziyi öne çekerek bir an önce gitmek hevesine kapıldım. Hatta İtalya uçuşları yasaklandığında bile "daha İspanya aktarmalı Lima uçuşları devam ediyor" diye avuttum kendimi. İyi ki gitmemişim, muhtemelen Lima'da mahsur kalacaktım, kurtarma uçuşlarıyla ülkeye dönmeye çalışacaktım. Eğer gitseydim pandemi macerasının, Machu Picchu ve Amazonlar kadar olmasa da ilginç olacağı kesindi.

Sonuçta evdeyim, sokağa çıkma yasağı var, bir yere gidemiyorum. Ama bu zorunlu hapis zihnimiz için değil bedenimiz için geçerli. Gezgin için gezi bir hayalle başlar, zihinde kurgulanır, imkân olursa gerçeğe dönüşür ve tüm birikimleri ile anılarda yerini alır. Bende imkân bulup gerçeğe dönüşemedi ama hayal edildi, planlandı ve yazıya döküldü. Kim bilir belki bir gün gerçeğe de dönüşür...

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Orhan Hoca ile telefonda tanıştım. Gezinler Kulübü'ne üye olmaya karar verdiğimde internetten başvurumu yapıp ilk aidaatımı ödemiştim. Bir saat geçmeden tanımadığım bir cep telefonu çaldı ve “*ben Orhan Kural, derneğimize hoş geldiniz*” dedi. Tanımadıklarıyla telefonda konuşma, sesli mesaj bırakma gibi işleri sıkılmadan yapan ben, bu telefon karşısında resmen bocaladığımı ve şaşırdığımı itiraf ediyorum. On parmağında on marifet olan koca profesör, hiç üşenmeden vakit ayırıp yeni üyesine gayet mütevazı bir şekilde hoş geldiniz telefonu açıyordu. Bu telefon benim için hem şaşırtıcı hem de onore ediciydi kuşkusuz. Daha sonra eşime lise yıllarında ders verdiğini söylediğimde derhal hatırladı ve eşimin tarihi eczanesinde bir televizyon çekimi bile yaptık. İlerleyen yıllarda pek çok seyahatte birlikte olduk ve dostluğumuz pekişti.

Herkes Hoca'nın pek çok değerli vasfını anlatacaktır. Ancak ben, çoğu kimsenin değinmediği detayları atlamama, üşenmeme, titiz bir şekilde işleri sonuna kadar takip etme hasletini özellikle vurgulamak istiyorum. Zor günlerden geçtiğini bildiğim değerli Hocamıza acil şifalar diliyorum ve nice coğrafyalarda birlikte olma umudumu yineliyorum.

ÜRDÜN KASRLARI

Danyal Âşık

Öncelikle, Prof.Dr. Orhan Kural'ın Covid-19 (Korona) hastalığına yakalanmış olmasına üzüldüm. Umarım kısa sürede ve kolayca atlatır. Kendisine geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Pandemi, tüm dünyadaki hareketliliği kısıtladı. Sadece devletin kısıtlaması değil, ilave olarak ben de kendimi kısıtladım. Korona kısıtlaması; eski gezi notlarımı ve fotoğraf albümlerimi karıştırmama ve unuttuğum bazı konuları hatırlamama neden oldu. Ürdün'de gezdiğim Emevi kasrıları da bunlardan bir tanesi.

Ürdün gezime, Ocak 2018 de başkent Amman'dan başladım. Programa göre ilk güzergâh, Amman'ın doğusundaki Badia çöl bölgesi. Burası Wadi Rum gibi kum tepelerinin olduğu bir bölge, değil. Oldukça düz bir alan. Etrafta hiç ağaç görünmüyor. Kısa boylu, çalı formunda susuzluğa dayanıklı bazı bitkiler görmek mümkün. Ürdün haritasına bakıldığında, doğuya doğru geniş bir şerit gibi uzanan bu toprak parçasında, komşu devletlerle sınırı oluşturan dağ gibi, ırmak gibi doğal engeller de yok.

Osmanlı ordusu bu toprakları, İngilizlere karşı savunurken, İngiliz vatandaşı arkeolog, tarihçi, dil uzmanı (yedi dil bilen bir linguist) ve İngiliz casusu Gertrude Margaret Lowthian Bell, Arap aşiretlerini örgütleyip, Osmanlı ordusuna arkadan saldırtmış. Osmanlı yenilip geri çekilince, daha önce yaptığı sosyolojik, etnolojik durum ve petrol yataklarını esas alan çalışmaları sonunda, Winston Churchill'i ikna ederek; Suriye, Ürdün, Irak ve Suudi Arabistan sınırlarını cetvelle çizmiş ve buralarda yeni krallıkların (yeni devletlerin) kurulmasını sağlamış. Bu görevi sırasında, İngiliz casusu T. E. Lawrence'i de yetiştirmiş. Çöl kraliçesi adıyla anılıyor.

Bugün, işte bu sınırların çizildiği çöl bölgesine gidiyorum. Bu bölgenin ilginç bir özelliği var. M.S. 8. yüzyılda, 707-744 yılları arasında, Emevi halifelerinin onbirincisi Al-Walid bin Yazid

döneminde; Şam'da görev yapan elitlerin, yani halifelerin, yöneticilerin ve onların oğullarının (prensler) yılın bazı dönemlerinde, halkın gözünden uzak, ticaret yollarının dışında olan bu bölgede avlanmalarını ve keyif sürmelerini sağlamak için bazı kasrlar yaptırılmış. Çölde hangi hayvan avlanılır diye düşünülecek olursa, o tarihlerde bu bölgede bol miktarda ceylan varmış. Bu anlamda bölgede beş kasr var: Al-Kharaneh, Al-Amrah, Al-Azraq, Al-Hallabat ve Al-Mushatta, Bunlardan üçünü gezdim.

İlk durağım, **Al-Kharaneh (Qasr Harana)** kasrı. Başkent Amman'a 60 km. uzaklıkta ve 40 No.lu karayolunun hemen güney tarafında. Ziyaretçi girişinden sonra, kısa bir yürüyüşle ulaşıyor. Taştan, kübik bir yapı. Köşelerde dört adet, kenar ortalarında dört olmak üzere toplam sekiz kuleye sahip. Duvarların dış ölçüsü 35X35 m. Bir giriş kapısı var ve güney cephe duvarının ortasındaki kule formunun içine yerleştirilmiş. Yapı, iki katlı. İç kısmı, bir avlu olarak düzenlenmiş. Dış cephede, pencere yerine ince yarıklar görülüyor. İlk başta, ok atılabilecek mazgallar gibi düşünülse de, içeriden bu mazgallara yaklaşıldığında ok atma için uygun olmadıkları anlaşılıyor. Muhtemelen, çölün rüzgârından korunmak amacıyla çok dar yapıldıkları, ama yeterli miktarda havayı da geçirebildikleri düşünülebilir. Avlu kare şeklinde ve oda pencereleri avluya bakıyor. Avlunun üstü açık, ama kasrın formu nedeniyle, çöl rüzgârından etkilenmiyormuş. Al-Kharaneh'ta 61 oda bulunuyor. Kapıdan avluya geçiş koridorunun sağ ve solundaki odalar ahır ve depo olarak düzenlenmiş. Taş duvarlar kalın olduğu için, odalar küçük. Avluya girildiğinde, sağ (doğu) ve sol (batı) tarafa yerleştirilmiş merdivenlerle üst kata çıkılıyor. Odalar; bir sıra iç avluya bakacak, bir sıra dış duvarda olacak şekilde çift sıra sıralanmış. Dış duvarda olan odalar ışık ve havayı, daha önce sözünü ettiğim yarıklardan (mazgal) alıyor. Alt kat ve üst kat planları, oda yerleşimleri aynı. Zaman içinde, oda duvarlarını süsleyen freskler özelliklerini yitirip silinmişler. Binanın formundan dolayı, buranın han olduğunu iddia edenler de var, ama burası ticaret yolu üstünde değil.

İkinci durağım, Kasr Al-Kharaneh'ten 20 km. daha doğuda, **Kasr Amra (Qasr Amrah ya da Kuseyr Amra)**. Kuseyr, küçük kasr anlamına geliyormuş. Küçük ama kasrın en meşhuru. Bugün ayakta olanlar da, o günkü kasr binasından geriye kalanlar. Bu haliyle bile, erken dönem İslam sanatı ve mimarisinin en önemli örneklerinden biri olarak kabul ediliyor. 1897 yılında Macar Alois Moselle başkanlığında bir arkeoloji heyeti tarafından keşfedilmiş. İspanya Ulusal Müzesi tarafından restore edilmiş. 1985 yılında da UNESCO tarafından, Dünya Mirası Listesi'ne alınmış. Kasr Amra'yı çevreleyen duvar izlerinden 250 dekarlık bir alana yayıldığı ve bu alan içinde bir askeri garnizonun (kale) yer aldığı tahmin ediliyor. Ayakta kalan hamam bölümüne, kuzeyden bir kapı ile giriliyor. Kireçtaşı ve bazalt kesme taşlar kullanılarak yapılmış. İlk girişte dikdörtgen biçiminde, kabul (resepsiyon), soyunma ve dinlenme salonu olarak nitelendirilecek bölümün üstü, kuzey-güney istikametinde uzanan üç beşik (silindirik) tonozla örtülü. Bu üç tonoz örtü ve tonoz örtüyü taşıyan duvarlarla salon, üçe bölünmüş duygusu yaratıyor. Mahfeller, kuzey ve güneydeki üçer pencereden aydınlanıyor. İçerisi loş, ışık pek yeterli değil. Güney tarafındaki pencerelerden daha aşağı seviyede, ortadaki büyük olacak şekilde üç silindirik tonozla örtülen sıcak bölüm. Tonozların üzerine fil gözleri yerleştirilmiş. Bir de soyunma mahfelinin batısında bir kapıyla geçiş yapılan bir bölüm var. Birinci oda kare kesitli ve beşik tonoz örtülü, hemen yanındaki ikinci oda da kare kesitli olup, bir nişle genişletilmiş ve çapraz tonozla örtülmüş. Sonraki üçüncü oda, pandantiflerle geçiş yapılan bir kubbe ile örtülmüş. Kubbenin dört tarafına pencere yerleştirilmiş. Bu odanın devamında dikdörtgen kesitli bir bölüm var. Burası külhanın olduğu yer. Kuyudan gelen su burada ısıtılıyor ve sonra da hamama veriliyor. Birinci oda: soğukluk/soyunma yeri (frigidarium), ikinci oda: ılıklik (tepidarium) ve üçüncü oda: sıcaklık (caldarium) bölümleri. Kuzeyde giriş kapısının önünde, 40 m. derinliğinde ve 1.8 m. çapındaki bir kuyudan, dönme dolap yardımıyla hamamın ve kasrın suyu temin ediliyor.

Hamamın içindeki fresk tarzı süslemeler, geçirdiği yangın sırasında çok tahrip olmuş. Ancak, yine de o dönemin sanatını yansıtacak yeterli ipucu veriyor. Batı duvarının sol tarafında, altı hükümdar resmedilmiş. Bunlardan dördünün, başları üzerindeki Arapça ve Grekçe yazılardan Bizans İnan, Habeş ve Vizigot (İspanya) kralları olduğu anlaşılıyor. Diğer ikisi, Türk hakanı ile Çin ya da Hint imparatorunu betimlediği tahmin ediliyor. Üstlerindeki yazılar, fazla tahrip olmuşlar ve okunur olmaktan çıkmışlar. Hükümdarların hemen sağında ve batı duvarının ortasında yarı çıplak bir kadın, küvetin içinde ayakta duruyor. Bölünmüş karelerin her birinin içine güreşçi, demirci, marangoz, duvarcı ustası, taş ustası, taş taşıyıcı gibi esnafların resimleri yerleştirilmiş. Doğu duvarında bir av sahnesi işlenmiş. Yine duvarlarda ve tavanlarda deve, ceylan gibi hayvan figürleri görülüyor. Girişin solundaki kemerin gövdesinde bir enstrüman çalan bir müzisyen ile dans eden bir rakkase resmedilmiş. Av sahnesinde, ceylanları kovalayan tazılar görülüyor. Tavanda yine bölünmüş karelerin içinde deve, ceylan gibi hayvanların resimleri bulunuyor. Bebeğini tutan (muhtemelen yıkayan) çıplak bir kadın da görülüyor, resimler arasında. Birinci ve ikinci odalar olan soğukluk ve ılıkılık bölümünün duvarlarında hamam ve doğum sahneleri tasvir edilmiş. Üçüncü odanın (sıcaklık/caldarium) tepesine yerleştirilen kubbenin iç kısmına, kuzey yarıküre Yıldız haritası (Celestial Horoscope-Zodyak) işlenirken, Eski Yunan mitolojisindeki karakterler kullanılmış. Orion, Gemini (İkizler burcu), Leo (Aslan burcu), Ursa Major (Büyük Ayı), Ursa Minor (Küçük Ayı), Ophicus (Elinde yılan tutan Sağlık tanrısı), Hercules (Herkül), Scorpio (Akrep burcu), Sagittarius (Yay burcu), Perseus (Kanatlı At) ve Andromeda yıldız ve yıldız kümeleri freskin bütün yıpranmışlığına rağmen seçilebiliyor.

Bunlar da gösteriyor ki, ya süslemeyi yapan Bizans'tan bir sanatçı, ya da erken dönem İslam sanatı, Bizans sanatından etkilenmiş. Daha da ilginç ve önemlisi; ibadethanelerde (cami, mescit) yasaklanan insan sureti ve benzeri resimler, Emeviler döneminde günlük hayatın (konut, hamam vs.) içinde yasaklanmamış ve alabildiğine özgürce kullanılmış.

Maiyetleriyle Kasr Amr'ya gelen yöneticiler, sabah erken saatlerde, Şam sarayında damızlanmış Arap atlarının üzerinde ve köpeklerinin yardımıyla ceylanları avlamışlar. Sonra da av yorgunluğunu üzerlerinden atabilmeleri için hamamın yolunu tutmuşlar. Hamam sefaları, gün içinde uzun sürmüş. Bir taraftan banyolarını yine hizmetkârlarının yardımıyla yaparlarken, avladıkları ceylanlar da Kasr Amra'nın fırınlarında nar gibi kızartılarak ziyafet için hazırlanmışlar. Kuyularda soğutulmuş içeceklerle ve meyvelerle birlikte, tepsilerle hamama taşınmışlar. Üzerlerindeki peştamal ve havlularla ve sıcak suyun verdiği rehavetle, duvar dibine sıralanmış sedirlere uzanan genç erkekler, av etinden bir parçayı ağızlarına atıp açlıklarını giderirken ya da soğutulmuş, üzeri buğulu üzüm tanesinin derisi ısırıldığında, üzüm suyunun ağızda bıraktığı tatla birlikte susuzluklarının giderilmesinden aldıkları zevkle, ava katılmayan yaşlılara nasıl avlandıklarını, avı nasıl kaçırdıklarını ya da nasıl yarıştıklarını biraz şakalaşarak ve biraz da iğneleyerek anlatmışlar. Sohbet devam etse de, zaman zaman gözler duvarlardaki ve tavanlardaki resimlere kaymış, kâh gökyüzündeki yıldızları betimleyen figürlerin, kâh bir kadının vücut hatları ya da sabah yaşadıkları av sahnesi benzeri betimlemelerin zihinlerde yarattığı hayaller, resimleri yapan sanatçının hayalleriyle birleşmiş ve bu hayallerin içinde esrik bir şekilde kendilerinden geçmişler. Belki müzik ve rakkaselerin de katkıları olmuştur, bu esrik hallerine. O devirde ben olsaydım, her halde böyle bir hamam sefası olurdu.

Bu ilginç kasrdan sonraki durağım, 20 km. daha doğudaki **Azraq Kalesi**. Başkent Amman'a 100 km. uzaklıkta. Adı, Arapçada mavi anlamına gelmekte olup, bölgenin tek tatlı su kaynağı olan Azraq vahasından almış. Kaleye gidiş yolu da bu su birikintisinin yanından geçiyor. Azraq kalesi, Romalılar tarafından, M.S. 4. yüzyılda bazalt kesme taşlarından inşa edilmiş. O nedenle, etrafındaki diğer binalara göre, koyu renkli. Kare şeklinde ve duvar uzunluğu 80 m. Kalenin, yani avlunun ortasında, Emeviler döneminde taştan yapılmış bir cami kalıntısı var. Emeviler, diğer kasrlar gibi kullanmamışlar, Azraq kalesini. Kalenin dört bir köşesinde birer kule ve iki duvarın

ortasında da birer kule olmak üzere altı kulesi bulunuyor. Kale bedenlerinin alt bölümleri askerlerin koğuşları, silah, cephane ve erzak odalarına ayrılmış. Odaların üstleri kalenin burçları olarak düzenlenmiş. Komutan odası, kalenin ana giriş kapısının üzerine yerleştirilmiş. Burada, daha önce görmediğim kapılar gördüm. Kale kapıları, genelde sert bir ağaç (meşe vs.) üzerine sac levhaların perçinlenmesiyle yapılır. Al Azraq kalesinin kapısının her iki kanadı, tek parça halinde bazalt kayadan kesilmiş olup, yaklaşık 30 cm. kalınlığında. Kapı menteşeleri alt ve üstte yataklandırılmış. Buralara konulan palmiye yağı ile her bir kanadı 1 ton gelen kapı, kolayca hareket ettirilebiliyor. İngiliz casusu T.E.Lawrence, bölgedeki görevinin ilk yıllarında Al Azraq kale girişinin üstünde yer alan komutan odasında yaşamış. 1917 kışında Arap isyanı sırasında, kaleyi karargâh olarak kullanmış. Daha sonra, Wadi Rum'un derinliklerinde yer seçmiş, Osmanlı takibinden kaçarken. Buradan da Akabe'deki Osmanlı garnizonuna ve Hicaz demiryoluna, düzensiz Arap aşiret birlikleriyle baskınlar düzenlemiş.

Al Azraq kalesinden Amman'a, Zarqa kenti üzerinden dönüyorum. Zarqa kentine 30 km. kala yolun sağında **Kasr Al-Hallabat** yer alıyor. Artık gün batımının yaklaşmış olması nedeniyle (muhtemelen de kapalıydı), gezme olanağım olmadı. Roma imparatoru Caracalla döneminde, yöre halkının Bedevi (Bedouin) aşiretlerinin saldırılarından korunması amacıyla yapılmış. Daha sonra, 8. yüzyılda, Emevi halifesi Hişam İbn Abd al-Malik; Roma kalıntılarını yıktırıp üzerine ve çevresine bir cami, beş sarnıç, bir büyük su deposu ve bir hamam yaptırmış. Mimari olarak Kasr Amra'daki hamama benziyormuş. Hayvan figürlerini ihtiva eden mozaikler ve duvarda fresklerle süslenmiş. Halen restorasyon çalışmaları devam ediyormuş.

Kasrlarla birlikte, Ürdün'ün doğusundaki çöllük alanı görmüş oldum. İngilizlerin, Osmanlı aleyhine Arap aşiretlerinin isyanına giden yolda yaptıkları çalışmalara rağmen, Ürdün halkının Türklere özel ilgi ve sevgi gösterdiklerini gördüm. Kendi adıma, keyifli bir gezi yaptığımı söyleyebilirim.

KORONA GÜNLERİNDE ADALET AĞAOĞLU'NUN İZİNDE

Sultan Sarı

*Ne güzel bir plan. Umarım Orhan Hoca'ya moral olur. Ben katılıyorum. Şekline karar veremedim daha ama katılıyorum. Elimde en azından birçok gezi kitap tanıtımı var. Örneğin Steinbeck'in "Köpeğim Charley İle Amerika Yollarında" olur gibi geliyor. 27.11.2020 **Sultan Sarı***

*Sen ne yazarsan kabulüm ama kitap tanıtımı sana az olur. Ben senden korona günlerinde gezgin olmak temalı daha kapsamlı bir yazı beklerim. Ama bu temayı kitaplar üzerinden de yazabilirsin... Sana kalmış. 27.11.2020 **Timur Özkan***

*Sultan merhaba. Yazında ekteki gibi bazı değişiklikler (alıntıların sayfa no.ları, başlık vs) istesem ne dersin? Bunların haricinde zevkle okunan bir yazı olmuş, bizim kitaba güzel bir renk katacağına eminim. 10.12.2020 **Timur Özkan***

*Tüm değişiklikler tamamdır, yalnızca küçük bir tapaş hatası gördüm düzeltip yazıyı size tekrar ekte gönderiyorum. Bir de kısa özgeçmişimi tekrar düzenliyordum. Bir de fotoğraf bulursam tamam olacak. Bu arada ben yazının başlığını "Adalet Ağaoğlu ile Damla Damla Günler Damla Damla Geziler" koymuştum. Ama sizinki kitabın ruhuna daha uygun, beğendim. Ellerinize sağlık, hepimize hayırlı olsun. Umarız Orhan Hoca kitaba mutlu olur ve en kısa sürede şifa bulur, gezmeye devam eder. 10.12.2020 **Sultan Sarı***

*Tamamdır, anlayışına ve işbirliğine de ayrıca teşekkür ederim. 11.12.2020 **Timur Özkan***

Korona salgınının hız kesmediği bugünlerde gezi günlüklerimi gözden geçiriyor ve bol bol günlükler okuyorum. Yani deyim yerindeyse kafayı günlüklere takmış vaziyetteyim. Salgın günlerinde günlük okumak ve günlük tutmak yapılabilecek en iyi şeylerden. Hele de beğendiğiniz yazarların elinden çıkmış ise... Onunla birlikte bir dönemin siyasi kültürel olaylarına tanık oluyorsunuz, analiz ve değerlendirmelerini okuyorsunuz, onlarla kitaplar arasında yolculuklara çıkıyorsunuz. Günlük

kaygı ve heyecanlarına ortak oluyor, insani yanlarını daha çok keşfediyor ve daha bir seviyorsunuz onları. Okuduğunuz roman, hikaye, şiir ve denemelerin ve diğer eserlerin nerden nasıl ilham alındığına, nasıl yazıldığına, yayın süreçlerine yani doğum sancularına şahit oluyorsunuz. Bazen daha önce hiçbir yerde rastlamadığınız anılar, hikayeler okuyorsunuz. Ve pek tabii bazı coğrafyalarda onlarla birlikte geziyorsunuz.

Bugün size 14 Temmuz 2020’de vefat eden Adalet Ağaoğlu'nun 1977-1983 yıllarını kapsayan Damla Damla Günler-II'sinde "Aylık Gezi Günlüğü" başlıklı bölümü ve Yunanistan Adalar turunu paylaşacağım. Böylece büyük Yazarımızın ruhunu da şad etmiş oluruz. Damla Damla Günler'in birinci cildini daha önce keyifle okumuştum. Bu kez dün gittim diğer ciltleri de aldım ve hemen okumaya başladım. Malum Ağaoğlu bir dil ustası olarak oldukça akıcı yazar. Romanlarının unutulmaz giriş cümleleri vardır. Örneğin "Bir Düğün Gecesi"nin girişinde "İntihar etmeyeceksek içelim bari" der... Dar Zamanlar serisinin ilki "Ölmeye Yatmak" ikincisi ise "Bir Düğün Gecesi" ve üçüncüsü "Hayır"dır. Bir diğer romanı Yazsonu, "Her şey kendi doğrusunu bulur. İçim yineleyip duruyor: Bulur her şey kendi doğrusunu. Kendi doğrusunu bulur her şey..." diye başlıyor.

Ağaoğlu aynı zamanda oldukça başarılı bir oyun yazarı ve usta bir hikayecidir de... "Yüksek Gerilim" isimli öykü kitabıyla 1975 yılı Sait Faik Hikaye Armağanı'nı da kazanmıştır (Ben "Hadi Gidelim"ini de keyifle okumuştum). Buna ilave olarak Damla Damla Günler-II'de gezi yazarı kişiliğini de keşfediyorsunuz. Ve gördük ki o aynı zamanda usta bir gezi yazarı. Gezi merakı malum aynı bizim gibi... Aynı heyecanlar, aynı telaşlar ve aynı tatlı yorgunluklar...

Yazarın "Fikrimin İnce Gülü" adlı romanı (Hani Sarı Mercedes olarak filme çekilen ve başrolünde İlyas Salman'ın oynadığı film) Almanca'ya çevrilir ve ona da iyi bir avans verirler. O da bunu bir ay (23 Eylül - 23 Ekim 1978 arası) gezerek değerlendirmeye karar verir. Elinize yüklü bir para geçtiğinde siz de ilk ne yapmayı düşünürsünüz? Tanıdık geliyor değil mi?

Yazarımız önce İstanbul aktarmalı Lizbon'a uçar. Ben Portekiz'de bulunmadım. Ama onunla birlikte gezmiş gibi oldum. Bugün gitsem çok değişmiş olacağını sanmıyorum...

Bir kere oteli eski kentte, eski bir mahallede. “Banyosu deniz suyu renginde çiniyle kaplı. Fayans değil haa, çini çini! Yatak temiz, güzel, okuma lambası tam uygun yerde. Hava ağarsa, önünde geniş bir ufuk açılacakmış gibi”. Sağ yanında bir parça göl kadar deniz görünüyormuş, solunda ise Topkapı surlarını andıran yıkık kale duvarları...

25 Eylül'de Costa da Caparica'da: “Salazar Köprüsü'nün Asya yakasında mıyım, Avrupa yakasında mı derken Caparica denen kıyı köyünün ucuzun ucuzu bar balıkçısına çökmüş bulunmaktayım. Sardalyalar iri iri. Altı adet ısmarladım; beyazından Kartaca şarabı eşliğinde. Şarabı yudumlarken Portekiz keşfimin ilk yarım gününü özetleyivermek ne hoş.” diye yazmış.

“Lizbon haritası önünde serili, rehber kitabı cebinde, otelin yeri harita işaretli, kartı sağlam yerde” kendini Lizbon sokaklarına atmış Yazar: “Calçada tepe yolunu inip, Agustino sokağından Carvelho'ya varmışım. Figuierra Meydanı ve St.George Katedrali. İşte köprü asıl oradan görünmekte. Avrupa'nın en uzun asma köprüsüdür, deniliyordu”.

Bir sonraki sayfada; “Yıkıntı ve zarafet iç içe. Sokaklarda oynayan çocuklar; neredeyse Beyazıt'tan Yedikule'ye doğru inen sokakların çocukları... Soğanağa Mahallesi mi? Tarih ve bugün iç içe. Şişman kadınlar bellerinde önlüklerle selesindeki balıkları satmaktalar. Küçük büyük ıstakozlar. Bu dar sokaklarda, başlarında sepetlerle geçen kadınlar da var. Genci, yaşlısı. Bana Lorca'nın Yerma'sını düşündürdüler” .

Lizbon'un “okyanustan Tejo'ya ağır makamdan çala çala yaklaşan gökkuşağı renkleri” gibi olan ünlü gündoğumundan, “sabah saatinde balığa çıkan emeklilere”, “Belem semtinden Belem Sarayı at terbiye ve dans okulu bölümündeki dünyada eşi menendi olmayan tarihi at arabaları müzesine”, St George Katedrali'nden, Queluz, Sintra, Estoril köy ve kasabalarını

kapsayan otobüs turu”na, ünlü Portekiz şaraplarından, Lizbon’un Beyoğlu’su Alfama’ya, Gulbenkyan müzesinden, Fados kulüpleriyle dolup taşan Barocco Sokağı’na kadar daha nelerden bahsetmiyor ki Ağaoğlu.

Lizbon'dan sonra 1 Ekim’de Madrid'e geçer. Ama İspanyolların kibrine sinir olur. Malum zaman zaman bizim de yaşadığımız çok aktarmalı uçuşlarda her gittiğin yerlerde bileti teyit ve ummadığın sorunlarla uğraşırısın. Örneğin “Lizbon’unda bundan on misli daha güzel bir otelde on misli daha ucuza kaldığından, üstelik sözde eski saray bozması Madrid’deki bu odanın havlularının bile kirliliğinden, banyosunda böcekler dolaştığından” bahsetmiş.

Öte yandan güzel sürprizler de olur. Hiç ummadığın yerde sevdiğin bir yazarın eviyle tesadüfen karşılaşırısın. Mesela ben Provence'da Luberon köylerinden biri olan Lourmarin'de Albert Camus'un en son yaşadığı evle karşılaşmaktan mutlu olmuşum. Tatlı bir sevinçti. Dün gibi hatırlıyorum. Ağaoğlu da Madrid'de Cervantes Sokağı'nda Lope de Vega evi'ni keşfetmiş ve "Madrid'e yeniden gelsem, bu yeri bulabileceğimi hiç sanmam. Hayat bu: Tesadüflerle dolu! Antika görünümlü, duvarları yine paslı paslı bir ev dikkatimi çekti. Çevresinde dönüp dolanmaktayım. Hani sanki Akbıyık Yokuşu’nda Dede Efendi’nin yıkılmakta olan eviyle burun buruna gelivermişim! Fakat o yokuş üstü, küçücük, araya sıkışmış ahşap bir ev; bu ise ahşaptan mı, taştan mı olduğunu dokunmadan anlayamayacağın üç katlı, kalın duvarlı, ağır havalı bir yer. Yeşil madeni kapılı, üstünde de İspanyolca yazılı bir levha. Şöyle böyle yüz yıllık bir levha: Casa Lope De Vega (1562-1635) Madrid’de. Burada Oturmuş ve Yazmıştır." diye ifade etmiş.

Lope de Vega bir şair ve oyun yazarı. "Yaşamı boyunca 3.000 sone, 3 roman, 4 novella, 9 edebi destan ve 1800 tiyatro oyunu yazdığını" söylüyor Wiki. Bizim yazarımız da oldukça üretken bence.

Bir yazısına "-Paris Yolu- Unutamazsın Toledo'yu Toledo Hakimi El Greco'yu" başlığını atmış. Zira Toledo’yu çok

beğenmiş ve “Madrid eskilikte bunun yanında hiç kalır” diye yazmış.

Yazar Madrid'den sonra Paris'e geçer. Malum Fransız Dili ve Edebiyatı'ndan mezun olduğu için bu dili iyi bilir, pek çok çeviri yapmıştır. Dolayısıyla Paris'e de çok gelmiştir aslında. Pek çok dostu burada yaşamaktadır. İnsan haliyle onun Paris'ini de merak eder. Diyeceksiniz ki bir tek Paris var. Orası öyle. Ama sayısız yorum ve keşif var. Ağaoğlu'nun koştığı sinema, dostunun ilk Paris'inde bindirdiği "yemekli bateaux mouche"lar, Seine turu, arkadaşlarıyla buluştuğu mekanlar onun deyimiyle "baş mekanları", terasından yazdığı otel... Öyle ki burada başını sağa çeviriyorsun: "İşte Montparnasse kilisesi; ince uzun ve sarışından halleriyle. Ya benim Vavin metro istasyonum, Mouton Duvernet'de kadar?" diye yazmış. Yazar L'île de la Cité'de çiçekçiler, kuşçular, tohum ve yemciler, beri yanda eski kitapçı tezgahları dururken Notre Dame'ı boşverip geçiyor. Öte yandan Paris yakınlarında resim sanatında empresyonizm ekolünün köyü ya da kasabası olduğunu da Ağaoğlu'ndan öğreniyoruz. O da bir sonraki Paris seferinde burayı da ziyaret etmeyi düşünürken 9 Ekim 1978'de Ankara'da Bahçelievler katliamını haber alır ve çok üzülür. Kendisini Opera sinemasına atar ve 6 saat boyunca film izler.

Paris'ten sonraki durağı Londra'dır. Burada Portobello'dan "dünyanın en büyük bit pazarı" ve "En serseri Hindistan'ı, Afrika'sı, Fransa ve İspanya'sı, hatta en serseri İngiltere'si (olabilirmiş demek!) yanı sıra, en serseri Sultanahmet'i, Kapalıçarşı'sı" diye bahsediyor. Dostlarıyla alışverişlerden, yemeklerden sonra Frankfurt Kitap Fuarı'na katılmak üzere Almanya'ya geçiyor. Ama Fuar onu o kadar yoruyor ki Peşte ya da Prag kentlerinden birini de ziyaret etme planını iptal ederek Ankara'ya dönüyor.

Ama gezi günlükleri burada bitmiyor. Aynı cildin ilerleyen sayfalarında Haziran 1980'de Yunanistan'a yaptığı geziyi özellikle adalar turunu da anlatıyor. Adalar turunun ilk durağı Aegina adasıymış. Burada bir kadının işlettiği Korfu Pansiyon'da kalmış, restoranlarında istavrit, palamut, çiğ

kalamar salatası yemiş, çam kokulu beyaz şaraplar içmiş, denize girmiş. Ardından Mykonos ve derken Paros'a geçmiş. Bir otobüsle Paros'u turlamış, kelebek vadisini görmüş, arkadaşlarına Paros'luk hediyeler almış. Ertesi gün Eleni adlı küçük bir tekneyle Naxos adasına gitmiş, yeldeğirmenleri, kalesi ve onlara çıkan dar sokakları gezip aynı gün dönmüş. Paros'tan İkeria'ya da uğrayarak Samos'a geçmiş.

İkeria için günlüğüne şunları yazmış: “İşte İkeria! Evler Venedik ve Cenova'daki gibi üst üste değil. Yeşillikler arasında bembeyaz ve birbirlerinden mesafeli. Modernleşmiş bir yer gibi, ama doğasına uygun bir yeniden yapılanma. Kilisenin kubbesi yine mavi renk, kendisi yine beyaz. Bu kadarı geçmişine de uygun, bugüne de... Evlere çıkan bütün yollar ağaçlarla, çiçeklerle donanmış. Köy çocukları sürekli ana-baba, yani mama-papa diye bağışıyorlardı.”

Samos'a gelince, Samos demek “sıradağlar, yemyeşil tepeler, bağ bahçeleriyle küçük balıkçı köyleri” demekmiş. Burada Georgi Yannis ve karısı Dimitra'nın işlettiği Dimitra pansiyonda kalmış ve Samiah Taverna'da yemiş, içmiş, eğlenmiş. Samos'un merkezi haricinde otobüsle Pithagorion, Karlovassi ve Kokari adlı köylerini de gezmiş ve sonra Sisam adasından Kuşadası'na dönmüş.

Yazar “Bu bir gezi not defteri değil, yanımda sanki kocaman bir roman defteri dolaştırıyormuşum gibi yazdıkça yazıyorum. Her şeyi görmek, tanımak kadar yazmak da istemekteyim. Bütün sokaklarda dört dönmek, kahvelerine girip çıkmak, şarap ve ouzo markalarını tatmak, balık çeşitlerini bizdekilerle karşılaştırmak istiyorum.” diye yazmış. Ben de zaten bu günlüğü bir roman gibi okudum. Umarım sizler de beğenirsiniz. Gördüğünüz gibi herkesin keşif ve yorumları farklı. O yüzden bence siz de Adalet Ağaoğlu'nun dört cildi de Everest yayınlarından çıkmış olan Damla Damla Günleri'yle yeni keşiflere çıkın.

Kitaplarda ve coğrafyalarda gezgince kalın!

ANKARA GEMİSİ

Ömer Faruk Eryılmaz

Güzel bir proje ama 5. maddeye itirazım var. 27.11.2020 Ömer Faruk Eryılmaz

Reddedildi 😊 yeni bir yazını bekliyorum! 27.11.2020 Timur Özkan

Yazıyı gönderiyorum. Uzunluk konusuna dikkat etmemiştim. Sonra akıl edip baktım ki, neredeyse tam 1500 sözcük olmuş. Allahın işi (!) 10.12.2020 Ömer Faruk Eryılmaz

Ömer selam, yarını bekleyemedim, yazını okudum. Her zamanki gibi güzel keyifli bir yazı olmuş. Eline sağlık. Bununla birlikte bir iki yerinde rötuş gerekiyordu ama yine de son kararı sana bırakıyorum. Bir kez daha okuduktan sonra son şeklini verip bana gönderirsen memnun olurum. 10.12.2020 Timur Özkan

Arkadaşımınla oturmuş biralarımızı yudumluyor, Covid-19 denilen salgının nasıl da hızlı yayıldığını falan konuşuyorduk ki, televizyonda geçen alt yazı, ülke genelinde bir sürü önlemler alındığını, hatta kahvehane, pastane, birahane gibi yerlerin kapatılıp, lokantalar için yeni kurallar getirildiğini söylüyordu.

Ankara'da hava puslu, tarih 16 Mart 2020 idi ve (en azından benim için) yaşam biçimimizdeki değişikliklerin başladığı gündü.

Artık ne kahvehaneye gidebilecektim, ne birahaneye. Herkesi bilmiyorum ama ben kapanacaktım eve.

Bunu kendim için fırsata çevirecek, bir türlü okuyamadığım kitapları okuyacak, yıllardır düzenleyemediğim arşivimi düzenleyecek, yazılar yazacaktım.

Okudum, bazı günler abartıya kaçacak kadar (320 sayfa) çok okudum ama ne doğru dürüst yazı yazabildim, ne de arşivi düzenleyebildim.

Ne zaman arşivi düzenleme işine kalkışsam, önüme çıkan bir not, yarım yamalak bir anı yazısı, ya da bir fotoğraf, tüm hızımı kesiyor, beni kendisine esir edip, arşiv düzenleme işine engel oluyordu.

***

Ankaralı Gezginler Gurubu kurucusu Timur Özkan'ın duyurusunda, duayen gezgin Orhan Kural hocanın Covid-19 belasına yakalandığı ve ona armağan bir kitap oluşturma düşüncesiyle bizlerden yazı istediğini okuyunca, ne yazabilirim diye düşünüyordum ki, arşiv düzenleme çalışmalarım da önüme çıkan bir anımı anımsadım.

Evet, aradan neredeyse elli yıllık bir zaman geçmiş olsa da, konuya uygun düşebilecek bir anıydı bu.

***

Lisenin hangi sınıfları arasındaki yaz tatiliydi tam anımsayamıyorum. Ama okulların yaz tatiline girdiği ilk haftalardan birisiydi. Uzun zamandan beri ön çalışmalarını yaptığım ve annemden bin bir zorlukla aldığım izin sonrasında evden kaçır gibi çıkıp soluğu önce Ankara'da, aynı günün gecesi de beni Sinop'a götürecek otobüste almıştım.

O zamanlar çok daha sevimliydi Sinop. Betonlaşmamış sahil şeridindeki (Ak kum, Kara kum, Mobil gibi adları olan) kumsallardan denize girilebiliyordu.

Misafirleri olduğum halamların evinden çıkar çıkmaz önümüzde uzanan kumsaldan giriyorduk denize. Burası Sinop Yelken Kulübü'nün hemen yanı olduğundan, yelken sporu yapan yaşıtım arkadaşlarım da olmuştu. İmrenerek onları izliyor, "Yelken" ve "yelkencilik" hakkında bilgiler alıyordum.

Bir de Amerikalıların "Üs"sü vardı Sinop'ta. Yöreye de adını veren "Radar"la Sovyetler Birliğini gözetlerlerdi(!).

Sık sık limana gider bir yandan balık tutanları izler, bir yandan da iskeleden denize atlayıp, balık gibi yüzen çocuklara imrenerek bakardım.

Yine limanın hemen yakınında bulunan TÖB-DER'in bahçesinde oturur, yanımdaki dergi ya da kitap gibi şeyleri okurdum. Böyle bir gün, yanımdaki masada oturan ve yarım yamalak Türkçe konuşan Amerikalılarla tanışmış, kendimin Sinop'ta misafir olduğumu söyleyip, onların Radar'da görevli olduklarını öğrenmiştim.

Ama Sinop'ta tanıştığım en önemli insan, tüm şiirlerini değilse bile "Fahriye Abla" şiirini ezbere bildiğim şair Ahmet Muhip Dıranas'tı.

Onunla da yine Öğretmenler Derneği'nde ve elimdeki Milliyet Sanat Dergisi sayesinde tanışmıştım. Bu tanışıklığın peşinden gelen günlerde limanda balık avlarken yanına gider, elindeki uzun kamışa bağlı çaparisini uzaklara atıp-çekerek, yakaladığı zarganaların suyun üstünde oluşturdukları yakamozları hayranlıkla seyrederdim.

Bir gün tüm cesaretimi toplayıp, "Fahriye Abla, şiirinizi Sinop'ta mı yazmıştınız, Fahriye Abla burada mı yaşıyordu?" diye sormuş, yüzündeki tebessümden başka yanıt alamamıştım.

***

Güzeldi, çok güzeldi Sinop günleri ama her güzel şey gibi onun da sonu gelmişti. Sinop'tan ayrılacak, önce Ankara'ya, oradan da ilçeme dönecektim.

Sinop limanına haftada iki kez uğrayan bir yolcu gemisi vardı. İstanbul – Trabzon (Belki daha doğuda bir yer) arasında yolcu ve araç taşıyan "Ankara" adındaki gemi, o zamanlar tüm Karadeniz bölgesinin en önemli ulaşım aracıydı.

Benim gibi Anadolu'nun küçük bir kasabasında yaşayan ve o zamana kadar sadece Harem'den Eminönü'ne gidip gelen arabalı vapurdan başkasına binmemiş birisi için bu gemi çok ilginçti ve ben bu geminin limana geldiği günler muhakkak orada olur, böyle bir gemiyle yolculuk yapmanın hayalini kurardım.

Bir gün yelkenci arkadaşlara bu geminin hangi limanlara uğradığını sormuştum. Uğradığı limanlar arasında Zonguldak

limanının da olduğunu öğrenince, kafamda başka düşünceler oluşmaya başladı.

Eve geldiğimde halama “Ben buradan gemiyle Zonguldak’a gitsem, oradan karayoluyla Bartın’a geçip, birkaç gün de diğer halamın yanında kalsam” dedim. “Niye olmasın ki?” dedi.

Limanın girişindeki bilet gişesine yanaşıp, Sinop – Zonguldak arasındaki yolculuk ücretini sordum. Görevli “Kamara mı, güverte mi?” deyip, ikisinin arasındaki farkı söyleyince, “güverte” deyip uzattım parayı.

Hem güverte, hem de öğrenci indirimi olunca kolaylıkla altından kalkmışım bilet ücretinin.

Biletimi cebime koyunca, geminin geleceği günü beklemeye koyulmuş, son günlerimin tadını çıkartmaya devam etmişim.

***

Gemi daha limana yaklaşmadan ben iskeledeki yerimi çoktan almışım. Gemiden inen insanları, eşyaları, araçları seyrederek, geminin güvertesinden Sinop’un güzelliğine kendilerini kaptırmış transit yolculara bakarken, birazdan benimde onların aralarında olacağımı düşünüyordum.

Yolcular, eşyalar, araçlar inince, limanın ağzında bekleyen biz yeni yolcularla, eşyalar, araçlar binmeye başladı Ankara gemisine.

Kendime ait küçük çantamın yanında, halamın, Bartın’daki halam için hazırladığı küçük bir de torbadan oluşan yükümle tırmandığım merdivenlerle çıktığım üst güverteden limana bakanların arasına girdim bende.

Aşağıdan beni arayan gözlerle bakan halam ve çocuklarına salladığım ellerimle kendimi gösterip, geminin hareketini beklemeye başladım.

Homurtularla ve çıkarttığı bembeyaz köpüklerle harekete geçen gemimiz çaldığı sirenlerle limandan ayrılırken, geride kalanlar da küçüldükçe küçülüyorlardı.

Sinop Burnunu dolandıgımızda, tepedeki Amerikan radarlarından başka izlenecek bir şey kalmamış, güvertedeki yolcularda birer ikişer eksilmeye, geminin içine girmeye başlamışlardı.

Güvertedeki bankların birisine oturup, artık iyice uzaklaşmaya başladığımız karalara bakıyor, Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a giderken geçtiği bu yolları beynime kazımaya çalışıyordum.

O Samsun'a çıkıp Kurtuluş Savaşını başlatmamış ve ulusumuzun bağımsızlığını kazanmamış olsaydı, bu gemide benim yerime kimler yolculuk yapıyor olurlardı diye düşünüyordum.

Kara uzaklaşıyor, martılar eksiliyor, güneş koşar adım gözden kayboluyorken, hava serinliyor, güvertede benim gibi oturan, birkaç turistin dışındaki insanlar da kendilerini geminin içine atıyorlardı.

Gemiden hızlı koşan güneş gözden kaybolurken, yerini önce beyaz bulutlara, arkasından da lacivert bir gökyüzüne bıraktı.

Gemimizin üzerinde süzülerek yol aldığı "Mavi Sular" da, tepemizdeki lacivert gökyüzü gibi yerini karanlığa bırakıyordu.

Artık altımızdaki deniz de, tepemizdeki gökyüzü de kapkaraydı.

Önceleri serinleyen hava yavaş yavaş yerini soğuğa bırakıyordu. Üzerimdeki ince yaz giysileriyle üşümeye başlayınca çantamı karıştırmaya başladım. Annemim zorlamalarıyla aldığım kazağı bulduğumda çok sevinmişim.

Ben ince kazağı üzerime giyerken, yabancı turistler, sırt çantalarından çıkarttıkları uyku tulumlarını güvertenin kuytu köşelerine seriyorlar, bunu yaparken de neşeli kahkahalarıyla sohbet edip duruyorlardı.

Ağustos ayının gündüz sıcağını az çok biliyordum da, gece soğuşunu hele hele Karadeniz in nemli gece ayazını ilk yaşıyordum.

Geminin lobisine girmeye cesaret edip, büfe görevlisinden bir bardak çay aldım. Elimdeki çayı oturduğum bankın üzerine koyup, halamın hazırladığı yolluğu çıkarttım çantamdan. Ekmek arasındaki kuru köfte ve patates kızartmasını çayla beraber yiyince karnımı da doyurmuştum.

***

Gemi Sinop'tan ayrılalı epey zaman olmuş, hava iyice kararıp, buz gibi soğumuştü. Üzerimdeki kazak da korumuyordu beni bu soğuktan.

Üşüyordum, çok üşüyordum.

Bu kez halamın, diğer halama gönderdiği çantayı açtım. Kadife kumaşlar olmalıydı torbada. Onları çıkartıp sarındım üzerime.

Zonguldak'a ne zaman varacaktık, kaç saatlik yolumuz kalmıştı bilmiyordum. Sadece üşüyordum. Uykum gelmişti ama üşümekten uyuyamıyordum.

O güne kadarki yaşamının tamamını Anadolu'nun küçük bir kasabasında geçirmiş, İstanbul'da bindiği arabalı vapurdan başka deniz aracı bilmeyen bir genç olarak, "Güverte" ile "Kamara"nın farkını yaşayarak öğreniyordum.

Böyle kaç saat ya da ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Bir ara oturduğum yerde uyuklamışım. Omzuma vuran sarsıntıyla uyandım.

Kafasındaki şapkadan görevli olduğunu sandığım bir adamdı beni uyandıran.

"İçeriye gel delikanlı" dedi. "Gel içerde otur". Şaşkın bakakaldım adama. Belli ki acımıştı halime.

Çantamı ve torbayı alıp düştüm peşine. İçeriye girdiğimde gördüm, o rahat kanepelerin üzerinde oturan, uzanıp yatan onlarca insanı.

Demek ki, kamara ve güverte dışında bir de bu mekanı vardı geminin ama benim bunu bilmem, düşünmem, akıl etmem imkansızdı.

Sıcacık ortamdaki geniş kanepede ne kadar oturdum, ne kadar uzanıp uyudum bilmiyorum. Boğazımdan beni boğarcasına çıkan öksürüğün etkisiyle uyandığımda, hava aydınlanmış, benden başka birkaç kişi daha kalmıştı uyuyan.

Öksürüğümle onları rahatsız etmemek ve tuvalete gitmek için, yine güverteye çıktım. Bildiğim tek tuvalet güvertedeydi.

Aynadaki patlak gözlerime bakıp yüzümü yıkadığım tek kişilik tuvaletten çıktığımda, kapıda sıra bekleyen turistler vardı.

Yeniden salona geçtim. Akşam beni içeriye alan görevli yoktu ortalıkta. Yüzlerini yeni gördüğüm görevlilerin bana kızıp kızmayacaklarını bilmediğimden yine güverteye çıkıp, akşamki bankın kenarına iliştim. Canımın çok istemesine rağmen gidip çay almaya bile cesaret edemiyordum.

Çok zaman geçmeden, güneş yeniden yükselmiş, havayı ısıtmaya başlamıştı ama benim öksürüğüm kesilmediği gibi artarak devam ediyor, bacaklarımdan başlayan ağrılarım, güçsüzlüğüm tüm vücudumu sarmaya başlıyordu.

Neden sonra bir koşuşturma başladı güvertede. Geceyi içerideki lobide geçirenler de, yol boyu kamaralarındaki rahat yataklarında uyuyanlar da güverteye çıkmış, bir yöne doğru bakıyorlardı.

Ben de gittim o yöne.

Gözümün önünde belki de o güne kadar gördüğüm en güzel manzara duruyordu. Zonguldak.

Denizin sıfır noktasından başlayıp metrelerce yüksekliğe ulaşan tepeye serpiştirilmiş evlerin yeşillikler içindeki görüntüsü büyülemişti beni.

Yolculuk bitiyor, manzaranın en güzelini seyrediyordum ama yorgundum ve titremelerim artarak devam ediyordu.

***

Gemiden nasıl indim, Bartın'a gidecek otobüsü nasıl buldum, Bartın'a nasıl geldim, halamın evine nasıl ulaştım bu gün bile bilmiyorum.

Bir ağlama sesiyle uyanıp, başucumda gördüğüm halamın, sel olmuş gözyaşlarıyla bana sarılmasını, “Eğer ölseydin, ben ne yapardım, kime ne derdim?” diyen halini hiç unutmadım.

***

Altı gündür ateşler içinde yatıyormuşum. Eniştemin getirdiği doktor, “çok üşütmüş, bronşit olmuş.” deyip bir dolu iğne ilaç vermiş ama bir türlü uyanmadığımdan ne yiyip içirebilmiş ne de iğneleri yaptırıp, ilaçlarımı verebilmişler.

Sevgili halam, kendi çocuklarını ihmal etme pahasına sürekli benimle ilgilenip, üç-beş gün içinde beni kendime getirdi.

Kamara ile güvertenin ayrımı bilmeyen, güverte bileti aldım diye lobide oturamayacağını düşünen Anadolu genci, bilgisizliğinin ve cesaretsizliğinin bedelini, üzerinde yaşamı boyunca taşıyacağı “Bronşit” tanısı ve kalıntısıyla ödemek zorunda kalacaktı.

***

Ülkemizin önemli değerlerinden Prof.Dr. Orhan Kural’ın bir an önce sağlığına kavuşarak aramıza dönmesini diliyor, salgının yanında yaşadığımız kuraklık günlerinde, onun insana ve doğaya verdiği önemi yeniden anımsamamız gerektiğine inanıyorum.

SENARİST, YÖNETMEN, BAŞROL; COVID-19

Nalan Elguş

*Hem Orhan Kural'ın korona olduğundan ve tabii ki kitap düşüncenden haberim var. Ben de Hindistan'dan dönerken tam havaalanlarının kapatılmaya başlandığı ve bizimkinden çıkamaz mıyız korkusu yaşadığımız anları ve sonrasını yazayım diye düşünmüştüm ama oturup yazamamıştım sana. Tamam dersin bunu yazarım bir hafta 10 gün içinde. 30.11.2020 **Nalan Elguş***

*Tamam diyorum, 30.11.2020 **Timur Özkan***

Şubat 2020 ortalarındaydık. Yoga eğitmenlik eğitimi aldığım hocalarımla gideceğim Hindistan gezisine az bir zaman kalmıştı. Uzun zamandır beklediğim bu geziden gelecek, bir ay sonra çöl gecelerini merak ettiğim Fas'a gidecektim. Oradan gelecek, Likya Yolu yürüyüşüne katılacaktım fakat tüm dünyanın içinde olacağı senaryo çok farklı yazılıyordu. Gezilerim için bütün programlar yapılmış, ödemeler halledilmişti. Yeni yeni duyulmaya başlayan henüz ciddiyetini anlayamadığım Covid-19 yüzünden ailem ve arkadaşlarım Hindistan gezisine gitmemem gerektiğini söyleyip duruyorlardı. Tüm ülkelere yayılmaya başlayan salgının yanında bir de Hindular ve Müslümanlar arasında yaşanan çatışma haberleri medyaya yansımıştı. Sonunda hiç kimseyi ve hiçbir şeyi dinlememiş, yola çıkmıştım, kendi senaryomun filmini çekecektim.

13 kişi gittiğimiz 12 gün sürecek Hindistan gezisi Jaipur'dan başladı. Jal Mahal'in kıyısındaki otelden güneşin doğuşunu izlemek unutulmaz, Amber Fort ve Hawa Mahal muhteşem, Jantar Mantar ilginçti. UNESCO tarafından Dünya mirası olarak ilan edilen Jantar Mantar dünyadaki en büyük taş güneş saatine sahip bir astronomi parkı. 1734 yılında tamamlanan yapıdaki güneş saatinin 1-2 dakikalık farkla günümüz saatiyle uyuştuğunu görmek değişik bir deneyimdi.

Her şey yolundaydı, bize ait otobüsle rengarenk bir dünyada geziyor, bir şeyi umursamıyor, duymuyor, sanki izole olmuşuz da salgın bize dokunamamış gibi geliyordu. Sırada Agra ve tabii ki Tac Mahal vardı. Şah Cihan'ın genç yaşta ölen eşi Ercümen Banu Begüm için yaptırdığı anıt mezar, aralarındaki sevginin sembolü olarak Yamuna Nehri'nin kıyısında bütün ihtişamıyla duruyordu. Turistlerin sessizce anıtı ziyaret etmeleri konusundaki uyarıların yanında para verdiğinizde isminizi bağırarak yankıyı size dinleten kişinin adını söyleyememesi hepimizi güldürdü. Etraftaki kalabalıkta maske takan kişi yok denecek kadar azdı, belki de biraz da o yüzden tehlikeyi fark etmiyorduk. Gerçi bizi gezdiren rehber bu kalabalığın her zamankinden çok daha az olduğunu söylüyordu.

Salgından korunmak için alınan önlemler dolayısıyla kapalı olan Lotus Tapınağı'nın içini gezememek hızımızı yavaşlatmamıştı. Sadece çevresini gezip içerisine girememiştik. Çok sayıda mimari ödül sahibi olan Lotus Tapınağı dünyanın en çok ziyaret edilen binaları arasında.

Mahatma Gandhi'nin temsili mezarını da içeren devasa alanın düzeni ve temizliğine, çiçeklerine hayran kalmış çimlere uzanmanın tadını çıkarmıştık. Yeni Delhi'den sonra beş gün geçireceğimiz yoganın merkezi Rishikesh'e ulaşmak için trene binecek ve Haridwar'a gidecektik. İşte o trene binince tehlikenin ne kadar yakın olduğunu algılamaya başladık. Trenden ininceye dek hiçbir yere dokunmamaya çalışarak bir an önce Haridwar'a ulaşmayı bekledik. Kolonyalar, dezenfektanlar, ıslak mendiller ortaya çıkmış, maskeler takılmıştı.

Sonunda Rishikesh'e gelmiştik. Bir hafta önce yapılan yoga festivalinin salgın yüzünden biraz sönük geçtiğini öğrendik. Her şeye rağmen herkes çok rahat, hayatına devam ediyordu, tabii ki biz de ortama uyduk, yine unuttuk dünyanın geri kalanını. Muhteşem Ganj Nehri ve dağların eteğindeki Haridwar Vadisi görüntüsünde Covid-19 falan da neydi. Kaldığımız otelde bir doktor tarafından yapılan kontrollerimizde de bir sıkıntı olmayınca attık kendimizi renklerin festivali Holly'e. Bir

dükkanın önünden geçerken başımdan aşağı boşaltılan bir kova Ganj suyuyla boyalar aktı ve sanki ebru sanatıyla yapılmış bir örneğe dönüştüm.

Her gün güneş batarken yapılan Ganj Nehri'nin tanrısı Ganga'ya saygı içeren Aarti törenleri tüm görselliği ile sürüyordu. Aşramda eğitim almakta olan genç rahiplerin turuncu giysileri güneşin kızıllığı ile yarışuyordu sanki. Nehrin kenarında bir platformda devasa Tanrı Şiva heykeline karşı oturan kalabalık değil maske takmak, mesafeli kalmak, tam tersine iç içe, dip dibeydi. Yeni gelenler aradaki boşlukları dolduruyordu. Zaten biz dahil hiç kimsenin de aklına Covid-19 gelmiyordu, halbuki filmini yönetmeye bağıra bağıra devam ediyordu.

Gerçek dünyaya dönüşümüze bir gün kalmıştı. Rüya biterken medyadan izlemeye başlamıştık virüsün yayılma hızını ve neler olduğunu. Türkiye'de de ilk vaka görülmüş ve önlemler alınmaya başlamıştı.

Son günümüz Yeni Delhi'nin kalabalık sokaklarında alışveriş çılgınlığıyla geçti. Bunca rengin içinde çıldırmamak biraz zordu gerçekten. Ya baharatlar, özellikle de seviyorsanız, tam yerindeydiniz.

Sonunda Yeni Delhi Havaalanı'ndaydık. Keşmekeş sokaklardan sonra garip bir sessizlik vardı. Aktarma yapacağımız Katar'ın başkenti Doha Havaalanı'na inmiştik. Birçok kez farklı mevsim ve aylarda, farklı ülkelerin havaalanlarında bulunmuştum ama ilk defa bu kadar boş bir havaalanı görüyordum. Sanki geç saatte bir alışveriş merkezindeki sinemadan çıkmış, kapalı mağazaların olduğu katlardan geçip karanlık otoparka gidiyor gibiydik. Her zaman oturacak yer bulamadığımız zincir kafeler bomboştu. Covid-19 etkisini göstermiş insanları evlere kapatmaya başlamıştı.

Artık Esenboğa Havaalanı'na incek uçaktaydık, şüphesiz maskeli olarak. Medyadan öğrendiklerimiz tokat gibi gelince önlemlere sarılmıştık. Ya Ankara'da, havaalanında karantinaya alınırsak diye hepimizi korkuyla karışık bir kaygı almıştı.

Havaalanlarının kapatılmaya başladığını ve karantina haberlerini okuyorduk. İşte bu duygularla termal kameradan geçerken ya kalırsak, 15 gün burada nasıl geçer diye düşündüğümü hatırlıyorum, nedense alanda karantinaya alınacağımızı düşünmüştüm. Tom Hanks'ın Terminal adındaki filmi gibi olurdu sanırım.

Sağsalim herkes evine ulaşmıştı ama sanki gerçekten de bir film setinde gibiydik. İki gün sonra Yeni Delhi Havaalanı'yla birlikte birçok ülkenin havaalanı uçuşlara kapatılmıştı. Hindistan'da mahsur kalmaktan kılpayı kurtulmuştuk. Daha sonra gelemeyen birçok kişinin yardım çığlıkları yansımaya başlamıştı medyaya.

Alanda değil ama evimde, 15 gün dışarı çıkmamam gerektiğini söyleyen ve sağlık durumumla ilgili bir farklılığın olup olmadığını soran bir sağlık personelinin telefonuyla karantinaya girmiştım. Değil Fas veya Likya, sokağımıza çıkmamız bile yasaktı.

Biz güzel anılar biriktirirken, dünyanın en güzel köşelerinden birini gezerken senaryo çekilmeye çoktan başlamıştı. Gözle görülmeyen Covid-19/koronavirüs tek başına bütün rolleri üstlenmişti. Film tarihe damgasını vuracak kadar gerçektir.

BİR TUTKUDUR SEYAHAT...

Yako Taragano

*Orhan Hoca'ya armağan etmeyi düşündüğünüz kitap içinde, beni de düşünmenizden onur duydum. Ben de kendisiyle tanışma sürecini ve bu günlere gelmemizi birkaç cümle ile yazmak isterim. Sizin için de uygunsa birkaç gün için de kaleme alırım. Yok gezi yazısı isterseniz de hay hay onu da yazabilirim. 29.11.2020 **Yako Taragano***

*Ana yazı bir gezi yazısı veya anı yazısı veya da korona günlerinde gezginler ne yapar, de hisseder... ya da bunların hepsi olabilir. Devamında Orhan Kural'ı Nasıl Tanıdım? kısmını ek/ayrı bir yazı şeklinde bekleyeceğim. 29.11.2020 **Timur Özkan***

Bana ait bir sloganım vardır, “Tüm seyahatler önce hayal kurarak başlar” diye başlayan... Önce hayal kurarsınız, sonra planlarsınız ve gezinizi gerçekleştirdikten sonra, anı heybenizde hatıralar biriktirip dönersiniz. Bu anılar bazen komik, bazen trajik, bazen heyecan dolu olur. Yaşandığı anda sizi strese soksa da üstünden biraz zaman geçince en kötü olayı dahi tatlı bir anı olarak arkadaşlarınızla paylaşırsınız. Zaman zaman vize macerası yaşar, zaman zaman yollarda kaybolur, istemediğiniz şeylerle karşılaşabilir, bazen de en çaresiz anınızda karşınıza Hızır gibi yetişen biri çıkar probleminizi şıp diye çözer. İşte şimdi sizlerle paylaşacağım maceram gezi anılarımın içinde en çok iz bırakanlar arasında ilk sıralarda yer alıyor.

Gezi grubumuz **B.T.S (Bir Tutkudur Seyahat)** ile uzun zamandan beri “cruise” seyahati yapmayı hayal ediyorduk. Bu gezinin ilk amacı daha önce hiç deneyimlemediğimiz bir tarz olan gemi ile uzun bir yolculuk yapmaktı. Destinasyon olarak görmediğimiz bir coğrafya ve tanımadığımız bir kültürle tanışmak için Baltık ülkelerini seçtik.

Gemi İsveç'in Stockholm limanından hareket edip, sırasıyla Finlandiya'nın Helsinki, Rusya'nın St.Petersburg, Letonya'nın Riga, Polonya'nın Gdansk, İsveç'in Visby şehirlerini dolaşıp tekrar Stockholm'e dönüyordu. İlk işimiz öncelikle hareket

tarihinin iki gün öncesine Stockholm'e uçacak şekilde uçak biletlerimizi almak ve gemi rezervasyonu yapmak oldu.

Niyetimiz hareketten iki gün önce Stockholm'e gidip, bu yeni tanışacağımız şehri gezip tanımak olduğundan, geminin kalkacağı gün olan Pazar yerine Cumartesi sabahtan şehre varıp iki günlük Stockholm şehir turu yapmaktı. Önce şehir merkezindeki bir otele rezervasyon yaptık. Cruise rezervasyonumuzda ise balkonlu kamaraları tercih etmiştik.

Şimdi sıra vize alma işine gelmişti. Beyoğlu'nun İstiklal Caddesi üzerindeki harika bir bahçe ve boğaz manzarasına sahip İsveç Konsoloslugu'na, vize randevusu alıp işlemleri başlatmak için gittik. Formu eksiksiz doldurup içeri verdik. Birkaç gün sonra vizeniz onaylandı gelip alabilirsiniz haberini alınca heyecanla pasaportlarımızı almaya gittik. Buraya kadar her şey yolundaydı. Gezi tarihi yaklaştıkça heyecan artıyordu ve heyecan arttıkça bir garip olaylar silsilesi peşimizi bırakmıyordu.

Hareket tarihine altı gün kala sevgili eşim bir basamak inişi sırasında ayağını burkup düşünce apar topar hastaneye gidildi ve kırık olduğu tespit edilince ayak alçıya alındı. İşte o andan itibaren terslikler başlamıştı. Ayağındaki alçı ve acıya rağmen benim ne kadar seyahat tutkunu olduğumu ve bu seyahati ne kadar zamandan beri hayal ettiğimi bilen Sevgili Refika'm, "Hiç merak etme bu geziye çıkacağız." dedi. Ben ise karşı çıkarak; olur mu böyle şey nasıl yürüyeceksin bu ayakla derken, arkadaşlar tekerlekli sandalye önerisinde bulundular. Sonuçta iki kollu baston ve tekerlekli sandalye bu gezimizin ayrılmaz aksesuarları oldular. Valizimizi hazırladık, seyahat günü geldi çattı. Sevgili zevcem uçuş sırasında da uçağın çok dolu olmasından dolayı ayağını rahat uzatamama sıkıntısıyla dört saate yakın bir zamanı bir an dahi oflamadan puflamadan hatta o güzel yüzünden gülüşünü arkadaşlarından ve benden bir an olsun esirgemedi geçirdi.

Nihayet Stockholm'e indik. Otelimize yerleşip hemen gezgin açlığıyla kendimizi sokaklara attık. Geminin hareket etmesine 24 saatten biraz fazla belki 30 saate yakın bir zamanımız vardı.

Bunu çok iyi değerlendirip şehri tanımak ve yeni bir kültürle tanışmak istiyorduk. Tekerlekli sandalye ve koltuk değnekleri ile yapabileceğimiz en mükemmel geziyi yapmaya çalıştık. Derken ertesi gün gemiye biniş yapmak için limana gittik. Check-in işlemleri sırasında ikinci terslik adeta bir tokat gibi suratımıza çarptı.

20 kişilik grubumuzun içinde, birlikte vize aldığımız altı kişinin pasaportundaki tek girişli vizelerle bu gemiye binemeyeceğimiz söylendiğinde ikinci şoku yaşıyordum. Aksilikler ayak kırığı ile başlamış, konsolosluğun yanlış vize verişiyle devam etmişti. Formu doldurduğumuzda çok girişli vize talebinde bulunmuştuk halbuki. Ancak görevli yanlışlıkla tek giriş basmıştı. Gemi görevlilerinin bu vizeyle yapacak bir şeyleri yoktu. Gemiye binemiyorduk. Bankodaki görevli yardımcı olmaya çalışıyor çözümler üretmeye bakıyordu. En sonunda; “Gemi akşamüstü saat 17.00 gibi hareket ediyor. Siz uçak veya bir başka yol ile Helsinki’ye gidin. Bu gemi yarın sabah Helsinki’ye varacak. Tekrar akşam saat 18.00’de Helsinki’den hareket edecek. Bu arada siz yarın sabah Helsinki’deki İsveç Konsolosluğu’na gider vize işlemlerinizi yapmaya çalışır bittiği anda bizim gemimize gelirsiniz. Biniş işlemlerinizi orada yaparız.” dedi.

Fakat tabii benim moral yerlerde sürünüyordu. Bu fikre hiç sıcak bakmadım. Doğru havaalanına gidip İstanbul’a dönelim dedim. Aramızdaki bir arkadaşımız ise; “Hayır şansımızı sonuna kadar zorlayacağız.” dedi. Hemen limanda bulunan bir başka gemiye bilet alıp Helsinki’ye hareket ettik. Tek girişli vizesi olan biz 6 kişi Finlandiya bandıralı bir gemiyle önde, Baltık turuna çıkan diğer 14 arkadaşımız arkamızdaki Cruise ile yol aldık. Üst güvertede oturup, arkada bizi izleyen binemediğimiz gemiyi içimiz ağlayarak izliyorduk. Ağzımızı bıçak açmıyordu. Bindiğimiz gemi Baltık ülkeleri arasında ring seferi yapan küçük bir yolcu gemisiydi ama yapacak bir şey yoktu. Bari bu geminin tadını çıkaralım dedik.

Geceyi tavşan uykusunda geçirdik. Kamaramızda biraz uyuyup biraz uyanarak sabahı ettik. Limana varır varmaz doğru Türk Konsolosluğu’na gittik. Olayı anlatıp yardım istediğimizde;

İsveç Konsolosluğu'na gitmemizi söyledi görevli memurlar. Onu biliyorduk ancak yurt dışında olduğumuzdan acaba bir şekilde işi kolay yolla çözebilirler mi düşüncesiyle Türk Konsolosluğu'na gitmiştik. Soğuk ve olumsuz cevap karşısında Helsinki'deki İsveç Konsolosluğu'na koşturduk. Koşturduk dememe bakmayın, 6 kişiydik ve aramızdan birinin ayağı kırık ve tekerlekli sandalyesi vardı. Taksi bize yetmediğinden sürekli minibüs ya da “van” tarzı araçlarla hareket ediyorduk. Tahmin edebilirsiniz onu bulmak da pek kolay olmuyordu. Bu arada da zamanla yarışıyoruz.

İsveç Konsolosluğu'na vardığımızda ilgili kişiye İsveç'in İstanbul Konsolosluğu'nun yanlış vize bastığını, aslında bizim çok girişli vize istediğimizi, cruise ile Baltık turuna çıktığımızı, St.Petersburg'a da uğrayacağından tek girişli vizenin kabul görmediğini anlatmaya çalıştık. Görevli dikkatlice bizi dinledikten sonra İstanbul ile görüşme yapacaklarını gelecek cevaba göre vize verip veremeyeceğini söyledi. Biz ise talaşla geminin saat 18:00'de kalkacağını, işlemlerin mümkünse biraz hızlı yapılmasını rica ettik. Karşılıklı yazışmalar saat 12:00'ye kadar sürdü. Görevli: “Cevap geldi, vizelerinizi hazırlayıp pasaportunuza basacağız.” dedi. Tam heyecanla bankoya yönelmiştik ki; “ Şu an saat 12:00, öğle tatili oldu, binayı boşaltın saat 13:30'da tekrar gelin.” dediler. Yapacak bir şey yoktu binadan çıktık.

Gezgin ruhum rahat durur mu? En olumsuz anda dahi yeni yerlerle tanışma adına, arkadaşlarıma 1,5 saatlik kısa bir Helsinki turu yapıp anı yaşayalım dedim. Gezilmesi gereken birkaç yer haricinde, hızlandırılmış tur yapıp Helsinki'yi tanımaya çalıştık. Saat tam 13:30'da tekrar konsolosluğun kapısına dayanmıştık. Vize bölümü üst katta olduğundan bir iki kişi aşağıda eşime eşlik etti ve birkaç kişi de vize görevlisinin yanına çıktık. 6 vizenin onayı gelmiş, sıra onların makineden çıktısını alıp pasaportlara basılmasına gelmişti. Cam bölmeden vizelerin çıktı makinesinden çıkışını izliyor, birinci çıktı, ikinci çıktı, üçüncü çıktı diye birbirimize haber veriyorduk.

Birden basım işlemi durdu. Ne olduğunu sorduğumuzda; vize basma aletinin bozulduğunu söyledi görevli. Aman Tanrım! Yeni bir şok dalgası yaşıyorduk. Ne olacaktı şimdi? Pratik fikirler üretmeye çalışıyor, dışarıdan kendi cebimizden ödeyerek bir çıktı basım aleti alıp işlemin devam etmesini dahi aklımızdan geçiriyorduk. Sonunda heyecanımızı ve telaşımızı gören Başkonsolos devreye girdi. “Size kâğıda basıp vereceğim vizeleri. Problem yaşamamanız için kaptana da makinenin bozulduğunu yazacağım.” dedi.

Bu arada saat 16:.00’ya geliyordu. Geminin kalkmasına 1-2 saat zaman kalmıştı. Gemideki diğer arkadaşlarımıza da sürekli gelişmeleri bildirip kendilerini bilgilendiriyorduk. Konsolosluktan fırladığımız gibi önümüze çıkan ilk van taksinin önüne atlayarak durdurduk. Bizi gemimizin kalkacağı limana bırakmasını söyledik. Vaktimiz daralıyor, şoföre biraz daha hızlı gitmesi için baskı yapıyorduk. Hız sınırını çok önemseyen Avrupalılar için söylediklerimiz anlamsız geliyordu.

Nihayet limana gelmiştik. Şoför bizi indirdiği gibi gaza basıp gitti. Fakat gemimiz ortalarda gözüküyordu. Şok. Şok. Şok. Olumsuzluklar zinciri peşimizi bırakmıyordu. Sağa sola deli danalar gibi koşturup gemimizin nerede olabileceğini sorduğumuzda; yanlış limana geldiğimizi diğer başka bir limanda olabileceği söylendi. Şimdi tekrar zar zor bulduğumuz van taksiyi nerede bulacaktık?

Saat 16:30’u geçiyordu, zaman su gibi akıp gidiyordu. Yoldan geçen bir van taksiyi ıslık çalıp el kol hareketi yaparak çağırdık. Çok acil diğer limana yetiştirmesi gerektiğini, gemimizin yarım saat sonra hareket edeceğini söyledik. Bu arada gemideki diğer arkadaşlarımız limanda gemiye binmeyip yolumuzu gözlüyorlardı. Sürekli telefonla haber iletliyorduk. Şoförün söylemesine göre 15 dakika sonra gemide olabilecektik.

Uzaktan gemimizin bacasındaki logo gözükmüştü. Hepimiz stresten nasıl gerilmiş ve gemiyi görmemizle nasıl gevşemiştik ki gözlerimizden gözyaşları bu kez rahatlamanın verdiği gevşemeyle süzölmeye başlamıştı. Yaşanan olaydan arkadaşlarımız sayesinde gemi mürettebatı ile bazı yolcularında

bilgisi olmuştı. Van taksimiz gemiye yaklaşırken arkadaşlarımızdan sevinç çığlıkları ile mürettebatın alkışları bizi karşılıyordu. Sarmaş dolaş, koşar adım gemiye bindik.

Macera bitti mi sanıyorsunuz? Olur mu hiç? Giriş yaparken gemi kimlik kartına koymak için fotoğraflarımızın çekilmesi gerekiyordu. Ama maalesef fotoğraf makinesi bozulmuştu ve fotoğraflarımız çekilemedi. Neyse ki halimizi bilen görevliler: “Fark etmez, siz gidin kamaranıza yerleşip dinlenin. Biz size haber veririz, gelip çektirirsiniz.” dediler. Yaşanan bunca olumsuzluklar karşısında sırf benim gezgin ruhumu hoş tutmak için bu geziye ayağı kırık katılan sevgili eşim son noktayı koydu. “Bu olumsuzluklar acaba bize bu gemiye binmememiz için bir sinyal midir? Umarım 2. Titanik faciası yaşamayız!” dedi.

Gemiye binip balkonlu kamaramızda biraz soluklandıktan sonra tüm olumsuzluklar bitmişti. O andan itibaren gezimiz harika geçmeye başladı. Baltık ülkeleri tahminimden daha güzel, coğrafyası güzelden de öte, cruise seyahati deseniz muhteşemdi. Tüm gezgin dostlarıma hayatlarında bir kez bile olsa cruise seyahati yapmalarını ısrarla tavsiye ederim.

Haydi şimdiden hayal kurmaya başlayın. Her zaman ne derim? Tüm seyahatler önce hayal kurarak başlar, sonra bu hayaller “tutkuya” dönüşür. Bir Tutkudur Seyahat...

ORHAN KURAL’I NASIL TANIDIM?

Otuzlu yaşların ortalarına geldiğimde yaptığım seyahatlerin notlarını kaleme alıp, ileride belki bir kitap haline getirebilirim düşüncesiyle daha fazla yer gezerken, gezi literatürü ile ilgili daha çok kitaplar okumaya başlamıştım. Kitabevlerinde bu tarz kitapların olduğu bölümlerde daha fazla zaman harcıyor, kitaplığımı bu kitaplarla zenginleştiriyordum. 1998 yılının ilk yarısında kitapevinin raflarında bir kitap gözüme takıldı. “Büyük Dünyada Küçük Adımlar”... Hemen alıp bir solukta okudum. Yazarın üslubu, gezdiği yerleri anlatış şekli, kitabın içeriği beni çok etkilemişti. Kitabı sonunda yazardan bir not

vardı: “Kitapla ilgili sormak veya öğrenmek istediğiniz bir şey olursa yazılı olan telefon numarasından bana ulaşabilirsiniz.” Bu çağrıyı çok samimi ve sıcak bulmuştum. Bir Cuma öğlene doğru verilen telefonu aradığımda karşıma çıkan kişi: “Hocam şu an müsait değil telefonunuzu bırakın en yakın zamanda sizi arar.” dedi. Kapattıktan sonra aradığıma pişman olmuştum. Yahu senin başka işin gücün yok mu? Koca profesörü neden arıyorsun? diye kendi kendime söylendim. Akşam yemek sonrası TV izlerken saat 8’e doğru telefonum çaldı. Karşımdaki ses: “Alo ben Orhan Kural, beni aradınız. Size nasıl yardımcı olabilirim?” dediğinde nutkum tutulmuştu. Koca profesör üşenmemiş, bıraktığım telefona geri dönmüştü. Kısa bir şaşkınlık sonrası ancak kendimi toparlayıp konuşabildim. “Efendim kitabınızı okudum. Yazı tarzınız çok hoşuma gitti, sizinle tanışmak için aradım.” dedim. Hiç tereddüt etmeden: “Tabi neden olmasın yarın saat 11’de Taksim Meydanındaki Orion kitabevinin kafesinde buluşalım. Yalnız sonrasına başka randevu almayın.” dedi ve kapattı. Eşime gelen telefonda dolayı şaşkınlığı anlatırken diğer yandan kendisine telefonumu bırakarak densizlik yapmadığının keyfiyle salonda dans etmeye başlamıştım. Kısa bir şaşkınlık sonrası kafamın içinde sorular uçuşmaya başladı. Neden sonrasına başka randevu almamamı söyledi? Acaba 11 deyince, akşam 11 mi demek istemişti? Olur mu canım gecenin saat 11’ine randevu mu verilirmiş... Bir yanlışığa mahal vermemek için tekrar aradım. “Efendim yine ben. Yarın 11 dediniz gündüz mü gecemi?” Cumartesi saat 23:00 olduğunu söyledi. Şok üstüne şok yaşıyordum. O andan itibaren ertesi akşam yapacağım randevuda sormak istediklerimi tek tek not aldım. Ertesi akşam 22:00 sıralarında evden çıktım. Arabama bindiğim gibi Taksim’e gittim, Orion Kitabevini buldum. Saat 22:45 idi. Buluşmamıza daha 15 dakika vardı. İçim rahattı çünkü geç kalmamıştım.

Garsona Orhan Kural’ın nerede olduğunu sorduğumda, uzaktan oturduğu yeri gösterdi. Kitabın arkasında fotoğrafı olduğundan kendisini kafenin içinde bulmam pek zor olmadı. Yanına gidip kendimi tanıttım. Başka bir görüşmede olduğu için beni biraz bekleteceğini bildirdi. Saat tam 23:00’de diğer görüşmeyi

sonlandırıp vedalaştıktan sonra beni aldı masasına. Kısa bir tanışma faslı sonrası, kitabıyla ilgili beş altı soru, diğer gezileri, tekrar kitap çıkartmayı düşünüp düşünmediğini vs gibi merak ettiklerimi sıraladım arka arkaya. Son olarak “Gezmeyi Sevenler Derneği kurmayı düşünmez misiniz?” soruma karşılık, yüzünde hoş bir gülümseme belirdi. “Gezginler Derneği’ni kurma aşamasındayız. Birkaç ay zarfında açılışını yapacağız. Bu kadar ilgili ve meraklı bir kişi olarak seni de aramızda görmek isteriz.” dedi. Benimle olan görüşmesi bittiğinde saat 23:30 sularında bir başka randevusu, şarkıcı Haluk Levent gelmişti. O anda anlamıştım neden gecenin bir vakti bana randevu verdiğini. Hoca arı gibi vızır vızır çalışıyordu.

İşte Orion kafede başlayan tanışıklığımız bu günlere kadar geldi. Kuruluşundan sonra ikinci dönem Gezginler Kulübü’nün yönetiminde, O’nun başkanlığında görev aldım. Herhangi bir iş için aradığında zamanım el verdiğince yardımcı olmaya çalıştım. Zaman zaman radyo programlarına, zaman zaman fotoğraf sergilerine zaman zaman da Derneğimizin dış faaliyetlerine icabet ettim. Birkaç İstanbul içi gezisine birlikte çıktık. Gezi arkadaş gurubumuz B.T.S’nin de dâhil olduğu, İstanbul’dan Kars’a uçak, oradan da trenle gerçekleştirdiğimiz Kars Erzurum gezisinde çok keyifli anlar yaşadık. Gezginler Kulübü’nün daha iyi yerlere gelmesi için yaptığımız görüşmelerde bazen fikir ayrılıklarına düşsek de onun çalışma azmine ve duyarlı kişiliğine hayranım. İyi ki o ilk gün telefonla aramış ve kendisini tanıma fırsatı yakalamışım. Selam olsun sana Don Kişot Orhan.

SALGINDA YENİ BİR DÜNYA KURMAK

Ahmet Bozkurt

*Timur Hocam merhaba, Orhan Kural için kitap projesine katmaya karar verdim. Başlığım "Salgında Yeni Bir Dünya Kurmak". 7.12.2020 **Ahmet Bozkurt***

*Memnun oldum Hocam, yazını bekleyeceğim. Kolay gelsin. 7.12.2020 **Timur Özkan***

*Salgın günlerinde gerçek yaşadıklarımı, duygu ve düşüncelerimi, son on yılda planladıklarımı yazdım. 12.12.2020 **Ahmet Bozkurt***

*Ahmet Hocam, yazında bahsettiğin Başak'ın günlüklerinden (birlikte yaptığınız doğa yürüyüşlerini anlatan) bir sayfayı bu yazıya eklese güzel olur diye düşünüyorum. Sen de uygun görürsen böyle bir sayfanın görüntüsünü gönderebilir misin? 13.12.2020 **Timur Özkan***

10 Mart 2020 Çarşamba günü eşime “Bu yıl havalar erken ısındı, iki gün izin alayım, hafta sonunu da katar üç beş gün kalırız, köye erken gidelim. Pazar günü dönelim” diyorum. “Olur” diyor. Aslında son yıllarda 23 Nisan'dan itibaren, hava durumuna göre Kasım, Aralık aylarına kadar hafta sonu için bile olsa, ayda en az bir defa köye gidiyorduk. Dini bayramlarımızı köyde geçirmeyi gelenek haline getirmiştik. Hemen izin alıp 11 Mart Perşembe günü yaklaşık dört saatlik rahat bir yolculuktan sonra köyümüze ulaştık.

O gün akşam haberlerinde Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, ülkemizde ilk korona virüs vakasının görüldüğünü ve kontrol altına alındığını açıklıyordu. Aralık 2019 ortalarında Çin'in Wuhan kentinde görülmeye başlayan ve yayılma tehdidi gösteren virüsün tüm dünyayı etkileyebileceğini kimse düşünmüyordu. 13 Mart Cumartesi günü vaka sayısı beşe yükselmişti ve tedbir olarak altmış yaşını geçen kamu personelinin idari izinli sayılacağı açıklanmıştı. Bu durumda Ankara'ya dönmek anlamlı değildi. Bir süre daha kalabilirdik. Ama ne kadar, sorusunun cevabı yoktu maalesef. Sonraki beş günde vaka sayısı iki yüze ulaşmış, virüse bağlı ölümler

başlamıştı. Köyde uzun süre kalmaya hazırlıklı değildik, durum endişe verici ve belirsizdi.

2007 yılında babamızı kaybettikten sonra köydeki evimiz öksüz kalmış, gündün güne çökmeye, hatta çatıdan, baca dibinden su almaya başlamıştı. Küçük tamirler yeterli olmuyordu. Kardeşlerimle konuşmaya karar verirken niyetim, gerekli onarımları yaparak dede, baba evimizi yaşatmak ve hep birlikte kullanmaktı. Onların pek de hevesli olmadığını gördüğümde, evi bana vermelerini önerdim. 2013 yılında tapu dairesinde gerekli işlemleri tamamladığımda mutluydum. Köyümü seviyordum, burası doğduğum ve büyüdüğüm yerd. Emekli olmaya yedi yılım vardı. O zaman köyümde daha çok zaman geçirebilirdim. Çocuklarımın ve torunlarımın bir köyü, şehirden sıkıldıklarında kaçabilecekleri bir sığınakları olurdu. Şehirler hızla büyüyor, trafik katlanılmaz bir hal alıyor, insanlar doğadan uzaklaşıyor, çocuklar ağaçları tanımadan büyüyordu. Çatıdan başlayarak köy evimizin iki katını ve bahçe duvarlarını üç yıllık bir çalışmayla yenilemiş, bahçesine ağaç dikmeye başlamıştım. Dört yıl sonra iyi ki burayı hazırlamışım diyebileceğimi, korona salgınında sığınağımız olacağını rüyamda görsem inanmazdım.

2016 yılından itibaren kış ayları hariç her ay hafta sonu da olsa kullanmaya başlamıştık. 2017 yılında ilk torunum Başak'la köyde beraberdik. Henüz dört yaşındaydı ve yavrusu olan bir kediyle ilk defa karşılaşılıyordu. Verdiğimiz her yiyeceği anne yiyor, yavru sürekli kaçıyordu. Henüz bir insanla karşılaşmamıştı. Kasaptan aldığımız ciğerle ben anneyi, Başak da yavruyu besledi. O yavruya Kocakulak adını verdik, çünkü boyuna göre kocaman kulakları vardı. Sonraki aylarda her geldiğimizde Kocakulak bahçemizdeydi. Köyde olmadığımız zamanlarda komşularımızın beslediği kedimiz geldiğimiz zamanlarda bizimdi. 2020 yılı Mayıs ayında anneler gününde sabah uyandıığımızda saçak altından yavru kedi sesleri geliyordu. Kocakulak'ın iki kardeşi olmuştu. Gözlerinin açılmasını, titreyerek adım atışlarını merakla izledik. Siyah beyaz tüyleri, mavi gözleriyle Maviş, açık kahve rengiyle Limon hayatımıza girmişti. Onlara kartondan küçük bir oyun

parkı yapmak ve oyunlarını zevkle izlemek güzeldi. Kedileri sevdiğimizi, beslediğimizi duyan komşu kediler de yavrularıyla bize taşındı. 2020 Aralık ayına geldiğimizde üç öğün yemek verdiğimiz kedi sayısı zaman zaman onu geçti. Bu yılın yavruları Maviş, Limon, Kömür, Alaca, Tarçın ve Boncuk çok iyi anlaşıyor.

Bu arada kırk iki yıllık hizmetimle 27 Eylül 2020 tarihinde yaş haddinden emekli olmuştum. Bir haftalığına Ankara'ya gitmiş, işlemleri tamamlayıp köye dönmüştük. Salgın nedeniyle verilen idari izinlerle son altı ayım emekliliğe hazırlık gibi geçmişti. Ortaokuldan beri hiç bu kadar uzun süre köyde kalmamıştım. Hafta sonları çevredeki dağlarda gününbirlik doğa yürüyüşleri yapıyor, yeni arkadaşlarla, yeni yerler keşfediyordum. Doğu yamacına köyümüzün yerleştiği İnegöl Dağları'nın kuzey yamaçlarını yeni tanıyordum. Yaz döneminde bizimle uzun süre kalan Başak'la kısa yürüyüşlere başlamıştık. İkinci sonrası birkaç kilometreden başlayarak köy çevresinde geziler yapıyorduk. Hem köyü tanıyor hem doğayla bütünleşiyorduk. Gittikçe günde beş altı kilometrelik yürüyüşler yapar hale geldik. Artık rotaları birlikte belirliyor ve gerçekleştiriyorduk. Başak'ın en sevdiği rotalar köyümüzün hemen arkasında Kocatepe üzerindeki Topakağaç ve Kabadere rotaları idi. Rotaları çeşitlendirerek sevdiği yerlerden geçmeye özen gösteriyorduk. Derelerden atlıyor, karınca yuvalarını inceliyor, bitki ve böcekleri tanıyorduk. Başak artık geveni, sığır kuyruğunu, sütleğeni, böğürtleni, tavşan elmasını, alıç, meşe, *kiren* ağaçlarını tanıyor. Böylece torunumla doğa yürüyüşleri yapma hayalim de gerçek olmuştu.

Yaz bitti... Başak şimdi Ankara'da bilgisayarından okuluna devam ediyor. İkinci sınıfta fakat doğa yürüyüşlerinde üçüncü sınıfa geçti bile. Yazın yaşadıklarını ve öğrendiklerini boş vakitlerinde anı defterine yazıyor. Babası bir yıl önce hayal bile edemezken şimdi evden çalışıyor. Annesi bir sağlık çalışanı olduğu için işe gitmek zorunda.

Başak Bozkurt'un anı defterinden...

Mayıs ayında Ankaralı bir dağcı grubuyla planladığımız Fas ve Atlas Dağları gezimizi iptal etmek zorunda kaldık. Bu, salgın sonrasının ilk gezilerden olacak elbette... Temmuz ayında gerçekleştirmeyi düşündüğüm dördüncü Nepal gezimi gündeme bile getiremeden iptal etmişim.

Köyün baharını, yazını, sonbaharını kesintisiz yaşayıp kışa merdiven dayadık. Yazın azalma eğilimi gösteren virüs vakaları soğuyan havalarla birlikte tekrar artmaya başladı. Odunumuzu, kömürümüzü aldık, sobamızı kurduk. Karlı günlere hazırız...

Kış başlarken hayatımıza yeni bir heyecan katıldı: Salgın yüzünden sokağa çıkma sınırlamaları ve kalabalık etkinliklerin

sakıncaları nedeniyle zaman zaman yalnız yürümek zorundayım. Bana mazeretsiz katılacak bir arkadaşım olsa derken 2 Aralık günü ilçemizde yeni yapılan köpek barınağını ziyaret ettim. Barınakta şimdilik sekiz on köpek misafir ediliyor. Aralarında henüz iki buçuk üç aylık bir yavru vardı. Ön ayakları arasına kafasını gömmüş, üzgün ve küskün görünüyordu. Seslendim gözünü açtı, gel dedim gönülsüzce kalktı ama gelmedi. Ümitsizdi. Dönüp bir daha seslendim, biraz daha yaklaştı, yandaki köpekle koklaştı. “Sen git yoluna, ben burada tutsağım” der gibiydi. Bakışı, duruşu beni çok etkiledi. Ertesi gün bahçemizdeydi. Başak'la birlikte adını Tarçın koyduk. Beyaz patileri ve burnu, açık kahve rengine bu isim çok yakıştı. Bugünlerde aşılarını yaptırıyorum. Sabah ve öğleden sonraları Tarçın ve kedilerimizle bahçede koşup oynuyoruz, eğitim yapıyoruz. Kedilerle kaynaşmaya çalışıyoruz. Maviş, Limon ve Boncuk'la mesafesi elli santimetrenin altına indi bile. Merdiven inme, çıkma, birlikte yürüme, çağırıldığında gelme eğitimleri yapıyoruz. Bu gidişle gelecek baharda doğa yürüyüşlerinde sıkı bir arkadaşım olacak. Başak ve Tarçın ile yapacağımız doğa yürüyüşlerinin bugünden özlemini çekiyorum.

KORONA DÜNYAYI GEZİYOR, YA BİZ GEZGİNLER...

Prof.Dr. Sevcan Akesi

Timur Bey, hazırlamış olduğunuz kitap için ben de bir yazı göndermek isterim. 6.12.2020 **Sevcan Akesi**

İlginize teşekkür ederim. Bekleyeceğim. (...) Süre olarak 31 Aralık son dedik ama son günlere bırakmazsanız memnun olurum. Zira Orhan Hoca taburcu olduğunda en azından kitabın maketini hazır etmek için biraz acele ediyorum. 6.12.2020 **Timur Özkan**

En kısa zamanda yollayacağım. Korona günlerinde Orhan Hoca'nın dişini de yaptım, gezi, sağlık, tedavi, korona hepsi bir arada. 6.12.2020 **Sevcan Akesi**

Sevcan Hocam, "nasıl başlayacağımı bilemedim" demişsiniz ama iyi başlamışsınız. Açıkçası bizim kitabın formatına çok uygun bir yazı olmuş. Teşekkür ederim. (...) Yazınızda dikkatimi çeken bir ayrıntı oldu. DSÖ'nün pandemi ilan ettiği tarih ile bizdeki ilk vakanın tarihi (11 Mart) aynı mı? 13.12.2020 **Timur Özkan**

Yazıya nasıl başlayacağımı bilememem çok üzgün olduğumdan kaynaklanıyor maalesef. Umarım Orhan Hoca'nın en yakında iyi haberlerini alırız. (...) DSÖ 11 Mart'ta Pandemi ilan etti. Türkiye'deki ilk vaka da resmî olarak 10 Mart'ı 11 Martta bağlayan akşam ilan edildi. 13.12.2020 **Sevcan Akesi**

İlk defa bir yazıya nasıl başlayacağımı bilememenin sıkıntısı içindeyim...

Bir sağlık emekçisi olarak çok üzgünüm, çok kızgınım...

Koronanın kaderi gizli tutulmak, insanlığın kaderi bu virüse yenik düşmek olmamalıydı...

Aralık 2019. Ben bir gezgin olarak Orta Amerika'dayım. Tek isteğim arkadaşlarımla hem güney yarımkürenin yazını yaşamak, hem de çok özendikleri halde hiçbir zaman karlı bir yılbaşı geçiremeyen bu coğrafyanın insanlarıyla yılbaşı geçirmek...

Bu arada biz Orta Amerika'da gezerken, Çin'in Hubey eyaletine bağlı Wuhan kentinde kıyametler kopuyormuş da haberimiz yokmuş.

Bu dönemde, bir terslik olduğunu anlayan ve yeni nesil korona virüs salgınına karşı doktor arkadaşlarına WeChat üzerinden ilk uyarıyı yapan Wuhan Merkez Hastanesi'nin acil servis direktörü Dr. Ai Fen olmuştur. Yine aynı hastanenin göz doktoru Li Wenliang da bu konuda ilk uyarıları yapan doktordur. SARS-CoV-2 ile enfekte olmuş "Şiddetli Akut Solunum Sendrom"lu vakalar bilinen yöntemlerle tedavi edilemiyor ve trajik bir şekilde hayatlarını kaybediyorlardı. Bu çok ciddi bir problemdi ve çözümlenemiyordu. Maalesef ki bu doktorlar uyarıcı paylaşımları nedeniyle hastane yönetimi ve Çin hükümeti tarafından tutuklanarak çok ağır bir şekilde yargılandılar ve internet üzerinden halkı tahrik suçlamasıyla tutuklandılar. Ne hüzün vericidir ki Dr. Wenliang bir hastasından bulaşan korona virüs nedeniyle Şubat ayında 33 yaşında hayatını kaybetti.

Dr. Ai Fen ve onun gibi gerçekleri açıklayan onlarca doktor ve gazeteciyle ilgili olarak da şu acı gerçeği söylemek zorundayız ki, yargılanmaları sonrası kendilerinden hiç ama hiç haber alınmadı.

Çin'in sürecin başından beri verileri gizlemesi, şeffaf bir tutum izlememesi, vaka ve ölüm sayılarında gerçeği yansıtmaması, kamuoyu ve dünya ile gerçeğe uygun olmayan verileri paylaşması tüm dünyanın sağlığını riske atmış, dünya üzerinde bir pandeminin yaşanmasına sebep olmuş ve maalesef ki çözüm ve tedavi süreçlerini yavaşlatmıştır.

Bize de hiç yabancı gelmeyen bu tutum, sayısız canın yitmesine sebep oldu, oluyor...

Tekrar sormak istiyorum; "Koronanın kaderi gizli tutulmak mı?"

Korona Günlerinde Gezgin Olmak Bir Kabus Gibi

Biz gezginler dünya üzerinde çok zorlu coğrafyalarda kısa süreli de olsa yaşayabilen insanlarız. Özellikle Afrika kıtası

bizleri daha çok zorlayan topraklar. Afrika yolculuklarımda her türlü enfeksiyon riskine karşı önlemlerimi alıp bu gezilerimi yaptım. Kara kıta beni hiç korkutmadı. Açık söylemem gerekirse ilk zamanlarda Korona'dan da hiç korkmadım.

Aralık ayındaki Orta Amerika seyahatimden sonra 2020 Ocak ayının ikinci yarısında bir buzkıran gemisi ile Bergen'den Kuzey Kutbu'nun en büyük şehirlerinden biri olan Tromsø'ya gerçekten rüya gibi bir yolculuk yaptım. Tam da bu sırada, 26 Ocak'ta Norveç'te ilk Korona vakası bildirildi. Bu virüsün yavaş yavaş batıya gelip tüm dünyayı kasıp kavuran bir pandemiye sebep olacağını hayal bile edemediğimiz günlerdi...

Fakat gemide hijyen kurallarına olağanüstü uyulduğu çok dikkat çekici idi. Yemek salonlarına girerken gestapo gibi kapıya dikilmiş görevli sizi elinizi yıkamadan ve dezenfekte etmeden içeri almıyor, yine aynı şekilde tuvalet girişleri de öyle. Kapı kollarını elinizle tutmanıza izin vermiyorlar, tek kullanımlık bir kağıt çekiyorsunuz kapıyı açıyorsunuz ve kağıdı çöpe atıyorsunuz. Yine her akşam odamıza geldiğimizde kapının altında atılmış bir uyarı yazısıyla karşılaşıyoruz. "Kişisel hijyeninize çok dikkat edin!" Bu arada gemide oldukça fazla Uzakdoğulu ve Çinli yolcu var.

Biz henüz daha gemide iken 30 Ocak'ta DSÖ tarafından "Uluslararası Kamu Sağlığı Acil Durumu" ilan edildiğini haberlerden duyuyoruz. Tabii yine üzerimize alınmıyoruz ve Çin'in işi zor diye düşünüyoruz. Daha önce de yaşanan Uzakdoğu'da başlayıp bitecek bir salgın gibi... Kısacası hala işin ciddiyetinde değiliz.

Orhan Hoca'yı kızdırmıştık...

Bu arada benim Kuzey Kutup Dairesi'ne ikinci yolculuğum. İlkini Orhan Hoca (Kural) ile Rovaniemi üzerinden kara yoluyla yapmıştık. 2007'nin Şubat ayı idi. Gezginler Kulübü olarak Kuzey Kutup Dairesi'ne ilk giden gruptuk ve benim de Kulüp ile yaptığım ilk ve çok keyifli bir gezi idi. Buz otelde kalmak, buzdan masalar üzerinde yemek yemek, haski (Sibirya kurdu) turları, derecelerin -38'i gösterdiği gün Noel Baba'nın evini

ziyaretimiz ve onunla fotoğraf çektirme gayretimiz. Noel Baba, elindeki kalın kaplı deftere adınızı, nereden geldiğinizi ve iyi dileklerinizi yazıyor sonra kadın misafirleri kucağına oturtuyor ve fotoğrafçısı da resminizi çekiyor. Karşılığında 25€ veriyorsunuz ve fotoğrafınızı alıp çıkıyorsunuz. Orhan Hoca bu olaya çok kızmış olmalı ki bizlere "Hem kucağına oturtuyor, hem de 25€'nuzu alıyor" diyerek söylenmişti. Bu tip şeylere hep karşı olmuştur. Neyse ki ben Noel Baba'nın kucağına oturmamış, yanına ilişmişim ama yine de bu fırsatçı düzenin tuzağına düşüp, fotoğraf çekirip 25€ vermişim... Karlar içinde ren geyikleri ve haskiler ile Sami çadırlarında doğayla baş başa muhteşem bir sekiz gün geçirmiştik. Orhan Hoca'yı da daha yakından tanıma fırsatını o gezide bulmuştum. Gezi sonunda yapılan sınavda birinci olmuş, hala sakladığım tahta kedi hediyeyi almıştım...

Orhan Hoca ile daha sonraları da zor ama keyifli rotalarda hep birlikte olduk. Hiç unutamayacaklarımdan biri de Ocak 2016'da Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ne yaptığımız yolculuktu. Zordu, tehlikeliydi ama bir o kadar da macera doluydu. Ben orada Orhan Hoca'nın ne kadar dirençli, kararlı, yılmayan bir yapısı olduğuna şahit oldum. İşte bu nedenle Korona'yı da yeneceğine inanıyorum...

Satır arasında şunu da belirteyim, Gezginler Kulübüne üyeliğim Ocak 2006'da kabul edilmişti.

Ben her yaptığım gezinin sonunda bir sonraki gezim nereye olacak diye plan yapanlardayım. Tekrar 2020'ye dönecek olursak, Şubat ayında Londra'dayım. Hiçbir şey yokmuş gibi gezip tozuyoruz, bu yetmemiş gibi bir de üstüne üstlük iki günde bir Çin mahallesine gidip oralarda yemekler yiyoruz, bir sürü Çinli ile içli dışlı... Bu arada Çin Yeni Yılı kutlanıyor her yer çok eğlenceli... "Fare Yılı"... Ama ne "Fare Yılı" imiş tüm dünyanın burnundan getiren... Tam da bu dönemde, 12 Şubat'ta Japonya'ya giden Diamond Princess gemisindeki 175 yolcuda Koronavirüs tespit edildiği haberi gelmez mi? İyi ki bizim gemide yoktu, ucuz atlattık diyoruz ama yine de ders almıyoruz.

Bu Korona nedir, nasıl yayılır, sonuçları neler olur? Hiç araştırmaya bile uğraşmıyorum. Nasıl bir gafletse...

Gezgin ruhun akıl tutulması

Yine Şubat sonunda Mardin'e bir yolculuk yaptım.

Ve daha beteri Mart başında İsviçre, Zermatt, St.Moritz, Zürih gezisi... Yıllardır hayal ettiğim bir geziydi, dünyanın en yavaş treni Glacier Express ile St.Moritz-Zermatt arasındaki tren yolculuğunu yapmak. Çok muhteşemdi ama bugün, Korona riskine girmeye degecek hiçbir gezi olabileceğini düşünmüyorum. 25 Şubat'ta Avusturya ve İsviçre, ilk vakalarını açıklamıştı ve Lombardiya'da 21 Şubat'ta 16 vaka tespit edilmesinden sonra katlanarak artan vakalar ardından 12 Mart itibariyle rapor edilen ölümler 827'ye yükselmiş ve vaka sayısı da 12.000'i geçmişti. Bu korkunç bir sayıydı ve bu dönemde Lombardiya'nın sınırındaki Zermatt'ta olmak delilikti. Bir sürü İtalya'nın kayağa geldiği, her yerin tıklım tıklım dolu olduğu bir kayak merkezi. Ve çok ilginçtir ki eczanelerin kapısında "Maske Satılmaz" yazıyor. Bu konuda bizler aşırı tedbirliyiz, N95 maskeyle dolaşıyoruz ama hala umurları olmayan İsviçreli ve İtalyanlar arasında sanki komik oluyoruz gibi bir durum var. Çok kalabalık ortamlara girmemeye çalışıyoruz. Yemek yemek için boş restoranlar seçiyoruz. Ama yine de hala düşündüğümde böyle bir hatayı nasıl yaptığımı anlayamıyorum. Gezgin ruhun akıl tutulması diyelim.

DSÖ tarafından 11 Mart'ta pandemi ilan edildiğinde ben İstanbul'a dönmüştüm. Yine 11 Mart'ta Türkiye'de ilk vakanın açıklanmasından sonra benim için karantina dönemi başladı ve muayenehanemi de kapatarak günlerimi evde geçirmeye başladım.

Tabii bu arada 16 Mart'ta gitmeyi planladığımız, benim için çok kıymetli olan Şili, Paskalya Adası gezimiz de iptal edildi.

Şimdi kendinizi nerede hayal ediyorsunuz? dersiniz;

Paskalya Adası'nda.

Pandemi sonrası ilk gitmeyi planladığınız yer neresi? dersiniz;

Paskalya Adası... Daha hayaliyle ne kadar yaşarım bilemiyorum.

Ve ben bu pandemi sürecinde anladım ki bir gezgin için en büyük ceza gezememesiymiş. Ve anladım ki bu geziler bizim hayat damarlarımızmış. Bizi ayakta tutuyormuş, bize enerji veriyormuş.

Pandemi günlerinde ne yaptım?

İlk günler sanki bir kabus gibiydi, bir bilinmezlik, belki bilinmeyene duyulan korku. Ne yapacağını, ne olacağını bilememe hali. Çünkü Çin'den ve özellikle İtalya'dan gelen haberler hiç iç açıcı değildi. Tabii daha sonra bu karantina günlerini beden ve ruh sağlığımızı koruyarak nasıl geçirebiliriz fikrinde yoğunlaşmaya başladık. Bu dönemde bizlere müzelerin, şehir orkestralarının, tiyatroların, operaların, turizm şirketlerinin internet üzerinden yaptığı hizmetler çok yararlı oldu. Moral verdi. Örneğin Sistina Şapeli'ni oturduğunuz yerden online gezmek garip ama etkileyiciydi. Veya çok değer verdiğiniz bir yazar, bir gezgin ya da bilim adamını Zoom'da takip etmek...

Bunların dışında bol bol okudum, daha az film seyrettim. Dergilere gezi yazıları yazdım. Sanatsal faaliyetlerimi (resim-heykel) sürdürmeye çalıştım. TEV'in Korona Kahramanlarına Destek Fonu'na sanatla katkıda bulunmak için "Bulaşıcı Olan İyiliktir" projesine karantina günlerinde yaptığım bir eserle katıldım. Ve eserimi Dişhekimliği Fakültesi'nden sınıf arkadaşlarım çok yüksek bir bedelle satın aldılar, kendilerine minnettarım, TEV'e yaptığımız bu katkı için de çok mutluyum.

Mart'ın ikinci yarısında başlayan karantina Haziran'da yeni normal denilen bir sürece girdi. Bu dönemde ben de yavaş yavaş hasta bakmaya hazırlanıyordum ki ilk hastam kim oldu? Tabii ki Prof.Dr. Orhan Kural.

Dişini kırmış beni aradı. Ben daha hasta bakmıyorum Hocam dediğimde, "Aaa ben böyle nasıl dişsiz dolaşırım olmaz ki" dedi ve benim muayenehaneyi açmama sebep oldu. Muayenehaneye geldiğinde aldığım tedbirleri görünce burayı uzay üssüne

çevirmişsin dedi. Maske takmaya karşı bir tutumu vardı ama muayenehaneye hep maskeli geldi, benim Koronavirüse karşı almış olduğum tedbirlere harfiyen uydu.

Yeni normal sürecinde, yaz aylarında gezmek için sadece ülke içinde özel arabayla gidilebilecek izole yerleri tercih ettim, görmediğim antik kentlere gittim, insanlardan uzak doğada olmaya özen gösterdim, uçağa hiç binmedim.

Dünyada ve Türkiye 'de ikinci dalganın çok ağır yaşandığı bugünlerde ise, değil yolculuk yapmak evden çıkmanın bile doğru olmadığını düşünüyorum. Uçak yolculuğu gerçekten çok riskli, mecburiyet olmadıkça bu dönem uçağa binilmemeli. Biraz sabredersek aşımızı olup, seneye istediğimiz yere gideriz diye ümit ediyorum.

Acımasız Koronavirüs'ün çevremizde çok görüldüğü şu günlerde Orhan Hoca'nın Koronavirüs'e yakalanması, gezginler olarak bizleri çok derinden üzdü. Hastanede tedavisi sürüyor ve kendisine acil şifalar diliyorum.

Değerli Hocamızın yakın zamanda aramıza dönmesini bekliyoruz.

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

2005 yılı, Dişhekimliği Fakültesi'nden hocam Prof.Dr. Esengün Yengin, bir sohbetimiz sırasında bana "Çok geziyorsun niye Gezginler Kulübü 'ne üye olmuyorsun?" diye sordu. O sırada Orhan Hoca'nın diş tedavisini yapıyordu ve beni de Hoca ile tanıştırdı, derken Kulübe üye oldum. Daha sonra da Hoca'mızın diş tedavilerini ben devam ettirdim. 15 yıllık bir beraberlik...

ATIN RÜYASI

Z.E.Deniz Oğuz

Çin Olimpiyatlarının açılışı için Pekin Belediye Başkanı halkından özel olarak rica etmişti: “Lütfen yerlere, yollara tükürmeyin.” Bu konuda, tükürük karşıtı aktivist Mr. Wang, olimpiyatları bir fırsat olarak değerlendirerek konuyu gündeme getirmişti. Bu alışkanlık Pekin’de sık karşılaşılan, neredeyse gelenek haline gelmiş bir davranış şekliydi. Sinüsleri boşaltmanın neden olabileceği hijyen sorunlarından görüntü kirliliğine kadar pek çok şey enine boyuna masaya yatırıldı. Olimpiyatlardan hemen önce çıkarılan talimata uymayanlara 50 Yuan’a kadar para cezası kesilmesinin önü açıldı. Tüküren yine tükürdü. Çinliler bu huylarına devam ediyor.

Tükürük olimpiyatları yapılırsa Çin altın madalyayı garantiler. Sonrasında bizim memleket gelir mi, bilinmez. Çünkü Nepal de bu konuda fena değil.

Phewa Gölü’nde Rüzgâra Karşı

Nepal’in Pokhara kenti Phewa Gölü kenarında. Şehre, süslü kamyonlar arasında, uzun bir konvoyun ardından birkaç saatte girebilmiştik. Girer girmez de gölde gezintiye çıkmak istedik. Kanolara yerleştik ama kısa süre içerisinde rüzgâr çıktı. Arka arkaya oturlan sıraların en sonunda, kano sürücüsü kadının hemen ayaklarının altındayım. Önümde ise arkadaşım Reyhan oturuyor. Bursa, Gölyazı (Apolyont)’daki emektar kayıkçı kadınlarımız gibi, Kekova Limanı’na servis götüren Kaleköylü (Simena) denizci kadınlarımız gibi hepsi işini burada da ustalıkla yapıyor. Duruşlarından, kürek çekişlerinden belli.

Göle açıldık. On dakika oldu olmadı, rüzgârın da hafif uğultusundan, önce nereden geldiğini tam olarak fark edemediğim tuhaf ve abartılı sesler duymaya başladım. Rüzgâr şiddetini giderek arttırdı. Gelen ses de öyle. Hatta daha düzenli bir hal aldı. Rüzgâr bir anlığına kesildiğinde ritmik ses kulağımda, net duyulacak şekilde patladı. Kafamı geri çevirip

yukarıya baktım, ayaktaki sürücü yani kürekçi kadın gırtlığını temizliyor ve göle okkalı tükürükler gönderiyor. Ayaklarının dibindeyim kadının! Rüzgâr yine çıktı ve bu sefer tersten esmeye başladı. Düzenli tükürük bombardımanı devam ediyor ve ben kendimi, ne olur ne olmaz diye korumak için olduğum yerde büzüşüp iyice eğilmişim. Güya manzaraya karşıyım! Aklım fikrim kanocu kadında. Baktım, kendimi koruma refleksiyle büzüşmemde hiçbir mantıklı yan yok çünkü rüzgâr ve tükürük bu. Yeryüzünden atılan bir uydunun yörüngeye oturması gibi bir şey değil. Fizik kanunu falan hak getire, her şey rastlantısal. Tükürük, her an istikamet değiştirip üzerime yapışabilir. Nedense olduğum yerde açımı değiştirmeye başladım. Fark ettim ki Reyhan da tuhaf hareketler içine giriyor. Benzer koşullardayız ama onunki hiç olmazsa benden bir gömlek daha iyi. Ben paravan vaziyetindeyim, dolayısıyla tükürüğe yakalanma riskim daha yüksek.

Yerel rehber diğer kanoda seyrüseferde, ona erişip tatlı dille söyletmek başka ama onlar göl üstünde adeta uçtu, şarkı türkü söyleye söyleye önden gidiyorlar. Derdimi beden diliyle anlatmaya kalksam belki kanonun dengesi bozulacak. Zaten rüzgâr yüzünden kadere kırk beş gidiyoruz. Göl gezintisi bitene kadar diken üstünde oturduk. Yalnızca, uzakta beliren Machhapuchhre Dağı'nın silueti kalmış aklımda. Kano yolculuğumuz böylelikle bitti. Ben de...

Evcil Latin Amerika develeri lamaların tükürüğü bunlarınkilerin yanında masum kalır. Tiyatroya uyarlanıp pek çok kez oynanan “Yeraltından Notlar” temsilindeki bir replik, bir lamanınki kadar kasıtsız olmasa da, yeterince trajikomikti. Özgürlüğe hapsolmuş bir insanın gelgitleri, tükürme efektiyle tekrarlanan bir klasik olmaya yaklaşmıştı: “Tuu be or not tuu be”...

Onca çarpıklığa rağmen ne güzel tükürmüştü kaderin cilvesine Zügürt Ağa. Ofisimdeki kült figürlerim arasında her sabah dev sanatçı Şener Şen'in fotoğrafıyla da günaydınlaşırız. Heykellere tükürenleri hatırlamam bakarken. Heykellere tükürten karanlık zihinlere inat. Şener Abi ile güler geçeriz bunlara. Acı acı güleriz.

Pokharalınınki yalnızca alışkanlığın bir tezahürüydü.

Oysa tükürüğün çok çeşitli amaçları vardır. Örneğin Toroslardaki Yörük çevrelerinde, şimdilerde artık iyice azalan otacıların, lokman hekimlerin, “ocak”ların, bilhassa kadınların tükürüklerinin kuvvetli olduğu inancı hala yaygındır. Amaç, bir ritüelin parçası sayılan o tükürükle, alıcı tarafından pek tercih edilmese de (!), iyi enerji akıtma ya da yetenek aktarmadır. Kötülüklerden arındırma, şifalama amaçlı yapılır. 21. yy’da pek çoğumuza tuhaf gelebilir ancak ocaklık kurumu Anadolu’da hala yaşıyor. Yozlaşmaya yüz tutan coğrafya ve toplumlarda kötülük kavramının hatırlatılması için özellikle şifalı otların eşlik ettiği ritüellerin bir yere kadar doğal karşılanması yerinde bir seçim olabilir mi? Gayet şamanik öğeler üzerine kurulu geleneklere sahip Anadolu’da evlere üzerlik otu asmak, nazar boncuğuna bel bağlamak böyle bir düşüncenin sonucunda ortaya çıkmış olmalı.

Mör Ötesi Kır Ülkesi

Asya’nın nispeten bozulmamış ülkelerinden birisi olan Moğolistan, genellikle metruk bir coğrafyayla özdeşleştirilir. Kuzeyinde Rusya’ya bağlı Tuva, Hakas ve Altay Özerk Cumhuriyetleri yer alır. Çin, doğu, batı ve güneyden komşusudur.

Şamanizmin doğaya bağlı kalmadaki etkisi bu ülkede büyük olmuştur. Otacıardan ziyade şamanlar vardır Moğolistan’da. Bitkileri, evinin, avcunun içi gibi bilen. Moğol doğası büyüldür. Bir Kazak demişti ki: “En güzel çay, yağmurdan sonra, otların üstündeki şebnemlerle yapılır.” Moğollarda da unutulmaya yüz tutmuş benzer uygulamalar dikkat çeker. Moğol yerleşkeleri doğayla aralarına mesafe koymaktan uzak durmuş.

Tepeliklerde, küçük dağlarda, ovalara, bayırlara nazır “ovoo”lar görürsünüz. Bu *ovoolar* yığma taşlardan oluşan tümülüs gibi suni tepecikler. Üstleri, dilekleri kabul olanların veya dilekte bulunanların çeşitli adak objeleriyle dolu. Kuru kafalarla çevrili bir *ovoonun* yanına vardığımda kutsal addedilen geyik süs-

lerinden, koltuk değneğine, kılıç kınından oyuncak bebeğe kadar bir sürü eşya artığı atılmıştı üzerine. Diğerlerinde de durum az çok aynıydı. Bir şaman gelip kutsamazsa ve çevresinde dönmezse o *ovoo*, *ovoo* olmazmış. Kadın şamana “udgan”, erkek şamana “bo” diyorlar. şamanları görmek için, çokça batıya, Altaylara gitmek gerek. Gerçek şaman zaten ortalarda görünmez, o gelir ve sizi bulur derler.

Başkent Ulan Batur dâhil ülkenin az gelişmiş görüntüsü yalnızca bir aldatmacadan ibaret. Mor ötesi ışınların oynadığı kır ötesi bir ülke Moğolistan. Erzurum-Kars meraları, Kafkasya otlakları, Muş Haçlı Gölü sulağının çayırları gibi. Klasik “Windows masa üstü”nü yansılayan bir manzara misali. Yeşil bayırlar, beyaz bulutlar, mavi gök. Bir bulut steplerin üstünde asılı kaldığında bozkırın ortasına gölgesi düşer.

Topraklar, doğuya gittikçe tenhalaşır; değil insan, hayvan bile bulması zorlaşır. Moğolistan, Türkiye’nin yaklaşık iki katı büyüklüğünde, nüfusu ise sadece 3,2 milyon. Km²’ye düşen 2 kişi ile dünyanın en düşük nüfus yoğunluğu olan ülkelerinden biri. Trafik yoğunluğuunda ise son sıralarda. Çoğunluk başkentte yaşar.

Moğolistan’da, büyük yurtlara yani geleneksel çadırlara “ger” denir. Birbirlerine yaşam, hayvanlarına otlatma alanı bırakmak için gerler bütün bir kırsalda dağınık konuşlanmıştır.

Başkent’in göbeğinden akan Tuul Nehri. şehirde ve çıkışında çitlerle çevrili yeni evler. Çit sınırları içine mutlaka bir ger kondurulmuş. Geleneksel Moğol evleri fikren hiç terk edilmemiş.

En basit modellerine “urs” denilen gerler, bir saat içinde kurulabilir. Kapılar güneye bakar. Kırmızı, çokça turuncu renklidir.

Hareket kabiliyetini arttıran tekerlekli gerlere de rastlanır. 500 m ileride ya da komşu ovada bir başka ger vardır mesela. Yanında bir cip veya motosiklet. Günlük kullanımın yanında at yakalamak için kullanılır.

Doğada, ovada, stepte, su kenarında, uzakta, bir siluetin arkasında ya da ortasında, atlar her yerde. Bu ülkedeki hayvan nüfusu derede balık misali, hepsi birer kaşmir yığını sanki. Adım başı koyun, keçi, sığır, at. Çayırlar yalnızca hayvanlara ait.

Derler ki Moğolistan'da en az bir kere yolda kalmalısınız. Mutlaka kalırsınız. Çeki halatlarını çıkaran şoförler zor, zahmetli yollardan er geç kurtulur. At biner gibi kullanırlar arabalarını. Asfaltta köpek gezdirir gibi sürüp arazide vahşi birer hayvan kesilirler. Biniciler gibi yarışırlar. Belki step hasretliğindedir.

Gezip görülecek yerler arasında şimdilik ikisine değineceğim: Tarpan, yaygın adıyla Przewalski atlarının bulunduğu Hustai Milli Parkı ve Orhun Vadisi'nin kuzeyindeki Tövkhön (Tuvkhun) Manastırı.

Günümüz atlarının atası sayılan Przewalski atlarına (*equus ferus*) yuva olan 50.000 hektarlık Hustai Milli Parkı hem bir koruma alanı hem de bilim ve araştırma bölgesi. Aynı zamanda, tarihlenmesi belirsiz bazı dikilitaşların yanında 4000 yıllık mezar taşlarına ait izlerin yer aldığı; Ongot kültürü adı altında Göktürk-Uygur zamanlarından kalma olduğu bildirilen balbalların bulunduğu bir kültürel miras alanı. Parkın nefes kesici ıssızlığında aile boyu geyikler kol gezer, Przewalski sürüleri başına buyruk özgürce koşturup otlar. Sayıları azalan atların nüfusu, 2013'ten itibaren 300'ün üzerine çıkarılmış.

Tövkhön, ormanların arasında yükselen kayalıkların tepesindeki bir ibadet yapısı. Moğollarca ruhani kabul edilen Budist lider Zanabazar tarafından 16. yy'da kurulmuş. Budist marangozların elinden çıkmış. Sümela Manastırı'mız gibi kartal yuvası konumundaki Tövkhön'e atlarla yapılan bir yolculuk, gökyüzüne olabildiğince yakın olmakla eşdeğer geçti. Orman boyunca kâh küheylan gibi kâh nazlı ve yorgun atlarla uzunca bir yol tepip manastıra ulaştık. At safarisi önce cazip geldi. Arkadaşım Moğol Ati'nin rehberliğiyle "Çuh Çuh!" deyip ilerledik. Yanımızdan bir başka safari ekibi geçti. Ati'den öğrendiğime göre bunlar manastırdan henüz inip dinlen-

dirilmeden ormana koşulan soluksuz tırmandırılan atlar! Bizimkiler de böyleydi demek. Huzursuzluk çöktü içime. Oysa atlar en az 5500 yıldır bizimle.

Sonraki günlerde bindiğimiz atların hepsiyle yavaş yavaş ve düzlük alanlarda yol almak üzere program yaptık.

Moğollar, ata “mör” der.⁶ Dayanıklı ve bodur atlar dağlık alanlarda, uzun boylu olup hızlı koşanlar steplerde yetişir. Bozkır ve milli parklar ülkesi Moğolistan’da çok güzel atlar yetişir. Halkın hayvan otlatma ve avlanma hakları bakidir. Ülke üç milyonsa hayvan popülasyonu 45 milyon. İnek, koyun, sığır, at, at, at, ot, ot, ot, et, et, et...

Atla ilgili 300’den fazla kelimenin kullanıldığı bütün bir Moğol coğrafyası hür atların ve insanların ülkesi. Üstüne, meralardan yükselen ıtrışahi kokular arasında yarpuz, kekik, belki bütün bir ballıbabagiller... Bir ormanda, dağda alınan kokular, önü açık steplerde başkalaşır. Geceleriye pırıl pırıl ışılan gök kubbenin altında rüyalar mavileşir. Altaylar’da örneğin. Batıdan güneye koşan bu dağ silsilesinin en yüksek yeri olan Tavan Bogd’da (4373 m) rahvan yürüyen bir atın yelesinden dünyaya bakmak uçsuz bucaksız bir özgürlük olabilir.

Nikaragualılar gibi Moğollar da şiirle iç içe bir halk. Atlarına şarkı söyler, yavrularını emzirmeye ikna etmek için koyunlarına ninni mırıldanırlar. Atı idare ederken de şarkılara başvururlar. Adı Patırta olan arkadaşım bunu yapmıştı, seyri olağanüstüydü.

Yeni Zaman Yolcuğumuz

Şunun şurasında bir yıl olmadı ki mavi gezegenimizi kasıp kavuran Covid-19 yüzünden kolektif acılar yaşanıyor. Bir atasözümüzü genişletirsek; dinin, paranın ve artık koronanın kimde olduğunu bilmeden yeni bir zaman yolculuğuna başladık. Ne zaman ki maske kullanmaya başladık işte o gün atların 5000 yıllık ızdırabını daha bir duyumsar oldum. Kafa üstünden geçirilen yem torbaları, at gözlükleri ve çeşit çeşit kantarmalar... Yemlik, doğal bir malzeme olan kıldan değilse

---

⁶ Mori/ mör gibi okunur. Przewalski atlarına ise *takhi* deniyor.

atın nefes alması olanaksızlaşıyor. Pandeminin başlarında, hepimizin acemi olduğu, özellikle maskelere erişemediğimiz zamanlarda merdivenaltı maskelerin verdiği ıstırab unutulur oldu. Hala bir film setinde gibi geziyoruz. Atın yol arkadaşlığının yanında binlerce yıllık çilesini deneyimleyip bir seneye indirdik.

Korona virüs ilk Çin’de patladı. Artık, damlacık ve tükürük yoluyla bulaştığı biliniyor. Dünya, müthiş bir soğuk algınlığı yaşarken yarasalar suçlu ilan edildi. Bununla birlikte Çin, dünya sathında bir huzursuzluğun kaynağı oldu, olmaya da devam edecek gibi görünüyor. 10 Mart’ta komşusu Moğolistan’da tespit edilen ilk Covid-19 vakasından yalnızca bir gün sonra Türkiye’de vaka görüldüğü Sağlık Bakanlığı tarafından açıklandı. Covid krizi esnasındaki mecburi dinlenişlerde sorunların görünürlüğü hatırı sayılır ölçüde arttı. Engelleri nedeniyle dışarı çıkamayanları, diğer vücut kasları gibi solunum kasları da zayıflayıp oksijen desteğine muhtaç spinal müsküler atrofi (SMA) hastalarını, kafeslere zevk için kapatılan hayvanları, beton dökülen dereleri, henüz büyümeden tükenmişlik yaşayan kimsesiz çocukları, yanı başındaki açken tok yatanları şipşak hatırlayıp yine unuttu pek çok dünyalı. Sokağa çıkma kısıtlarının yaşandığı 2020 boyunca yeryüzümüz özgürlük kavramına daha çok hasret kaldı.

Moğolistan, dünyanın en “özgür” ülkesi. Uçsuz bucaksız ve dinlenceli. Her atın rüyasında gördüğü ülke bu olsa gerek.

Hayvanlara, kalbi atan tüm canlılara, ağaçlara, hatta yeryüzünün bütün varlıklarına haksızlık etmeden, yeniden başlayabileceğimiz sağlıklı gün ve gezi dileklerimizle...

BİR YERLERE GİTMEDEN DE GEZGİN OLUNUR MU?

Ali Vedat Oygür

Tema gezgin ve salgın olduğundan yazının başlığını "Bir Yerlere Gitmeden de Gezgin Olunabilir mi?" biçiminde düşündüm. Anladığın gibi, gezgin ve salgını bir araya getiren bir deneme olacak. 9.12.2020
A.Vedat Oygür

Uygundur Hocam. Yazını bekleyeceğim. 9.12.2020 **Timur Özkan**

Covid-19 salgını günlerinde, en şanssız olanlar hastalandılar; hastalanma tehdidini yaşamayanlar ise alışkanlıklarından uzak kalmanın sıkıntısıyla sarmalandılar. Salgının kendini göstermeye başladığı Mart ayında dahiliye uzmanı olan küçük oğlum Çağdaş ‘kronik astım hastasıysın diyabet de var, evden dışarı çıkmayacaksın’ diye kesin talimat verdi; ‘çıkma zorunda kalsan bile, toplu taşıma araçlarını kullanma yok, kalabalık yerlere kesinlikle girmek yok’ diye ekledi. Gönüllü ev hapsimin başlamasıyla, kırmızı yaş çizgisinin öte tarafındaki pek çok gezgin gibi uzak ya da yakın gezi planlarım hayal oldu. Kitaplar ve filmler sayesinde sanal gezginliği öğrendim.

Gezmekten Anladığım

Gezmenin sadece ilginç, güzel yerler ya da yapıları görmek olmadığını, oraların kültürünü de kavramak ve insanını tanıyabilmek olduğunu düşünürüm. Olabildiğince o yerlerin ve yapıların öyküsünü, o yerlerle oralarda yaşayan insanların ilişkilerini öğrenmek ilgi duyulan yerleri renklendirir, canlılık katar. Her yöre insanının değişik renk ve tondaki kültür birikiminin tadına varmanın keyfini yaşamaya önem veriyorum. Gezmenin sadece görmek olmadığına, kültürü de kavramak gerektiğine inanıyorum.

O kadar gezi kitabı niye yazılır ki? Ben de gittim demek için mi? O kitaplar, günümüzde, yarım asır kadar önce bavul ya da araba camı üzerinde sergilenen kent amblemlerinin yerini tutmaya başlamışlar olabilir mi? Hangi amaçla yazılmış olursa

olsun gezi kitaplarının birçok insana belki de hiç gidemeyecekleri yerler hakkında kültür zenginliği tattırdıklarını düşünüyorum. Hem para hem de zaman açısından geziye çıkamayacak kadar sınırlı olanakları olanları bir düşünün. Eğer hayal gücünüz kuvvetliyse okuyup da gözlerinizi kapattığınızda bambaşka bir dünyada bulabilirsiniz kendinizi. Hiç kuşkusuz, anlatılan konuya odaklanmış başarılı fotoğrafların da yardımı fazladır; yazar kendisini merkeze oturtmadığı sürece!

Bir yerlere gitmeden de ilgi duyduğunuz o yere gidenlerin yazdığı kitapları, o coğrafyanın canlılarının yaşamsal özelliklerini, tarihte oralarda yaşananları okuyarak gezi yapmış gibi olabilirsiniz. Kim bilir, belki de gün doğumundan batımına kadar oradan oraya bir telaş içerisinde koşuşturmadan bir gezidekinden çok daha fazla ayrıntıya ulaşabilirsiniz. Kuşkusuz ilgi duyulan, gitmek istenilen yerin sit alanlarını, doğal anıtlarını ve kentlerin korunmuş olan tarihsel yapılarını gezerek öğrenmek esastır. Sıra tarihsel ve sosyal kültür birikimine gelince kitaplara başvurmaktan başka bir çare yoktur.

Murat Belge, benim anlayışıma çok uygun ürünler veriyor. Kendisinin "seyahatname" dediği 'Başka Kentler Başka Denizler' adlı dört ciltlik gezi dizisinde yer verdiği kentleri, tarihi ve sosyal yapısıyla birlikte dönemler arası farklılaşan zenginlik ve fakirlikleriyle anlatıyor. Gittiği yerlerdeki görülmeye değer şeylerin yanında, gezi anılarının da dışına çıkarak oranın kültürel birikimiyle birlikte siyasi tarihine de d alıyor. Örneğin, İngiltere hakkındaki izlenimlerinin bütününde okuduğu Dickens romanlarının da mutlaka etkisi olduğunu düşünüyor ve soruyor: 'O halde, Dickens'dan söz etmeden 'benim İngilterem'i anlatabilir miyim?'

Belge'nin bir de 'İstanbul Gezi Rehberi' var, kenti, rehberliğini de yaptığı gezi güzergâhları biçiminde ele almış. Mimari ve sanat tarihi konularına dalmadan genel tarihiyle ilgilenerek, İstanbul'un nasıl böyle olduğuna kafa yorarak kentin tarihsel duyarlılığını yakalamaya çalışıyor. Bizans ve ardından Osmanlı'dan beri birikmiş olan müthiş tarihi zenginliği, aralara serpiştirdiği, oralarda geçen olaylar ve bu mekânlarla ilgili

kişiler hakkında ilginç öyküler ve tarihî dedikodularla dolgunlaştırarak gezinlere sunuyor.

Atilla Dorsay da böylelerinden. Onun ‘Yaşam ve Ölüm Kentleri’ kitabını severek okudum. Dorsay, bu kitabında Avrupa, Afrika, Asya ve Amerika’dan çok sayıda kenti anlatmış. Kentleri gezerken de tam manasıyla gezip bilgilenmeye dikkat etmiş, sokaktaki adamla olabildiğince konuşmuş. Gittiği yerden aldığı, orayı tanıtan kılavuz-kitaplar ve oranın müzelerinde gördükleriyle katalogları yazılarının bilgi tabanını oluşturmuş.

Haluk Dursun’un Osmanlı coğrafyasının önemli kentlerini anlattığı (tarih profesörü olan Dursun, Osmanlı coğrafyasına gezi rehberliği de yapıyor) ‘Osmanlı Coğrafyasına Yolculuk’ ve ‘Nil’den Tuna’ya Osmanlı Yazıları’ kitaplarını özellikle sevdim. Bir kere, Türklerin Anadolu tarihinde uzun ve önemli bir yer tutan Osmanlı’nın özellikle Orta Avrupa ve Orta Doğu coğrafyasını tanıtmalarını önemli buldum. Üç kıtada hüküm sürmüş atalarımızı, yayıldıkları geniş coğrafyada anlamaya çalışmak hiç de kolay bir iş değil. Dursun, bu coğrafyada bir yöreyi gezerken oranın mekânsal özelliklerini yani Osmanlı’nın mimari mirasını görmüş, sonra tarihini yani zamanı düşünmüş ve sonunda ora insanının özelliklerini derlemiş. Gittiği her yörenin ağız tadını, taşını toprağını, otunu ağacını, kurdunu kuşunu görmeyi arzulamış.

Kültür, sosyal yapı ve politika ağırlıklı gezi kitaplarına dalınca gazeteci, yazar ve de gezgin Mustafa Balbay’ı anımsamadan geçmek olmaz. Atalarımızın izlerinin bulunduğu coğrafyayı ve oraların insanlarını, yoğruldukları kadim Türk kültürüyle tanımaya çalışarak bize aktarıyor. Balbay’ın kitaplarında coğrafya ve yapılardan çok tarihsel birikimi içerisinde sosyal örgü, coğrafyaya özgü insan öyküleri öne çıkıyor. Zaten kendisi gezilerinde “olabildiğince çok insanla tanışmak, edindiğim izlenimleri, söylediklerini kağıda dökmek” amacını birinci planda tutmaya çalıştığını, daha baştan, belirtiyor (Orta(daki) Asya Ülkeleri’nden). Balkanlar kitabının önsözünde kitap ve gezi ilişkisini yorumluyor: Yola çıkmadan önce konuyla ilgili

kitapları okudukça “Balkanlar hakkında bir şey bilmiyordum... Neler öğreniyorum...” der; gezi sırasında da “Öğrendiklerim ne kadar yetersizmiş...” Hep aklımı kurcalayan bir sorunun yanıtını da onda buldum: Acaba bir ülkeyi, bir yöreyi tanımak için orada uzun zaman mı kalmak gerekir? Balbay gazeteci ve yazar deneyimlerine dayanarak son noktayı koydu (Yemen Türkler Mezarlığı). Bir yere gidince “pek çok şeye ilk kez tanık olmanın getirdiği şaşkınlık” aradan zaman geçince “bunları olağan karşılama sürecine” dönüşür.

Ne yazık ki gezi yazısı denilince hep yurt dışındakiler akla geliyor. Çizdiğim çerçevede bize Anadolu’yu ve insanını tanıtan gezi kitabı var mı hiç bilmiyorum. Arkeolojiye odaklı bazı popüler bilim kitapları, belki zorlamayla, bu sınıfa sokulabilir. Gerisi, dünyanın en zengini olduğumuz sit yapılarından, yörenin doğal güzelliklerinden ve konaklama ile yeme içmeden söz eder. İlgi duyulan yörede yaşayan insanların sosyal örgüsü ve kültürel birikiminin; doğal özellikler, tarih geçmiş ve eski uygarlıkların kalıtıyla nasıl biçimlenmiş olabileceğine hiç değinmez.

Ya Filmler!

Sadece gezi kitapları değil, bu konuya özgü filmler aracılığıyla da, hem de oturduğumuz koltuktan belki hiç yapamayacağımız bir geziye çıkarız. Üstelik kitaplardan daha canlı ve renkli olarak!

Nobel ödüllü Brezilyalı yazar Paulo Coelho’nun ‘Hac’ adlı kitabı iyi bir otobiyografik gezi romanı örneğidir, kanımca. Yazar, 1986 yılı yazında, Fransa’nın İspanya sınırı yakınındaki St.Jean Pied de Port köyünden başlayıp, bu nedenle “Fransız Yolu” (Camino Frances) da denilen, Pireneleri aşarak İspanya’da Galiçya (Galicia) özerk bölgesinin başkenti olan Santigao de Compostela’ya yaptığı hac yolculuğunda yaşadıklarını anlatır.

Bu en yaygın haciyolu Santiago de Compostela’da aynı adlı katedraldeki Aziz James’in (San Tiago; St Jean; Aziz Yakub) kabrinde sona erer. Bin yıl önce, 780 km’lik bu yolu Aziz James’in Hristiyanlığı yaymak için yürüdüğüne inanılır. Bu yol,

1993 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır. Aslında bu yolculuğun tam olarak bir başlangıç noktası yok, bu yüzden herkes istediği yerden, örneğin Paris'teki Notre Dame katedralinden, İspanya'nın Sevilla kentinden ya da Portekiz'deki Lizbon ya da Porto'dan başlayabiliyor.

Compostela hac yolculuğunu konu alan 'The Way' adlı, benim keyifle izlediğim, bir de film var. Emilio Estevez'in yönettiği filmde Martin Sheen ve oğlu rolünde, gerçek yaşamda da oğlu olan Emilio Estevez başrolleri oynuyor. Baba, Compostela haciyolunu yürümek üzere yola çıkan oğlunun Camino de Santigao yolunda kötü hava koşullarından ileri gelen bir fırtınada öldüğünü öğrenir. St Jean Pied de Port'da oğlunun cesedinin yakılmasına ve onun anısına yola devam ederek yanına alacağı külleri yolda belirli yerlere serpmeye karar verir.

Doğayı, doğal anıtları sevdiğimden bir orman ve dağ yürüyüş rotasında yaşananları anlatan yine otobiyografik 'Doğada Yürüyüş' (A Walk in the Woods) filmini sevmiştim. Bu film, İngiltere'de yaşayan popüler bilim ve gezi yazıları yazarı ünlü Bill Bryson'ın emekli olup da anavatanı ABD'ye dönmesinden sonraki yaşamından bir kesit sunuyor. Bryson, ülkemizde Hemen Her Şeyin Kısa Tarihi (A Short History of Nearly Everything) adlı kitabıyla tanınmıştır. Ken Kwapis'in yönettiği filmde ünlü oyuncular, Robert Redford (Bill Bryson), Nick Nolte (yol arkadaşı Stephen Katz) ve Emma Thompson (karısı Catherine Bryson) rol almış. Filme konu olan 3540 km uzunluğundaki yol ABD'nin doğusunda, Atlas Okyanusu kenarı boyunca Alabama Eyaleti'nin ortalarından Kanada'daki New Foundland'a kadar uzanan Apalaş Dağlarını aşar. Yürüyüş sonrasında Bryson, 1998'de 'A Walk in the Woods: Rediscovering America on the Appalachian Trail' (Ormanda Yürüyüş: Apalaş Yolunda Amerika'yı Yeniden Keşif) adlı otobiyografik gezi kitabını yazar.

Bu örnekleri gördükçe elimizdeki hazinelerden -belki de çok fazla olduğundan- biz neden yeterince ve gereğince yararlanamıyoruz diye soruyorum kendime durmadan. Hristiyanlığın ilk iki kiliseleri olan Antakya ve Efes'tekiler

öylece duruyor. Hristiyanlık inanişının esası olan Baba-Oğul-Ruh üçlemesinin temelini atıldığı İznik Konsili'ni kullanamıyoruz. Sadece bunlar değil kuşkusuz, çok tanrılı dinler döneminden kalan anıtlarımıza ne kadar hoyrat davranıyoruz. Gün geçmiyor ki bir antik sitin tahrip olduğunu duymayalım. Selçuklu ve Osmanlı'nın bıraktığı anıtları da yaptığımız kurlsız iyileştirmeler ile ucubeye çeviriyoruz.

Dünyanın en harika görünümlerini barındıran ve birçok antik kentten geçen Fethiye-Ölü Deniz'den Antalya-Geyikbayırı'na giden 'Likya Yolu'nun; Antalya-Perge'den Isparta-Yalvaç'a 'Aziz Paul Yolu'nun ya da dünyanın ilk gelişmiş imparatorluğunun başkenti Hattuşa'dan Alacahöyük'e 'Hitit Yolu'nun yukarıda söz ettiğim gezi yollarından kalır yanı olmadığı gibi çok daha fazlası da vardır. Bu yollarımızı ve daha birçoklarını, uluslararası turistik amaca hizmet eder hale getirip bütün dünyaya yeterince tanıtabilirsek neler kazanabileceğimizi düşünmemiz gerekir.⁷

Sözün Özü

Turistik anıların dışına çıkmayan gezi kitapları, rehber kitabını andıranlar ilgimi çekmiyor. Yapıları, sit alanlarını arkeoloji kitaplarında en küçük ayrıntısına kadar bulabilirsiniz; doğanın güzelliklerini, doğal anıtları çeşitli fotoğraf ve filmlerde görebilirsiniz. Seçilen coğrafyaya ilişkin bu özellikleri görünce içinizi bir sevinç kaplar, coşkuyla dolarsınız. Bol bol görüntü alırsınız. Ama o kadar! Görmüş olmakla kalırsınız. Coğrafyanın sosyal örgüsünü, tarihiyle birlikte kültürel birikimini, insanların kimliklerini nasıl kazandıklarını ne kadar bakarsanız bakın belki algıyorsunuz ama kavrayamazsınız.

Eğer gezmenin bu kültürel yanına merak duyuyorsunuz onlarca kitap okumak zorundasınızdır. Yörenin insanı tarih içinde nasıl evrilmiş, coğrafyayı nasıl kullanır olmuş, kendisine nasıl bir kültür yaratmış tan anlamıyla anlamamız için okumaktan başka elinizden bir şey gelmez.

---

⁷ Diğer rotalar için bkz: Kültür Rotaları Derneği;
<https://cultureroutesinturkey.com/tr/>

e-GEZGİN KORONA GÜNLERİNDE DOĞDU!

İnci Karaman ⁸

1998 yılında kurucu başkanımız Prof.Dr. Orhan Kural'ın öncülüğünde kurulan Türkiye Gezginler Kulübü, o tarihten bugüne düzenlediği yurtdışı, yurtiçi ve İstanbul gezilerinin yanı sıra aralarında aylık Armada toplantıları, ülke yemekleri, ortak kitaplar ve fotoğraf sergilerinin de bulunduğu birçok sosyal ve kültürel etkinlik gerçekleştirdi.

Ne yazık ki korona günlerinde bu etkinlikler gerçekleştirilemiyor. Bu boşluğu Türkiye Gezginler Kulübü Bülteni e-GEZGİN dolduruyor. Korona günlerinden doğan e-GEZGİN'in şimdiye kadar üç sayısı yayımlandı.

Nasıl Doğdu?

Derneğimizin Ankaralı üyelerinden Timur Özkan, kendisinin editörlüğünü yaptığı 'Ankaralı Gezginler Bülteni Ankara Çiğdemi'ne benzer bir bültenin Türkiye Gezginler Kulübü tarafından yayımlanmasını önerdiğinde Korona günleri yeni başlıyordu. Özkan'ın, Nisan 2020'de, 'Seyyah' adıyla önerdiği bülten taslağında; gezi yazıları ağırlıkta olmak üzere Derneğimizden haberler, üye röportajları, gezgin fotoğrafları, kitap tanıtımları, dünya lezzetleri ve gezi şiirleri gibi köşeler bulunuyordu.

Öneriyi değerlendiren Yönetim Kurulumuz prensip olarak bir bülten fikreni benimsemekle birlikte içeriğinin daha da zenginleştirilmesine karar vererek çalışmalara başladı. Öncelikle bir yayın kurulu oluşturuldu. Genel Yayın Yönetmenliğini ben, Editörlüğünü ise Sibel Gülersöyler ve Timur Özkan üstlendiler.

Ayrıca bültenin ismi konusunda gelen öneriler değerlendirilerek, benim önerdiğim e-GEZGİN ismi seçildi. İçerik konseptimizde Özkan'ın önerilerine ilave olarak; ünlü

---

⁸ e-GEZGİN Genel Yayın Yönetmeni

gezginler, üyelerimizden gezi anıları, dünya müzikleri, gezi filmleri, fahri konsolosların kaleminden ülke tanıtımları, gezgin bulmacası gibi başlıklara yer verildi.

İlk sayı, ilk heyecan...

Yılda dört sayı olarak planladığımız e-GEZGİN'in, Haziran ayında çıkan "Yaz Sayısı", üyelerimizden beklediğimizden çok daha fazla ilgi gördü.

İlk söyleşiyi aynı zamanda derneğimizin Ankara Temsilcisi ve deneyimli bir karavan gezgini olan Mete Darcan'la yaptık. 'Fotoğrafa Gönül Vermiş Üyelerimiz' sayfalarında İbrahim Zaman'ın fotoğrafları yer aldı. Yılmaz Erdoğan'ın bir gezi yazısıyla, Nuran Uyar'ın gezi anılarıyla konuk olduğu bu sayımızda Yako Taragano Rusya izlenimlerini yazarken Mehmet Atar fahri konsolosu olduğu Vanuatu'yu anlattı.

Eylül ayında ikinci sayı olarak "Sonbahar sayısı" yayınlandı. Bu sayının önsözünde dernek başkanımız Prof.Dr. Orhan Kural gösterilen ilgiye teşekkür ederken, gelen öneriler doğrultusunda dört köşenin kaldırıldığını, sekiz yeni köşenin eklendiği belirtti. Medyanın Gezginleri, Seyahatte Sağlık, Yabancı Gözüyle Türkiye, Gezi Fıkraları, Gezi Karikatürleri yeni başlıklarımızdan bazıları idi.

Sonbahar sayımıza ünlü gezginlerden Ferhan Şensoy bir gezi anısıyla, Mustafa Balbay kendisiyle yaptığımız bir söyleşiyi konuk olurken Tayfur Coşkunüzer fotoğraf sayfalarımızda yer aldı. Keza 'Üye Söyleşileri'nde Zeyyat-Nezahat Parman ve 'Her Kadın Gezmeyi Hakeder' sayfalarında İmren Aykut ile 'Diplomatlar Ülkelerini Anlatıyor' köşemizde ise Nepal Fahri Konsolosu Günseli Malkoç'ın Nepal tanıtımına yer verdik.

Bu sayımız da çok ilgi görmüştü, mutluyduk...

e-GEZGİN'in üçüncü sayısı 1 Aralık 2020'de yayımlandı. Korona günleri devam ediyordu.

Sadece Türkiye Gezginler Kulübü'nün değil hiç bir kurum ve kuruluşun sosyal ve kültürel etkinliğinin yapılamadığı bu dönemde e-GEZGİN; zengin içeriğiyle olduğu kadar üyelerimiz

arasındaki iletişimi başarıyla sağlayan işleviyle de büyük bir ilgi görüyordu.

Bu bilinçle hazırladığımız "Kış Sayısı"nın sayfalarında üyelerimizden haberlere ağırlık verdik.

Üçüncü sayımızda üç ünlü gezgin konuğumuz vardı: Attila Atasoy, Fatih Türkmenoğlu ve Haluk Levent. Fotoğraf sayfalarımızda Feruz Ertürer'i, Üye Söyleşilerinde Nahide Ertekin'i, 'Diplomatlar Ülkelerini Anlatıyor' köşemizde ise Madagaskar'ı tanıtan Nesrin Karaasalan Karadağ'ı konuk ettik.

İlk sayımızdan beri devam eden Gezginler Bulmacası, ikinci sayıda başladığımız Yabancı Gözüyle Türkiye'nin yanı sıra sürekli köşelerimizden gezi kitapları, sokak yemekleri, gezi şiirleri, yol filmleri, gezi fıkraları, gezgin kareleri gibi başlıklar bu sayımızda da yer aldılar.

Orhan Kural Özel Sayısı

e-GEZGİN'in Mart ayında yayımlamayı planladığımız "İlkbahar Sayısı" öncekilerden biraz farklı olacak. Sizlerden ilgi gören sürekli köşelerimiz yine olacak ama 'Orhan Kural Özel Sayısı' olarak tasarladığımız bu sayıyı halen koronaya karşı yaşam mücadelesi veren değerli Başkanımız Prof.Dr. Orhan Kural'a armağan edeceğiz.

Şimdiye kadar birçok zorluğun üstesinden gelmeyi başaran sevgili Orhan Hocamızın koronayı da yeneceğine içtenlikle inanıyoruz ve bu vesileyle bir kez de buradan acil şifalar diliyoruz.

Birlikte gezi dolu nice günlere...

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

1994 yılında HBB TV'de Çevre-Aktüel adlı programı hazırlıyordum. Basında sık sık "Çevreci Profesör" başlığıyla Orhan Kural hakkında haberler gözüme çarpıyordu. Tam bizim programa göre konuk diye düşünüp çekim için davet ettim. Farklıydı; çok sosyal, hareketli, güleryüzlü, cana yakın, iletişim

kurması kolay bir insandı. Basın camiasını önemsiyor, gündemde olmayı seviyordu. O günden sonra dost olduk. Sık sık programda konuk ettik. Her seferinde kitaplarını hediye getirirdi ekibe...

1999 yılında HBB TV iflasın eşiğine geldi, maaş alamıyorduk. Ayrılıp düzenli maaş alabileceğim bir işe geçmeye karar verdim ama Çevre-Aktüel programını aksatmadan yürütecek birine devretmek istiyordum. Orhan Hocam aklıma geldi. Devlet memuru olduğu için programdan para kazanması gerekmiyordu, hobi olarak yürütebilirdi. Zaten medyayı çok seviyordu. Teklif ettim, kabul etti. Böylece Hocamın televizyon ekranlarındaki sunuculuk hayatı başlamış oldu.

26 yıl boyunca ayrı ayrı çalıştığımız zamanlarda da sürekli görüştük. Çevre ve basınla ilgili organizasyonlarda birlikte jüri üyeliği yaptık. Hiç kopmadık, hemen her gün telefonlaşırdık. Sadece işle ilgili değil günlük hayatımıza dair de sohbet ederdik.

2013 yılında yani yedi yıl önce, yine bir gün aradı Hoca. Üçüncü çocuğum Kaan henüz bir yaşını doldurmamıştı. Diğer çocuklarımın doğumunda olduğu gibi bunda da çalışmaya ara vermiştim. İlk iki yıl çocuklarıma kendim bakıyordum, tamamen derdini anlatana kadar çocuklarımı kimseye baktırmıyordum. Hoca bana BloombergHT Televizyonu için hazırladığı Lütfen+1 programının üç bölüm yayınlandıktan sonra yayından kaldırıldığını, çok üzgün olduğunu söyledi. "Lütfen gel, yönetmen olarak sana ihtiyacım var, kanal yönetiminden tekrar şans isteyeceğim" dedi. Program onbeş günde bir yayınlanıyormuş, yani onbeş günde bir gün çekime gitmem yeterliymiş. Montajı da evden mail yoluyla yapılmış. Kabul ettim ve son yedi yıldır aralıksız birlikte çalıştık. Çok başarılı programlar yaptık. Korona virüs salgını başlayınca "Yağma Yok" adlı bir metin hazırlamıştı, insanoğlunun doğaya yaptıklarını anlatıyordu, telefonda okudu bana, olmuş mu dedi. Olmuş Hocam dedim. Programımızda ve sosyal medyada yayımladık, bir milyon kez izlenmiş. Çok mutlu olmuştu, bir kez daha haklı çıktığı için...

Bu arada televizyon programına, Türkiye Gezginler Derneği Yönetim Kurulundaki çalışmalarımız ve e-GEZGİN Dergisi Genel Yayın Yönetmenliği görevim de eklendi.

Orhan Kural Hocamla geçen dolu dolu 26 yıl...

25.yılıımızda ona sürpriz yapıp plaket hazırlamıştım. Meğer o da bana hazırlamış, karşılıklı plaket verdik birbirimize...

Hocamdan sosyal hayata dair çok şey öğrendim, asla pes etmiyordu. Doğru bildiği yolda yürümekten hiç bir şey alıkoymuyordu onu. Hayat doluydu; çalışmak kadar eğlenmeyi, dans etmeyi de çok sever. Onun yanında sıkılmak mümkün değil. Dünyadaki 193 ülkenin tamamını gezmiş, yüzlerce gezi anısı biriktirmiş bir insanın yanında zaman nasıl geçiyor anlamazsınız, sürekli gezi anılarını anlatır bize, biz de onun tatlı üslubuyla anlattıklarını hayran hayran dinleriz. İyileşince birlikte gezmek için sözü var bana...

Yağma yok Hocam, tüm sözlerinizi tuttuğunuz gibi bunu da tutacaksınız, birlikte gezmek için sizi bekliyorum sabırsızlıkla...

KORONA GÜNLERİNDE DE DEVAM EDEN SERGİ GELENEĞİMİZ

Murat Selam

2005 yılında Timur Özkan tarafından kurulan ve deneyimli gezginlerle birlikte gezmeye ilgi duyan her yaştan, her meslektenden üyelerden oluşan Ankaralı Gezginler Grubu; gezginler arasında bir iletişim ve paylaşım platformu olmanın yanı sıra yayımladıkları gezi kitapları ve düzenledikleri fotoğraf sergileriyle de tanınmıştır.

Bugüne kadar “*Ankaralı Gezginler*” ve “*Gezgin Gözüyle*” üst başlıklarıyla 15 gezi kitabı yayımlayan Ankaralı Gezginlerin, ilk kez kuruldukları yıl açtıkları ve her yıl artan katılımlarla tekrar ettikleri fotoğraf sergileri bir gelenek haline gelmiştir.

Ankaralı Gezginler Grubu, “*Gezgin Gözüyle*” adıyla düzenlenen yıllık sergilerinin haricinde; Ankara’da “*Gezgin Gözüyle Türkiye*”, “*Tarihte Ankara*”, “*Gezgin Gözüyle Fransa*”, “*Ağrı’nın Kalbine Yolculuk*” *Gezgin Gözüyle Çankaya*” ve “*Kaliningrad’dan Kamçatka’ya Rusya*” ile yurtdışında ABD’nin Birmingham kentinde *Spotlight on Turkey* ve Moskova’da “*Senin Gibisi Yok... Türkiye*” adlarıyla olmak üzere pek çok fotoğraf sergisi gerçekleştirmiştir.

Her biri gerek sergilere katılan üyeler tarafından, gerekse izleyiciler tarafından ilgi ve takdir gören bu sergiler arasında en önemlileri -hiç kuşkusuz- geleneksel olarak düzenlenen “*Gezgin Gözüyle*” sergileridir.

Prensip olarak her yıl Aralık ayında gerçekleştirilen bu etkinliklerde sergilenen fotoğraflar; takip eden yılın takvimlerinde değerlendirilerek ikinci ve kalıcı bir işlev daha kazanmışlardır. İlaveten LÖSEV yararına satılan bu takvimlerden elde edilen gelirle birçok lösemili çocuğunu iyileşmesine katkıda bulunan Ankaralı Gezginler, böylece özgün bir sosyal sorumluluk projesine de imza atmışlardır.

Ankaralı Gezginlerin artık gelenekselleşen bu etkinlikleri, 2020 yılına geldiğinde korona kısıtlamalarına takıldı. Benzer kültürel

ve sosyal etkinliklerin yasaklandığı böyle bir dönemde Ankaralı Gezginlerin sergi düzenlemesi mümkün değildi.

Böyle olunca da tam 13 yıldır devam eden bir gelenek belki de son bulacak veya en azından ara verilmek zorunda kalınacaktı.

Ne yapılabilirdi?

Ankaralı Gezginler, yaşadığımız korona günlerinde de sergi geleneklerini devam ettirmeyi başardılar.

Grup yöneticilerince bu defa “sanal” olarak düzenlenmesine karar verilen “*Gezgin Gözüyle 2020 | Ankaralı Gezginler 14. Geleneksel Fotoğraf Sergisi*”nin koordinatörlüğünü Grup üyelerinden Murat Selam üstlendi. Serginin Seçici Kurulu’nda ise Murat Selam’la birlikte Timur Özkan ve Volkan Güneş görev aldılar.

Alışılmışın dışında bir organizasyon olmasına rağmen hiç aksamayan ve oldukça kısa süren bir hazırlık sürecini takiben açılan bu seneki sergiye Grup üyesi 106 gezgin katıldı.

15-31 Aralık 2020 tarihleri arasında, internet ortamında⁹ ziyarete açılan 14. sergimiz, her yıl açılışlarımıza gelen üyelerimiz ve Ankaralı ziyaretçilerimizin yanı sıra Ankara dışındaki Grup üyeleri ve yakınları ile gezmeye veya fotoğrafa ilgi duyan pek çok kişi tarafından izlenebilmiş oldu.

Bir diğer ifadeyle korona nedeniyle bir galeride açamadığımız sergi, galerinin sınırlarını aşarak çok daha fazla meraklıya ulaşmış oldu.

Takvimler de unutulmadı. Her yıl LÖSEV yararına satışa sunduğumu masa takvimlerimizin yerini alan duvar takvimleri sembolik de olsa geleneğimizi devam ettirmiş oldu.

Hepsinden önemlisi Ankaralı gezginlerin sergi geleneğinin koronaya rağmen devam etmesiydi.

Böyle etkinliklerin bir gelenek haline gelmesinin kolay olmadığı açıktır. Grup yöneticilerinden sergi koordinatörlerine, seçici kurul üyelerinden fotoğraf baskılarında, afiş, davetiye, katalog tasarımlarında ve açılış organizasyonlarında görev

---

⁹ <https://ankaraligezginler.wixsite.com/mysite>

alanlara kadar herkesin azimli, gayretli, sabırlı ve kararlı olması, koşullar ne olursa olsun yılmadan, yorulmadan çaba göstermesi gerekir. Ankaralı Gezginler bunları başarmışlardır.

Bu vesileyle Ankaralı Gezginlerin sergi geleneğini bu günlere taşıyan sevgili koordinatörlerimiz; Belkıs Ceyla Çetinsoy (2006), Cazibe Yapıcı (2007), Olcay Özgen (2009), A.Rüştü Hatipoğlu (2010), Emel Aşkın (2011), Zeynep Biner (2012), Hatice Özder (2013), Fatih Çağırın (2014), Dilek Bal (2015), Nalan Elguş (2016), Münevver Karabacak (2017) ve Fulya Doğan'ı (2019) minnetle, ayrıca düzenlediği sergiden (2008) altı yıl sonra geçirdiği elim bir trafik kazasında kaybettiğimiz Hasan Berk Baysal'ı rahmetle anıyorum

Son olarak “*Gezgin Gözüyle 2020 | Ankaralı Gezginler Grubu 14. Geleneksel Fotoğraf Sergisi*”ne katılan Grup üyeleri başta olmak üzere, gönderdikleri tebrik ve teşekkür mesajlarıyla yorgunluklarımızı unutturarak tüm gezginlere şükranlarımı sunuyor, Ankaralı Gezginler Grubu'nun bu geleneğinin en kısa zamanda kavuşacağımız sağlıklı günlerde ve daha nice yıllar boyunca devam etmesini diliyorum.

Editörün Notu: *Gezgin Gözüyle 2020*'de sergilenen fotoğraflar üzerinden bazı basit analizle şu sonuçları çıkarabiliriz.

- Sergilenen 106 fotoğrafın 65'i yurtdışından (dünyanın beş kıtasından), 41'i yurtiçinden çekilmiştir. Demek ki Ankaralı Gezginler, Dünyayı gezerken Türkiye'yi de gezmektedirler. Ayrıca yurtiçi fotoğrafların üçte biri Ankara ve çevresine aittir ki bu da Grup üyelerinin çevresiyle birlikte yaşadıkları kenti gezmeyi de ihmal etmediklerini göstermektedir.

- Tarihler açısından baktığımızda sergilenen 106 fotoğrafın 25'inin 2020 yılında, kalanların ise çoğunlukla 2019 olmak üzere daha eski yıllarda çekildiği görülmektedir. Anlaşıyor ki Ankaralı Gezginler korona nedeniyle 2020'de, geçen yıllardaki kadar gezememişlerdir.

- Öte yandan 2020'ye tarihlenen 25 fotoğrafın 16'sı yurtiçinde, 9'u yurt dışında çekilmiştir. Bu da göstermektedir ki Ankaralı Gezginler korona günlerinde de gezmekten vazgeçmemişler, yurtdışına gidemeyenler yurtiçi gezilere yönelmişlerdir. Yurtiçi-yurtdışı oranı tüm fotoğraflarda yüzde 40-60 iken 2020 tarihli olanlarda tersine bir artışla yüzde 64-36'dır.

HOCAM, SİZSİZ OLMUYOR...

Mürşide Okumuş

Vardınız mı hocam? Irak nasıl, gezi iyi gidiyor mu? 5.11.2020
Mürşide. Okumuş.

*Evet. Ama test ciddi, kontrol ediliyor. (...) Az kalsın geri yolluyorlardı, Bağdat Havaalanı'ndan... 5.11.2020 **Orhan Kural***

Hallettiniz sanırım. Aman Hocam lütfen çok dikkat edin kendinize. 5.11.2020 **Mürşide. Okumuş**

*Evet, aradan sıyrıldım. 5.11.2020 **Orhan Kural***

Hocam, bir gün bize de şu öğretin aradan sıyrılma taktiklerini. 5.11.2020 **Mürşide. Okumuş**

***

MALTA ZİYARETİM

22 yıl sonra tekrar Malta'ya uçtum.

St.Joseph Lisesinde öğrencilerle sohbet gerçekleşti.

Malta Milli Eğitim ile temas edildi. "Dünya İçin Bir şey Yap" kitabımın İtalyanca ve İngilizcesi hediye edildi, çoğaltacaklar. Milli Kütüphane'ye de kitaplar verildi.

Değerli Büyükelçimiz Kerem Kıratlı ile çok verimli bir görüşme yaptık ve Sultan Abdülaziz'in direktifiyle hazırlanan Türk şehitliğini gezdim. Muzaffer Bey ve Sebile Hanım'a da teşekkürler.

"Malta Times" gazetesi için "Opinion Piece" köşesine bir makale hazırladım, Nil İngilizceye çevirdi.

*21.11.2020 **Orhan Kural***

Hocam yine güzel bir mesaj yazdınız. Sizin sayenizde biz de geziyoruz. Gezme barış getirir, bizim barış elçimiz oluyorsunuz. Ne güzel. İnşallah biz de pandemiden sonra gezeriz. Uçakta

sorun olmadı sanırım. Malta da maskesiz olanlara polis kızıyor demiştiniz. Maske yakışmış hocam:)) 21.11.2020 **Mürşide Okumuş**

Güzel çıkmışsınız hocam. Dünya için bir şey kitabınız yine epeyce ilgi gördü anladığım kadarıyla. 21.11.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam çok geçmiş olsun. Gerçekten çok üzüldüm. Kendinize çok dikkat edin. Sizden ayrıldıktan sonra pişman oldum. Keşke sizi ben hastaneye bıraksaydım. 28.11.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam iyi misiniz? Sizin için ne yapabilirim? 29.11.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam benim için çok değerlisiniz. Ne olur. Çabucak iyileşin... 29.11.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam. İyi akşamlar. Nasılsınız? 30.11.2020 **Mürşide Okumuş**

*Güzel dileklerine çok çok teşekkür ederim. Halsizim, yorgunum, konuşamıyor ve yazamıyorum İnşallah atlatacağım Sancaktepe Korona Hastanesindeyim. Hepinize sevgiler. 1.12.2020 **Orhan Kural***

Hocam. Çok geçmiş olsun. Sizin sağlığınıza kavuşmanızı bekliyoruz. Her şey yine eskisi gibi olacak. Sizi seviyorum. Biran önce iyileşin. Hemşirelere takılmayın. 1.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam sizi çok özledik. Ne olur çabuk iyileşin. 8.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam doğum gününüz kutlu olsun. Herkes sizin iyileşmenizi bekliyor. Her şey yine çok güzel olacak. Ne olur çabuk iyileşin. Sizi çok seviyoruz. 9.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Günaydın Hocam. Gezinlerin toplantısını ne zaman yapalım. 10.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam siz iyileşene kadar size mesaj atacağım. İnanıyorum ki bu mesajlar size geliyor. 10.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam, günaydınlar. Bugün yine güzel bir gün. Hadi iyileşin. Herkes sizi ne kadar sevdiğini söylüyor. Tüm medyada günün konusu oldunuz. Hocam ne olur çabucak iyileşin. Nil'in size ihtiyacı var. Ne olur. 11.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam, gezginlerin toplantısını yapmıyorum. Siz olmadan asla olmaz. Bazıları bana baskı yapıyor toplantı yap diye ama yapmayacağım. Siz başımıza gelene kadar yapmayacağım. 11.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Günaydın Hocam. Nasıldı, dün geceniz rahat geçti mi? Dün bir göğüs hastalıkları uzmanı arkadaşım "Başka kronik rahatsızlığı yoksa Hoca kesin iyileşir" dedi. Rahat olun, her şey yoluna girecek. Nil de çok üzülüyor. Hadi hocam iyileşin. Kocaman öpüyorum sizi. 12.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Günaydın. Hocam. Biliyorum telefonunuz Ekrem Bey'de ama ben yine de yazıyorum. İnanıyorum ki size mesajlarım geliyor. Ve yine inanıyorum ki sizin gayretlerinizle ve çevrenizdeki bu kadar çok seveninizin dualarıyla iyileşeceksiniz. Yine çok çalışacaksınız. Bu dünyanın size çok ihtiyacı var hocam. Ne olur son bir gayretle yenilmeyin. 17.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hiç bir zaman kaybetmediniz yine kaybetmeyeceksiniz. Hocam sizden 12 yıl boyunca çok şey öğrendim. Pes etmemeyi de sizden öğrendim. Ne olur Hocam pes etmeyin. Sizi çok seviyoruz. Allah yanımızda Hocam. Sizi koruyor ve kolluyor. Allah'a emanet olun. 17.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam sizensiz olmuyor. Bizi kırmayın hocam. Sizi bekliyoruz. Hocam kedileriniz sizi çok özledi. Bebiş yine dışarıya çıkacağıym diyor. Yine kaybolacak Boncuk gene asil duruşuyla çok üzgün. Evin kalfası gibi, işler ona kalmış gibi derin derin düşünüyor. Hocam, gelin artık. 17.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Ekrem Bey'den alıyoruz haberlerinizi. Hocam artık güzel haber bekliyoruz. 17.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam Merhaba. Hep bu saatlerde konuşurduk ya. Siz aramadınız, ben size malumat vereyim. Sizin deyiminizle

havadisler çok hocam. Bugün çok yoruldu. Gerçekten beynimde yumurta pişti. İşler yoğun. Siz de rahat değilsiniz biliyorum. İşler kaldı diye telaşlısınız. Ama olsun dinleniyorsunuz. Ormancının dediği gibi balta bilemek için dinleniyorsunuz. Kim bilir kaç kitap yazdınız orada. Kitapları edit ederken bir kaç tanesini bana da göndermişsiniz. Ne güzeldi sizin hatalarınızı bulmak. (...) Ha bu arada hadi ayaklanın artık. Kan değerlerinizde hafifte olsa düzelme varmış. Nazlanmayın hadi. 17.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Hocam, Timur Bey size uyandığınızda hediye etmek için kitap hazırlığı yapıyor. (...) Burada size yazdıklarımı, sizin kitabınızda yayınlayacak. O yüzden bu yazıları herkes okuyacak. Ne güzel olacak hocam. Belki bir kitap tanıtımı da yaparız, belli mi olur? Hocam herkes sizin hakkınızda şahane şeyler yazıyor. Uyanın ve okuyun lütfen. 17.12.2020 **Mürşide. Okumuş**

Hocam Merhaba. İki gündür çok güzel haberlerinizi alıyoruz. Havadisler artık iyiye dönmeye başladı. Kan değerleriniz artık kötüye gitmiyor ama iyiye de gitmiyor En azından stabil durumdasınız. Herkesi bir umut kapladı. Tüm sevdiklerinizin içinde karda açan kardelenler gibi umutlarımız da beyazların altından sarı çiçekler gibi başlarını kaldırıyor. İşte Hocam tam da Orhan Kural'a yakışır şekilde yoğun bakımdan zafer haberleri geliyor. Daha da gelecek. Hocam biz bu savaşı kazanırız. Dayanın Hocam çok az kaldı. Size hediye kitabımız da bitti bitecek. Timur Bey'den şahane bir teklif daha geldi. Galiba bu kitabı basacağız. Hocam hadi son bir gayret. Özledim sizi hocam sesinizi ve birlikte gülmelerimizi özledim. Kocaman öpüyorum sizi. 20.12.2020 **Mürşide Okumuş**

Günaydın Hocam. Değerleriniz iyi gidiyormuş Şahane haberlerinizi alıyorum. Başardık Hocam. Şimdi bunu tüm dünyaya duyurma zamanı. Biliyorum çok yoruldu çok sıkıldınız ama az kaldı. Tüm dünyaya örnek olacaksınız. Orhan Kural koronayı da yendi diyecekler... Hocam sesiniz kulaklarımda canlandı. Başardık değil mi Mürşid diyorsunuz. Evet, hocam başardınız. Örnek insansınız vesselam... Çok

heyecanlıyım. Sizinle yeni bir hayata merhaba diyeceğiz. Çok çalışacağız ve gene çok işimiz var. Sizi kocaman öpüyorum. Hadi gelin artık... 21.12.2020 **Mürşide Okumuş**

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Orhan Hoca ile 2008 yılının Ocak ayında, karlı bir Tel Aviv gezisinde tanıştım.

Malum, bizim gibi hesap kitapla uğraşanlar hep excel hücrelerinde boğuşurlar. Yine uzunca bir excel savaşından çıkmış, sunum yapıyorum ve sürekli eleştiri alıyorum. Sinir katsayım yükseldi ve bir anda “ben gidiyorum” diyerek toplantı odasını terk ettim. Masama oturdum. İnternette gidecek yer ararken “3 Kutsal Dinin Buluşma Yeri İsrail’e Tur” yazıyor. Hemen turizm firmasını aradım. Firmadan gelen yanıtta “bu kapalı bir tur, sizi alamayız ama biz Dernek başkanıyla görüşelim, size dönelim” dediler. 5 dakika sonra yanıt geldi “Hoca ile görüştük, gelebilirsiniz” dediler. Dernek başkanı kim dedim. “Prof.Dr. Orhan Kural” dediler. “Hay Allah, yağmurdan kaçarken fırtınaya tutulduk” dedim, kendi kendime. Ama artık geri dönüşüm yoktu, toplantı odasında “gidiyorum” demiştim, bir kere...

Hoca'yı medyadan olumsuz şekilde tanıyordum. Tur boyunca uzak dururum, sorun olmaz diye düşündüm. Tur başladı Tel Aviv Havaalanı'ndayız. Ahiret soruları soruyorlar. Benim ismim Arapça olduğu için Ayet-el Kürsi'yi sordular, okudum. Kontrolde geçtim, dışarıda toplandık. Hoca sinirle geldi “bu kadar saçmalık olmaz” diye söylendi. “İşte başladık” dedim.

İlk durağımız Soykırım Müzesi, ben yine uzak duruyorum. Tavanda asılı onlarca aynayı seyrederken bir el omzuma dokundu. “Ne kadar ilginç değil mi?” dedi. Döndüm, Orhan Hoca... Eli sanki şifalı gibi tüm vücuduma bir rahatlama verdi. “Evet efendim, çok ilginç” dedim, yutkunarak. Aynaların yansımasından bahsettik. Sanki uzay gibi dedi. Bu turda gezginlerle samimi olduk. Hemen beni aralarına aldılar. En çok eğlendiğimiz turlardan biri oldu.

Dönüşte Derneğe üye oldum ve aynı yıl Derneğin yönetimine girdim. Yönetimde çok değerli insanlarla çalışma fırsatım oldu. Bu süreçte Orhan Hoca'dan çok şey öğrendim, özellikle de toplantılarda sinirlenmemeyi. Her zaman örnek aldığım insan olmuştur. Ne zaman kafama bir şey takılsa ararım. En akılcı cevabı alırım. Hoca, sorunların kaynağını anında görür ve çözüm üretir.

Korona günlerinde Orhan Hoca'mla daha fazla birlikte çalışma imkanımız oldu. Zamanı etkin kullanan, aynı anda dört işi birden yapabilen ender insanlardan biridir. Türkiye'nin yetiştirdiği örnek ve nadir bir bilim insanı olup birçok kurumsal yapıda görevlerini başarıyla devam ettirmektedir. Türkiye Gezginler Derneği O'nun tüm varlığıyla ortaya çıkardığı bir sosyal yapıdır. Kendisi de dünyaca ünlü bir gezgin olan Orhan Hoca'nın tek gayesi insanlara gezginliği aşılama olmuştur. Çünkü biliyor ki gezmek insandaki yaşam korkusunu alır. Dünyaya barış getirir.

O bir dünya insanıdır. İnsanın dini, dili, ırkı olmaz, hatta insanlarla diğer canlılar arasında bile fark yoktur. İsrafa karşıdır. 'Dünya İçin Bir Şey Yap' kitabı birçok dile çevrildi. Çevreye karşı duyarlı olunması için tüm dünyayı eğitiyor. 40 yıllık hocalık hayatında binlerce öğrenci yetiştirmiştir. Öğrencileri şu anda dünyanın dört bir yanında görev yapmaktadır.

İşte tüm bu nedenlerle Prof.Dr. Orhan Kural'ın bu dünyada yapacak daha çok işi var...

Tacının Taşları Dökülesice Koronadan Öğrendiklerimiz...

TURKUVAZ TABLO, ZOOM, EKŞİ MAYA VE KALAMAKİ

Belkıs Ceyla Çetinsoy

*Orhan Hoca ile anım az olduğundan, korona günlerinde bir gezgin ne yapar tarzında bir yazı planlıyorum. Daha yazmadım. Orhan Hoca nasılmış? 6.12.2020 **Belkıs Ceyla Çetinsoy***

*Orhan Hoca, orta yoğun bakımda, bilinci yerinde, yaşından dolayı zorlanıyor... Yenme ihtimali çok yüksek. Yazını bekliyorum, erken gönderirsen memnun olurum. 6.12.2020 **Timur Özkan***

Bir gezgin olarak çok değişik bir süreci deneyimledim. Geçen sene 2020 yılının böyle geçeceğini anlatsalar inanmazdım. Kendimi bir pandeminin ve sosyal kısıtlamaların içinde bulduğumda; gezginliğim İzmir ile Aydın arasında özel otomobille yapılan seyahatten ibaretti.

Evimizde izole halde uzun vakit geçirdiğim, dünya Covid-19 tıbbi literatürü ile ülkemiz Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı ve her an gelişmelere göre hızla güncellediği tanı tedavi rehberlerini izlediğim, akşamları ise Sağlık Bakanlığı'nın turkuvaz tablosunu merakla beklediğim günlerin ardından, kısıtlamaların gevşetilmesiyle kendimi sahil yollarında deniz ve güneş hayalleri kurarken buldum. Evet, Kuşadası'nda bol güneş vardı, deniz ve havuz konusu ise kısıtlamalara tabi idi. Tenha ortamlarda bulunmanın avantajıyla açık hava etkinliklerinde maskelerden kolayca kurtuluyorduk. Günlük sporumuzu daha rahat yapıyorduk.

Semt pazarlarına girerken üstümüze dezenfektan püskürtülen bir koridordan geçiyorduk. Sayı artınca polis girişi durduruyor ve açık havada pazar kuyruklarında bekleyiyorduk. Bankalara giriş zorlaşmıştı, sokakta banka sırası bekler olduk. ATM'ler, mobil bankacılık, eDEVLET, eBELEDİYE gibi hizmetler iyice kıymete bindi. İnternet alışverişini kanıksadık, kargocularla

ahbap olduk, artık TC kimlik ve imza olmadan zili çalıp uzaklaşıyorlardı.

Deniz kenarında grup vakti kurulan altın rengi ışıklar altındaki akşam sofraları da kısıtlamalardan nasibini aldı. Başka esnaf gibi kimi restoranlar da açılmamıştı. Seyrek nizamda yerleştirilen masalar, her masada başköşeye kurulmuş el dezenfektanı, eldivenli maskeli garsonlar; yeni hayatımızın sıradan görüntüsü olmuştu.

Yazlıklarda yapılan komşu ziyaretleri de azaldı, bahçeden bahçeye yaptığımız sohbetler ve çay ikramlarıyla açığı kapatmaya çalıştık. Bolca kitap okuduğum, bahçede domates biber yetiştirdiğim, kedilerime en geniş vakitleri ayırdığım, ninelerimize taş çıkartırcasına muhteşem kışlık yiyecek hazırlığı yaptığım bir yaz oldu. Hepimiz ekstra meziyetler kazandık. Evinde ekmek yapmayan kaldı mı acaba? Marketlerde maya bitti, dostlar arasında ekşi maya değiş tokuşları yaptık. Hayatımda ilk kez şeftali pestili, kırmızıbiber peltesi yaptım ve kiraz domates kuruttum.

Uzun görüntülü telefon görüşmelerini oyun haline getirdik. WiFi bağlantısı ise hayatımızın en değerli ögesi oldu. E-toplantıları ve dolayısıyla *ZOOM* uygulamasını keşfettik. Online etkinliklerle sosyalleşme imkânı bulduğumuz için dijital dünya hakikaten keyif vericiydi. “Candan cana değil, candan cama” iletişimi kabullenmek zorunda kalmıştık. Paris’teki arkadaşım karantinada nasıl oyalandığını sorup tüyolar istiyordu ve whatsapp aracılığıyla birlikte dolma yaptık. Güney Afrikalı arkadaşımın karantina için stoklanacaklar listesini tek tek kontrol ederek fikir verdim. Dünya küçülmüştü, mini minnacık olmuştu. Kuzey güney yarıküre hepimiz dönüşümlü olarak sırayla benzer şeyleri yaşıyorduk.

Mecburen özel aracımızla günöbirlik olarak yaptığımız açık hava gezilerine öncelik verdik. Pandemi sürecinde korunma güdüsüyle altmış beş yaş üzeri ve yirmi yaş altı nüfus, daha kısıtlayıcı yaptırımlara tabi tutuldular. Bazı avantajlar da olmuyor değildi. Altmış beş yaş üzerine milli parklara ücretsiz giriş hakkı tanındı. Direksiyondaki kişinin bu özellikte olması

yeterliydi. Aile büyüklerinin ısrarıyla böyle bir gezi yaptık ve Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nı her sene yaptığımız gibi 2020 yılında da ziyaret ettik.

Burası, uluslararası kuruluş ve anlaşmalarla koruma alanı olarak tescillidir. Yarımada kısmında gününbirlik girişe izin verilir, geceleme yapılmaz, mangal yapmak yasaktır. En uçtaki koya kadar asfalt yolları vardır. Her koyda duş tuvalet vardır, işletilen büfelerle yiyecek içecek ihtiyacı karşılanır. Serin tertemiz sularında denizde yüzmek, su sporları yapmak, orman içindeki parkurlarda doğa yürüyüşleri yapmak, kuş gözlemek ve olta balıkçılığı mümkündür. Denizde yunusların çığlık çığlığa atlayışlarına denk gelerseniz şanslı sayılırsınız.

İçmeler Koyu, kumsal ve sığ deniziyle tercih edildiğinden genelde kalabalık olur. Başka da kum içeren koy yoktur. Halk arasında şifalı olduğuna inanılan tuzlu bir kaynak suyu nedeniyle bu adı almıştır.

Aydınlık Koyu'na sapınca keçiboynuzu ormanları vardır. Mola verip, ballı keçiboynuzlarının tadına bakmayı çok severim. Yerel olarak kür üzümü olarak adlandırılan böğürtlenler minik olup ekşi lezzettedir. Dikenine katlanmayı gerektirir. İçmeler dışındaki koylar taşlıdır, ayağınız kolayca kayar ve deniz hemen derinleşir. Deniz ayakkabısı şarttır. Ormanın biraz geride kalması, deniz suyunun temizliği ve serinliğiyle ferahlatıcıdır. Adı ne kadar yaban domuzu olsa da, piknikçilerle kurdukları yakın iletişim sonucunda evcil karakter gösteren domuzlarla karşılaşabilirsiniz. Sahilde bıraktığınız giysilerinizin dev kara domuzlarca karıştırılması, kürkü çizgili yavru domuzlarca piknik sofrasından yiyeceklerin kaçırılması sıradan olaylardır. Ebeveyn domuzlar bu işleri sessizce yaparken, yavrular çok şamatacıdır. Eğer sizde yiyecek olduğunu fark ederlerse, peşinizi kolay kolay bırakmazlar. Tüm bunlara rağmen bolca güneşlenip yüzeceğiniz ferah bir ortamı vardır.

Bu koydan ayrılıp yolumuza devam edince Kavaklı Burun sapağına geliriz. Yine orman içinden geçen bir yolla geniş manzaralı koya çıkarız. Mangrov ormanları misali denizin içine kadar köklerini yaymış yaşlı bir kavak ağacı nedeniyle bu adı

almıştır. Halk arasındaki adı *Kalamaki*'dir. Anadolu Rum-larından kalmış bir sözcüktür, dilimize kamış veya kargı olarak çevrilir. Ziyaretçilere en kapsamlı hizmetin sunulduğu koydur. Geniş otopark alanı, ulu defne ağaçları altındaki piknik masaları, duş-tuvalet imkânı ve ahşap şezlonglarıyla milli parkın ikinci olarak tercih edilen bölgesidir. Gölge alanların fazlalığı nedeniyle yaz sıcağında serinletici bir ortamı vardır. Güneşlenip, temiz denizinde yüzmenin dışında uzun sahil yürüyüşleri yapılabilir. Bu koyda gürül gürül akan bir kaynak suyunun altında deniz tuzundan arınma şansınız bile var. Ailemizin gözde koyu olarak akşam saatlerinde Ege Denizi'ne karşı yapılan sohbetlerin tadı başkadır.

Son koyumuz Karasu Koyu olup, bundan ötesi ziyarete kapalıdır. Komşu Yunanistan'ın Sisam Adası'na çok yakın bir burunda jandarmaya ait bir uç karakolu olduğundan askeri bir alan uyarısıyla da karşılaşabilirsiniz. Sisam Adası'na yakınlığı nedeniyle adanın evleri görülür hale gelir, sabah saatlerinde horoz sesi duyulabilir. Kuşadası'ndan kalkan günübirlik tekne turlarının yüzme molası verdiği verdir. Bu koy en küçük alana sahiptir. Üstelik iri kayalar denizin içinde başlar ve coğrafya kısa mesafede hemen yükselir. Böyle dar bir şeritte şamatacı domuzlarla karşılaşınca, samimiyet ilerleyebiliyor. Uçtaki koy olduğundan تنها olduğunu zannederseniz, yanılgıya düşersiniz. Samimi özgün ortamı nedeniyle müdavimleri vardır. Daha ileride insanların ayak basmadığı denize nazır mağaralarda meşhur ege fokları yaşamaktadır.

Milli Park'ın içinde trekking, hiking yapmak isteyen yürüyüşçüler için rotaları tabelalarla özenli şekilde düzenlenmiş orman yolları vardır. Bunlardan bir tanesi dağı aşarak Doğanbey Köyü ve Menderes Deltası'na ulaşmaktadır. Yaban hayatı koruma alanı olarak parkurun izne tabi olduğu ve bir bölümünün zorlayıcı olduğu belirtilmektedir. Deltada gündelik hayat vardır, *karina* adı verilen dalyanda çok çeşitli deniz ürünleri tutulur. Av yasağının olduğu yaz aylarında mütevazı balık restoranlarında taze ve lezzetli olta balıklarının tadına bakabilirsiniz. Milli Park'ın ziyarete kapalı alanında önemli bir sulak alan ve kuş cenneti vardır.

Her milli park dönüşünde yaptığımız gibi Güzelçamlı Su Ürünleri Kooperatifi'ne uğradık, çıkmış akşam balıklarını teftiş ettik. Davutlar'dan meşhur kokulu şeftalisini ve bahçemiz için gübre aldık. Ağaçlı köyünde çardak altı kır kahvelerinde Türk kahvesi içmeyi, odun ateşinde pişmiş bazlama, otlu zeytinyağlı kol böreği paketletmeyi unutmayın. Aydın'ın kır lokantalarını mutlaka deneyin. Serpme kahvaltı alabileceğiniz gibi kırılı kızartması, kavurma, güveç, gözleme ve keşkek menülerin olmazsa olmazıdır.

Koronalı günlerin maske–mesafe–hijyen kuralı çerçevesiyle sınırlanan bir gezgin olunca, تنها ortamlarda açık hava etkinliklerine ağırlık vermiştik. Yaz bitip sonbahar gelince çevremiz hastalarla kuşatılmaya başladı. Yaz molası bitmişti, bunu acı bir şekilde yaşıyorduk. Hastalarımıza üzülüp, nasıl destek olacağımızın paniği ile kendimizi nasıl koruyacağımızın kaygısı birbirine karıştı. Kayıplarımızın boşluğunu dolduramıyorduk elbette. Bireysel hak ve özgürlüklerimizin HES ve eNABIZ gibi uygulamalarla denetlenmesine insanlığın selameti için gönüllü olduk. Bir virüse karşı boynumuz kıldan inceydi. Sağlık çalışanı olan birçok arkadaşım aşı çalışmalarına gönüllü denek oldular.

Tedavide yaşanan güzel gelişmeler ve ard arda gelen aşı haberleriyle 2021; gözümüze şifalı, parlak, ümit dolu bir yıl olarak görünmeye başladı. Çünkü koronanın tacının taşlarını kopartmış, genetik marifetle hücreye yutturmuş ve vücudumuzun gözü kara muhafızlarını top yekûn silahlandırmıştık.

KORONA GÜNLERİNDE GLACIER EXPRESS YOLCULUĞU

Prof.Dr. Sevcan Akesi

Glacier Express, yani Buzul Ekspresi'nin bu sene 90. yıl dönümü kutlanıyor. Biz de bu kutlamanın içinde olalım istedik.

Hiç kuşkusuz dünyadaki en yavaş, en güzel tren yolculuklarından biri olan ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki muhteşem demiryolu hattında, St.Moritz'den Zermatt'a herkesin hayallerini süsleyen bu yolculuğu yapmaya karar verdik.

Tarihin 06 Mart 2020'yi gösterdiği sabahın erken saatlerinde havaalanındaydık. Ama acı bir gerçek vardı ki korona bizden önce İtalya'ya hatta İsviçre'ye gitmişti. Bu hızlı ve acımasız canavarı o günlerde pek önemsemiyorduk. Dikkatli olmamız gerektiğini bilmesinin biliyorduk da, St.Moritz ve Zermatt'ın koronanın mahvettiği Lombardiya'nın hemen kuzeyinde olduğunu mu bilmiyorduk!

Havaalanında bulduğumuzda sarılıp öpüşmemiştik bile... Bu arada yanımıza cerrahi ve N95 maskeleri, eldivenleri, dezenfektanları ve kolonyaları da almayı ihmal etmemiştik. Bugün, yaptığımız bu gezinin ne kadar yanlış bir iş olduğunu çok daha iyi anlayabilmiş durumdayım. Şanslıymışız ki korona olmadan memleketimize geri dönebildik.

Risklerle dolu bir o kadar da unutulmaz yolculuğumuza dönecek olursak;

İstanbul-Zürich uçuşumuzun ardından St.Moritz'e trenle gidiyoruz. Chur'daki aktarma ile yaklaşık 4 saatte St.Moritz'deyiz. Yani 4 saat bir toplu taşıma aracında bir sürü insanla yolculuk yapıyoruz, hiç kimsede maske yok, biz de maske takmakla takmamak arasında gidip geliyoruz. Maskeli ya da maskesiz, biraz pahalı da olsa, İsviçre'de tren yolculuğu yapmak da ayrı bir keyif.

Güney İsviçre'yi boydan boya geçen Glacier Express gibi bir hat daha var ki o da Bernina Express... Onunla da İsviçre'den başlayıp, İtalya'da Lugano gölüne kadar gidebilirsiniz.

Bizim yaptığımız bu yolculuğu Zermatt'tan St.Moritz yönüne de yapabilirsiniz veya bir ara istasyondan da trene binebilirsiniz.

İsviçre'nin büyük şehirlerinden ziyade, doğası ile, gezginleri büyülediğini hepimiz biliyoruz. Baharı ayrı, kışı ayrı güzel olan İsviçre Alpleri'nin zirveleri, vadileri, yazın yemyeşil kışın buz tutmuş buzul gölleri, şelaleleri, nehirleri doğa severleri kendine çekmeyi çok iyi başarıyor.

Bizim 4 günlük uzun hafta sonu gezisi olarak planladığımız bu gezinin otel rezervasyonları ve Swiss Travel Pass biletleri, Glacier Express'den online yapmış olduğumuz rezervasyonun içinde bir paketti.

Bu arada İsviçre'de Swiss Travel Pass olarak yolculuğunuzu çok daha uygun şartlarda yapabilirsiniz.

İlk akşam St.Moritz'deyiz. 1856m.'lik Engadin Alplerinin eteklerindeki harika bir vadi ve St.Moritz gölü çevresine kurulmuş, 1864'den beri sayısız sanatçı ve aristokrati ağırlamış olan ve dünyada ilk orijinal kış turizminin doğduğu en ünlü kayak merkezi. 3000 yıllık kaplıcalarıyla, çok elegant otelleriyle, tasarım harikası butikleriyle, geleneksel Alp mutfağının en güzel yemeklerinin tadılacağı gurmelerin buluşma noktası St.Moritz. Bu arada büyük ve şık otellerin arasındaki Alplere özgü şirin şalelerin de kasabaya ayrı bir güzellik kattığını söylemeliyiz. Yazın yemyeşil St.Moritz gölünün harika manzarasına bakan otellerden, kışın donmuş göl üzerinde oynanan golf, kriket, buzda polo ve 1907 yılından beri her Şubat ayında yapılan White Turf at yarışları seyrediliyor. Yine burada kayak, snowboard ve dağcılık sporları yanında kuzey yürüyüşü, kızak, buz pateni de önemli bir yer tutuyor.

Özel jetlerin indiği Samedan Havaalanı'nın da buraya yakın olması, St.Moritz'e gelen ve sadece kendi jetleriyle yolculuk yapan misafirler için önemli bir ayrıntı.

St.Moritz'de bir gece konakladıktan sonra ertesi gün, o muhteşem yolculuğa başlamak için panoramik görüntüye imkan veren tavan camları ile güzel kırmızı renkli trene biniyoruz. 291 kilometrelik yolculuğumuz 8 saat sürecek. Heyecanlıyız...

Saat 9:15. Trenimiz bu harikulade yolculuk için hareket ediyor. Bir gün önce Zürih'ten St.Moritz'e giderken Chur'dan sonra gördüğümüz UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki Albula tren hattını ve ünlü Landwasser viyadüğünü ikinci kez görme şansına sahip oluyoruz. Preda ve Bergün arasında 6 viyadük, 3 spiral, 2 de helezon tünel geçiyoruz. Bunlar gerçekten zamanının mühendislik harikaları. Bu tünellerden dişli çarklarla yukarı doğru yükseliyorsunuz. Landwasser nehri üzerine, 1902'de yapılan Landwasser viyadüğü 65m. yüksekliğinde ve 142m. uzunluğunda, 5 sütundan oluşan viyadükün duvarları yarıçapı 100m. olan bir kavis yaparak Landwasser tüneline giriyor. Muhteşem bir görüntü hele karlar altında... Viyadük, Glacier Express'in de amblemi olmuş.

Bu arada bir parantez açarak belirtmek isterim ki; 1912 yılında Almanlar tarafından yapılan Adana Varda Viyadüğü 93m. yüksekliğinde ve 222m. uzunluğunda olup, hemen hemen aynı dönemde yapılmıştır ve aynı özelliklere sahiptir.

Trende masaların üzerinde kulaklıklar ve bilgilendirme kitapçıkları var. Önemli bir yere yaklaşırken kulaklıkların takılması için gong çalıyor ve bilgilendirme yapıyor.

Saat 11:18 trenimiz tekrar Chur'da. Geçmiş 5000 yıl önceye dayanan İsviçre'nin en eski kasabalarından biri, bu güzel kasaba Graubünden kantonunun ana merkezi.

26 kanton içinde bu kantonu niye seviyorum, sınırları dahilinde St.Moritz var, Chur var, Davos var, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmiş bölge ve yapılar var ama en hoşu, benim ve benim yaşlarımdaki okurlarımızın anılarını süsleyen, bulutlar üzerinde yolculuk yapan, Alplerin tatlı kızı Heidi'nin köyü Maienfeld de bu kantonda... Alp dağlarının eteklerindeki şalelerin süslediği küçük köylerden geçerken Heidi'yi anmamak elde değil.

Yağan kar öyle bir yükselmiş ki sanki hiç yaz gelmeyecek. Ara ara lapa lapa yağan kar birdenbire ürkütücü şekilde tipiye dönüyor. Göz gözü görmüyor, arkasından pırıl pırıl bir güneş çıkıyor, karların ışıltısı gözünüzü alıyor.

Öğlen yemeğimizi trende yiyeceğiz. Bunun daha önceden biletle birlikte rezerve edilmesi gerekiyor. Yemek çok iyi değil, trene dışarıdan yiyecek içecek de getirilmesi mümkün. İşi bilen gençler böyle yapmışlardı.

1130m. yüksekliğindeki Disentis'ten sonra öğlen 13:30 sularında Andermatt'dayız.

Tren dişli çarkların yardımıyla yavaş yavaş yükselerek Oberal Pass'a çıkıyor. Bu arada belirtmek isterim, kışın bu bölgeye ulaşmanın tek yolu, demiryolu.

Kaç metre yükseğe çıktığımızı trenin ekranından takip edebiliyoruz. Ürkütücü bir güzellik. Trenin camlı tavanından gökyüzüne doğru baktığımızda karlarla kaplı sarp zirveleri ve çığ tehlikesinden korunmak için yapılmış barikatları görebiliyoruz, bir de uçan kaya kartallarını... Yaşadığını bildiğimiz fakat göremediklerimiz ise, ağaç çizgisinin üzerinde yaşamlarını sürdüren yaban keçileri ve dağ sıçanları diğer adıyla marmotlar...

Ve 2033 metredeyiz. Glacier Express'in çıktığı en yüksek nokta. İşte Alp dağlarının zirveleri... Büyüleyici güzelliklerin masalsı manzaralara dönüştüğü yerler... Tam da bu sırada trende, Alp peynirlerinden oluşan bir peynir tabağı servis ediliyor. Burası aynı zamanda Raclette peynirinin de anavatanı olarak biliniyor.

Yine, Avrupa'nın can damarları; Rhein (Ren) ve Rhône nehirlerinin doğduğu yer. Heybetli İsviçre Alplerinin arasındaki bir başka tünel, Uri ve Valais kantonlarını birbirine bağlayan, James Bond filmine sahne olmuş Furka tüneline (15.4km.) geçiyoruz. Tüneller, karlarla kaplı vadiler, hala donmamak için direnen nehirler, gerçekten heyecan verici.

Yolculuğumuz boyunca 291 köprü ve 91 tünel geçiyoruz. İsviçreliler anlaşılıyor ki 1800'lerin ikinci yarısından

itibaren, Alplerin zaman zaman dramatik olabilen kış koşullarında yaşamanın sırrını, dağlar arasına yaptıkları tüneller, viyadükler, köprüler ve teleferiklerle çözmüşler.

Hospental, Ulrich derken, harika kayak merkezi Münster'i, süspansiyon köprüleriyle ünlü Bellwald'ı ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndeki doğa harikası Aletsch buzulunu geride bırakarak Valais Kantonunda yol alıyoruz. Rüya gibi bir senaryonun içinde giderken Pennine Alplerinin ürkütücü zirveleriyle göz göze geliyoruz.

Brig, Visp, Randa ve Täsch üzerinden saat 17:00'de Zermatt'tayız.

Zermatt... Granit bir piramidi andıran zarif Matterhorn dağının eteklerinde kurulmuş harika manzarasıyla belleklere kazınan şık İsviçre kasabası.. Kasabaya motorlu araçların girmesi yasak. Oldukça etkileyici... Akşam olmak üzere, Rhône nehrinin bir kolu olan ve Zermatt içinden geçen Matter Vispa'nın şirin köprüsü üzerinden, akşamın gri mavi tonlarının üzerine vurduğu muhteşem görkemiyle Matterhorn dağını seyrediyoruz. Gece mavisinin büyüleyici renkleriyle her geçen dakika daha etkileyici oluyor.

Neden Alplerin zarif ama bir o kadar da vahşi dağı Matterhorn?

4478 m. yüksekliğiyle dağcıların mabedi, her yıl yüzlerce dağcı sanki kendilerini çağırıyormuş gibi bu gizemli dağa tırmanmak için Zermatt 'a geliyorlar. Avrupa Alplerinin üçüncü en yüksek dağı. Nasıl bir gizem barındırıyor bilinmez, bugüne kadar 500'den fazla dağcının yaşamını kaybetmesine sebep olmuş. Zirveye ilk tırmanışı, 1865'de dört arkadaşıyla Edward Whymper gerçek-leştirmiş fakat iniş yolunda 4 arkadaşı da trajik bir şekilde hayatlarını kaybetmişler. İsimleri Hollywood'da olduğu gibi Zermatt'ın ana caddesi Bahnhofstraße'de yazılı. Ayrıca nehir kıyısında tüm bu uğurda hayatını kaybeden dağcılar için bir mezarlık yapılmış. Mezar taşlarından birindeki kazmasıyla birlikte "Tırmanmayı Seçtim" yazısı gerçekten insanın içini acıtıyor.

Matterhorn Müzesi de bu dağ kasabasının ve dağcılarının geçmişlerini öğrenmemiz için güzel bir fırsat.

Yine Gornergrat Tren İstasyonu'ndan yarım saatte 3135m.'ye tırmanan İsviçre'nin ilk elektrikle çalışan dişli raylı trenine binerek muazzam manzaralara şahitlik edebilirsiniz. Swiss Travel Pass ile yüzde 50 indirimli olan biletleri önceden almakta fayda var. Gorner Buzulu'na bakan bu kayalık sırtta dünyanın en yüksek oteli ve rasathanesi mevcut.

Avrupa'nın teleferikle ulaşılabilen en yüksek noktası Matterhorn Glacier Paradise ise 3899m. yüksekliğiyle doğa severlere 360 derece panoramik bir manzara sunuyor.

İsviçre Alpleri'nin en ünlü dağı Matterhorn; Filmlere konu, çikolatalara logo, masallara, çizgi filmlere arka plan olmuş... İşte mutluluktan insanı zirvelere çıkartan bu dağın manzarasında yediğiniz geleneksel Alp mutfağının fondüsünün, raclette peynirinin ve bademli pastasının da tadına doyum olmuyor. Bir de buraya Glacier Express ile gelmişseniz...

ORHAN KURAL İLE SEYAHAT ETMEK

Hülya Saçlı

*Orhan Hocam için ben de yazmak istiyorum. İki yıl önce Orhan Hocam bir anı yazısı istemişti. Çeşitli nedenlerle tamamlayamamıştım. Kitabın hazırlığı tamamlanmadı ise İran gezimize ait yarım kalan bu anımı paylaşmak istiyorum. Sivas'tan selamlar 4.12.2020 **Hülya Saçlı***

*Vaktimiz var, en geç 31 Aralık'a kadar yazını bekliyorum... 4.12.2020 **Timur Özkan***

*Orhan Hoca'mla yapmış olduğumuz Tacikistan ve Filipinler gezilerinin, kitabın formatına daha uygun olacağını düşündüm. Hocamın hastalık süreci yazmamı engelliyor. Çok üzüntülüym ama yazımı tamamlayacağım. 16.12.2020 **Hülya Saçlı***

*Timur bey, yazım ekte. Umarım en kısa sürede sağlığına kavuşur, Orhan Hoca'mız. 19.12.2020 **Hülya Saçlı***

Orhan Hoca'mla ilk seyahatimi 2012 yılında Filipinler'e, ikicisini ise 2019 yılında Tacikistan'a yaptım. Her ikisi de Asya ülkesi. Türkiye'den 5 saat ilerideki Filipinler Pasifik Okyanusu'nda. 2 saat ilerideki Tacikistan ise yüzde 95'i dağlık olan bir ülke. Her iki ülkeye giden ilk Türk turist grubuyduk, ilgiyle karşılandık, yerel basında gündeme geldik.

7107 adadan olmuş tropikal iklime sahip bir adalar ülkesi olan Filipinler'in başkenti Manila'ya Air Malasia uçağıyla Malezya aktarmalı olarak 14 saatte vardık. Şehir oldukça kalabalık çok sayıda gökdelenin yanı sıra hemen yakınındaki tenekeden evler dikkatimi çekti. Gelirin yüzde 97'si, nüfusun yüzde 6'sının elinde olduğu, halkın yüzde 90'ının yoksul bir yaşam sürdürdüğü tezatlıklar ülkesi. Manila'nın cadde ve sokaklarında gezerken çocuk yaşta olmalarına rağmen aşırı makyajlı kadınsı görüntüleriyle 'ben güzel miyim?' diye soranlarla karşılaşırız. Burada genç kızların yaşlı Avrupalı erkeklerle evlenmelerinin onlar için bir ekonomik güvence olduğunu öğrenince hüzünleniyoruz. Türkiye Büyükelçiliği'ni ziyaret

amacıyla gittiğimiz ve birçok ülkenin büyükelçiliklerinin de bulunduğu Agola bölgesi zenginlerin semti olup sıkı kontrollerden sonra girilebiliyor. Çok yüksek bahçe duvarları, adeta kale görünümünde.

Macellan'ın, Filipinler'i keşfiyle ülke İspanya sömürgesi olmuş. İspanyollar halka Hıristiyanlığı zorla kabul ettirmişlerse de Filipin halkı batının yaşam tarzını benimsemedikleri gibi eski inançlarına ve adetlerine bağlı kalmışlar. 400 yıl süren İspanyol egemenliğine karşı bağımsızlığını kazanan ülkede daha sonra 44 yıl ABD ve 4 yıl da Japonlar kalmış. Ülke 4 Temmuz 1946 da tam bağımsızlığına kavuşmuş.

İspanyollar Manila'da kaleler, katedraller ve kiliseler yapmış. Eski şehir anlamına gelen Intramuros bölgesi, koloni dönemini belirgin bir şekilde yansıtıyor. 1942'de şehir Japonlar tarafından işgal edilince şehrin ileri gelenleri, aydınları kalenin bodrumuna hapsedilip sonra da kalenin içi suyla doldurularak öldürülmüşler. Kalenin bahçesinde Milli kahramanı Dr. Jose Rizal'ın kaldığı hücreden öldürüldüğü yere kadar olan mesafe ayak izleriyle sembolize edilmiş, vurulduğu yere ise heykelini dikmişler.

II. Dünya Savaşı sonrası Amerika askerleri tarafından ülkeye bırakılan ordu jeeplerinden dönüştürülmüş 'jeepney'ler toplu ulaşım aracı olarak kullanılmakta. Taşıtın önündeki at heykeli sayısı şoförün medeni durumu, antenler ise çocuk sayısını gösteriyormuş. Gezi boyunca her farklı adada farklı renkte ve süslemelerle jeepneyler gözümüze çarpıyor. Akşam gittiğimiz Zaobanya kültür merkezinde Filipin folklorunu ve mutfağını tanıdık. Güneydoğu Asya ülkelerin folkloruna benzettim.

Bohol ve Cebu adalarında denizin muhteşem güzelliği karşısında büyüleniyoruz. UNESCO Dünya Mirası'nda olan Çikolata Tepeleri 1268 tane, yaklaşık 30-120 m yüksekliğindeki kalker tepeciklerden oluşuyor. Harry Potter filminde de gösterilen tepecikler görülmeye değer bir yeryüzü şekli.

Sadece bu coğrafyada yaşayan Tersier, dünyanın en küçük maymunu olup yetişkin bir insanın eli büyüklüğünde. Ormanın

içinde gezerken kocaman iri gözleri ve ürkek bakışlarıyla çok sevimli görünüyorlar. Yaşam alanlarından ayrıldıklarında hiçbir şey yemeyerek ya da başlarını vurarak intihar ediyorlarmış.

Bohol adasında Loboc nehrinde asla unutamayacağım bir gezinti yaptık. Teknede Filipin müziği eşliğinde yöresel yemeklerini yiyip danslar ettik. Nehir kıyısındaki küçük köylerdeki çocuklar bize pembe kıyafetleriyle dans gösterisinde bulununca dayanamayıp kıyıya yanaşarak onlara Orhan hocamızın getirdiği balonları, Türk bayraklarını ve nazar boncuklarını hediye ettik çok mutlu oldular. Tekneye bindiğimiz yerde bir düğün merasimine tanık olduk. Nikah törenlerine katılıp çiftleri kutladık. Daha sonra Kelebekler Çiftliği ve iki köy ziyareti yapıyoruz.

Cebu adasında, Macellan'ın haçını dikerek yerlileri vaftiz edip Hristiyan yaptığı Metropolitan Katedrali'ni ve Macellan'ın Opon kabilesi şefi Lapu Lapu tarafından öldürüldüğü Mactan adasına gidiyoruz. Okul ziyareti ve Tao tapınağı gezimiz sonrası gruptan beş kişi anlaşıp lagüne gittik, manzara karşısında büyüledik adeta. Tesis de bir o kadar güzeldi. Deniz keyfi ve akşam yemeğinden sonra o günü heyecan dorukta bitirdim, hatırladıkça da neden ve nasıl yapabildiğime halen inanamıyorum. Adanın en yüksek gökdelenin çatı katındaki cam platformda yürüyüp, ayaklarınızı aşağıya sarkıtmaktan başka 30 derece eğimli bir koltukta oturarak gökdelenin etrafını turladığımda adrenalinim tavan yaptı.

Manila'daki Çin Mezarlığı çok ilginçti. Evlerin içinde mezarlar vardı. Her mezarın bakıcısı var. Bakıcı hem temizlik hem de bekçilik yapıyor. Tüm yaşantısını burada geçiren bekçiler varmış. Oldukça büyük bir alana yayılan mezarlıkta zengin Çinli aileler hafta sonları buraya gelip ölen yakınlarıyla birlikte zaman geçiriyorlarmış. Yemek yapıp mezar başında yiyorlarmış. Ölümle yaşam içiçe...

***

Ortalama 3 bin rakımlı dağların koynundaki Tacikistan'a Pamir dağlarını görme umuduyla gitmiştik. Yerel rehberden ülkenin

kuzeyindeki Hisar dağlarını göreceğimizi, Pamir Dağlarının ülkenin güney batısında, Afganistan sınırında olduğunu ancak özel izinle gidilebildiğini, şu ana kadar da birkaç ülkeden küçük turist gruplarının gittiğini öğrenince bir sonraki yıl gelmeye karar vermiştik. Ancak pandemi gitmemize engel oldu.

Tacikistan'ın başkenti Duşanbe'ye THY'nın 4 saatlik bir uçuşuyla varıyoruz. İndiğimizde günün çok erken saatleri olmasına karşın hava aydınlık. Yol boyu sıralanmış ağaçlarıyla geniş temiz caddeler dikkatimi çekti. Meydanlar renk renk çiçeklerle bezenmiş. Birkaç saatlik bir dinlenmeden sonra yola çıkıyoruz. Uzun bir yolculuk bizi bekliyor. Caddeler işe giden insanlarla hareketlenmiş. Büyük ve çok temiz bir şehir. Çok sayıda kadın işçi yol kenarlarını, parkları süpürüyorlar. Birçok yerde Sovyet dönemini anımsatan şapkalarıyla polisler bulunmakta. Orhan Kural'ın klasiklerinden biri olan kahve molalarından öğreniyorum ki Tacikistan'ın kahvesi meşhurmuş.

Hiçbir gezimde bu kadar çok dağ manzarasıyla karşılaşmadım. Ne de olsa ülkenin -başlarken de belirttiğim gibi- yüzde 95'i dağlık bir ülke. Birçok tünelden geçiyoruz, birçok tünelin de inşası devam etmekte.

Gezide en çok dikkatimi çeken yerlerden biri de pazarlar oldu. Her yerleşim yerindeki pazarlara gittik. Çok büyük kapalı mekanlarda birçok çeşit meyve, bisküvi ve ekmekler, ayrıca bol miktarda patates, soğan ve de renk renk kumaşlar vs sayılıyordu.

Bıçaklarıyla ün yapmış olan Istarawshan'da bıçak yapım atölyelerine gidiyoruz. Bıçak sapları sanat eseri adeta.

İskender gölü ve şelaleye giderken coğrafya bütün haşmetiyle bizi karşılıyor. Yollar o kadar kötü ve tehlikeli ki geri dönmeyi bile düşündük ancak rehberimiz görülmesi gereken bir yer olduğunu söyleyince vazgeçtik. Gölün ilginç bir hikayesi var. İskender bu bölgeyi el geçiremeyince nehrin önüne bariyer yapıp köyün sular altında kalmasını sağlayarak tüm köy halkını ölüme mahkum etmiş. Bu nedenlerle göle de İskender Göl'ü denilmiş. İskender, Hindistan'a giderken Tacikistan'a uğruyor,

toprakları işgal ederek kralın kızı Roksana ile evlenip aile kuruyor ve bir süre bu topraklarda yaşıyor. Grup göl kıyısında dinlenirken şelaleye rehberle ben gidiyoruz. Dağlardan süzülüp nehir oluşturan sular, kayaların dar aralığından kulakları rahatsız eden bir gürültüyle adeta fişkırıyor ve derinliğini tahmin edemediğim çukurda kayboluyor. Şelalenin çok yakınına konulmuş platformda yürürken dizlerimin titrediğini hissettim. Bir kaç kare fotoğraf çekip ayrıldım.

Boz dağların arasında yol alırken yerleşim yerleri yeşilliklerin içinde çok daha şirin görünüyorlar. Bağ ve bahçeler var. Zaman zaman yol kenarlarında köylülerin kurdukları tezgahlardan meyve satın alıyoruz.

Yolda arıcılık yapanları görünce dayanamayıp iniyoruz arabadan. Bal da almasak olmaz. Ancak daha otele gelmeden kavanozun biri kırılmıştı.

Orhan Kural ile yapmış olduğum seyahatlerde fark ettim ki turistik gezilerden farklı olarak ülkenin günlük yaşantısına tanık olmak, yol üstünde rastladığımız bir köyü ziyaret edip insanlarla sohbet edip getirdiği hediyelerden vererek onları mutlu etmek, hem bizler hem de onlar için hoş anılar oluyor. Köy halkı yüksek duvarlarla çevrilmiş, içinde bağı, bostanı ve hayvanları olan büyük bir bahçe içindeki evlerde yaşıyorlar. Aile dış dünyaya kapalı adeta. Bahçe kapıları oldukça büyük ve gösterişli. Sokaklar genelde boş.

Tacikler sıcakkanlı insanlar Türkiye'den geldiğimizi öğrendiklerinde daha yakın davranıyorlar. Khujand'da öğretmen olduğunu söyleyen bir kadının 'Türkiye bizim için rüyadır' sözleri içimizi ısıtıyor.

Genelde yaşlı erkeklerin başında işlemeli fesleri var, kadınlar aynı kumaştan dikilmiş, pantolon ve tunik giyiniyorlar. Hem modern hem de kendilerine özgü.

Rusya ile ilişkileri oldukça kuvvetli anadilleri gibi Rusça konuşuyorlar. Burada yaşayan birçok Rus varmış. Birçok Tacik de Rusya'ya çalışmaya gidiyormuş.

Penjakent'te, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Sarazm antik şehrini geziyoruz. Çıkarılan eserler Duşanbe Müzesi'nde sergileniyor. Müze içinde Orta Asya'nın en büyük boyuttaki yatan Buda heykeli de ekstra bilet alınarak görülebiliyor.

Khujand Müzesi'nde, doğal mermerden yapılan duvar gravürleriyle İskender'in yaşamı etkileyici bir şekilde canlandırılmış. Görülmeye değer bir müze. Hindistan'da, genç yaşta sıttmadan ölen İskender'in cenaze merasiminde vasiyeti üzerine bir elinin avuç içi dışarıda olacak şekilde bırakılmış. İskender, böylece insanlara "mal mülk sahibiydim ama öbür dünyaya elim boş gidiyorum" mesajını iletmiş.

Artık gezimizin sonuna yaklaşıyoruz. Khujand'dan Duşanbe'ye geri dönüyoruz. Bugün son günümüz. Şehre 15 km uzaklıktaki eski kent Hisar'a gidiyoruz. Rusların tamamen yıktıkları kale aslına uygun olarak yeniden yapılmış. Daha sonra büyük elçimizin ziyaretinin ardından Orhan Hoca gazetecilerle röportaj yapmak için otele dönmek zorunda kalıyor. Biz de Sovyet döneminde inşa edilmiş, duvarları ulusal süslemelerle dekore edilmiş tarihi Çayhane Rohat'a gidip çaylarımızı içiyoruz...

Benim için; aynı frekansa sahip gezgin ruhlu insanlarla ve unutulmayacak güzel anılarla yolculuk yapmak Orhan Kural'ın ayrıcalığıdır. Umarım en kısa sürede Hocamız sağlığına kavuşur, hayat normale döner ve yine birlikte farklı coğrafyalara gidebiliriz.

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

2009 yılında babamı kaybetmenin acısını ve özlemini yaşadığım zor günlerimde haftalardır evden dışarı çıkmayı istemezken okuduğum kitapta; Orhan Kural'ın yazmış olduğu önsöz 'Gezmek; görmektir, anlamaktır, bilinmeyene yolculuktur, yeniden doğmak, nefes almaktır. Coşkudur, bir çağrıdır, özgürlüğe davettir. Dünyayı içine sığdırmaktır...' diyerek başlıyordu. Bu sözler bende bir kıvılcım etkisi yaratarak

farklı coğrafyaları görme heyecanı aşıladı. Kısa bir süre sonra Orhan Kural'ın Sivas'a geldiğini öğrendim. 'Gençlere çevre bilinci oluşturma' amacıyla verdiği konferansa gittim. Kitabını imzalatırken 'fotoğraf çektiğimi ve seyahat etmek istediğimi' söyleyince, Türkiye Gezginler Kulübü'ne üye olmamı ve web sitesini takip etmemi önerdiğinde çok mutlu olmuştum. Kitaplarını alıp okumaya başladım. Okurken sanki kendisiyle seyahat ediyordum. Zihnimde gideceğim rotaları belirliyordum.

Aylar sonra, İstanbul'da bulunduğum bir zamanda Türkiye Gezginler Kulübü'nün bir toplantısına katıldım. Hiç kimseyi tanıımıyordum. Orhan Kural'a kendimi tanıttığımda, hatırladığını söyleyip beni gezgin dostlarıyla tanıştırdı. Onlarla sohbet etmekten çok keyif almıştım. O gün Kulübe üye olmaya ve kendisiyle seyahat etmeye karar verdim. Şu an Kulübün Sivas temsilcisiyim. 2019 yılında 50 den fazla ülkeyi gezmemden dolayı bronz heykel ödülüne ve 2020'de, Dünya Kadınlar Günü'nde de 'Her Kadın Gezmeyi Hakeder' onursal ödülüne layık görüldüm. Orhan Hocam beni telefonla arayarak ödül törenine davet ettiğinde kendimi gezgin bir kadın olarak hissedip duygulanmıştım...

ERTELEMEN ALIŞKANLIĞA DÖNÜŞMEMELİ!

Suat Simsek

*Öncelikle bu kitaptan haberim var. Bu eserde bana da bir yer ayırmak istemen sebebiyle çok mutlu oldum. Elbette ne manada bir katkı sağlamam gerekiyorsa derhal memnuniyetle destek sağlamak isterim. 29.11.2020 **Suat Şimşek***

*İlgine teşekkür ederim. Beklentim gönderdiğim pdf'in içinde de yer alan kriterlere uygun bir yazıyı en geç 31 Aralık tarihine kadar göndermenden ibarettir. Dilersen yazına benim yaptığım gibi Orhan Kural'ı Nasıl Tanıdım? bölümü ekleyebilirsin. 29.11.2020 **Timur Özkan***

Ülkemiz özelinde ve dünya genelinde takriben bir yıldır süren ve DSÖ tarafından da pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını sebebiyle, elbette hepimiz için hayal tadında yapacağımız birçok yolculuk ertelenmek zorunda kaldı. Özellikle 2020 yılı içerisinde planladığım, Avrupa'nın İskandinav köylerine yaz aylarında yapacağım yolculuğu ise ertelenmenin ötesinde iptal ettim. Gerçekten de bir insan ömrünün sıhhatli geçirildiği süre dikkate alındığında yaşamın ne kadar kısa olduğu çok net!

Esasen Einstein'ın da dediği gibi "Hayal gücü bilgiden daha önemlidir." Çünkü hayalleri hayata geçirmek için küçük bir adıma ihtiyaç olmasına rağmen bunları yapamamak bizleri ziyadesiyle üzdü. En yakınlarımızı dahi bu melun hastalığa kurban verdiğimiz bu süreçte insan bırakın gezmeyi nefes alabildiğine şükretmeye başlamış durumda. Azla yetinmenin, kanaatkâr olmanın, açlıkla mücadelenin, hayvan haklarının önemini bu süreç bizlere çok daha iyi anlattı.

Aslında ertelemek bir mesele değildir ama bu alışkanlık haline dönüşürse kişinin karşısında daha büyük sorunlar ortaya çıkabilir. Geziler biz gezginlerin aslında alışkanlığı idi, gezi ile hayata bağlanıyor ve onunla yaşam enerjisini pozitif tutabiliyorduk. Kendi açımdan değerlendirdiğimde oyuncağı elinden alınmış bir çocuk gibi kalakaldım. On beş günde bir

yurt dışına çıkan biri iken birdenbire bir köy yaşamıyla baş başa kaldığımda, aslında pandemi öncesi istediğim yere istediğim zaman gidebilme lüksü karşısında ne kadar zengin olduğumu, ama o sırada onun yetmediğini ve hep daha fazlasını istediğimi de itiraf etmeliyim. Ancak bunu düşünürken, yapılacaklar listemde çok şey olmasından kaynaklı bir hususun da olduğunu belirtmek isterim.

En güzel yarınlara yine en güzel coğrafyalarda uyanabilmek ve hayal tadında geziler yapabilmek dileğiyle...

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Yıl 2005 ve dünyayı sıkı bir şekilde gezmeye başladığım yılların da başlangıcı. Ancak o tarihe kadar Afrika kıtasına henüz ayak basmamıştım. Türkiye'de bir Gezginler Kulübü olduğunu öğrenir öğrenmez Orhan Hocam'a ulaştım. Kendisini, hemen gidip İTÜ'ndeki makamında ziyaret ederek hemen oracık ta kulüp üyesi oldum.

Kendisine Hocam, ben henüz Afrika'yı görmedim dediğimde en çok ne tarafını merak ediyorsun diye sordu? Ben de koridor ülkeleri olan Gana, Togo ve Benin'i çok merak ediyorum demiştim.

Aradan aylar geçti ve bir gün Armada Otelde yapılan toplantıda beni sahneye çağırarak Suat'la birlikte bir Gana, Togo, Benin turu organize edeceğiz dediğinde çok mutlu olmuşum ve gezinin organizasyonunu da tamamen bana tevdi etmişti. Biz Kulüp üyeleri ve dışarıdan misafirlerimizle 20 kişi olarak Mayıs 2006'da bu seyahati gerçekleştirdik, inanılmaz güzel hatıralarla döndük ve döner dönmez Türkiye Gezginler Kulübü Yönetim Kurulu Üyeliğine seçildim ve devamla da hem Kulübümüzün hem de Hoca'mın avukatlığını üstlendim. O günden bu yana ufak tefek ayrı görüşlerimiz dışında temelde en iyi anlaştığım insanlardan birisi olan Orhan Hoca'ma en acilinden şifalar diliyor ve bir an önce kaldığı yerden hayatına devam etmesini temenni ediyorum.

HEP SİZ Mİ YAPACASUNUZ?

Ceyhun Özener

Durmuş Ali Sarıkoç'un anısına saygıyla

Anı durdurmanın dayanılmaz açlığını gidermek için yine düştük yollara. Çıktığımız Doğu Karadeniz yolculuğunun başlangıç noktasında aynı amaçla yola çıkan arkadaşların heyecanları görülmeye değerdi.

Günler öncesinde başlamıştı hazırlıklar. Kimimiz Sensia, kimimiz Velvia kimimiz de Kodak Gold 'u en ucuza almanın yollarını aradı. Bazılarımız yeni çıkan objektiflerin peşine düştü. Ekipmanı olmayanlar da geziye gitmeyenlerden tedarik etti objektif ve aksesuarlarını.

Haziran ayında yapılacak bu yolculukta Karadeniz'in deli dolu hava durumunun bilinmezliği nedeniyle incesinden kalınına giyecekler de ekipmanların yanında bavullarda yerlerini almıştı.

Minibüsümüz, Kumrular'dan gece yarısı hareket etti. Titrek bar dediğimiz arka koltuklarda grubumuz çalışmalara başladı. Ön sağ koltukta D.Ali Abimizin Karadeniz ezgileriyle epey yol aldık. Gezi hazırlık yorgunluğu ve günün ilk ışıklarıyla başlayacağımız çekimlerde dinç olmak için zorunlu uyku vakti geldi çattı... İç ışıklar söndü, ilerleyen saatlerde horultular aracın motor sesine karıştı...

Sabahın ilk ışıklarında Samsun bizi karşıladı. Deniz kenarında durduğumuz bir kahvehanede önceden hazırladığımız yolluklara sıcacık çaylar eşlik etti... Tekrar yola koyulduk...

Yeşilin mavi ile buluştuğu doğayı içimize çekerek ilk konaklama durağımız Akçaabat'a geldik. Kısa bir tur ve otele yerleşmenin ardından ertesi gün ve sonraki günler yaylalar bizimdi. Trabzon, Rize ve Artvin.

Karadeniz'in yemyeşil yaylalarında, beli bükülmüş, onarıma ihtiyacı olan çatının koruduğu ahşap bir evin önünde; yılların yıpranmışlığı ellerinden, yüzünden okunan yaşlı bir Karadeniz

kadını, yaktığı ateşin üzerindeki dibi kararmış bir tencerede süt kaynatıyordu. Bu muhteşem manzaranın güzelliği karşısında heyecanlanıp selamlamadan Dursun Ali Abim ve bir kaç arkadaşıyla fotoğraflamaya başladık. Kimimiz kendimizi kaptırmış sürekli deklanşöre basıyor, kimimiz ikinci makarayı takıp enstantane, diyafram, ayarlarıyla uğraşırken yaşlı teyze ile aynı yaşlarda bir amca patika yolun başından yaklaşılmaya başladı bize doğru. Yılların izleri onun yüzünde de vardı. Yanımıza vardığında bir bize, bir de teyzeye baktı ve...

“Siz baa sormadan benim Hanımın resmini mi çekeysuuz? Hem de baa sormadan!.. Ne yapaysuuz?.. diye çıkıştı...

Şaşkınlık içerisinde “Yok amca biz evin fotoğrafını çekiyorduk, başka bir niyetimiz yoktu, bir şey yapmıyoruz o bizim Anamız falan dedikçe Amca üzerimize gelmeye ve bizi sıkıştırmaya devam etti... Ne diyeceğimizi şaşırılmış durumdaydık. Hele de Karadeniz’de hiç böyle bir şeyle karşılaşmamıştık daha önce... Tam o sırada aynı patika yolda iki delikanlının bize doğru yaklaşılmaya başladığını gördük. Amca;

“Aha da oğlanlar geliy. Şimdi bunun hesabını soracağum size...” dedi ve onlara seslendi. “Ula gelun ha buraya.”

İki yağız delikanlı yanımıza kadar gelip karşımıza dikildiler. Amca onlara dönüp “Uşaklar ha bu adamlar ananızın resimlerini çekiyler, na yapacasanız yapın.” demez mi?

Aldı bizi bir telaş sırtımızdan terler akıyor, kıpırdayacak halimiz kalmadı. Amca inat mı inat “Bunun hesabını soracasunuz” deyip duruyor. Teyze evin önünde, delikanlılar bizim karşımızda sözcüklerin hiçbir faydası yok... Hava serin ama biz yanıyoruz hararet ensemizden sırtımızdan çıkıyor. Amca ve oğullarına derdimizi bir türlü anlatamıyoruz. Buraya gömseler kimseler bulamaz. Zaman geçmiyor, yaylalarda geçen tüm güzel günler şen kahkahalar ve keyifli saatler gözlerimizin önünden akıp gidiyordu. Ne kadar zaman geçti bilmiyoruz... Derken Amca başladı gülmeye... Biz iyi bir kötek yiyeceğiz diye düşünürken şaşkınlık içerisinde bakakaldık birbirimize... Peşinden delikanlılar ve ardından teyze kahkahayı patlattı...

Amca kahkaha sonrası “Ha bu kamera şakasıdır da, hep siz mi yapacasunuz?” demez mi... Gülsek mi ağlasak mı ne yapacağımızı şaşırdık. Öylece birbirimize baka kaldık... Ve ardından “Hadi gelin uşaklar içeri” dedi. Sırtımızda soğuk terlerle içeriye girdik. Soğuk ayran, yayla peyniri ve yufkayla yaptığımız tatlı sohbet; Karadeniz insanının kıvrak zekâsı ve espri yeteneği karşısında saygıyla eğildik.

O dönemlerde televizyon ekranlarında kamera şakaları epey yer kaplıyordu. Ne zaman nasıl aklına geldi de bu şakayı kurguladı, patika yolun başı ile ev arasında 50 metre ya var ya yok. Bu kurguya oğulları ve eşini nasıl kattı anlayamamıştık... Soramadık zaten, ne zaman düşündü de uyguladı bu unutulmaz şakayı... Belki de çekim yapanların hepsine aynı espriyi yapıyordu...

Geziden bize kalan çok güzel film kareleri ve unutamadığımız bu anı oldu.

Işıklar içinde uyu Dursun Abi...

...İNSANLARIN PİKNIK YAPMASI YASAKTIR!

Nuray Özener Değirmencioğlu

Aaaah o güzelim dağlarına bahar gelmiş caaanım memleketimin... Nasıl da koşasım vardı yemyeşil, burcu burcu çiçek kokan dağlara... Nasıl da atasım vardı kendimi sarı, mor çiğdemlerin arasına... Çağıl çağıl akan o derenin kenarındaki narin sarı çiçekleri koklamayı nasıl da özlemiştim. Uzanıp çimenlere pembe, beyaz çiçekler açmış elma ağaçlarının arasından masmavi gökyüzüne, bembeyaz bulutlara bakmayı nasıl da özlemiştim. Burnumda tüttü baharın en görkemli günleri. Söğütlerin nazlı nazlı salınan dallarının yeşerdiğini, mor menekşelerin küçücük boyunlarını çimenler arasından birer birer uzattığı mis kokulu toprağı nasıl da özlemiştim...

Koca dünya bezenirken çiçek, böceklerle tüm insanlar çaresizlik içerisinde kıvranıp duruyordu. Sarıp sarmalamış, kasıp kavurmuştu Covid-19 pandemisi her yanımızı...

Oysa bizler böyle şeyler bilmezdik ki... Böyle numaralar yoktu ki hayatımızda... Çocukluğumuzda hele... Bu uzuuun pandemi günlerinde neler neler düşünmedik ki çaresizce... Yaşadığımız eski güzel anılar; misler gibi havayı maskesiz derin derin derin soluduğumuz günler geçti birer birer gözlerimizden, hafızalarımızdan... Sağlıklı günler...

Sonra bu güzelim havayı normal zamanda da soluyamayan hastalar geldi aklıma. Makineye bağlı yaşamak zorunda olanlar, çeşitli nedenlerle dışarıya çıkamayanlar... Yüreğim acılandı, dağlandı... Böyle mi öğrenmeli, düşünmeliydik tüm bunları... Yooo olmamalıydı... Bu dünyayı ne kadar hor kullandığımızı öğrenmiştik acımasızca... Dayanmak zordu gerçekten. Başka çare yoktu. Aşmak zorundaydık... Kendimizi, sevdiklerimizi, büyüklerimizi, çocuklarımızı ve dostlarımızı korumak zorundaydık... Tüm bu zor aşamalardan geçip refaha çıkmalıydık. Bunun için de çoğumuz kurallara uyduk. Sadece ekranlarda görüp günlük yaşamlarında maske ile gezen garipsediğimiz Uzak Doğulular gibi maskesiz çıkamaz olduk. Fakat ne yazık ki tüm

bunlara aldırış etmeyenler de vardı. Bilinçsizce berbat virüsü yaymaktan korkmayanlar, ciddiye almayanlar tüm dünya da vardı ve halen var maalesef...

Ve sıcak yaz mevsimiyle birlikte yaylalara göçmenin de vakti geldi ki gidelim buralardan dedik. Özlemle beklediğimiz kuş sesleriyle pür neşe dağlar yaylalara yöneldik. Maskemiz, kolonyamız, dezenfektanlarımız ve sosyal mesafeye pür dikkatimiz ile... Memleketimize koştuk. Sevgi ve özlemle... Yine sıcak mis kokulu odun ateşinde pişen Karadeniz Ekmeğimizi peynirimize katık edip kartalların uçtuğu, dereciklerin kıvrım kıvrım aktığı yaylalara çıktık. Büyüklerimize, sevdiklerimize koştuk. Kayaların burçlarında, sisler arasında fotoğraflar çekmeye doyamadık... Soğuk sularından içtik pınarların. Mor dağ çiçekleri üzerinde dans eden rengârenk kelebekleri izledik doya doya. Üzeri bir karış kaymak tutmuş taş gibi mayalanmış yoğurtlar, tadına doyumaz ayranlar içtik. Ziganaların serin sisleri arasında çıtır çıtır yanan soba yanında üzeri fındıkla kaplanmış fırın sütlacı yiyebildiğimize şükrettik... Serin çamların, koca köknarların gölgesinde oturduk uçsuz bucaksız dağlarda kıvrım kıvrım süzülen yolları izledik. Bulutlar arasından bir görünüp, bir yok olan yolları...

Kaçkar dağlarında yaylanın birinde “Bu bölge ineklerin piknik alanıdır. İnsanların piknik yapması yasaktır.” yazıyordu. Gülümsedik ve mutlu anılarla döndük evlerimize, yuvamıza. Olur mu doymak sümbül kokulu, kaval sesi yankılanan dağlara?

Benim eşsiz memleketim ve koca dünya yine güzel sağlıklı günlere dönsün diye bundan sonra yine üzerimize düşeni yapmaktır görevimiz.

Evet, ben gezdim gezebildiğimce burnumda tüten yerleri. Ne mutlu bana yine görebildiğim, yine havasını soluyabildiğim için bu eşsiz memleketi... Tüm bu güzellikleri yaşarken hastalıkla mücadele edenler hiç ama hiç aklımızdan çıkmadı ve daima dua ettik, şükrettik...

Süzülürken akşam güneşi bulutların ardından, sağlıklı nice günlerde yapılacak gezilerde buluşabilmek dileğiyle kaybettiğimiz tüm canları saygı ve rahmetle anıyor, savaşılarak yaşama tutunmaya çalışan tüm canlara sağlık ve güç diliyorum...

KORONA GÜNLERİNDE HAYATA TUTUNMAK

Kıymet Gözek

Prof.Dr. Orhan Kural'ı kitaplarından, yazılarından, editörlüğünden, hakkında yazılanlardan, “Yağma Yok” isimli videosundan ve sunucu Şebnem Schaefer ile yaptığı TV programından tanıyorum. Okuduğum kadarıyla Alman ekolünden, disiplinli, sigara ve haksızlığa karşı, kuralcı, hakkını her koşulda arayan harika bir insan. Ne yazık ki onunla hiçbir geziye katılma imkanım olmadı. Olsaydı eminim çok yararlandığım, verimli bir gezi olurdu ve bir dost kazanırdım.

“Yağma yok” isimli videosunda benim de hislerime tercüman olmuş, söylenecek her şeyi söylemiş. Ağzınıza sağlık Hocam.

Hocamıza acil şifalar diliyorum, en kısa zamanda bu hastalığı yenip, yeni ufuklara yelken açacağından eminim. Sağlıklı, verimli bol gezili, bol kitap ve yazılı nice yıllar diliyorum.

Korona Günlerim

Hastalığımın dolayısıyla, sadece yürüteçle yürüyebildiğim için üç yıldır zorunlu olmadıkça evden dışarı çıkmıyordum ama hiç değilse yürütecimle yürüyüş çalışması yapmak için parklara gidiyordum. Korona buna da engel oldu ve çok hareketsiz kalınca kaslarım zayıfladı. Doktorumun önerisiyle yasaklardan önce, yüzme havuzuna gitmek için bir spor merkezine bir yıllığına üye olmuşum. Koronadan dolayı havuzlar kapatılınca sadece bir kez gidebildiğim etkinliğim son buldu. Ayrıca 65 yaş üstüne kısıtlamalar gelince ve apartmanımızda bazı komşularımız koronaya yakalanınca hatta vefat eden olunca da evden dışarı çıkamaz oldum.

10 Mart 2020 tarihinde, Covid-19 yeni duyulurken, 14 martta doğum günü olan arkadaşımı, 5 çayına bir otele davet etme planı yapıyordum. Evde olmadığım için henüz haber izlememiştim. Ertesi gün rezervasyonumu iptal edeceğimden

haberim yoktu. O davetimi maalesef halen yerine getiremedim. Koronanın hayatımı ilk engelleyişi bu oldu ve daha kötüleriyile devam etmekte.

Eve kapanmayı, içinde bulunduğum şartlarda, fazla seçeneğim olmasa da, en iyi şekilde değerlendirmeye çalışıyorum.

Başlangıçta, 10 günde 3 kitap okuyarak vakit geçirdiğime sevindim ama süre uzayınca sürekli oturmamın sağlığıma zarar vermeye, kaslarımı zayıflatmaya başladığını fark ettim. Arada kalkıp yürümem gerekiyordu. Daha önce, tutunarak yürümek için koridorumun duvarına monte ettirdiğim ahşaptan küpeşte, bu dönemde çok işime yarıyor. Küpeşteye iki elimle tutduğumda sanki hayata da sıkı sıkıya tutunduğumu hissediyorum. Daha 5 yıl öncesine kadar doğada yürüyüş yapan, gelincik tarlalarını, sevgi çiçeklerini, rengarenk çiçeklerle bezenmiş doğayı fotoğraflamak için koşturan ben, bel ameliyatı sonrası bu hale gelmişim. Halbuki emeklilikte ne çok hayallerim vardı.

“Hayat, biz başka planlar yaparken karşımıza çıkanlardır” Yaşamım boyunca birçok kez bu sözü hatırlatan olaylarla karşılaştım. Sanki doğruluğunu bir de benimle ispatlamak istiyordu. Kabullenmek zorundayız.

Sufi “yolda olan’ demekmiş...

2020 yılının Şubat ayında, her yıl zevkle ziyaret edip saatler geçirdiğim, Ankara Kitap Fuarı açılmıştı, bu yıl kendim gidemesem de orada görev alan arkadaşşımdan rica edip, 2019 yılından beri instagram’dan takip ettiğim yazar, neyzen, müzisyen sufi Hakan Mengüç’ün üç kitabını aldırışım. Hemen arkasından Mart ayında Korona virüs yayılmaya başlayıp eve kapanınca, içeriklerinden dolayı bana terapi gibi olmuştu, bu kitaplar.

Koronadan kısa süre önce Neyzen Hakan Mengüç, Prof.Dr. Orhan Kural’ın TV programına çıkacağını duyurmuştu. Bu kitaba ne yazabilirim diye düşünürken Orhan Hoca’nın da

konuk ettiği, korona öncesi ve esnasında kitaplarını zevkle okuduğum yazar Hakan Mengüç'den bahsetmemin uygun olacağını düşündüm. Zira son zamanlarda sadece kitap okuyarak ve televizyon izleyerek vakit geçiriyorum.

“Umutlu olmak, safça bir iyimserlik değildir. İnsanlığın yüzleştii trajediyi görmezden gelmek de değildir. Umut, her ihtimali görüp, iyilik için elinden geleni yapmak demektir” hayat felsefesini benimseyen Hakan Mengüç, Girne Amerikan Üniversitesi Sufi Akademisi Başkanı ve aynı zamanda ney virtüözüdür.

Kitaplarında, Mevlana Celaleddin-i Rumi, Şems-i Tebrizi ve Yunus Emre'den alıntılar yapıp günümüz Türkçesiyle yorumlayarak okurlarına aktarmaktadır.

Mevlana derki “Bir mum başka bir mumu tutuşturduğunda kendi ışığından hiçbir şey kaybetmez. Tam aksine karanlıkların aydınlanmasına vesile olur. Hakan Mengüç de bu felsefeyi takip ederek, hocalarından ve tecrübelerinden öğrendiklerini okurlarıyla paylaşarak aydınlatmaktadır.

Hakan Mengüç'ün okuduğum ilk kitabı ‘Ben Ney'im’ idi. Aynı zamanda neyzen olan yazar bu kitabında, sazlıktaki bir kamışın yedi evreden sonra içli sesler verebilen bir neye dönüşmesini anlatıyor. Bu aşamalardan sonra, kamışın, kemale ererek ney olma makamına ulaşmasını insanın olgunlaşmasına benzetiyor.

‘Hiçbir Karşılaşma Tesadüf Değildir’ adlı diğer bir kitabında “Kader insandan vazgeçmiyor. Öyle anlar geliyor ki yapmam dediğin şeyi yapıyorsun, katlanamam dediğin şeye katlanıyorsun, sevemem dediğini seviyorsun, gidemem sanırken bir anda çekip gidebiliyorsun.” diyor.

Başlarına ne geleceğini bilmeden uzun bir yola çıkan genç bir sufi ile genç bir kızın, yedi gün boyunca hiçbir planları olmadan, yanlarına para, yiyecek, kıyafet almadan şehir şehir dolaştıktan sonra başladıkları yere geri döndüklerinde onlar için artık hiçbir şey eskisi gibi olmaz.

Sadece yedi günde değişebilir miydi insan? Elbette değişebilirdi her şey, tıpkı sazlıktaki bir kamışın yedi evreden sonra bir neye dönüşmesi gibi...

Mengüç 'Kalbin temizse hikayen mutlu biter' adlı kitabında ise sıkıntılardan kurtulmak, ilişki problemlerini çözmek, hayata daha olumlu bakabilmek için sufilerin kullandığı pratik yöntemleri kendi deneyim süzgecinden geçirerek sunuyor. "Kaç yaşında olursa ol, başından ne geçmiş olursa olsun, kalbin temizse hikayen mutlu biter" diyor.

Hakan Mengüç'e göre Sufi; önyargılı olmayan, hoşgörölü, herkese eşit davranan, her gün yeni bir şey öğrenme isteği duyan, yaratıcısıyla bağlanma arzusu duyan, bütün insanları seven kişidir. Yolda olan kişi demektir. Yunus Emre'nin dediği gibi "yaratılanı sev yaradandan ötürü" demektedir.

Artık yapamadıklarım

2003 yılında emekli olduktan sonra, eğitimini de alarak gezdiğim yerlerde daha bilinçli fotoğraf çekmeye başladım. Doğa gezisi yapmak ve doğa fotoğrafı çekmek başlıca hobim oldu.

Ancak ne yazık ki hem hastalığımdan hem de koronadan dolayı doğaya gidemeyince artık bu hobimi gerçekleştiremez oldum. Gelincik tarlalarını, rengarenk çiçeklerle bezenmiş kırları, sakura çiçeklerini, çeşit çeşit, boy boy ağaçlarla süslü ormanları, sonbahar yapraklarını, tabiat manzaralarını, gölleri denizleri özlüyorum, hem de çok...

Seyahat etmekten hiç bahsetmiyorum bile...

Dilerim korona en yakın zamanda dünyayı terk eder ve biz de normal yaşantımıza dönebiliriz.

Hepimize sağlıklı günler diliyorum

...BİR RÜYAYDI GÖRDÜKLERİM, ÖĞRENDİKLERİM İSE GERÇEK.

Betül Ayabakan Belgen

Koronavirüs'ün varlığı, dünyada 2020 Ocak ayında konuşulmaya başladı. Bizler de Şubat ayı itibariyle uzaktan tanıştık, ismini öğrendik. Bu süreçte bir yıl önceden programlanmış olan Vietnam ve Kamboçya gezimiz için, ya yapılamazsa diye çok endişelendim. Çünkü hastalık hakkında bugünkü bilgilere sahip değildim. 2019 Şubatında hazırlıklara başlamış, biletlerimizi almıştık. Uçuş şirketimiz 2019 Ağustos ayından itibaren değişiklikler yapmaya başladı. Birkaç kez gidiş tarihimiz değişti. Sonra da dönüş tarihimizi değiştirmemiz istendi. Tur operatörümüz onu da ayarladı. Sonunda uçuş günümüz geldi.

19 Ocak 2020 tarihinde, Ho Çi Minh'e uçuşumuzla seyahatimiz başladı. Ne havaalanında ne de uçak içinde maske kullanımı yoktu. Hayat devam ediyordu. 10 saat 14 dakika süren uçak yolculuğu sonrası pilotumuzun "Ho Çi Minh şehrine hoş geldiniz" anonsuyla Vietnam'a gelmiş olduğumuz anlaşıldı. Çıkışımızla birlikte yörenin sıcak, nemli havasıyla selamlaştık.

Vietnam'a ve daha sonra geçtiğimiz Kamboçya'ya hayran kaldım. Her gün bir peri masalı içindeydik. Harika yerler gördük, keyif aldık, bilgimize bilgi kattık. Sizlere burada, bu masal diyarından tek bir yeri ve günü anlatacağım.

24-Ocak-2020, Konfüçyüs Okulu, Hanoi-Vietnam

Bahçeden girdiğim anda bir rüyaydı gördüklerim, öğrendiklerim ise gerçek.

1070 yılında Hanoi'nin Çin işgalinden kurtulmasından sonra bu topraklarda Vietnam Kantonu ilk defa Litai ile birlikte özgürlüğüne kavuşuyor. 11. yüzyıl başında, 1010 yılında Hanoi başkent oluyor. Din ve inanış olarak Çin kültürünün etkisi halen devam etmekte. 1070 yılında Konfüçyüs Tapınağı kurmak istiyorlar. Konfüçyüs, MÖ 6 yüzyılda yaşayan, kendi yaşam

felsefesini anlatan, hiçbir zaman yeni bir din ya da mezhep olarak çıkmak istemeyen, arada yanına gelip tapınmak isteyenleri yasaklayan bir kişidir. Sonradan yanındaki tarafından bütün öğretileri kitap haline getirilmiş. Böylece Konfüçyüs adına bir din çıkıyor. Hayattayken istemediği şey gerçekleştiriliyor. Budizm ve Taoizm ile benzerliği çoktur.

Tapınakta beş avlu var. Her avlu, bir elementi simgeler. Çin inancına göre, dünya beş elementin (ateş, toprak, ağaç, su, metal) birbiriyle ilişkisi sonucu var olmuş ve sürmektedir. Örneğin su toprağı besler, ağaç ateşi besler, su ateşi öldürür... Ve her şey bu beş elementten birinin parçasıdır.

İlk avluda gördüğümüz bayraklar Taoizm ve Budizm bayraklarıdır. Konfüçyüs Tapınağı'nda üç inanış birbirlerine geçmişler, birbirlerinin sembollerini kullanmışlardır. Havuzlar ve içinde bereket simgesi balıklar bulunuyor. Kenarlardaki ejderhalar ise gücün simgesi.

Burada da insanlar, Kamboçya'daki Angkor Wat'ta olduğu gibi, ibadet öncesi sularla temizlenip arınıyorlar. Konfüçyüzm'de de, Taoizm'de de, Budizm'de de suyla temas etmek zorundasınız, tıpkı semavi dinlerde olduğu gibi. Vaftiz havuzları bunun için. Dünyadaki yaşamlar ve gezegenlerle ilgili, hayatı en güzel sembolize eden ağaçlardan biri olan banyan ağacıyla karşılaşıyoruz. Arınma, saflık devam ediyor daha öncede belirttiğim gibi bu havuzlar vaftiz havuzları.

Üçüncü avlunun büyük kapısının üstünde güneş şeklinde bir daire var. Aydınlanmanın sembolü, ışık kaynağı... Güneş ışık gibi aydınlatacak bizi, hayatın anlam felsefesiyle aydınlatacak.

Burada 82 kaplumbağa heykeli bulunuyor. Kaplumbağa, Konfüçyüs felsefesinde öğretinin simgesidir. Yaşam, hızlı öğrenilmez. İçinize, benliğinize oturtabilmeniz için kaplumbağa hızında öğrenmelisiniz. Bu kaplumbağaların arkalarına birer tablet taşıdığını görüyoruz. Bu okulun ilk öğrencileri, 82 kişi, felsefe hocası olarak yetiştiriliyor. Her biri için bir kaplumbağa ve bir tablet var. Öğrenciler 82 hocadan geçmek zorundalar.

Hocaların önünden geçerken kaplumbağaların üzerindeki tabletlere kendi numaralarını işaretleyerek bir nevi karnelerini işliyorlardı. Bu, Konfüçyüs felsefesini içselleştirdiklerinin simgesiydi.

Hepimiz “Yin ve yang”ı biliriz: sembolü, yuvarlağın yarısı beyazın içine kıvrımlı siyah, yarısı da siyahın içine kıvrımlı beyaz. Beyazın içinde siyah nokta, siyahın içinde beyaz nokta... Her iyiliğin içinde bir kötülük, her kötülüğün içinde bir iyilik. Bizdeki anlamıyla “her şerde bir hayır, her hayırda da bir şer vardır” deyiimiyle eşleşir. Dünyada her şeyin bir zıttı vardır. Aslında bu zıtlık hayatı sağlar. Denge için iyilik ve kötülük olmalıdır. Sadece iyilikle bir yaşam felsefesi olmaz. Kötülüğü negatif anlamda düşünmememiz gerekiyor. Yang erkektir, yin dişiyi sembolize eder.

Dördüncü avluda, iki hayvanın birlikteliğini görüyoruz: kaplumbağa ve üzerinde duran leylek. Kaplumbağa ve leyleğe gelip insanlar dilek tutuyorlar. Hayatın zıtlıklarla dolu ama zıtlıkların da bir bütün olduğunu biliyoruz. Bütün felsefe zıtlıkların dengesi üzerine kurulmuş, sağ ve sol el gibi. Yürürken karşımıza büyük bir fanus, içinde de altın kaplama büyük bir kaplumbağa çıkıyor.

Beşinci ve son avluda, bir çan ve bir davul görüyoruz. Bunların da sesleri ayrı ve zıttır, bu da denge sembollerindendir. İlerleyince, Konfüçyüs heykeli tam karşımızda. Okulun merkez binası ahşaptan ve 1076 yılından bu yana sağlam kalmış. Öğretmenlerin kıyafetleri cam kutularda sergileniyor.

Tapınakta gezerken sanki benim için zaman donmuştu. Güzelliklerine hayran kalmıştım. Rüyalar ülkesinde gibiydim. Ortam harikaydı. Seyretme, bilgileri dinleme ve zihne alma büyük keyif verdi bana. Sağanak yağmurla girdiğimiz binadan yine sağanak yağışla çıkıp ağır ağır uzaklaştık.

Çin takvimine göre yılbaşı 24 Ocak. Geleneklere göre sokak kutlamaları ön planda. Her yer sarı bordo taze çiçeklerle süslenmiş. Hayatımda ilk kez iki kere yılbaşı kutlayacağım için çok heyecanlıyım. 2020 değişik bir yıl olacak.

Yağmur tüm hızıyla yağmaya devam ediyordu. Bizim için biraz sulu bir yılbaşı günü ve gecesiydi. Otelden içeri girdiğimiz andan itibaren muhteşem bir görsellik sergileniyordu; taze orkideler, canlı rengarenk çiçekler, geleneksel kıyafetli güzel zarif Vietnamlı kadınlar bizi büyüledi. 23:40 itibariyle yağmur durdu ve sokaklar bir anda insan seline döndü, binlerce kişi sokakları doldurdu. Yılbaşında havai fişek gösterilerini devlet yapıyor. 45 dakikalık gösteriyi kalabalığa karışıp seyrettik. Koronavirüs hiç aklımızda yoktu bile... Olağanüstü güzel bir gösteriydi.

Çin takvimine göre, 2020 fare yılı. Çin burç döngüsünde, her yıl bir hayvanla temsil edilir. Fare, döngünün başlangıcıdır. Rivayete göre Çin imparatoru burç isimlerine karar vermek için yarışma yapar. Yarışmaya katılan hızlı ve zeki fare, çalışkan öküzden kendisini nehirden karşıya geçirmesini ister. Öküz kabul eder. Sırtına aldığı fare ile nehirden geçerken, fare aniden atlar ve koşarak yarışmayı birinci bitirir, takvimde ilk sırayı alır.

Burada halk devamlı maske kullanıyor. En önemli neden, hava kirliliği. Özellikle çok sayıdaki motosikletler havayı çok kirletiyor. Sadece turistler maskesiz. Ve biz korona virüsünü hiç düşünmüyoruz.

Vietnam, sosyalist bir ülke olmasına rağmen korona sebebiyle Çin'e sınırını kapatan ilk ülke oldu, henüz gelişmiş ülkeler bile bunu başaramamıştı.

Yolculuğun sonuna doğru, rehberimiz bize Türkiye'den ve dünyadan salgın haberlerini veriyordu ve çok şaşırıyorduk. O da durumu dış basından takip ediyordu. 27 Ocak 2020 gecesi Hanoi'den İstanbul'a dönüş için havaalanına gitmek üzere bindiğimiz otobüste ilk kez maskeler dağıtıldı. Rehberimizin dağıttığı bu maskelerin ilkinin havaalanında, diğerini uçakta kullandık. Uçakta bizden başka maske takan yolcu yoktu.

Sabaha karşı vardığımız İstanbul Havalimanı'na sakin bir iniş yaptık. Henüz salgından korunma tedbirleri alınmamıştı. Rehberimizin verdiği bilgiye göre Vietnam, bizden sonra

Türkiye'ye de sınırlarını kapatmıştı. Geldiğimiz uçak son seferini yapıyordu.

Rüya gibi bir seyahat, oralarda mahsur kalma kabusuna dönüşmeden sona ermişti.

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Gezginler Kulübü'ne üye olmam, gezgin bir ruha sahip olduğumun farkına varmamla gerçekleşti. Seyahat etmek, eşimle hobilerimiz arasındaydı. Yıllar içinde önce kendimce gezginliği benliğime oturttum. Değişik öğretiler, değişik kültürleri anlamak, insanları tanımak, tarihlerini, mutfaklarını öğrenmek... Ama öğrenip unutmamak... 30'un üzerinde ülkeye seyahatim oldu.

Bir gün Gezginler Kulübü'nün üyesi, liseden çok yakın arkadaşım Prof.Dr. Sevcan Akesi ile sohbet ederken birden bana döndü ve "Sen niye Gezginler Kulübüne üye olmuyorsun, gezmeyi seviyorsun ve birçok ülkeye seyahat ettin" dedi. Bunun üzerine Derneğin 2016 Yılbaşı Partisi'ne katıldık. Çok keyifli bir topluluktu. Prof.Dr. Orhan Kural Hoca'mla da ilk orada tanıştık. Naif, zarif bir beyefendi dedim kendi kendime...

Ocak 2017'de Gezginler Kulübü'ne üyeliğim onaylandı. Kulübün aylık toplantılarına mümkün olduğunca katılıyorum.

Kulüp'le gittiğim seyahatlerim de oldu. Bu seyahatlerden ilki 2017 sonbaharında gerçekleşti. Duayen fotoğrafçı İbrahim Zaman'la yaptığımız Bolu Yedigöller gezisi çok keyifli geçti, Hoca'mızdan üç günlük gezide bile çok şey öğrendik.

Bu gezide Orhan Hoca'mız da vardı. O geziden kısa bir anekdotu paylaşmak istiyorum. Bölgenin güzel bir balık restoranında öğle yemeğine oturmuştuk. Gezginler, balığın yanında içmek için gazlı içecekler ısmarlamışlardı. Masaların üstü bu içeceklerle doluydu... O sırada Orhan Hoca restorandan içeri girdi ve masalardaki bu içecekleri görünce, bir hışımla ve biraz da yüksek sesle "Kaldırın bunları masalardan" diye bağırdı. Çok kızmıştı. Ne gezginlerden ne de garsonlardan çıt

yok, tabii hemen kola ve gazozlar masalardan toplandı. Sessizce balığımızı yedik ve kalktık... Ben işte o gün Orhan Hoca'nın zararlı yiyecek ve içeceklere karşı ne kadar hassas olduğunu anladım.

Güzel anılar biriktirdiğimiz, çok keyifli bir geziydi.

İkinci gezimiz ise 2017'de, Lviv'e yaptığımız yılbaşı seyahatimizdi. Hoca'mız da bu gezide bize eşlik etti. Havaalanında Orhan Hoca'yı elinde bir büyük bir de küçük iki bavulla görünce çok şaşırdım. Üç günlük bir seyahate ne götürüyor olabilirdi. Giyim kuşam götürmeyeceğinden emindim. Sonra öğrendim ki bavulların içi tıka basa kendi kitapları ve küçük hediyelerle doluymuş. Her gittiği ülkeye bunları götürür ve orada dağıtırmış...

Daha sonraki dönemlerde, Gezginler Kulübü üyeleriyle Özbekistan ve Mardin-Diyarbakır gezileri yaptık. Muhteşem gezilerdi, çok keyif aldık, yeni coğrafyalar tanımakla birlikte, yeni dostlar edindik.

Orhan Hoca'mın bir sözü vardır."Yola çıkmaktan korkma, yolda kalmazsın" Gezgin olarak, Derrnek üyesi olarak kendime ilke edinmişimdir. Sayın Hocam, son günlerimiz sıkıntılı. Sizin aramıza dönüşünüzü bekliyoruz. Diliyorum ve inanıyorum ki aramıza dönüşünüz muhteşem olacak.

CESUR ORHAN HOCA

Feyza Kelly

Orhan Kural Hoca çevreci, hayvanlara ve haklarına saygılı, özellikle de sigara içilmesine karşı hassas kişiliğiyle bilinen bir gezgindir ve gerçekten de öyle olduğuna onun yaptığı birkaç geziye katıldığımda pek çok güzel, hayret verici ve cesur anılar yaşayarak gördüm.

Seneler önce yaptığımız bir Doğu Anadolu gezisinde Orhan Hoca, biri Muş diğeri Bingöl olmak üzere iki ortaokulda söyleşi yaptı, ikisinde de tabii ki sigaranın zararları hakkında konuştu ve sonrasında kitaplarını öğrencilere bedava dağıttı.

Gezimize CNN Türk televizyon ekibi eşlik ediyordu. Hoca her zamanki gibi şıktı, kravat yerine armalı fular bağı takmıştı. O gömleği deterjan ve su harcanmasın diye iki gün giydi. Şimdilerde çevremde deterjan az harcansın diye böyle yapan çevreciler çok...

Gezimizin son durağı Malazgirt'ten ayrıldıktan sonra, aniden karşımızda beliren karlı Süphan Dağı'nın muhteşem yüceliği bizleri büyüledi. Uğruna şarkılar yazılmış Türkiye'nin üçüncü büyük dağı sanki "aman beni çekiminize eklemeyi unutmayın" diyordu. Gerçekten de yapımcı bu manzarayı kaçırmak istemedi, kameramanı yolda bıraktık, çünkü otobüs giderken arkadan filme alacak, bu arada da Süphan Dağı fonda görünecekti. Nitekim aradan kısa bir süre geçti, otobüsümüz durdu, kameramanın durduğumuz yere gelmesini bekliyoruz. Bahar ayı olduğundan her yer çiçek, temiz hava alalım diye hepimiz otobüsten indik tarlalarda dolaşıyoruz.

Karayolu bomboş, bize ait... Bu sırada bordo renkli bir Renault 12 otobüse doğru geliyor. Orhan Hoca hangi ara, nasıl gördüyse arabayı kullanan kişinin sigara içtiğini görmüş. El kaldırarak arabayı durdu, şoför pencereyi yarıya indirdi, anında Hoca'dan azar işitti. Hoca "çabuk at o sigarayı" dedi, yurdum insanı hiçbir şey diyemedi ve otoriteye karşı gelmeden hemen sigarasını attı.

Hoca sigaranın zararları hakkında kısa bir konuşma yaparken aracın içinde bu sefer de yedi-sekiz yaşlarında bir erkek çocuğun şoför yanında önde oturduğunu gördü. Şoförü tekrar azarlayarak “bu çocuk önde oturamaz, hemen arkaya geçsin” dedi. Bu arada hayretler içinde olanlara bakan bizlere söyleniyor, “on yaşından küçüklerin önde oturmasının yasak olduğunu bilmiyorlar”. Anne olduğunu tahmin ettiğimiz kadın arkadan, çocuk önden kapıyı açarak indiler. Yer değiştirdiler. Yollarına devam ettiler.

İlkeleri doğrultusunda, zaten halihazırda iki okulda sigaranın zararları hakkında konuşmuş olan Hoca'nın bu davranışı çok cesurcaydı, onu alkışlamamak mümkün değildi.

Ben ve gezgin arkadaşım Belgin, Hoca'nın neden ara sıra televizyona kolu kırık, başı sarılı olarak çıktığını anlıyoruz. Çünkü herkes bu şoför gibi davranmaz!

Bu anlattıklarım, yazımın başında dediğim özellikleri doğruluyor, değil mi?

KORONA GÜNLERİNDE NOMAD MANIA SIRALAMASINDA YÜKSELMEYİ BAŞARAN TEK GEZGİN

Uğur Demircan

Nomad Mania "nomadmania.com" başlığıyla faaliyet gösteren uluslararası bir gezgin derecelendirme ve seyahat sitesidir. Bu internet sitesinin amacı dünyadaki gezginlerin sitede oluşturacakları profillerinde seyahat deneyimlerini kaydetmek ve birbirleriyle bilgi paylaşımı sağlamaktır.

Nomad Mania, dünyayı 1301 bölgeye ayırmış olup (Türkiye 11 bölge) profil oluşturan gezginler gezdikleri bölgeleri harita üzerinden ya da listeden işaretleyebiliyorlar. Böylelikle bölge bazlı olarak dijital bir seyahat haritasına sahip olunuyor. İşaretleme tamamlandıktan sonra seyahat edilen bölgeler esas alınarak yapılan sıralamada Türkiye'de ya da dünyada gezginler arasında kaçınıcı sırada olduğumuz görülebiliyor.

Sıralama dışında Nomad Mania'da, dünyanın her bir bölgesinde görülmesi gereken yerlere ait ayrıntılı bilgilere ve daha önce bu bölgeyi gezmiş olan üyelere ait fotoğraflara da ulaşmak mümkün. Böylelikle gidilecek bölgedeki her türlü turistik öğeyi (köprü, mağara, kule, kale, önemli bina, müze ve benzeri her şey) önceden tespit edip harita üzerinde yerini görebiliyorsunuz.

Nomad Mania'nın dünya sıralamasındaki ilk 100 içinde Türkiye'den üç kişi bulunmakta olup bu ülkemiz için önemli bir sayıdır. Türkiye sıralamasının birincisi ise tartışmasız Orhan Kural'dır. Bütün ünlü gezginler gibi Orhan Hoca'm da NomadMania'yı ilgiyle takip eder ve dünya sıralamasında yerini korumak, hatta yükselmek ister. Dünyadaki Birleşmiş Milletlere üye 193 ülkeyi gezip tamamladığında, Nomad Mania tarafından kendisinden doğrulama istenmiş, bu doğrulamayı yapmış, 2020 yılı içinde de gezdiği tüm bölgeler için doğrulama yaptırarak ciddi bir gezgin olduğunu kanıtlamıştır.

Halen dünyada 47. sırada bulunan Orhan Kural dünyayı saran Koronavirüs salgını öncesinde 51. sıradaydı. 2020 yılı Haziran ayında yavaş yavaş bazı ülkelerin sınırlarını açmasıyla Orhan Hoca

iki defa Rusya'ya, sonra Fransa'ya, Irak'a ve Malta'ya gitti. Bu ülkelerdeki seyahatlerini daha önceden gitmediği Nomad Mania bölgelerine gidecek şekilde planladı ve profiline eklediği yeni bölgelerle dünya sıralamasında 47. sıraya yükseldi. Tabi bu arada bütün gezginler evlerine kapanmış oldukları için Orhan Kural'ın bu yükselişi rakiplerinin kendisine yeniden yetişmesini imkansız duruma getirdi. Hatta salgın döneminde dünyadaki sıralamasını yükselten tek gezgin Orhan Kural olmuştur. Nomad Mania'nın kurucusu Harry Mitsidis bile Orhan Kural'ı bu azminden dolayı tebrik etmiş ve 22 Kasım 2020 günü İstanbul'da hep birlikte yaptığımız görüşmede de bunu dile getirmiştir.

Azim ve kararlılığınız için bir kez daha tebrikler Orhan Hocam.

YAŞAMI ÇOK SADE, DÜNYASI ÇOK BÜYÜK!

2019 yılı başlarında Orhan Hocam'la birlikte konusu "Çevre ve Bisiklet" olan bir söyleşiye katılmıştık. Faaliyet konusu doğanın korunması ve çevreyle ilgili olan pek çok tanınmış sivil toplum örgütünün başkanları ve yöneticileri oradaydı. Biz de Orhan Hoca'mla birlikte Türkiye Gezginler Kulübü Derneği'ni temsil ediyorduk ve Hoca'm konuşma yapacaktı.

Güzel bir kış sabahı İstanbul Boğazı'nın hemen yanındaki bir restoranda yapılan kahvaltıdan sonra konuşmaların yapılacağı salona geçildi ve dernek başkanları konuşmacı olarak yerlerini aldılar. Bu tür konulara ilgi duymanın yüksek entelektüellik kabul edilmesinden dolayı, davete icabet eden önemli kişiler ve konuya ilgi duyan pek çok kişi salondaki yerlerini almışlardı. Ayrıca bazı medya organlarının mensupları da kameralarıyla salondaydı.

Bir dizi meşhur sivil toplum örgütünün başkanları sırayla yaptıkları konuşmalarda bisikletle ilgili hep bilinen, sürekli tekrarlanan konulardan söz ediyorlardı. Yıllardır söylenen, modern dünyanın bisiklet kullandığı, sağlıklı bir taşıt olduğu, çevreyi koruduğu, İstanbul'da bisiklet yolu azlığı gibi hususlardı bunlar. Artık sürekli aynı şeyleri duymaya alışık dinleyiciler sıkılmaya başladıkları halde bunu belli etmemek için çaba sarf ediyorlardı. İnsanların, konuşmalar bitse de gitsek diye düşündüğü anlarda Orhan Kural'ın konuşma sırası gelmişti. Dinleyicilerin ve medya mensuplarının

fazla uzatmayacağını temenni eder türden yüz ifadeleri arasında, Orhan Hoca'nın ilk söylediği cümle şu oldu: “Çevreyle ilgili etkinlik düzenliyorsunuz ama plastik şişe ile bizim önümüze su koymuşsunuz!”

Aynı şeyleri dinlemekten sıkıldıklarından artık başları öne doğru düşmeye başlamış dinleyicilerin tümü dimdik oldu ve kimi gülümseyerek, kimi endişeyle acaba peşinden ne söyleyecek diye merakla bakmaya başladılar. Hatta önlerine bakan konuşmacı masasındaki dernek başkanlarının da yüzleri bir anda Orhan Hoca'ya doğru çevrildi. Devamında Orhan Hoca, az önce yapılan kahvaltıda insanların tabaklarında yemek bırakıp israf ettiklerini, halbuki Kribati'de insanların yetersiz beslenme yüzünden yaşlanmadan öldüklerini, çevre duyarlılığına önce kendi davranışlarımızla başlamamız gerektiğini söyleyince salondaki herkes çıt çıkarmadan dinlemeyi sürdürdü. Peşine gezgin kişiliğinden kaynaklı Dünya'nın çeşitli yerlerinde gördüğü yürek yakan manzaraları anlattı. Afrika'da bir köpeğe verdiği sandviç parçasını, bir çocuğun köpeğin ağzından kaparak kendisinin yediğini, küresel ısınmaya bağlı su yükselmesinden okyanuslardaki bazı ada ülkelerinde insanların yaşam alanlarının daraldığını ve artık gidecek yerleri kalmadığını, su basan yerlerde mezarlar açıldığından çocukların insan kemikleriyle oynadığını anlattı.

Gözleriyle gördüğü bu çarpıcı örneklerden yola çıkarak çevre duyarlılığının önemini anlatıp, konuyu dünyayı korumak için bisiklet kullanmanın faydalarına getirdi. Bu çarpıcı konuşmayı alkışlayan herkesin aklında konuşmada geçen örneklerin kaldığına ve dünya için bir şey yapması gerektiğini düşünmeye başladıklarına eminim. Aslında Orhan Hoca konferanslarında ve konuşmalarında bu ve buna benzer örnekleri hep verir ama o gün salondakilerin çoğu belki ilk defa dinliyorlardı ve herkes ona hayran kalmıştı.

Orhan Hoca'nın gezgin ruhu ve yetmiş yıllık hayatında edindiği tecrübelerle şekillenen kendine has yaşam felsefesi vardır: dünyayı gördükçe ve dünyayı koruma güdüsünün artmasıyla birlikte daha çok çevre bilinci, daha az tüketim. Edindiği bu bilinç içinde insanlara ışık tutmayı çok sever ve bundan bir karşılık beklemez. Tarihte halkı aydınlatan alperenler, dervişler neyse günümüzün Orhan Kural'ı onlara benzer. Yaşamı çok sade, dünyası çok büyük!

TANIDIĞIM PROF DR. ORHAN KURAL

Hüseyin Başusta

Çok kıymetli dostum ve arkadaşım Prof Dr. Orhan Kural'la tanışıklığım 1988 yılına uzanır. O tarihte TRT 1 ve TRT INT kanallarında canlı olarak yayınlanan 'Gün Başlıyor' programının yapımcısı ve İstanbul sorumlusu olarak görev yapıyordum.

Gün Başlıyor programında görevlendirilmeden önce de,1988 yılında bütün Türkiye'yi saran hava kirliliği, yangınlar ve başka birçok konuda eğitim spotları hazırlıyordum.

Senaristimiz rahmetli Tayfun Türkili bana o zamana göre çok uçuk bir fikir sayılabilecek bir senaryo teklifi getirdi. Filmde insanlar sokaklarda gaz maskesiyle dolaşüyor, simitçiler gaz maskesiyle simit satıyordu.

Orhan Hoca taa o yıllardan beri, şimdiki adıyla medyayı takından takip eder, ilgili kişilerle görüşür, fikirlerini söylerdi.

Bir gün beni de aradı. İstanbul Televizyondaki program odamızda bir akşam vakti buluştuk Konuşmamız gece yarısına kadar sürdü. Heyecanla anlatıyordu. Bana "Hüseyin Bey bu günler iyi günlerimiz, yarın sizin filminizdeki şehir hayatları gerçek olacak." dedi.

O zaman Hoca'mın doğrucu sözlerine hayran kalmıştım. Çünkü hava kirliliğinin en büyük sebebi linyit kömürü ve kömür sobalarıydı. O yıllarda doğalgazın adı bile yoktu. Hatta herkese yetecek kadar elektrik bile yoktu. İnsanlar elektrik sobalarıyla bile sürekli ısınamazdı. Sık sık saatlerce elektrikler kesilir, insanlar en kalın paltolarıyla odalarında otururlardı.

Isınma için kömür sobaları, odun sobaları, fuel oil yakan apartman kaloriferleri kullanılırdı. Köylerde de tezek yakılırdı.

Prof.Dr, Orhan Kural, İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi'nin tanınmış bir öğretim üyesiydi. Asıl işi kömürdü. Bu konuda yazılmış siyah kaplı, yastık gibi kalın, kocaman Kömür isimli bir kitabı ve sayısız makaleleri vardı.

Uzun süre konuştuk, dost olduk. İlk görüşmemizde ben kendisine “Hocam hem kömürle ilgili kitaplarınız var, hem de kömüre karşısınız.” dedim. O da bana “Eğer kömür ve onun türevleri, kaçak kömürler ve linyitler toplumumuza zarar veriyorsa ve insanlarımızı zehirliyorsa ben kömüre de karşıyım.” dedi. Çok ilginç bir adamdı. Aynı zamanda çok heyecanlı, genç ve kendini topluma adamaya hazır, idealist bir insan olduğu belliydi. Bu görüşmemizden kısa bir sonrada ben ‘Gün Başlıyor’un İstanbul sorumluluğuna getirilmişim.

Beni gene aradı. “Hüseyin Bey tehlike kapıda. Yarın şehirlerde göz gözü görmeyecek. Şimdiden tedbir almamız lazım. Hızla tedbirler alınmazsa şehirlerde insanlar hava kirliliğinden zehirlenerek ölecekler.” dedi. Ondan sonra birlikte hava kirliliği ve ona sebep olan türevlere karşı çok program yaptık.

Nitekim çok kısa bir süre sonra özellikle akşamları şehirlerde hiç oksijen kalmamış, her taraf is ve sis olmuştu...

Sonraki yıllarda da, birlikte konuk olduğumuz programlarda o zamanki anılarımızı sık sık dile getirdi.

Hatta şimdi İstanbul Havaalanı'nın olduğu alanda çok büyük ve derin maden ocakları vardı. Ocaklar o kadar derindi ki, içindeki kamyonlar küçücük görünüyordu. Bu maden ocaklarının çevre kirliliğine zarar verdiğini ve bu derin çukurların kapatılarak rekreasyon alanları yapılmasını istedi. Kendisine çok kişi karşı geldi ama o hiçbir zaman yılmadı.

Orhan Hoca'mın çevre ve toplum sevgisi bitmedi. Doğalgazın yayılmasıyla birlikte şehirlerde hava kirliliği kalmadı. Hoca bu defa sigaraya karşı savaş açtı. Uzun yıllar Türkiye Sigarayla Savaş Derneği'nde birlikte çalıştık.

Gerçek bir sigara savaşçısı idi. O kadarki herkese laf atacak ve dövülmeyi göze alacak kadarda cesurdu. Orhan Hoca'nın dayak yemiş ve sargılı vaziyetteki fotoğrafları gazetelerde yer aldı.

O zamanlar şimdiki gibi kilosu yoktu daha zayıftı. Bir gün kendisine samimi olarak dedim ki “Hocam bari yalnızken kimseye sataşmayın. Bir gün daha fazla dayak yersiniz.” Bu

konuda beni ve kimseyi dinlemedi. Böyle bir idealist yapısı vardı.

Hocam, savaşçı kişiliğiyle makam ve şöhret gözetmeden herkese savaş açmaya devam etti ve bundan sonra da edecek.

Hocamla anılarımızı yazmaya bu satırlar yetmez ama bana göre Hoca'mın yaptığı en önemli hizmetlerden biri de Türkiye Gezginler Kulübü'nü kurmasıdır.

Kendisi gerçek bir gezgindi. Çok güzel ve heyecanla çalışan bir ekip kurdu. Gezginleri bir çatı altında toplayarak, onlara bir lider ve ışık oldu ve olmaya devam ediyor. Ayrıca Sultanahmet'teki Türkiye Gezginler Derneği'nin merkezi mükemmel bir hizmettir bana göre.

Gezginlerin heyecanlarını hep aktif tutmak için sürekli etkinlikler yaptı ve ekibini sürekli yönlendirdi. Prof Dr. Orhan Kural bana göre gerçek bir "showman" idi ve sahne hakimiyeti mükemmeldi. Hayat tecrübelerini sahnede çok güzel ifade edebilme yeteneği vardı.

En önemlisi de benim bile çok kıskandığım, Gayrettepe'de açtığı gezi evidir. Kendisine bir ömür verilen plaketleri, teşekkür yazılarını ve objeleri orada topladı, topluma sergiledi ve kalıcı kıldı. Bana göre şahane bir fikir. Keşke ben de ilerde 40 yıllık anlarımı böyle bir evde toplayabilsem.

Tabii Hocam, onlarca yıl toplum ve insan için savaşırken, kendini hiç düşünmedi. Beslenmesine, uykusuna, sağlığına hiç dikkat etmedi ya da ihmal etti diyelim. Hoca'm kendini hala 20 yaşında sanacak kadar bir genç bir ruhun sahibiydi. Kendisini şaka yollu hep uyarırdım. "Hoca'm, siz hayat vitesinizi ne zaman düşüreceksiniz?" diye. Ama O hayat vitesini hiç düşürmedi. Hayatını hala tam gaz yaşamaya devam ediyor.

Bu koşuşturma içinde Covid-19 Onu da yakaladı ve kendisine esir etti. İnşallah savaşçı bir ruha sahip olan Orhan Kural Hoca bu korona virüsüne karşı savaşını da kazanacaktır.

Kendisini yeni maceralarda buluşmak üzere heyecanla bekliyoruz.

ORHAN BEY'E MEKTUP

Jennifer Şebnem Schaefer

Sevgili Orhan Bey,

Sizinle 2017 yılında, BloombergHT'de yayınlanan programınız Lütfen+1'e konuk olduğumda tanışmıştık. O zamanki sunucu partneriniz Sibel Çakı ile beni çok iyi ağırlamıştınız. Hatta söylediklerimi büyük bir ilgiyle dinlemeniz beni çok mutlu etmişti.

Hayat enerjinizi ve gezgin ruhunuzu çok sevmiştim. Frekansımız o programda tutmuş olacak ki, birkaç hafta sonra yapımcımız ve yönetmenimiz İnci Karaman beni arayıp bundan sonraki süreçte, sizin yanınıza sunucu partner olarak beni düşündüğünü söylemişti. Bu tabii ki çok hoşuma gitmiş ve beni heyecanlandırmıştı.

İlk çekim günümüzü daha dün gibi hatırlıyorum. O gün çekim için son hazırlıklar yapılırken, bana aniden "kulaklığı sana veriyoruz" dendi ve o an içimden bir ses "acaba bunun altından kalkabilecek miyim?" diye sormuştu. Fakat sizin ve İnci Hanım'ın verdiği güven ve rahatlık sayesinde; o gün program sanki akıp gitmişti. O zaman sizinle sinerjimizin uyduğunu anlamıştım. Program üstüne program çektikçe iyi bir ikili olduğumuzu daya iyi farkettilik ve dışarıdan aldığımız yorumlar da hep bu yöndeydi.

Bir büyüğüm olarak ve birçok alandaki tecrübelerinize rağmen, yaptığım işlere hiçbir zaman karışmadınız. Beni olduğum gibi kabul ettiniz. Her zaman ve her yerde, tatlı bir dille, takdir ettiğiniz yönlerimden bahsettiniz. İşte benim de sizde takdir ettiğim yönlerden biri buydu; bazı şeyleri doğal akışına bırakmanız ve öyle kabul etmeniz. Zaten doğaya ve çevreye karşı olan bilinciniz de bu şekilde değil mi? Her şeyi, yani doğayı olduğu gibi kabul etmek ve onu korumak!

Her defasında dile getiriyorum, yine getireceğim; sizinle bu programı sunmak ve sizinle birlikte söyleşilere katılıp doğaya

ve çevreye karşı farkındalığı artırmak benim için onur ve gurur verici. Size bu vesileyle, bu fırsat için tekrar teşekkür ediyorum. “Lütfen+1” programını sunarken hem eğleniyorum, hem de bilgilerinizden faydalanıyorum.

İdealist kişiliğinize, hayat enerjinize çok saygı duyuyorum; aynı zamanda bir nebze de olsa örnek almaya çalışıyorum.

Sizin deyişinizle; farklı coğrafyalarda uyanmak dileğiyle...

Saygı ve sevgilerimle

J.Ş.Schaefer

SALGIN GÜNLERİNDE GEZGİNLERİN DÜNYASI

İbrahim Berksoy

Şimdi ben size desem ki bu salgın günlerinde dünyada gitmediğim şehir, gezmediğim müze, izlemediğim film, çekmediğim fotoğraf kalmadı; inanmazsınız. Oysa “insan, şu âlemde hayâl ettiği müddetçe yaşar”mış. Öyle söylüyor Yahya Kemal “Deniz Türküsü” adlı şiirinin son dizesinde. Bu hayat dolu dizeden ilhamla, sözün devamını şöyle getirdim kendimce: Gezgin de hayâl ettiği müddetçe gezermiş şu unutkan âlemde. Âlemin unutkanlığı, zamanın unutkanlığından. Geçmişin geleceğinin olmayışından. Geleceğin de, geride bıraktığı geçmişe hiçbir zaman yönünü dönüp bakmayacağından. Hangi zamanın kim bilir hangi çürük dalına tutunacak olsak, güvendiğimiz dağlara biraz sonra karlar yağacak olmasından. Zamanın, kedinin fareyle oynadığı gibi belleğimizle oynamakta oluşundan. “Bir varmış bir yokmuş”luktan...

Osmanlı paşalarından Sivas mutasarrıfı (valisi) Halil Rıfat Paşa'nın belki de kendinden daha meşhur bir sözü vardır; bilirsiniz: “Gidemediğin yer senin değildir.” Kendini o yokluk, yoksulluk zamanlarında yol yapmaya, bayındırlık işlerine adanmış ileri görüşlü bir paşadan da böylesi bir söz beklenir. O devirlerde doğru dürüst yol, iz olmadığından, bir de yokluktan, yoksulluktan, gidilemezdeki o yerlere; gidilemediği için de bizim sayılmazdı o uzak diyarlar. Ne yaparsak yapalım; gidemediğimiz göremediğimiz yerlere ait hissedemiyoruz bir türlü kendimizi. Merak ediyoruz aslında, hayalen de olsa gidip görmek istiyoruz o yerleri. Ahmet Kutsi Tecer'in, bir rüya gibi gelip geçen çocukluğumuzun o hep kulaklarımızda çınlayan ezgili sözlerini gel de anımsama şimdi: “*Orda bir köy var, uzakta / O köy bizim köyümüzdür. / Gezmesek de, tozmasak da / O köy bizim köyümüzdür.*”

Zaman içinde artık uzaklar alabildiğine yakın olsa da, yine de gezginlerin kulaklarına küpedir Halil Rıfat Paşa'nın o inci gibi, değerli sözü. Karayolları Genel Müdürlüğü, sözün değerini

bildiğinden, gelen giden herkes okusun diye, genel müdürlük konferans salonunun en görünür yerine nakşetmiştir Paşa'nın keşiflere kapı aralayan altın değerindeki bu sözünü.

Bu ağır salgın günlerinde geçtiğimiz mart ayından beri önce günlerdir, sonra aylardır hepimiz evlerimizin, şehirlerimizin, ülkelerimizin içine hapsoldük adeta. Endişeli bir bekleyişle geçti baharımız, yazımız, güzümüz. Belleğimiz artık şaşırtıcı oyunlar oynamaya başladı bizlere. Sanki daha önce gitmediğimiz, görmediğimiz yerlere gidip gelmişiz de evde oturup onun seyahatnamesini yazıyormuşuz gibi hissetmeye başladık.

Eskinin seyyahları, günümüzün gezginleri çok gezen insanlar olarak tanınır bilinirler. Oysa onlar çok gezen değil çok gezdirenlerdir. Kendilerinden ziyade gelecekte gezmeye meraklı “başkaları”nı gezdirirler yazdıklarıyla, çektiği fotoğraflarıyla, hoş sohbetleriyle. Geçmişten bugüne el emeğiyle, göz nuruyla yazılmış yüzlerce, binlerce seyahatname, “sefername” tanıktır buna. Eski zaman seyyahlarının seyahatlerine eşlik eden ressamların yaptığı resimlerin seyahatnamelerin sayfalarını süsleyen gravürleri, günümüz gezginlerinin çektiği fotoğraflar yine tanıktır buna. Hani Yunus Emre'nin duru su gibi akan o güzelim hikmetli dizeleri var ya; “*Dünya bir penceredir / Her gelen baktı geçti*” ... Seyyahlarındaki de işte o hesap... Ama bir farkla: Seyyahlar da herkes gibi ömür boyu süren bir merakla, yeni yerler keşfetme isteğiyle, yaşama tutkusuyla dünya penceresinden bakıp geçer geçmesine de, bakıp geçtiği yerlerde izler bırakır; kendilerinden sonraki seyyahlar, gezginler yolda kaybolmasınlar diye.

Şu dil denen mucize pek garip doğrusu. Seyyah, seyahat Arapça, ama nâme Farsça. Bu durumda Seyahatname, hem Arapça hem Farsça; daha doğrusu Osmanlıca ya da Osmanlı Türkçesi. Artık insanlığın kültürel mirası olmuş onlarca, yüzlerce seyahatname olmasaydı geçmiş zamanların toplumlarının coğrafyalarını, yerlerini yurtlarını, gündelik hayatlarını, ne yiyip ne içtiklerini, neyle geçindiklerini, âdetlerini, gelenek ve göreneklerini, inançlarını, neye nasıl sevinip neye nasıl üzüldüklerini, gezilip görülecek yerlerini, geçmişten ne devralıp geleceğe ne

bıraktıklarını, akarsularını, dağlarını, ovalarını, verimli topraklarını, yollarını, sınırlarını, komşularını nasıl ve nereden öğrenecektik? Seyahatnameler olmasaydı, o tadına doyumaz cümle içi kafiyelerle, zengin söz sanatlarıyla bezeli anlatımları nereden bulup okuyacaktık? Seyyah olsun yolcu olsun; uzaktan gelenler, köyün, kasabanın kahvesine buyur edilip çay-kahve eşliğinde sohbetle hemen şu girizgâhla başlanılmaz mı: “*Yediğin içtiğin senin olsun, gezdiğin gördüğün yerleri anlat*”. Seyyahların, gezginlerin düsturu olmalıdır bana göre bu söz. Sözümün başında belirtmişim: Geçmiş zamanların seyyahları, günümüzün gezginleri gezen değil, gezdirendir.

Marco Polo'nun uzak doğu ile ilgili seyahatnamesi olmasa, merkezinde Çin ülkesi olan o gizemli coğrafyayı tanıyıp anlayabilir miydik? Marco Polo'nun seyahatnamesi, Avrupa'da coğrafi keşifler çağını açmasına öncülük etmesi bakımından da önemlidir. Avrupa'nın, pek çok yeniliği, buluşu Marco Polo'nun seyahatnamesinden öğrendiği doğrudur.

İlhan Selçuk, Cumhuriyet'teki köşe yazılarından birinde (“Sahtecilik Oyunu”, 29 Eylül 2010) 12'nci yüzyılda yaşamış, Batı'da “Averroes” diye tanınan İslam bilgini İbni Rüşt'ten söz eder:

“İbni Rüşt'ün bir arkadaşı İpek Yolu'ndan Çin'e gidip gelmiş; gördüğü acaip şeyleri bilgine aktarıyor:

– Kalabalık bir yerdeki bir yükselti üzerinde yüzleri maskeli adamlar bir şeyler yapıyorlar; bir öyküyü temsil ediyorlar; at sırtında gidiyorlar, ama, atları yok; kılıç dövüşü yapıyorlar ama, gerçekten dövüşmüyorlar; ölüyorlar, ama, gerçekten ölmüyorlar; seviyorlar ama, gerçekten âşık değiller...”

Birbirlerinden uzak diyarlarda yaşayan toplumlar seyyahlar aracılığıyla pek çok şey öğrendi, görmediyse bile pek çok yeniliği hayal etmesini bildi.

Orta çağın dünyaca ünlü Arap gezgini İbn-i Batuta'nın seyahatnamesi olmasa dönemin İslam medeniyetini olanca canlılığıyla anlayıp kavrayabilir miydik?

Türk edebiyatının en tanınmış seyahatnamesi, Evliya Çelebi'nin on ciltlik *Seyahatname*'si olmasa, 1600'lü yılların Osmanlı coğrafyasını, o devrin hayat tarzını, gündelik hayatını gözümüzde canlandırabilir miydik? Evliya Çelebi ömrünün kırk yılını seyahatle geçirmiş derler. Seyyah gezmez, gezdirir demiştim. Kırk yıllık seyahatin ürünü on ciltlik seyahatname ile meraklıları 400 yıldır seyahat ediyor. Az şey mi tüm bunlar? Gezmek, gezdirmek; eğlenmek, eğlendirmek; kendisinden sonraki seyyahlara akıp geçen zaman içinde kalıcı izler bırakmak...

Pirî Reis'in, *Kitab-ı Bahriye*'si olmasa o dönemin denizcileri Akdeniz'i avuçlarının içi gibi tanıyabilirler miydi?

Strabon'un *Coğrafya* adlı eseri "coğrafya"nın miladı sayılır. Amasyalı Strabon'un *Coğrafya*'sının 2000 bin yıl önce açtığı çığırdan bugüne dek pek çok coğrafyacı yürümüştür, hâlâ da yürümektedir. Kâtip Çelebi'nin *Cihannüma*'sı da böylesine değerli bir kitaptır. Amasyalı Strabon'un yolundan giden Kâtip Çelebi, bu benzersiz eseriyle "Osmanlı Coğrafyası"nı, "dünya coğrafyası"nda yerli yerine koyarak bilimsel temellere oturtmuştur. Az şey midir?

1900'lerde uluslararası dünya fuarları yaygınlaşmaya başladığında bu durum hem seyahat imkânlarını geliştirdi hem de o seyahatler sırasında görülen yenilikler pek çok seyahatnameye konu oldu. Bu kapsamda bende iz bırakan bir seyahatname var. Edebiyatın çeşitli alanlarında ürünler vermiş Ahmet Mithat Efendi'nin *Avrupa'da Bir Cevlan* adlı eseri. Renkli bir anlatımın ürünü bu seyahatnameyi okuduğumda Paris'teki uluslararası dünya fuarını gezip görmüş gibi olmuştum.

Yirminci yüzyılla birlikte seyahatnameler, ansiklopedik bilgileri içeren metinler olmaktan çok edebi ürünlere dönüştü. Seyahatnamelere duyduğum ilgi ve yakınlık; bir yönüyle "merak" duygusundan, bir yönüyle de edebi bir tür olarak "keyifli" okuma isteğinden kaynaklıyor. Ahmet Haşim'in *Frankfurt Seyahatnamesi*, Azra Erhat'ın *Mavi Yolculuk*'ları, Reşat Nuri Gültekin'in *Anadolu Notları*, Ahmet Hamdi

Tanpınar'ın *Beş Şehir*'i, Füzuzan'ın Balkan coğrafyasını anlatan seyahatnameleri, Zeynep Oral'ın dünyayı kuşatan seyahatnameleri, Nedim Gürsel'in *Resimli Dünya*'sı bende iz bırakan seyahatnamelerden ilk aklıma gelenler.

***

Orhan Kural'ı 2000'li yılların başlarında, yayına hazırladığı *Sefername* adlı ortak gezi kitabıyla tanıdım. O zamanlar Orhan Hoca İTÜ Maden Fakültesi'ndeydi. Gezi kitaplarına öteden beri ilgi duyduğumdan Hocamızın *Sefername* kitabının hazırlıklarından bir vesileyle haberdar olmuştum. O günlerde karayoluyla on günlük Irak gezisinden yeni dönmüştüm. Kayseri'den Gaziantep'e otobüsle gece yolculuğu, ardından özel araçla Nusaybin, Habur sınır kapısı, Zaho, Duhok'ta bir gece konaklama, sonra ver elini "ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz" denilen Bağdat. Devir, Saddam Hüseyin devri. *Sefername* için işte bu Irak gezisinden edindiğim izlenimlerimi içeren "İki Nehrin Ülkesi" başlıklı bir yazı yazıp Orhan Hocanın İTÜ Maden Fakültesi'ndeki adresine göndermiştim. Bir süre sonra yazımın *Sefername*'de yayınlanacağını bildiren bir mektup aldım Orhan Hocadan. Çok sevindim. O günlerde Kayseri'de bir kamu kuruluşunda mühendis olarak çalışmaktaydım. Kitap çıktığında Orhan Hoca, İstanbul'da Cankurtaran'da Ramada Otel'de *Sefername* için kitabın yazarlarıyla birlikte bir tanıtım gecesi düzenlemişti. O yıllarda, öncü, yenilikçi bir uygulamaydı bu tarz bir tanıtım toplantısı. 12 saatlik bir gece yolculuğunu göze alarak Kayseri'den İstanbul'a gelip o günkü keyifli tanıtım toplantısına katılmışım. Orhan Hoca toplantıda kitapta yazıları yayımlananlara söz verip kendilerini tanıtmalarını, kitapla ilgili söylemek istedikleri varsa söylemelerini istedi. Sırayla söz aldık. Sıra bana geldiğinde kısaca kendimi tanıtip bu toplantı için Kayseri'den geldiğimi, toplantının içeriği bakımından bu seyahatimin de ileride bir gezi yazısına konu olabileceğini söyledim. Her gezinin sonuçta bir sonraki geziye göz kırptığını o gün orada gezginlerin hoş sohbetleri arasında daha iyi anlamış oldum. Orhan Kural Hocanın düzenlediği o günkü samimi buluşma beni gezginlerin dünyasına iyice yaklaştırmış oldu. Güzel bir andı, güzel bir anıydı.

Orhan Kural Hoca yenilikçi bir gezgindi. Yayına hazırladığı *Sefername*'ler (I ve II) daha sonra benzerleri yayımlanacak ortak gezi kitaplarına öncülük etmiştir. Ankaralı Gezinler Grubu'nun, Timur Özkan'ın editörlüğünde "Gezin Gözüyle" üst başlığı altında yayımladığı ortak kitaplar da aynı gezgin damarın ürünleridir. O değerli gezi kitaplarında, yurtiçinden ve dünyadan izlenimler içeren çok renkli, özgün (telif) gezi yazıları okudum, mutlu oldum. Benzer şekilde, Orhan Kural Hocanın sevgili Timur Özkan'la birlikte hazırladığı *Unutulmaz Gezi Anıları* da bir başka öncü kitaptır. Bu tarzın da devamının gelmesini dilerim.

Orhan Kural Hocamızın gezi kültürüne ve gezi edebiyatına yaptığı katkılar ile birlikte iz bırakan yenilikçi gezgin tavrı kendisini izleyecek gezginlere değerli bir mirastır.

SALGIN GÜNLERİ İTİRAFLARI

Érica Moreno

Seyahat etmek Tanrı'nın bize verdiği harika bir armağandır. Kimi zaman geçmişteki günlerimizi anımsayarak seyahat ederiz; kitap okuyarak, film seyrederek, arkadaşlarla sohbet ederek, yağmurun sesini dinleyerek, acı duyarak ve zevk alarak kimi zaman. Kendi evrenimizde hep bir başlangıcı ve sonu olan zaman çizgisi boyunca seyahat ederiz. 2020 yılı için önceden planladığım bazı seyahat programlarım vardı. Önce Brezilya'nın güneyindeki küçük yeğenim Clara'yı ve ailesini ziyaret edecek, oradan sevgili nişanlımla evliliğimizden sonra balayımızı kutlayacak, İspanya'daki arkadaşlarımı görmek için Avrupa'ya seyahat edecek, ardından da Türkiye'ye gelip eşimin ailesini ve Türkiye'deki arkadaşlarımı ziyaret edecektim. Ancak...

Ülkeler, SARS-CoV-2 nCov-19 virüsü nedeniyle sınırlarını kapattılar. Bir damlacık virüs, bütün dünyayı yere sermeye yetti. Bu durumda, elbette benim bütün hayatım değişti. Bütün planlarım suya düştü. Dünya Sağlık Örgütü (DSO) dünyanın viral bir salgının etkisi altında olduğunu ilan etti.

Salgın başladığında burada, Üniversite'de sömestr tatili yeni bitmiş, dönem henüz başlamıştı. Haftada sadece iki kez görebiliyordum öğrencilerimin yüzlerini. Çevrimiçi yolla “düzenli” sınıf eğitimine geçilmesi neredeyse 6 ay sürdü. Çevrimiçi sınıflarımın ilk haftasında öğrencilerim 2 saatten fazla kalıyorlardı sınıfta. Bu iki saat genellikle konuşarak; korkularımızı, kızgınlıklarımızı ve üzüntülerimizi yenmek için kendi içimizde güç toplamaya çalışarak geçiyordu. Gençler geleceklelerinden ve gelmekte olan yeni “normal”den oldukça endişe duyuyor, epeyce de korkuyorlardı.

Tüm bunlar yaşanırken, evde öylece oturup duramazdım. Bir bilim insanı olarak bir şeyler yapmam gerekirdi. Bu duyguyu içimin ta derinliklerinde hissediyordum. Laboratuvarda virüsün genetik kodunu araştırmaya başladım. Bulaşın bir sonucu olarak ortaya çıkan hastalığın tedavisinde kullanılabilecek uygun bir molekülün

bulunmasına yönelik bir Araştırma Projesi sunmaktı amacım. Brezilya Hükûmeti sunduğumuz proje için Üniversite laboratuvarımıza mali destek sağladı. Bu projede çalışmak üzere Nisan 2020'den beri üniversite laboratuvarına her gün geliyorum. Üniversitede karantina altındayım. Benim karantinam yalnızlık karantinasıydı. Güvenlik personelinin ve projede çalışan bazı profesörlerden başka kimsenin Üniversiteye giriş izni yoktu.

Çalışmalarımız sürerken, öte yandan, Brasilia (Başkent) valiliği Brezilya'nın başkentinde 2 ay süreyle sokağa çıkma kısıtlaması ilan etti. Bütün okullar, kiliseler, mabetler, kulüpler, kafeler, lokantalar, oteller, parklar, alışveriş merkezleri, halka açık kamusal alanlar, meydanlar, müzeler salgının yayılmasına neden olacak yüksek bulaş seviyesinden korunabilmek için kapatıldı. Yalnızca eczanelerin, mahalle bakkallarının ve gerekli hizmet binalarının açık tutulmasına izin verildi. Benzin istasyonlarına bile gün içerisinde belli saatlerde izin verildi.

Aniden görünmez bir savaşın içinde bulduk kendimizi. Mikron mertebesindeki bir yarı-organizma tam anlamıyla kâbusumuz olmuştu. Kendimizi ya bir savaşta ya da bir komplo filminin içinde sanıyorduk.

Bu arada müdavimi olduğum kilisenin rahibi her gün yapılan ayinlerin sürmesi, kilise dualarına devam edilmesi için 7 korkusuz kişi aradığını bildirdi. Rahip bana Tanrının sözlerini internet aracılığıyla kilisemizin müdavimi olan herkesin evine ulaştırılması görevini verdi. Böyle bir görevi yerine getirebilmek için uygun bir kameram yoktu. Uygun bir cep telefonum yoktu. Tripodum yoktu. Uygun bir yayın sistemim yoktu. Bunun üzerine bazı teknoloji mağazalarını ziyaret ettim. Kimi arkadaşlarımdan yayın sistemlerini bana ödünç olarak vermelerini istedim. Böylelikle 58 gün boyunca her gün, biz yedi kişi (Rahip, 5 kilise üyesi ve ben), yalnız olarak kilisedeki ayinlere devam ettik. Yalnızca benim sokağa çıkma iznim vardı. O da yalnızca Üniversite'ye gitmek için, kiliseye değil. Eğer polis kiliseye gelip kontrol edecek olsa belki de yasakları ihlal ettiğimizden şu an hepimiz hapiste olacaktık. Evet, kilisede çok dua ettik biz. Kim bilir, belki de Tanrı

bizi dinledi, bizi korudu, bize sađlık verdi, hapse dűşmemize mani oldu ve bugűne kadar hayatta kalmamızı sađladı...

Bu arada, Mayıs 2020'de nişanlım İbrahim ile kilisedeki evlilik törenim için kayıt yaptırmıştık. Maalesef bugűne kadar evlenemedik. O Türkiye'de kapalı kaldı, ben de burada Brezilya'da. Ne zaman güvenli seyahat etme imkânına kavuşacağımızı, ne zaman bir araya geleceğimizi ikimiz de bilmiyoruz. Evlilik törenimiz için her şey hazırды, biz hariç...

Başkent Brasilia'da alınan bu sert önlemler etkili oldu. Aynı nüfus ve büyüklüğe sahip diğer şehirlere nazaran Brasilia'da bulaş seviyesi oldukça düşük. Ne yazık ki bütün dünyada milyonlarca canımızı, arkadaşımızı, akrabamızı, meslektaşımızı, hiç bilmediğimiz, adını bile duymadığımız abilerimizi, ablalarımızı salgında kaybettik.

Bugűn virűsün hücrelerimizde nasıl gezindiğini biliyoruz. Bu bilgi bize bulaş ve ölümleri önleme imkânı sağlıyor. Ne yazık ki pek çok insan diğerleriyle empati kurmuyor, kuramıyor. En temel maske, mesafe ve temizlik kurallarına uymuyor, aldırış etmiyor. Oysa yapmamız gereken şey çok açık: önce, virűsün seyahatini durdurmak, sonra da, haklarımıza ve sorumluluklarımıza riayet ederek, gönlümüzce seyahat edebileceğimiz ortamı hazırlamak. Dünyadaki yaklaşık 8 milyar insanın her birinin alacağı bireysel önlemler, benim sınıfıma gidebilmemi ve her bir öğrencimin gözlerinin içine bakabilmemi sağlayacak. Biraz daha uzağa giderek benim sevgili küçük yeğenimi ziyaret edebilmemi sağlayacak... Ve benim sevgili nişanlımın uzaklara seyahat ederek burada evlenebilmemizi sağlayacak... Ve ayrıca, tarih boyunca herkes için daha iyi bir yaşam kurma yolculuğunda insanlığın emin adımlarla yürümesine imkân sağlayacak. Lütfen elimizden gelenin en iyisini yapın. Maskenizi takın. 2 metrelik fiziki mesafeyi koruyun. Gerçekten gerekli olmadıkça sokağa çıkmayın. Ellerinizi gűnde birkaç kez yeterince yıkayın ve temiz tutun. Ve en önemlisi, beni, sizinle aynı atmosferi paylaşan ve aynı insanlık toplumunun üyesi olan birisi olarak kabul edin.

2021'de, 2022'de, 2023'te ve devamında size iyi seyahatler...

YARIM KALAN BİR ANI VE ‘AN’I YAŞAMANIN ÖNEMİ

Fatma Akcengiz

İngilizce eğitimi aldığımız değerli Beyhan Hocamız, yetişkinlere verdiği dersin daha yararlı olması için Girne-Amerikan Üniversitesi'nin misafirliğinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gidebileceğimizi söylediğinde çok heyecanlanmıştık. Çalıştığım şirketten beş arkadaş rezervasyonumuzu bildirdik. Bizimle birlikte 80 kadın öğretmen de Kıbrıs'a gelecekti. Hepimizin asıl amacı sabahtan öğleye kadar Üniversite'nin dersliklerinde eğitim almak, öğleden sonra da bölgeyi gezmekti.

Girne Limanı küçük bir yer. Küçük dükkanların yan yana sıralandığı tipik sayfiye yeri. Akşam ışıklarıyla canlı cıvıl cıvıl. Sıcaklık gündüze oranla daha iyi. Kalesini hemencecik geziveriyoruz. Karnımız aç olduğundan öncelikle yiyecek satılan yerleri araştırıyoruz. Büyük tarihi ağacın olduğu bir restoranın bahçesine kendimizi atıyoruz. Ağacın dalları karmakarışık, iç içe geçmiş, gövdesi kocaman. Masaları bu ağacın etrafında sıralamışlar. Yiyebileceğimiz bir şeyler sipariş verip etrafi inceliyoruz. Yemeğimizi afiyetle yedikten sonra Kıbrıslıların olmazsa olmaz kahve keyfini biz de gerçekleştirmek için kıyıda bir yere gidip kahvelerimizi keyifle yudumluyoruz.

Ertesi gün sabah Üniversitenin kampusuna gidiyoruz. İlk ders, ilk heyecan... Kocaman yetişkin insanlarız, ama sanki ilk harfi şimdi öğreneceğiz, nasıl büyük mutluluk!

Avustralyalı öğretmenimiz güler yüzüyle sınıfa giriyor. Ve eğlencelerle renklendirilmiş derslerin nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Öğle yemeğini kantinde yiyoruz. Öğleden sonra Gazi Magosa'ya gidiyoruz.

Kantara Kalesi'ne tırmanmak için öğlenin sıcağına kaldık. Aman Allah'ım nasıl bir sıcak bu. Kaleye çıkmadan dönmek olmaz. Sularımızı elimize alarak -tabii ki oldukça yüksek fiyatla sattıkları için iki misli kıymetli- Kale'nin surlarına tırmanmıştık bile. İşte şehir tüm güzelliğiyle karşımızda idi.

***

Yazımın bundan sonrası yok... Çünkü yarım bırakmışım. Bu yazıyı 2010 yılında kaleme almışım. Fakat devamını getirmemişim. Nedenini bilmiyorum... Belki vakitsizlik, belki unutma, belki erteleme...

Tüm Dünyayı etkileyen Korona virüs (Covid-19) salgınıyla evlerde kaldığımız günlerde belki de her insan gibi ben de bugüne dek yapamadığım veya ertelediğim şeylere öncelik verdim. Düzenlenecek çekmeceler, dolaplar, okunacak kitaplar, seyredilecek filmler, denenmemiş yemekler vs. Bilgisayarımı da gözden geçirdiğimde bu yazıyı buldum. Okurken hem mutlu oldum, hem içimde garip bir burukluk oldu. Bir haftalık bir seyahatti Kıbrıs gezimiz ama çok önemliydi ben ve arkadaşlarım için. İlk yurtdışı diyebileceğimiz bir deneme idi. Şimdilerde artık aynı kentin mahallesi gibi sık sık gidilip gelinse bile bizim için çok önemli bir olaydı. Dolu dolu geçen o günleri hatırladım, yüzümde hafif bir tebessüm oluştu. Yazıya devam edebilseydim herhalde şunları da eklemiş olurudum.

Kale gezisi, portakal bahçeleri, Rum sınırı, çarşılar, Çıkartma Plajı, limuzin taksiler, 1963 yılında Rumların katlettiği ailenin şimdi Katliam Müzesi olan evinde gördüklerimiz, derin ve hüzünlü bir sessizlik...

Sonra kaldığımız yerden hayata devam...

Bu salgın sürecinde dünyada olduğu gibi yurdumuzda da pek çok kayıp verdik. Alışkanlıklarımız, önceliklerimiz değişti. Sevdiklerimize, dostlarımıza sarılamadık. Seyahatlere, konserlere, tiyatroya, sinemaya gidemedik. Her şeyden önemlisi yapamadıklarımız, yarım kalanlar oldu. Hayattaki en önemli şeyin sağlık olduğunu, özgürlüğün paha biçilemez olduğunu, bütün insanların bir virüs karşısında nasıl çaresiz olup temelde aynı olduğunu, savaşın sadece silahla olmadığını, 'an'ı yaşamanın önemini, hayatın ertelenecek ya da yarım bırakılacak kadar uzun olmadığını anladık...

Seyahatle kalın, hep mutlu kalın...

BENDEKİ ORHAN KURAL

Serap Yenici

Orhan Kural Hoca'mla sayısız anımız var.

Bu anıların en unutamadıklarımından biri, Hocam'la birlikte Avrasya tüneline çıkacak egsoz gazları için filtre kullanmayacak firmayı protesto etmemizdi.

Kimse gelmedi yanımıza, iki kişi kaldık sadece. Beyaz kıyafetler giymemizi istemişlerdi. Havaya saçılan, oradaki halkın soluyacağı yağlı dumanı üzerimize sıktılar. Ne yapılsa temizlenmeyen o yağlı pantolonu hala saklıyorum. O ciğerlere yapışan gazın etkisi orada saklı. Ne yazık ki, başarılı olamadık, ama her zamanki gibi yalnız bile olsak denemiştik.

O zamanlar sadece Gezginler Kulübü'ne destek veren bir sanatçı olarak diyalog halindeydik Hoca'mla.

Daha sonra O'nun önerisi üzerine 'Dünya İçin Bir Şey Yap' müzikalini hazırladık. Ben moderatör ve solistliğimle, Orhan Hocam da anıları ve aktarmak istediği bilgilerle... Müzikalin teması israf, yanlış tüketim, zararlı yiyecekler, hayvan sevgisi, açıkçası özü, insana sevgi, dünyamıza saygı idi. Çok yoğun ön hazırlık aşamaları ve provalar sonrası başlayan gösterilerimiz Hoca'mı daha yakından tanımama vesile oldu.

Daha sonra Gayrettepe'de komşu olduk. Artık daha sık görüşüyor ve ortak programlarda birlikte oluyorduk. Bir tür manevi babam gibi olmuştu benim için. Bana gelirdi, birlikte yemek yer sohbet ederdik. Artık iş harici zamanlarda da onun her zaman arayıp sorduğu, ne zaman önemli bir şey olsa programlara dahil etmek istediği biriydim.

Benim de saygı duyup sevdiğim, asla kırmak istemediğim biri olmuştu. Bazen fikirlerimiz uymadığı zaman çata çat tartıştığımız da oluyor. Ama hep mantıklı ve empati yapan yapısıyla düşünür ve haklıysam 'Kusura bakma' der, o kadar alçak gönüllü ve dürüst biridir.

O'nun kötü huyları kendisinedir.

Asla düzenli bir uykusu, yemek düzeni yoktur. Sağlıklı beslenmez. Çok işkoliktir, durmak bilmez, kendini çok yorar ve bazen kendisine istediğini yaşatmayacak kadar tutumludur. Bu yaz mavi tura çıkmak istedi ama araştırdı sonra pahalı bulup vazgeçti, Şimdi de yakınındaki hastaneleri pahalı buldu ve o hepimizden uzak bir hastanede... Kendi seçimi, onun savaşçılığına güveniyorum, elbet bunu da aşar

Hiç yılmaz ama son zamanlarda çok kırılğan oldu. Biri onu üzecek bir söz sarfetse, hemen geri çekilmek istiyor. Sanki yılların yorgunluğunu ve hala anlayamamış hatta yanlış değerlendiriliyor olmanın küskünlüğünü yaşıyor.

İTÜ Maden Fakültesi Dekanı'nın, O'nunla çok uğraşması ve yaş haddinden mecburen emekli olması sonrası tekrar aynı üniversite çalışmasını engellediğinde nasıl üzüldüyse son albüm hazırlıklarımızda Ferhat Göçer ve Volga Tamoz'un izin verdiği, sadece firma olarak imza vereceği aşamada Erol Köse'nin attığı mesajlar ve hakaret içeren sözler de O'nu çok üzdü. Albümü bile çıkarmaktan vazgeçip yorulduğum dediyse de yine tatlı bir tartışma sonrası razı oldu. Albüm neredeyse hazır..

Orhan Hoca'mın medyadaki sanatçılara sigarayla ilgili açtığı davalardan dolayı O'nu hiç tanımadan tepki veren, olumsuz düşünen kişiler var. Erol Köse de onlardan birisi, keşke Hoca'mı biraz tanıyabilse...

Orhan Kural inanılmaz programlıdır, dakiktir, günü, saatleri, aylık, yıllık programları bellidir ve asla şaşmaz. Asla boş durmaz, yazmadan çizmeden not almadan duramaz.

Onun o çocuksu gülüşü, kıkırdaması, sahnede sunduğumuz müzikalde parmak ucunda sekerek ilerlemesi, sabit kalması gereken sahnelerde bir türlü yerinde duramaması, birilerini birbirine muzurca düşürmeyi seven dedikoducu halleri ve bundan kıkırdayarak keyif alan hali, kürk giyenlere ve moda nedeniyle gereksiz israf yapanlara ya da sigara reklamıyla gündeme gelenlere çok kızdığından, ucu nereye gideceği belli olmayan sivri sözleri ama tüm bunların yanı sıra yumuşacık

kalbi, sevdiklerine sevgi dolu sözleri, herkese yetişen, herkesi arayıp soran birleştiren sıcacık yüreğiyle sevgisini dile getirişi, zeki ve asla kül yutmaz kişiliği, bazen işine geldiği gibi kendini kullandıran halleri, dürüstlüğü, güvenilirliği, sevdiklerini kollamasıyla Orhan Kural insan insandır.

Gündemde olmayı çok sever. Savunduğu konuları medyaya taşıyarak dikkat çekmek istediğini, eğer gündemde olmazsa savunduğu konuları kimsenin önemsemeyeceğini söyler. Hep bir hedefi ve bu hedefi için izlediği yolu vardır.

Hasta olduğu güne dek de asla durmadı ve programı şaşmadı.

Şimdi hasta yatağından bir an önce çıkmasını bekliyoruz

Beraber hazırladığımız çok emek verdiğimiz "Yol şarkıları" albümünü hazırlıyoruz.

Ben devam ediyorum Hoca'm! Sen durmayı sevmezsin.

Bir sürprizim var, albüme bir eser daha ekledik: Leman Sam'ın yorumuyla "Daha gidecek yolumuz var".

Yollar seni bekler Orhan Hoca'm...

UNUTULMAZ KALKÜTA ANISI

Filiz Uçan

Orhan Kural'ı tanımak hayatımda kimseye nasip olmayacak karşılaşmaya vesile oldu.

Yıl 1995. Gazetede, Pekin Turizm'in Çin Uygur Bölgesi turunun ilanı yayınlanmıştı. Çin'i görmek isteğimin yanı sıra Kaşgarlı Mahmut'un yaşadığı Doğu Türkistan bölgesinin ve Uygur Türklerinin de yaşamını da merak ediyordum.

Tur şirketine gittiğimde bu tura katılmanın öyle kolay olmadığını anladım. O zamanlar için çok büyük ücret ödemek gerekiyordu. Şirket sahibiyle konuşurken araya giren turun rehberi "lütfen katılın, eğer katılmasanız turun kalkışına çok az bir zaman var, grup oluşturamadık, gerekirse ben sizin eksik ödemenize yardımcı olurum." dedi.

Şaşkınlıkla yüzüne baktığımda tertemiz, pırıl pırıl, samimi, güven veren bir kişi olduğunu gördüğüm rehberimiz; bu gezinin mutlaka yapılması gerektiğini, turun çok özel bir izinle gerçekleşeceğini belirtti. Hiç tereddüt etmeden katıldım.

Pekin, Şangay, Urumçi, Kaşgar ve Tufan'ı gezdik. Çin'in iki büyük kentinin ihtişamının yanı sıra Uygur Bölgesi'nin yoksulluğunu gördüm.

İlk kez Pekin Havaalanında cep telefonlarıyla konuşan Çinlileri gördüm. Ülkemizde yoktu o zamanlar.

Uygur Türkleri toprak evlerde yaşamlarını sürdürüyorlardı. Sekiz kişilik Türk grubunu görmek onları çok mutlu etmişti. Kaşgarlı Mahmut'un kütüphanesinin bakımsızlığına üzülmüştük. Urumçi'de bir radyo programına katılan rehberimiz Türkiye'den selamlar getirdiğimizi söylemişti.

Daha pek çok ilginç ve unutulmaz anıyla döndüğümüz Uygur seyahatimizin en unutulmaz anısı dönüş yolunda gerçekleşecekti.

Ürdün Havayollarıyla yaptığımız bu gezinin dönüşünde uçağımızın arızalanması nedeniyle Kalküta'ya inmek zorunda kalmıştık.

Uçak şirketi bizleri havaalanı oteline yerleştirdi. Ne zaman kalkacağımız belli değildi. O ara muzip bir tavırla yanımıza gelen rehberimiz “Madam Teresa burada yaşıyor ziyaret edelim mi?” deyince memnuniyetle kabul ettik.

Dünyada, Rahibe Teresa, Azize Teresa olarak da tanınan bu çok özel şahsiyetle tanışma fırsatını kaçıramazdık. Yasak olmasına rağmen otelden kaçarak Hintlilerin tuktuklarıyla Madam Teresa'nın evine vardık.

Dünyanın her yerinden ziyaretçileri vardı. Epey bekledik. Daha sonra yanımıza gelen Madam Teresa sevecen bir gülümsemeye bizleri karşılayıp hediyeler verdi. Ben “çocuğum yok, üzülüyorum, çocukları çok seviyorum” dediğimde “sizin çok çocuklarınız olacak” diye ellerimi sıktı. Ayrıca şöyle bir mesajı olmuştu “İnanç önünde eğilmek gerek, gerçek ve doğruyu gösteren sizlerin de...”

Anılarımda müstesna bir yeri olan Madam Teresa'yı Türkiye'ye davet ettik fakat ömrü vefa etmedi.

ORHAN KURAL'I NASIL TANIDIM?

Pekin Turizm'in bürosuna kayıt için gittiğimde tanıştığım ve daha sonra tur boyunca rehberliğimiz yapan kişi Orhan Kural idi. Orhan Kural ile seyahat etmek gerçekten bir ayrıcalık. Bu gezide Azize Teresa ile karşılaşmama sebep olan Orhan Kural'a minnettarım.

KORONA GÜNLERİNDE PRAG

Anastasios Zimirikakis

2020'nin Eylül ayında gerçekleştirdiğim Prag ziyaretim, tüm dünyayı sarsan korona virüs salgınına karşı yoğun kısıtlamaların uygulandığı bir döneme denk gelmişti.

Seyahate çıkmadan önce tereddüdüm vardı. Tereddüdüm, korona vakalarının Çekya'da da artmış olduğuna ilişkin haberlerden kaynaklanıyordu. Gidersem korona virüsüne yakalanabilirdim.

Öte taraftan, Prag, her zaman ziyaret etmek istediğim bir şehir olarak, tarihi binalarıyla, köprüleriyle, Ortaçağ havasını barındıran gizemli atmosferiyle hep ilgimi çekiyordu. Sonuçta bütün endişelerimi bir kenara bırakıp Prag'a gitmeye karar verdim.

Uçak ve otel rezervasyonunu bir gecede halledip, ertesi gün kendimi Prag'da buldum. Ancak korona kısıtlamalarını daha hareket etmeden yaşamaya başladım. Örneğin rezervasyon yaptırmış olduğum otelden korona salgını dolayısıyla hizmet vermeyeceklerini bildirerek beni başka bir otele yönlendirdiler. İyi ki gitmeden önce haberim oldu diye düşündüm.

Neredeyse boş bir havalimanına inmek, korona salgınının ne kadar etkili olduğunun bir diğer göstergesiydi.

Otele yerleştikten sonra, ilk yaptığım etrafı tanımak için çıkıp biraz gezinmek oldu. Ancak hava serin olduğu erken saatlerde otele dönmek zorunda kaldım.

Ertesi gün ilk olarak Prag'ın eski kenti sayılan ve Belediye binasını ile tarihi astronomik saatin bulunduğu meydana gittim.

Her saat başı çaldığında, içindeki havari heykelciklerinin küçük bir pencereden görünüp tekrar içeri girdikleri tarihi saat gerçekten görülmeye değerdi.

Prag'da, halen muntazam bir şekilde korunmuş ve ziyarete açık bir çok kule bulunuyor. Bu kulelere çıkmak ise epey zahmetli oluyor, çoğunda asansör bulunmadığından merdivenleri kullanmak gerekiyor. Nefes kesen bir çıkıştan sonra zirveye ulaştığınızda ise kenti kulelerin tepesinden görmek tüm yorgunluğunuza değiyor. En büyük güclüğü Kale'de bulunan ve eskiden kralın yaşadığı Saray'daki kuleye çıkarken yaşadım. Nerdeyse bitmek bilmeyen merdivenleri dolana dolana çıkmak, hiçbir zaman unutamayacağım bir anı olacaktır.

Prag'ın içinden geçen ve kenti ikiye ayıran nehirde bulunan köprüler de mutlaka görülmelidir. Bu köprülerin en önemlisi, Kral Karl zamanında inşa edilen ve aynı adı taşıyan köprüdür. Köprü, üzerindeki heykelleriyle UNESCO'nun koruması altında.

Karl Köprüsü'nün geçtikten sonra tepede bulunan Kral Sarayı bölgesini ve Katedral'i görmek mümkün. Ancak Kral Sarayı halen Cumhurbaşkanlığı olarak kullanıldığından, içini gezmek mümkün olmuyor.

Prag'da kalacağım bir haftalık süreyi göz önünde bulundurarak, her günü bol bol gezip yaşamak ve mümkün olabildiğince fazla yeri ziyaret etmek niyetindeydim.

Gerek klasik, gerekse çağdaş sanat eserlerini barındıran müzeleri, sarayları gezmek o kadar doyurucuydu ki, sıkıldığım gün olmadı. Ortaçağ döneminde toplantıların yapıldığı Belediye binasını, Kral Sarayı'nın ziyarete açık yerlerini ve diğer turistik mekanları ziyaret ederken geçmişi hissediyordum.

Üstelik bunları yaparken korona salgını yüzünden turist kabilelerin akın ettiği bir döneme denk gelmemiş olmanın ayrıcalığını yaşıyordum. Gittiğim her yerde, Prag'ı çok iyi bir dönemde ziyaret etmiş olduğum söyleniyordu. Zira normal dönemlerde yoğun turist kabilelerinin verdiği rahatsızlıklar, bu kez korona salgını korkusundan yaşanmıyordu. Dolayısıyla, rahat gezebilmenin ve fotoğraf çekebilmemin huzur ve sakinliği; gezdiğim her yeri keyifle ve güvenle gezip görmeme çok yardımcı oldu.

Çekya imal ettiği bira çeşitleriyle ünlenen bir ülke. Prag'da, ziyaret sonrasında bira çeşitlerinin ikram edildiği iki Bira Müzesi bulunuyor. Meraklılarına tavsiye ederim.

Prag kenti, İkinci Dünya Savaşı'nda zarar görmediğinden tarihi dokusunu bütün ihtişamıyla korumuş.

İlk günlerde gezebilecek fazla yer var mı diye düşünürken, her gün keşfettiğim ve ziyaret ettiğim yeni mekanlar, bu şehri içtenlikle sevmeme neden oldu. Korona virüsünden sakınarak ilk tereddütlerimi aşmış olduğum için memnundum. Zira korona virüsünün olmadığı bir dönemde bu kadar rahat gezmenin mümkün olamayacağı anlaşılıyordu. Bütün kapalı mekanlarda zorunlu maske kullanımı ise, kendimi güvende hissetmek için önemli bir etkendi.

Eylül sonuna yaklaşırken, turist sayısı gitgide azaldığından, otellerin bazıları kapanmaya başlamıştı. Bu durumdan kaldığım otel de nasibini aldı ve yakın bir otele transfer edildim. Neyse ki bu otel, merkeze yürüme mesafesindeydi.

Aslında her ne kadar turist sayısında azalma yaşanmış olsa bile, yollarda epey turiste rastlıyordum. Anladığım kadarıyla, geçmiş yıllara nazaran, yaşanan turist sayısındaki azalma, zaten çok fazla olan otellerin hizmet vermemelerine yol açıyordu.

Dönüş uçağına, yine, nerdeyse bomboş sayılabilecek havalimanından binerken, korona virüs salgınının devam ettiği bir dönemde olsa da Prag'ı ziyaret etme kararımın ne kadar yerinde olduğunu düşünüyordum.

TÜRKİYE VE TÜMEN YAKINLAŞTI

Ünlü Türk gezgin-televizyon yapımcısı Tümen'i ziyaret etti

Orhan Kurral увидел знаковые места областной столицы | Фото Юрия КОМОЛОВА

Тюмень радужно встретила известного турецкого путешественника и телеведущего Орхана Куррала. У себя в Турции он столь же узнаваемая личность, как, например, у нас ведущие телепередачи «Юрен и Решаа» или Иван Ургант.

Погода не подвела: гости из теплой страны повело. Солнечно хоть и пряталось за облаками, но ни единой капли дождя или резкого порыва ветра не было.

Вместе с корреспондентами «Тюменской области сегодня» Орхан Куррал прошёлся по самым интересным местам города. Он увидел мост Влюбленных, сввер Сибирских кошек, Цветной бульвар со статуями клоунов и новенькое колесо обозрения. Также Куррал изучил образцы деревянного зодчества и другие объекты центральных улиц Республики и Ленына.

Чем так знаменит Орхан Куррал?

— Профессор. Учредитель и председатель турецкого клуба путешественников. Заведующий кафедрой горной инженерии горного факультета Стамбульского технического университета. Почетный консул Венесуэльской Республики. Заместитель почетного консула Республики Вануату, — говорится в деловой визитке Орхана.

Он живет в Стамбуле, ему 70 лет. Энергии и сил путешественнику не занимать. С собой для поездки по России у него два тяжелых чемодана с кучей книг и сувениров в подарок жителям разных городов.

Куррал ведет передачу о путешествиях. О нем написаны тысячи газетных статей по всему миру. Он посетил около 6 000 конференций, о нем сняты десятки телепередач и даже мюзикл, знаком со многими турецкими знаменитостями и политиками.

Пишет книги, которые переводятся на различные языки мира. Его книга «Coşla», посвященная ископаемому углю, опубликовал мемуары, популярные книги о путешествиях.

Придерживается вегетарианства, так как любит животных. Выступает против использования зверей в цирках, известный защитник природы.

Также он знает несколько языков. Кроме родного турецкого говорит на английском, немецком и итальянском.

— Турецкий очень похож на турменский, узбекский и казахский языки, — отметил он.

Глобальная энциклопедия «Википедия» содержит статью об Орхане на турецком и немецком языках, в «Инстаграме» у него 26,5 тысячи подписчиков, есть свой веб-сайт и прочие цифровые атрибуты современного человека.

Интересно отметить, что дом Куррала в Стамбуле — самый настоящий музей путешественника, в нем собраны экспонаты и сувениры со всего света. Орхан привозит как минимум по одному предмету из каждого города, теперь есть у него сувенир и из Тюмени.

— Каждый день в моем доме гости со всего мира, в основном это школьники, — рассказал Куррал. Будете в Стамбуле, не проходите мимо. Куррал рад всем.

В чем особенность рейтинга путешественников

Согласно интернет-порталу Nomadmania, Орхан входит в число самых путешествующих людей земного шара.

Напомним, и настоящему моменту в состав Организации Объединенных Наций входит 193 государства, а также 2 государства-наблюдатели — Ватикан и Палестина. Там вот, телеведущий был абсолютно везде. Кроме того, в мире есть и частично признанные государства, в них путешественник тоже отметил своим присутствием.

По классификации Nomadmania, мир делится на 1 301 регион, за посещение каждого из которых путешественник получает один балл. На момент публикации нашей статьи Орхан занимал 51-е место, его рейтинг растет. На первых трех позици-

ях списка пока путешественники из Греции, Германии и Испании. Профессор очень храбрый, не боится коронавируса, принимает все меры профилактики заражения. Многие его коллеги-путешественники отказались от поездки, а он продолжает ездить, движимый спортивным интересом, но и не только им.

— Далека единственный способ отдохнуть — это путешествие. Занимаюсь длительным планированием путешествий, хотя коронавирус испортил мне многие планы в этом году, — подводит итог.

Отметим, что для рейтинга в качестве доказательства посещения места требуются фотографии, подойдут билеты и прочие свидетельства.

Все любят котиков

Давайте честно признаем, огромное количество россиян, тюменцев в частности, без ума от кошек. Миллионы содержат их в качестве домашних питомцев и души в них не чают. Однако любовь турецкого гостя к усатым пушистиком поистине безгранична, как и у многих турков. В этом вопросе менталитет наших стран совпадает.

Профессор очень хотел увидеть сввер Сибирских кошек, и такая возможность ему представилась. Он не удержался и потрогал хвостатые скульптуры, сделал много фотографий. Дома в Стамбуле у него душа в душу живут кот и кошка.

Таким образом, можно смело утверждать, что больше всего ему понравился в нашем городе именно кошачий сввер. А вот другое знаменитое место он отложил для посещения на отдаленное будущее, речь идет о горных источниках под Тюменью, ради которых зачастую и нам приезжают туристы.

— У нас тоже много горячих источников по всей стране, пригласите к нам и убедитесь сами, — рассказал Орхан.

На вопрос обозревателя нашего издания о самой любимой стране мира путешественник назвал место на карте, которое мало знакомо большинству россиян.

— Очень люблю Бутан. Его эконорме изобрет не при помощи валового внутреннего продукта, а через ВНС — Валовое Национальное Счастье. Можете себе такое представить? Также в Бутане приняты чрезвычайные меры заботы об экологии. Курение в этой стране запрещено. Власти страны задумали в будущем посетить Югу и Липал. В планах значатся также Пермь, Омск и малая родина Распутина — село Покровское.

По совету обозревателя «Тюменской области сегодня» Орхан задумал в будущем посетить Югу и Липал. В планах значатся также Пермь, Омск и малая родина Распутина — село Покровское.

— Во времена моей молодости была популярна классная песня «Распутина в исполнении группы «Бони Эни». Для нас этот старец — мистическая фигура, загадка, — сообщил Куррал.

— По словам гостя из Турции, не стоит бояться путешествовать. Ведь мир — загадка, на которую стоит найти ответ каждому из нас.

профессор приехал в первую очередь потому, что это первый русский город Сибири. Какими ему показались Горнозаводы?

— Тюменцы выглядят закрытыми со стороны. Но когда начинаешь с ними беседовать, они оказываются очень дружелюбными, радушными, стремятся помочь и много улыбаются, — сообщил Орхан.

На что еще он обратил внимание?

— По какой-то причине тюменцы избегают ярких цветов в одежде, даже молодежь, — уточнил телеведущий.

— Каждое место мира уникально. Поверьте мне, я убедился в этом на собственном опыте, посетив все страны мира, — пояснил он.

Что еще можно о нем сказать? Он весьма подготовленный путешественник, заранее узнал многие факты о нашем городе: о летающей танке, построенном в Тюмени, эвакуации тела Ленина в город во время войны и прочие интересные исторические детали.

Его программу на телевидении показывают уже на протяжении семи лет. Тюмень обязательно вскоре появится в его передаче.

Планы на будущее

В Россию президент турецкого клуба путешественников приехал впервые, однако в Тюмени ранее никогда не был. В этот визит в Россию он уже увидел Псков, Смоленск, Калугу, Воронеж, Екатеринбург. Путешественник показал нам огромное количество фото в телефоне, сделанных как в России, так и по всему свету.

— Обычно выезжаю за границу примерно на неделю, а затем возвращаюсь домой, чтобы смонтировать выпуски передач, — сообщил профессор.

На очереди и посещение у Орхана духовная столица Сибири — Тобольск. Он увидит Кремль, найдет осмотровый дом, где жил император Николай II со своей семьей.

Затем в списке путешественника Курдал, Челябинск. А потом — возвращение в родную Турцию, где он будет монтировать передачу.

По совету обозревателя «Тюменской области сегодня» Орхан задумал в будущем посетить Югу и Липал. В планах значатся также Пермь, Омск и малая родина Распутина — село Покровское.

— Во времена моей молодости была популярна классная песня «Распутина в исполнении группы «Бони Эни». Для нас этот старец — мистическая фигура, загадка, — сообщил Куррал.

— По словам гостя из Турции, не стоит бояться путешествовать. Ведь мир — загадка, на которую стоит найти ответ каждому из нас.

“... O, SEYAHATLERİNE DEVAM EDİYOR”¹⁰

İvan Tretyakov

Orhan Kural bölgesel başkentini ikonik yerlerini gezdi. Tümen, ünlü Türk gezgin ve TV yapımcısı Orhan Kural'ı ağırladı. Türkiye'de, seyahat programları ile bilinen gezgin Kural, Rusya'daki "Eagle and Tails" ya da Ivan Urgant'ın yapımcıları kadar ünlüdür.

Hava hayal kırıklığına uğratmadı: sıcak bir ülkeden gelen konuk şanslıydı. Güneş bulutların arkasına saklanmasına rağmen, tek bir yağmur damlası veya sert bir rüzgar yoktu.

Orhan Kural, "*Bugün Tümen Bölgesinde*¹¹" ile birlikte şehrin en ilginç yerlerini gezdi. Aşıklar Köprüsü, Kutsal Üçlü Manastırı, Sibirya Kedileri Meydanı, palyaço heykellerinin bulunduğu Tsvetnoy Bulvarı ve yeni dönme dolabı gördü. Kural ayrıca şehir merkezindeki Cumhuriyet ve Lenin caddelerinin ahşap mimarisini ve diğer önemli örnekleri inceledi.

Orhan Kural neden bu kadar ünlü?

“Profesör. Türkiye Seyahat Kulübü Kurucusu ve Başkanı. İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi Maden Mühendisliği Bölüm Başkanı. Benin Cumhuriyeti Fahri Konsolosu. Vanuatu Cumhuriyeti Fahri Konsolos Yardımcısı.” Bunları Orhan Kural'ın kartvizitini söylüyor.

İstanbul'da yaşıyor, 70 yaşında. Gezgin olmak için fazla enerji ve güç gerekmez. Rusya'da bir gezi için beraberinde, farklı şehir sakinlerine hediye olarak bir sürü kitap ve hediyelik eşya içeren iki ağır valiz getirmiş.

Kural, TV'de gezi programı yapıyor. Dünyada binlerce gazetede onun hakkında makale yazıldı. Yaklaşık 6.000

---

¹⁰ Orhan Kural'ın korona günlerinde yaptığı Rusya gezisi esnasında 8.9.2020 tarihli Novesti Tumen gazetesine yayınlanan röportajı.

Çeviren: Cenker Uygur

¹¹ Yerel bir gazetenin adı

konferansa katıldı, Onlarca televizyon programı ve hatta onun hakkında bir müzikal yapıldı, birçok Türk ünlü ve politikacıyı tanıyor.

Dünyanın çeşitli dillerine çevrilen kitaplar yazıyor. Fosil kömürü üzerine yazdığı "Kömür" adlı kitabı birçok ülkede iyi bilinmektedir. Yayınlanmış anıları, popüler gezi kitapları vardır.

Hayvanları sevdiği için vejetaryen olmuş. Hayvanların sirklerde kullanılmasına karşı çıkıyor, ünlü bir çevreci.

Ayrıca birkaç dil biliyor. Anadili olan Türkçenin yanı sıra İngilizce, Almanca ve İtalyanca bilmektedir.

"Türkçe, Türkmen, Özbekçe ve Kazak dillerine çok benziyor." diyor.

Küresel ansiklopedi *Wikipedia*, Orhan Kural hakkında Türkçe ve Almanca bir makale içeriyor, *Instagram*'da 26.5 bin takipçisi var, kendi web sitesi ve çağdaş bir insanda olan diğer dijital özellikler de var.

İlginç bir not; Kural'ın İstanbul'daki evi, dünyanın her yerinden sergiler ve hediyelik eşyalar barındırmasından dolayı bir gezi müzesi haline gelmiş. Orhan her şehirden en az bir eşya getiriyor; şimdi Tümen'den de bir hatıra var.

Kural, *"Evimde her gün dünyanın dört bir yanından gelen konuklar var, çoğu öğrenciler"* diyor. İstanbul'a gelersen uğramadan geçme, Kural her misafire sevinir.

Gezgin puanının özelliği

İnternet portalı Nomadmania'ya göre Orhan, dünyanın en çok seyahat eden insanlarından biridir.

Birleşmiş Milletler'n bugüne itibarıyla 193 ülke ve 2 gözlemci ülkeyi -Vatikan ve Filistin'i - içerdiğini hatırlatalım. Yani, TV yapımcısı kesinlikle her yerdedi. Buna ek olarak, yolcunun da varlığını kaydettiği, dünyada kısmen tanınan devletler var.

Nomadmania sınıflandırmasına göre, dünya 1.301 bölgeye ayrılmış ve bu bölgeleri ziyaret eden her gezgin 1 puan alır.

Yazımızın yayınlandığı tarihte Orhan Kural 51. sırada yer alıyordu ve reytingi artmaya devam ediyor. Listenin ilk üç sırasında Yunanistan, Almanya ve İspanya'dan gezginler yer alıyor.

Profesör çok cesur, koronavirüsten korkmuyor ve enfeksiyona yakalanmamak için her türlü önlemi alıyor. Gezgin arkadaşlarının çoğu seyahat etmeyi bıraktı ama o seyahatlerine devam ediyor.

“Benim için rahatlamanın tek yolu seyahat etmektir. Koronavirüs bu yıl birçok planlarımı mahvetse de uzun vadeli seyahat planlaması yapıyorum” diye özetliyor Kural.

Gezgin derecelendirmesi için seyahat kanıtı olarak fotoğrafların biletlerin ve diğer sertifikaların gerekli olduğunu unutmayalım.

Herkes kedileri sever

Dürüst olmak gerekirse, çok sayıda Rus, özellikle Tümen'dekiler, kedilere deli oluyor. Milyonlarca insan onları evcil hayvan olarak tutar ve sever. Ancak, bir Türk misafirin bıyıklı ve tüylü yaratıklara olan sevgisi, birçok Türk gibi, gerçekten sınırsızdır. Bu konuda ülkelerimizin zihniyeti örtüşüyor.

Profesör gerçekten Sibiryada Kedileri Meydanı'nı görmeyi çok istiyordu ve böyle bir fırsatı kendisine sunduk. Karşı koyamadı ve meydandaki kuyruklu heykellere dokundu, çok sayıda fotoğraf çekti. İstanbul'da evinde ilahi bir uyum içinde yaşadıkları bir kedisi var.

Böylece şehrimizde en çok sevdiği yerin Kedi Meydanı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ancak diğer ziyaret edilecek yerleri başka bir geziye erteledi, turistlerin genel tercihi Tümen yakınlarındaki kaplıcalardan bahsediyoruz.

Orhan, *“Ülke genelinde çok sayıda kaplıcalarımız var, bize gelin ve kendiniz görün”* dedi

Dergimizin editörlerinden biri tarafından dünyanın en sevdiği ülkesi sorulduğunda, gezgin, haritada çoğu Rus'un pek aşına olmadığı bir yerin adını verdi.

“Butan'ı gerçekten çok seviyorum. Ekonomisi gayri sarfi milli hasıla ile değil, gayri sarfi milli mutluluk ile ölçülüyor. Bunu hayal edebiliyor musun? Bhutan'da çevreyi korumak için acil önlemler alındı. Bu ülkede sigara içmek yasak. Ülke yetkilileri, yerel mimari ve peyzaj konularında titiz davranıyor, kesinlikle sınırlı sayıda yabancı turist girebiliyor ülkeye. Hayatımda iki kez orada olduğum için şanslıydım. Ülkenin kralı benim iyi arkadaşım.” TV yapımcısı açıkladı.

Bhutan nüfusunun neredeyse Tümen sakinlerinin sayısına eşit olduğuna dikkat edelim

İzlenimleri

Ülkemizdeki her Rus, Rusya'yı onun kadar çok gezmedi. Profesör Tümen'e öncelikle Sibirya'daki ilk Rus şehri olduğu için geldi. Şehir halkı ona nasıl göründü?

“Tümen sakinleri ilk bakışta içine kapalı görünüyor. Ama onlarla sohbeta başladığınızda, çok arkadaş canlısı, misafirperver, yardım etmeye hevesliler ve çok gülümsüyorlar ” dedi.

Başka nelere dikkat etti? Kural *“her nedense Tümen sakinleri giysilerinde, gençlerde bile parlak renklerden kaçınıyor”* dedi.

“İnanın bana, dünyanın her yeri benzersizdir, tüm ülkelerini ziyaret etmiş biri olarak kendi tecrübelerime dayanarak bunu söylüyorum.” diye açıkladı.

Onun hakkında başka ne söyleyebilirsin? Çok hazırlıklı bir gezgin. Şehrimiz Tümen'de inşa edilmiş olan uçan tankı, Lenin'in cenazesinin 2. Dünya Savaşı sırasında şehre sevk edildiğini ve diğer ilginç tarihi detayları önceden biliyordu.

Programı yedi yıldır televizyonda gösteriliyor. Tümen, yakında programında kesinlikle görünecek.

Gelecek için planları

Bu, Türkiye Gezginler Kulübü'nün başkanı Rusya'ya ilk gelişi değil, ama daha önce Tümen'e hiç gelmemiştir. Rusya'ya yaptığı bu ziyarette Pskov, Smolensk, Kaluga, Voronezh, Yekaterinburg'u görmüş. Gezgin bize telefonundan hem Rusya'da hem de dünyada çekilmiş çok sayıda fotoğraf gösterdi.

Profesör, *"Genellikle yaklaşık bir hafta yurtdışına giderim ve ardından yayını düzenlemek için eve dönüyorum"* dedi.

Orhan'ın sıradaki gezisi Sibiry'a'nın ruhani başkenti Tobolsk olacak. Kısa bir ziyaret olarak Kremlin'i görecek. Profesör, İmparator II.Nicholas'ın ailesiyle birlikte yaşadığı evi incelemeyi de istiyor.

Sonraki gezi listesinde Kurgan, Chelyabinsk var. Daha sonra programını düzenlemek için memleketi Türkiye'ye dönüyor.

"Bugün Tümen Bölgesi" nin tavsiyesi üzerine, Orhan, gelecekte Yugra ve Yamal'ı ziyaret etmeye karar verdi. Planları arasında Perm, Omsk ve Rasputin'in memleketi Pokrovskoye köyü de bulunuyor.

Kural, *"Gençliğimde, Boney M grubunun söylediği havalı şarkı, Rasputin, çok popülerdi. Bu yaşlı adam, bizim için mistik bir figür, bir sırdır"* dedi.

Türkiye'den konuğun sözleriyle seyahat etmekten korkmamalısın. Ne de olsa dünya, her birimizin bir cevap bulması gereken bir bilimcedir.

EVLIYA ÇELEBİ VE ORHAN KURAL

Timur Özkan

Sadece ülkemizde değil dünyada da hem gezen hem yazan çok kimse yoktur.

Böyle gezginlerin en tanınmışlardan biri de Evliya Çelebi'dir.

17. yüzyılda yaşayan Evliya Çelebi, Modern Zamanların Evliya Çelebi'si" olarak anılan Orhan Kural'ı tanıyamazdı.

Orhan Kural ise "Gezginlerin Piri" Evliya Çelebi'yi elbette tanıyordu.

Orhan Kural'ın Evliya Çelebi hakkındaki düşüncelerini az bilinen bir kitapta; 2006 yılında, Say Yayınlarının "100 Temel Eser" serisinden çıkan ve Ayhan Buz'un yayına hazırladığı "Evliya Çelebi | Seyahatname" adlı kitabın önsözünde buluyoruz. Esas itibarıyla 12-15 yaş grubuna Evliya Çelebi'yi ve Seyahatname'sini tanıtmak amacıyla hazırlanan bu kitabın önsözünü kaleme alınan Orhan Kural Evliya Çelebi hakkında şöyle yazmış:

"Evliya Çelebi'nin babası sarayda kuyumcu başı idi. Hep biliriz rüyasında peygamberimizi görünce "şefa" yerine "seyahat" dilemiştir. Sonuçta XVII. yüzyılda tam 50 yıl boyunca Orta Avrupa, Balkanlar, Anadolu, Kafkasya, Kırım, Arabistan ve Mısır'ı o günün koşullarında, içine sindirerek dolaşmış, en önemlisi de bize bu bilgileri aktarmıştır. Yönetimleri, toplumsal davranışları, yörelerin ev, camii, mescit, çeşme, han, konak, hamam, sur, yol, kale, kule ve manastırlarını akıcı, yer yer eğlenceli ve hatta alaycı bir üslupla kaleme almıştır.

Sayın Ayhan Buz bu değerli eseri bir kez daha okuyucularla buluşturmuş. Çok sayıda gezi kitabı yazan hatta basınımıza göre "Modern Evliya Çelebi" olarak kendisini kutluyorum. Alın, okuyun ve Evliya Çelebi gibi yol çağrısına uyun diyorum."

Şimdi yapacağım karşılaştırma biraz “anlamsız” bulunabilir. Zira 400 yıl öncesinin koşullarıyla bugünü karşılaştırmak doğru olmaz. Bununla birlikte meraklısına bir fikir vermek amacıyla Evliya Çelebi’nin üç kıtada 3760 şehir, kasaba ve köyü gezdiğini, Orhan Kural’ın altı kıtada gezdiği ülke sayısının ise 192 olduğunu belirtelim. (Gezginler Kulübü’nün geçtiğimiz yıllarda farklı bir yöntemle 300 civarında ülke üzerinden yaptığı hesaplama göre bu sayı 250 civarında idi.)

Öte yandan Orhan Kural bugüne kadar yayınladığı 20 gezi kitabıyla bu alandaki rekoru elinde bulunduruyor.

Yine meraklısına bilgi vermek amacıyla Evliya Çelebi’nin 10 ciltlik seyahatnamesinden sonra ülkemizde 10 veya daha fazla gezi kitabına imza atmış yazarların isimlerini ve yayınladıkları kitap sayılarını şöyle sıralayabiliriz. (Editörlük çalışmaları hariç)

Orhan Kural	20
Bülent Dermirdurak	18
Ayhan Sarıhan	16
Nedim Gürsel	10
Tarık Minkari	10
Gülten Dayıoğlu	10
Timur Özkan	10

Prof.Dr. Orhan Kural'ın Özgeçmişi

Orhan Kural, 1950 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini Kadıköy Maarif Koleji'nde tamamlayan Kural, 1972 yılında İTÜ Maden Fakültesi'ni başarı ile bitirdi. Mayıs 1973 tarihinde, burslu olarak okuduğu New York Columbia Üniversitesi'nden Maden Yüksek Mühendisi, Eylül 1978 tarihinde ise İTÜ Maden Fakültesi'nden “Doktor” unvanını aldı. Biri İngilizce olmak üzere, “kömür”le ilgili üç kitabın editörlüğünü yaptı. Kural, farklı ülkeleri anlattığı 15 gezi kitabı ve *Bu Kitap Başka* adlı bir anı kitabı yayımlandı. *Matematik Kitabı* ise 2004 yılında okurlarıyla buluştu. Gezi anılarını ve deneyimlerini, verdiği çok sayıda konferanslarla anlatan ve saydam gösterileri yapan Kural, Türkiye'nin değişik yerlerinde ve yurt dışında, 37 kişisel fotoğraf sergisi açtı. Seksen bir il, yüzlerce ilçe ve 70'e yakın ülkede ekoloji bilincini geliştirmek amacı ile bir dünya rekoru olduğuna inandığımız 5500'e yakın *konferans* verdi.

Farklı gazete ve dergilerde *köşe* ve *gezi yazıları* sürekli yayınlanmaktadır. Değişik kanallarda on beş yıldır “radyo” ve “televizyon” programları hazırlayıp sunmaktadır. Bazı film ve diziler ile ayrıca tiyatro oyunları ve müzikalde rol aldı. İngilizce, Almanca ve İtalyanca bilen Orhan Kural, bugüne kadar gezdiği 234 ülkeyle, *Modern Evliya Çelebi* olarak da tanınmaktadır. Kural, on dört yıldır *Türkiye Gezinler Derneği (Kulübü)* Kurucu Başkanlığı görevini yürütmektedir.

2003 yılı ortalarında ise Benin Fahri Başkonsolosluğu'na atanan Kural, hâlen Vanuatu Fahri Konsolos Yardımcısı ve İTÜ Maden Mühendisliği Bölüm ve Anabilim Dalı Başkanı'dır. Bunun yanında “Bağımlılığa ve Sigaraya Hayır Derneği” Yönetim Kurulu Başkanlığını yapmaktadır.

kural@itu.edu.tr

Orhan Kural'ın Gezi Kitapları:

BÜYÜK DÜNYADA KÜÇÜK ADIMLAR – ABD, Arjantin, Avusturya, Azerbaycan, Cezayir, Finlandiya, Fransa, Hong Kong,

İran, İsveç, Kenya, Şeyseller, Macaristan, Romanya, Tayland, Tayvan, Tunus.

DÜNYA DÖNDÜKÇE İNSAN GEZDİKÇE – Çin, Belçika, Kongo, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Kamerun, Fildişi Sahilleri, Senegal, Kafkasya (*Rusya Fed.*), Çeçenistan (*Rusya Fed.*), Fas, Avustralya, Yeni Zelanda, Tibet (*Çin*), Nepal, Pakistan.

BİR GEZGİNİN DÜNYASI – Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Uygur Otonom Bölgesi (*Çin*), Martinik (*Karayipler*), Barbados (*Karayipler*), St.Croix (*Karayipler*), St.Thomas (*Karayipler*), Belize, Guatemala, Honduras, Meksika, İspanya, Polonya.

DÜNYA KALEMİMİN UCUNDA – İzlanda, Grönland, Laos, Kamboçya, Myanmar, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt, Umman, Alaska (*ABD*), Kanada.

SİBİRYA'DAN ŞİLİ'YE – Sibirya (*Rusya Fed.*), Uruguay, Mali, Burkina Faso, Bolivya, Ekvator, Bahreyn, Brunei Sultanlığı, Borneo Adası (*Malezya-Endonezya*), Sri Lanka, Suudi Arabistan, Küba, Şili.

GİZEMLİ COĞRAFYALAR – Slovenya, Malta, Kosta Rika, Panama, Dominik Cumhuriyeti, Madagaskar, Komor Adaları, Haiti, Portekiz, Sulawesi Adası (*Endonezya*), Papua Adası (*Endonezya*), Ache Sultanlığı (*Endonezya*), Sumatra Adası (*Endonezya*).

YOL ÇAĞRISI – Japonya, Mısır, Kuzey İrlanda, Norveç, Hollanda, Floransa (*İtalya*), Sicilya (*İtalya*), Sudan, Litvanya, Letonya, Estonya, St.Petersburg (*Rusya Fed.*), Soçi (*Rusya Fed.*), Volga Boyunca (*Rusya Fed.*).

VE SEKİZ OLDU – Martinik (*Karayipler*), Barbados (*Karayipler*), St.Croix (*Karayipler*), St.Thomas (*Karayipler*), Namibya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Bhutan, Gana, Togo, Benin, Nijerya.

KÖŞE BUCAK DÜNYA – Malezya, Singapur, Yunanistan, Güney Kore, İrlanda, Galler, Ürdün, Suriye, Uganda, Ruanda, Botswana, Zimbabve, Zambiya, Etiyopya.

UFUKLARIN ÖTESİNDE – Arnavutluk, Brezilya, Londra (*Birleşik Krallık*), Libya, Peru, Bosna Hersek, Endonezya, Filipinler, Polinezya, Senegal, Gambiya, Gine Bisseau, Gine, Mali, Kırım (*Rusya Fed.*), Moldova, Gagavuz Yurdu (*Moldova*).

GEZGİNİN GÖLGESİ – İsrail, Kuzey Kore, Çek Cumhuriyeti, Kırım, Tataristan (*Rusya Fed.*), Özbekistan, Yemen, Patagonya (*Arjantin*), Makedonya, Moğolistan, Yakutistan (*Rusya Fed.*).

GÖÇMEN KUŞUN KANATLARINDA – Reunion, Venezuela, Kolombiya, İskoçya, Altay (*Rusya Fed.*), Hakasya (*Rusya Fed.*), Tuva (*Rusya Fed.*), Karelya (*Rusya Fed.*), Komi (*Rusya Fed.*), Kalmukya (*Rusya Fed.*), Ekaterinburg (*Rusya Fed.*), Vladivostok (*Rusya Fed.*), Kamçatka (*Rusya Fed.*), Cibuti, Gabon, Mançurya (*Çin*), Yeşil Burun Cumhuriyeti, Hırvatistan.

BİR TUTAM DÜNYA – Burundi, Buryat Cumhuriyeti (*Rusya Fed.*), Doğu Sibirya (*Rusya Fed.*), Jersey Adası (*Birleşik Krallık*), Liberya, Sikkim (*Hindistan*), Nijer, Trinidad – Tobago, Porto Riko, Malawi, Swaziland, Mozambik, Orta Afrika Cumhuriyeti, Abhazya, Bulgaristan, Pireneler (*Fransa*), Çad, Papua Yeni Gine, Solomon Adaları.

BAY GEZEN 14 – Sao Tome ve Principe, Fiji, Lübnan, Guyanalar, Maldiv Adaları, Vanuatu, Yeni Kaledonya, Batı Sahra, Güney Sudan, El Salvador, Moritanya, Vietnam, Irak.

YOL TÜRKÜLERİ – Cayman Adaları, Reunion, Jamaika, İspanya, Polonya, Almanya, Ermenistan, Sao Tome ve Principe, Yeni Kaledonya, Palau, Guam, Slovakya.

GEZGİN GÖZÜYLE İSLAM DÜNYASI (*56 Ülke, Timur Özkan ile*)

Orhan Kural'ın Bilimsel Eserleri:

COAL (*İngilizce*)

KÖMÜR KİMYASI VE TEKNOLOJİSİ

KÖMÜR, ÖZELLİKLERİ, TEKNOLOJİSİ VE ÇEVRE İLİŞKİLERİ

MATEMATİK

Orhan Kural'ın Diğer Kitapları:

BU KİTAP BAŞKA

ÇEVRE ŞİİRLERİ ANTOLOJİSİ (*126 Şair*)

DÜNYA İÇİN BİR ŞEY YAP (*16 Dile çevrildi*)

GEZİ REHBERİ

Orhan Kural'ın Editörlük Çalışmaları:

SEFERNAME (49 Yazar)

SEFERNAME II (58 Yazar)

SEFERİ (55 Yazar)

UNUTULMAZ GEZİ ANILARI (88 Yazar, Timur Özkan ile)

Orhan Kural İçin Yapılan Kitaplar:

ÇEVREYE ADANMIŞ BİR YAŞAM (Editör: Mehmet Atar)

ORHAN KURAL IN WORLD MEDIA (Editörler: Hüseyin Gökçe ve Mehmet Atar)

TÜRK DON KİŞOT (Hilal Mahmudoğlu, müzikal senaryo)

O KURAL (Muhittin Köroğlu, karikatür)

Orhan Kural'a Verilen Berat, Ödül, Madalya ve Nişanlar:

1994 Çevre Beratı, Valilik İl Çevre Müdürlüğü, Samsun

2000 İnsanlığın Gerçek Dostları Ödülü, Sigarayla Savaşanlar Vakfı, İstanbul

2000 Çevre Basın Ödülü, Uluslararası Çevre Proje Olimpiyatı, İstanbul

2001 Özel Ödülü, İstanbul Veteriner Hekimler Odası, İstanbul

2001 Kültür ve Sanat Ödülü, Pera Kültür ve Sanat Kurumu, İstanbul

2002 Çevre Ödülü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul

2002 Çevre Hizmet Ödülü, Akdeniz Üniversitesi, Antalya

2004 İlk On Yılın İnsanlığın Gerçek Dostları Ödülü, Sigara İle Savaşanlar Vakfı, İstanbul

2005 Kristal Martı Ödülü, Kadıköy Maarif Koleji (Kadıköy Anadolu Lisesi), İstanbul

2008 Çevre Özel Ödülü, Çevre Konseyi, İstanbul

- 2008 Vakıf Özel Ödülü**, *Yurt Madenciliği Geliştirme Vakfı, İstanbul*
- 2009 Çevreye Hizmet Ödülü**, *Belediye Başkanlığı, Çayırova Kocaeli*
- 2010 FETA Ödülü**, *Dünya FETA Günü dolayısıyla,, Adapazarı*
- 2010 Mareşal Mannenheim Madalyası**, *Finlandiya Devleti*
- 2011 Madencilik Özel Ödülü**, *Yurt Madenciliğini Çeşitirme Vakfı, İstanbul*
- 2013 On Yılın İTÜ Akademik Ödülü**, *İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul*
- 2014 Ulusal Büyük Şövalyesi Nişanı**, *Cotonou, Benin Cumhuriyeti*
- 2016 'Orhan Kural Binası'**, *Akdağ Agregası Ocağı içindeki binaya İTÜ Senatosu tarafından verilen isim, İstanbul*
- 2017 Ukrayna Devlet Nişanı**, *Odessa, Ukrayna Devleti*

Orhan Kural ve Kitapları İçin Ne Dediler?

...Öyleyse, Orhan Kural'ın gezi kitapları, hem de bütün yerler-gökler, havalar-sular, yiyip-içmeler, giyinip-kuşanmalar, dün bugün ve yarınlar açısından tam sizler için. **Adalet Ağaoğlu**

... İşte dünyada gezdiği ülkeler, beldeler paletine imrendiğim Prof. Orhan Kural, gezi edebiyatımızın bu gerçekleri anlamış yeni kişiliğidir. Dilerim ki tüm dünyanı gezmeye ve anlatmaya zaman bulur.” **Aydın Boysan**

“... Öyle ki gidip gördüğüm, hem de birkaç kez gittiğim ülkeleri ve oraların halklarını Orhan Kural'ın kaleminden okurken (çocuklarıma okuturken) hem çok şey öğrendim, hem de coşkundum.” **Aziz Nesin**

... Orhan Kural bir akademisyen olmasına ve bilinen akademik gezilere sık sık çıkmasına karşın, gezi notlarını akademik söylemin kurulum tuzağına düşmemeye özen göstererek yazan bir gezgin. **Buket Uzuner**

... Yeni gezi kitabıyla kağıtlara döktüğü onca emeğinden ötürü Prof. Orhan Kural'ı kutlarım. **Çetin Altan**

Adam sanki Evliya Çelebi'nin halis, muhlis torunu! Bakıyorum basılmış kitaplarına, soyadı neden Kural da Gezginer değil? **Fikret Otyam**

... Dünya ülkeleri ve o ülkelerin çeşitli kentleriyle, farklı dil ve dinlerin değişik renkteki insanların yaşam biçimlerini, o ülkelere ait tarihi özellikleri merak ediyorsanız, durmayın Orhan Hocanın kitabını alın. **Fusun Önal**

... Şimdi yavaş yavaş, kenarından köşesinden bir “gezi kozası” örülmeye başlandı. Bunun öncülerinden bir tanesi de yine o, gezgin Orhan Kural’dır. **Gültekin Çizgen...**

... Gezin Profesör Orhan Kural’ın gezi kitaplarını okuyunca insan öyle zenginleşiyor ki!.. **Gülten Dayıoğlu**

... Orhan Kural, o kadar keyifli yazıyor ki, insanda onun gördüğü yerleri görmek değil ama onun gibi anlatmak isteği uyandırıyor. **Hilmi Yavuz**

Öylesine güncel konulara daldık ve dünya ile ilgimizi kestik ki: Orhan Kural’ın kitabı insanın içini açıyor, dünyasını değiştiriyor. **Mehmet Ali Birand**

... Vakit varken, sağlığınız ve yaşınız uygun iken bol bol gezin. Orhan Kural’ın gezi kitapları sizi dünyanın çok farklı ülkelerine götürüyor. **Mina Urgan**

... Daha nice yolculuklara ve kitaplar Sayın Kural! **Nadir Paksoy**

Orhan Kural, bir yaşama sığdırılabilecek pek çok meziyetin yanı sıra hem bir gezgin, hem de bir yazar, kısacası bir “gezer, yazar”; o da değişik coğrafyalarda, değişik tecrübelerde ve yaşamın küçük detaylarında mutluluğu yakalayan biri. **Nasuh Mahruki**

Kendi dar dünyasına kapalı kültürünüzde, Orhan Kural’ın seyahat azmi ve seyahatnameleri bir yenilik. **Orhan Pamuk**

... Orhan Kural’ın dolaştığı bu ülkeleri bu kitaba nasıl sığdırdığını düşünüyorum. **Orhan Şaik Gökyay**

... Bazı sayfalar, çimdeki külleri savurdu, ateşi canlandırdı. Yeni planlar yapmaya heveslendim. **Tarık Minkari**

Editörün Özgeçmişi

Timur Özkan 1957 yılında Ankara'da doğdu. 1981'de Ankara Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Mimarlık Fakültesi'nden, 2020'de Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Kültürel Miras ve Turizm Bölümü'nden mezun oldu.

Türkiye'de ve yurt dışında çeşitli şantiyelerde çalıştı. Öğrencilik yıllarında gezmeye başladı. Türkiye'nin tamamına yakın kısmını ve yedi kıtada, 100'den fazla ülkenin 500 civarında kentini gezdi.

10 gezi ve 3 araştırma kitabı (*) yazan, 16 gezi kitabının (**) da editörlüğünü yapan Özkan'ın; ayrıca çeşitli seçkiler ile gazete ve dergilerde 500'ü aşkın gezi ve araştırma yazısı yayımlandı.

Gezi yazıları başta olmak üzere çeşitli yarışmalar ile fotoğraf sergilerinde koordinatörlük veya seçici kurul üyeliği yaptı.

Kapsamlı bir gezi ve Ankara literatürüne sahip olan Özkan, Ankara'nın yakın tarihine özellikle Cumhuriyet öncesi dönemiyle Cumhuriyetin ilk yıllarına ilgi duymakta ve ilerde Ankara araştırmalarına yönelmeyi planlamaktadır.

Timur Özkan; Ankara Kulübü Derneği, Mimarlar Derneği 1927 ve Türkiye Gezginler Kulübü ile Ankaralı Gezginler Grubu'na üyedir.

ozkantimur@yahoo.com

Timur Özkan'ın Gezi Kitapları:

GEZMEK YAŞAMAKTIR (Güney Avrupa, Rusya, İrlanda, Japonya, Seul, Arnavutluk, Gürcistan, Tunus, İskoçya, Dubai-Umman, İran, Pakistan, Hindistan, Singapur, Avustralya, Y. Zelanda, Portekiz, Fas, Kanada, ABD, Nepal, Katar)

GEZGİNCE (Trinidad, Flores-Tikal, Belize, Soçi, Angkor, Vietnam, L. Prabang, Budapeşte, Bratislava, Brno, Cezayir, Dubai, Nepal,

Tibet, Delaware, Finlandiya, Romanya, Avusturya, Hong Kong, Macau, Azerbaycan, Şam-Halep, Kemerovo, Hakasya, Tuva)

4 KITADAN (*Adriyatik, Viyana, Frankfurt, Rusya, Moğolistan, Kazakistan, Bişkek, Özbekistan, Aşgabat, Duşanbe, İslamabad, Kuala Lumpur, Güney Afrika, Svaziland, Havana, Santiago, Türkiye*)

5 KITADAN (*Tayland, Çin, Tayvan, Nahçıvan, Minsk, Kiev, Kişinev, Romanya, Sofya, Kıbrıs, Mısır, Tanzanya, Nairobi, Quito, Peru, La Paz, New York, Alaska, Türkiye, Ankara*)

6 KITADAN (*Güney Kore, Tayvan, Hindistan, Maldivler, BAE, Ürdün, Kudüs, Lübnan, Suriye, Mısır, Ermenistan, Acaristan, Yunan Adaları, Selanik, Belgrad, Slovenya, ABD, Brezilya, Uruguay, Arjantin, Şili, Türkiye, Ankara*)

7 KITADAN (*Antarktika, Ushuaia, Puna Arenas, Sao Paula, Los Angeles, San Francisco, Las Vegas, Büyük Kanyon, Route 66, Route 1, San Diego, Hawaii, İzlanda, Kopenhag, Göteborg, Stockholm, Oslo, Bergen, Tallinn, Riga, Vilnius, Varşova, Krakov, Madagaskar, Mauritius, Abhazya, Erbil, Bahreyn, İran, Kabil, Cakarta, Bali, Timor-Leste, Bakü, Y. Zelanda, Türkiye, Ankara*)

ANKARA (*Ankara*)

KALİNİNGRAD'DAN KAMÇATKA'YA RUSYA (*Rusya*)

KITADAN KITAYA (*Meksika, Houston, Miami, Turks and Caicos, Bahamalar, Londra, Belfast, Köln, Berlin, İsviçre, Lizbon, Endülüs, Cebelitarık, Karpaz, Amalfi, Dubai, Kuveyt, Kahire, Sanaa, B. Faso, Hartum, Addis Ababa, Kongo-Kinşasa, İsfahan, Türkmenistan, Merv, Buhara, Oş, Türkistan, Sidney Türkiye, Uzay*)

GEZGİN GÖZÜYLE İSLAM DÜNYASI (*56 Ülke, Orhan Kural ile*)

Timur Özkan'ın Araştırma Kitapları:

ANKARA ÇİĞDEMİ

ANKARA ŞEHRENGİZİ

TEKİRDAĞ ŞEHRENGİZİ (*Turhan Demirbaş ile*)

Timur Özkan'ın Editörlük Çalışmaları:

ANKARALI GEZGİNLER GEZİ YAZILARI SEÇKİSİ (*43 Yazar*)

ANKARALI GEZGİNLER 1 DÜNYADAN GEZİ YAZILARI (43 Yazar)

ANKARALI GEZGİNLER 2 TÜRKİYE'DEN GEZİ YAZILARI (43 Yazar)

ANKARALI GEZGİNLER 3 ANKARA'DAN GEZİ YAZILARI (51 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE RUSYA VE KAFKASYA (43 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE MISIR VE ORTADOĞU (40 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE ÇİN VE UZAK ASYA (37 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE HİNDİSTAN VE YAKIN ASYA (43 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE AFRİKA (37 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE TÜRKİYE 1 (39 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE TÜRKİYE 2 (44 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE ANKARA (49 Yazar, 2. Baskı)

GEZGİN GÖZÜYLE ESKİŞEHİR (28 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE TÜRK DÜNYASI (34 Yazar)

GEZGİN GÖZÜYLE HİNDİSTAN VE YAKIN ASYA (42 Yazar, Yenilenmiş 2. Baskı)

UNUTULMAZ GEZİ ANILARI (88 Yazar, Orhan Kural ile)

Timur Özkan İçin Yapılan Kitap:

GEZİ ANILARI GÜNLÜĞÜ TİMUR ÖZKAN'A ARMAĞAN
(Editör: Z.E.Deniz Oğuz, 27 Yazar)

Timur Özkan'a Verilen Ödüller:

2012 Başkent Ankara'ya Hizmet Ödülü (Ankara Gönüllüsü alanında), Ankara Kulübü, Ankara

2013 Yılın Gezgini Ödülü (Altın Gezgin kategorisinde), Gezginler Kulübü, İstanbul

Yazarların Özgeçmişleri ¹²

A.Rüştü Hatipoğlu

12.06.1951 tarihinde doğdu. Ankara ve Köyceğiz’de yaşıyor. Dağ ve doğa tutkunu... Gezmek sevdası da pek yabana atılamaz... Oya ile evli ve yakışıklı bir evladın babası... Bugüne kadar iki kitabı yayınlandı; “Everest Ana Kamp, Defterimle Sohbetler” (anı ve fotoğraf) ve “Güneşin Türküsü ve Doğanın Gözyaşları” (fotoğraf, şiir ve fıkra). Ayrıca çeşitli derleme kitaplarda ve internet sitelerinde de yazıları ve fotoğrafları yayınlandı. Fotoğrafları, dört kişisel sergide ve ulusal-uluslararası 60 civarında çeşitli karma sergilerde beğeniye sunuldu. Devlet Fotoğraf Yarışması’nda bir eseri sergilenmeye layık görülerek Ankara ve İstanbul’da sergilendi, ayrıca değişik uluslararası yarışmalarda değerlendirilmeye alındı. arustu1206@yahoo.co.uk

Ahmet Bozkurt

1955 Amasya doğumlu. 1972 Tokat Öğretmen Okulu, 1979 Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü mezunu. Kırk iki yıl bir kamu kurumunda görev yaptı ve emekli oldu. 1998 yılında Fotoğraf Sanatı Kurumu’nda fotoğraf yaşamına başladı. Çok sayıda fotoğraf sunumu gerçekleştirdi. Kişisel fotoğraf sergileri açtı, karma sergilere katıldı. Fotoğrafta Doğa konusu ilgi alanı. Kültür ve yaşamı belgeleyen konuları çalışıyor. Farklı ortamlarda fotoğraf temel eğitim seminerleri veriyor. Dağcılık lisansı sahibi. Fotoğrafın görmek, hissetmek ve yaşamak olduğu düşünüyor. ADOĞ, Ankaralı Gezginler Grubu, Doğa Derneği, Sille Sanat Sarayı (SSS), UFSD üyesi, Sinop Fotoğraf Amatörleri Derneği (SİFAD) Onur üyesidir. abozkurt55@gmail.com

¹² Yazar adlarına göre alfabetik sıralamıştır.

Ali Vedat Oygür

1950 yılında Üsküdar'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde başladığı orta öğrenimini 1969'da Ankara Mustafa Kemal'de bitirdi. 1974 yılında Ankara Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. 1997 yılında ODTÜ'den doktora derecesini aldı. 1974-1998 yılları arasında MTA'da görev yaptı. 1999'dan itibaren Eurogold ve 2001-2005'de Normandy Madencilik'te çalıştı. Daha sonra Koza Altın'ın sırasıyla Gümüşhane-Mastra ve Eskişehir-Sivrihisar-

Kaymaz madenleri kurucu müdürlüğü ile Şirketin Genel Müdürlüğünde çevre müdürlüğü görevlerinde bulundu. 2015 yılında meslek yaşamından fiilen emekliye ayrılarak kültür yaşamına geçti. Meslek yaşamı boyunca meslek örgütleri ve STK'larda görev aldı. 2016 yılından bu yana Jeoloji Mühendisleri Odası Çevre Komisyonu'nda II. Başkan olarak görev yapmaktadır. Yakın ilgi duyduğu Ankara tarihi konusunda 'Ankaramızı Tanıyalım', ayrıca madencilikte çevre koruma konusunda 'Sürdürülebilir Madencilik', Anadolu'muzu tanıtmak amacıyla 'Gezginin Not Defterinden' ve kitaplar ile filmler üzerine 'Bitmeyen Yolculuk' bloglarını yazmaktadır. alivedat2000@gmail.com

Anastasios Zimbirikakis

1963 yılında İstanbul'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra Patra Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Mimar Sinan Üniversitesi Pedagoji Formasyon Programını başarıyla bitirdi. Ankara'da yaşadığı dönemde Ankaralı Gezginler Grubu'yla tanışıp etkinliklerine katıldı. anastasiosist@gmail.com

Belkıs Ceyla Çetinsoy

Aydın - Söke’de, 1959 yılında doğan Belkıs Ceyla Çetinsoy, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunudur. Ankara’da anesteziyoloji ve reanimasyon uzmanı olarak çalıştı. Otuz beş senelik Ankaralılıktan sonra İzmir’e yerleşmeye karar verdi. İzmir-Söke-Kuşadası arasında geçen bir hayatı tercih etti. Doğayı ve yeni kültürleri tanıma merakıyla gezgin oldu. Türkiye’nin önemli bir kısmını gördü. Bugüne kadar 50 ülkeye gitti. Kültür gezilerinden, doğa yürüyüşlerinden, kuş gözlemciliğinden, doğayı fotoğraflamaktan, yöresel lezzetlerin tadına bakmaktan, yazı yazmaktan, değişik kültürlere özgü araştırmaları okumaktan hoşlanır. Klasik müzik, etnik müzik, özellikle etnocaz dinler ve minik bir arşivi oluştu bile... Üyesi olduğu mesleki derneklerin dışında farkındalık yarattığına, yararlılık gösterdiğine inandığı sosyal projelere destek verir. cceyla@gmail.com

Betül Ayabakan Belgen

1962’de doğdu. Erenköy Kız Lisesi’nden mezun olduktan dört yıl sonra kaydolduğu Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Bölümü’nü üçüncü sınıfta bırakarak aile şirketinde görev aldı. Hobilerine önem veriyor. 14 yaşından beri Türk Sanat Müziğiyle ilgileniyor. Altı yıldır resim eğitimi alıyor. Karma resim ve fotoğraf sergilerine katılıyor. Fotoğraf, Yunan dansları eğitimleri aldı. Deniz ve yelken bir diğer tutkusu, yelken derslerine devam ediyor. Hedefi, 2021 Ağustosunda Akdeniz’i yelkenle geçmek. Pandemi döneminde de resim çalışmalarına devam eden ve yaptığı bir resimle TEV’in ‘Korona Kahramanlarına Destek Fonu’na katılan Belgen, TEV’e katkısından çok mutlu... bbbaybakan@hotmail.com

Ceyhun Özener

1961 Ankara Yenimahalle doğumlu. Yenimahalle Mustafa Kemal Lisesi'ni, Gazi Üniversitesi İktisat Fakültesi Bankacılık Bölümü'nü bitirdi. Üniversite yıllarında amatör olarak fotoğrafçılığa başladı. Uzun yıllar Fotoğraf Sanatı Kurumu Derneği'nde yöneticilik yaptı. Birçok sergiye katıldı ve tematik sunumlar yaptı. Yurt içi ve yurt dışı gezilerinden edindiği izlenimlerini aktardığı gezi yazılarına ve ayrıca eğitmen olarak fotoğraf çalışmalarına devam etmektedir. ceyhunozener61@gmail.com

Danyal Âşık

1949 yılında Merzifon'da doğdu. 1967'de Yenimahalle Mustafa Kemal Lisesi'nden, 1972'de Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden (Lisans ve Yüksek Lisans) ve 1988'de Colorado ve Ohio State Üniversitelerinin Bölge Planlaması, Ekonomi ve Su Ekonomisi bölümlerinden mezun oldu. 1972 yılında başladığı çalışma hayatında sırasıyla T.C. Ziraat Bankası Çorum Şubesi ve Genel Müdürlüğü'nde mühendis, proje mühendisi ve başmühendis, 1983 yılından itibaren de Devlet Planlama

Teşkilatı / T.C.Kalkınma Bakanlığı'nda planlama uzmanı, daire başkanı ve müsteşarlık müşaviri görevlerinde bulundu. 2000-2018 yılları arasında Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2014 yılında kamudan emekli oldu. Merzifon Vakfı'nın kurucu üyesidir. Beş yıldır blog yazarı olarak gezileriyle ilgili yazılar yazmaktadır. <https://danyalasik.com> danyalasik@gmail.com

Erdem Engin Tavlayan

Adana'da doğdu ama aslında Aydınlı. Çocukluğu babasının işi dolayısıyla Anadolu yollarında geçti. Üniversiteyi Ankara'da okudu, ODTÜ İnşaat Mühendisliği Bölümünü mezunu. İş hayatına İstanbul'da başladı, daha sonra bir süre Brüksel'de ve Foça'da yaşadı, şimdi yine Ankara'da. İş durumu, eş durumu demeden her fırsatta geziyor. Gezmek, keşfetmek, yazmak vazgeçilmezleri, yeni insanlar-yeni kültürler tanımak tutkusu. Bu nedenle yollarda olmayı seviyor. Mektuplardan Sızanlar (Alibi Yay., 2015)

adında yayınlamış bir kitabı var. eengintavlayan@gmail.com

Érica Moreno

Brasília Üniversitesi'nde profesör ve doktora sonrası araştırma görevlisi. 1974 yılında Brezilya'nın başkenti Brasília'da doğdu. Brasília Üniversitesi Kimya ve Kuantum Kimyası Bölümü'nden yüksek lisans (MSC) ve doktora (PhD); İspanya'da, Universitat Jaume I Üniversitesi'nde Matematiksel ve Teorik Kimya Bölümü'nden MSC ve PhD dereceleri sahibi. Gezip gördüğü ülkeler arasında; İspanya, İtalya, Fransa, İsveç, İngiltere, Portekiz, Türkiye, Paraguay, Arjantin ve

Brezilya'nın tüm bölgeleri yer almakta. Gezmeyi, edebiyatı, okumayı ve yazmayı seviyor. Bugüne dek bilimsel yayınlarının yanı sıra şiir, deneme ve gezi yazıları yayınladı. Orhan Kural'ın yazdığı "Dünya İçin Bir Şey Yap!" adlı kitabını Portekizceye çevirdi.

ericacristinamoereno@gmail.com

Fatma Akcengiz

Gazi Üniversitesi İşletme Bölümü mezunu Mali Müşavir. Ankara Dağcılık Federasyonunda ferdi olarak lisanslı dağcı. Dağlardan uzak kalmak onun nefes almasını zorlaştırırsa da fırsat buldukça kendini Karadeniz’de buluyor. Fotoğraf tutkusu uzun yıllardır olmasına rağmen bunu daha profesyonelce yapmak için AFSAD’ın bütün seminerlerini başarıyla bitirdi. Şimdilerde emekliliğin keyfini çıkarıyor. fatmaakcengiz@gmail.com

Feyza Kelly

Gezginler Kulübü'nün Ankara'daki ilk üyelerinden olan Feyza Kelly, bir gezginin önce kendi ülkesini gezip tanınmasının çok önemli olduğuna inanıyor. Hayali, “*dünya bir kitaptır, seyahat etmeyen kitabın birinci sayfasında kalır*” deyimini haklı çıkarmak. Bugüne kadar 60 ülke gezdi, hedefi en az 100... Çalışma hayatını noktaladıktan sonra köpek eğitmeni oldu. Öğrenme ve keşfetme duygusunun gezgin ruhuna sınırsız olarak yaşamına anlam kattığına inanıyor.

feyzaph@yahoo.co.uk

Filiz Uçan

1950 yılında, babasının vazifesi dolayısıyla buldukları Van’ın Erciş ilçesinde doğdu. 1956’da İstanbul’a geldi. 1968’de İstanbul Öğretmen Okulu’ndan, 1982’de Kocaeli Üniversitesi Sevk ve İdare Yüksek Okulu’ndan, 2010’da Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nden mezun oldu. 10 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra ticaretle uğraşmaya başladı. Bugüne kadar 100 civarında ülke gezdi. Evli ve çocuksuz olan

Filiz Uçan, İngilizce ve orta derecede Arapça biliyor.
aksoyhalil@yahoo.com

Hülya Saçlı

1970, Sivas doğumlu. Sivas'ta fizik öğretmeni olarak görev yapıyor. Tatillerinde katıldığı kültür turlarıyla, gezmek ve fotoğraf çekmek tutkuları haline geldi. Dağlara çıkmaya ve trekking gruplarına katılmaya başladı. Daha çok doğa fotoğrafları çekmekten keyif alıyor. 'Bir Gezginin Objektifinden Yansıyanlar' adını verdiği ilk fotoğraf sergisini, 2014 yılında, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezinde açtı. Anadolu Üniversitesi Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Bölümü'nü bitirerek fotoğrafa olan ilgisini pekiştirdi. Türkiye Gezginler Kulübü'nün blog sayfasında ve Fotogezgin'de gezi yazılarını ve fotoğraflarını paylaşmakta. fhulyaster@gmail.com

Hüseyin Başusta

TRT'de 40 yıl prodüktör ve yönetmen olarak görev yaptıktan sonra, 2017 yılında emekli olan Hüseyin Başusta Marmara Üniversitesi Radyo Televizyon Bölümü mezunudur. 1977 yılında TRT'de göreve başladı. 1981-1988 arasında İstanbul Radyosunda, 1989-2017 arasında da İstanbul Televizyonunda çalıştı. Bugüne kadar 3700'den fazla program yapımcılığını ve yönetmenliğini yaptı. Meslek hayatı boyunca 23 mesleki ödül ve 70'den fazla teşekkür belgesi sahibi olan Başusta, 450'den fazla asistan yetiştirdi. Birçok önemli sosyal projenin içinde, ya da yöneticisi olarak görev aldı. Halen 'Türkiye Sigarayla Savaş Derneği'nin genel sekreterliği ile 'Hayat boyu Hayat dolu Derneği'nin yönetim kurulu üyeliğini sürdüren Başusta birçok sivil toplum kuruluşunun da üyesidir. Motor bisiklet ve amatör denizci ehliyetine sahiptir. 'Bulutlara Dokunmak' isimli biyografi kitabı yayınlanmıştır. www.huseyinbasusta.com
huseyinbasusta@hotmail.com

Hüseyin Gökçe

1954'te, Denizli'de doğdu. 15 yaşında gazeteciliğe başladı. Dışarıdan iki lise bitirdi. Eğitim Enstitüsü'nden öğretmen olarak mezun oldu. 1977'de İstanbul'a yerleşti. Gazete ve dergilerde genel yayın yönetmenliği, gazetecilik, yazarlık ve reklamcılık yaptı. Gazeteciliği bırakıp tekstil ve dış ticaret sektöründe çalıştı. Beş yıl Moldova Fahri İstanbul Başkonsolosu olarak görev yaptı. Uzun yıllar, Fransa, Suudi Arabistan, Japonya, Moldova ve Özbekistan'da kaldı, işler kurdu. 20'si 9.Cumhur-başkanı Süleyman Demirel'in danışmanı olarak 52 ülkeyi ziyaret etti. Türkiye Gezginler Kulübü'nün 15 yıl boyunca başkan yardımcılığını yaptı. 2010-2018 yılları arasında İTÜ Maden Mühendisliği Fakültesi'nde "Mühendislik Etiği" ve "Toplum-Çevre" dersleri verdi. Evli, dört çocuğu, iki torunu var. Şimdilerde yönetim/ iletişim danışmanlığı, yayıncılık ve yazarlık yapmakta. gokcehuseyin7@gmail.com

İbrahim Berksoy

1965'de Kayseri'de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Kayseri'de tamamladıktan sonra 1991'de ODTÜ'den makina mühendisi olarak mezun oldu. Kayseri'de başladığı çalışma hayatına Ankara'da DSİ'de devam ediyor. 1992-1996 yılları arasında Kayseri'de bir grup şair, yazar ve edebiyatseverle birlikte *Eşik* adlı bir kültür-sanat-edebiyat dergisi yayımladı. Çeşitli edebiyat dergilerinde yazıları yayımlandı. İspanya ve Brezilya gezilerinden edindiği izlenimleri *Gezinin Poetikası* adlı kitabında okurların beğenisine sundu. Kültür, sanat, edebiyat ve gündelik hayata dair denemelerini *Akıntıya Karşı Aykırı Düşünceler*, şiir üzerine düşüncelerini ise *Şiir Okuma Anları* adlı kitaplarında topladı. Türkiye Edebiyatçılar Derneği üyeliğinin yanı sıra, ODTÜ Mezunları Derneği'nde ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev yapıyor. ibrahimberksoy@tr.net www.ibrahimberksoy.com.tr

İnci Karaman

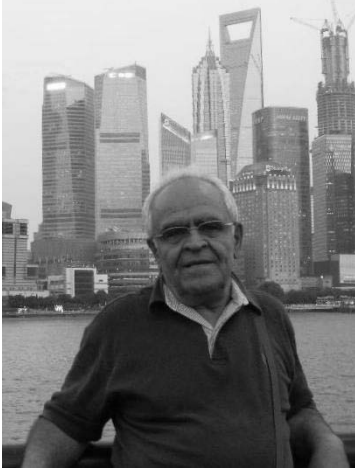
1971 yılında Sakarya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Radyo Televizyon Yayımcılığı ve Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat bölümlerini bitirdi. 1989 yılında TRT'de başladığı meslek hayatını değişik özel televizyon kanallarında sürdürdü. Halen BloombergHT Televizyonunda yedi yıldır yayınlanmakta olan, Dernek başkanımız Prof.Dr. Orhan Kural ve model Şebnem Schaefer'in birlikte sürdürdüğü Lütfen+1 adlı, çevre, doğa, gezi ve hayvan dostu programın yapımcısı ve yönetmeni. Türkiye Gezinler Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi olan Karaman, Kulübün yayın organı e-GEZGİN Dergisinin Genel Yayın Yönetmenliğini yapıyor. incikaraman71@gmail.com

Jennifer Şebnem Schaefer

2017 Haziranından itibaren Prof.Dr. Orhan Kural'la birlikte BloombergHT'de yayınlanan Lütfen+1 programını sunan Schaefer, anne tarafından Türk, baba tarafından Alman; model, sunucu ve oyuncudur. Johann Wolfgang Goethe Üniversitesi'nde iki yıl Türkoloji eğitimi, bir yıl da Kültür Antropoloji ve Avrupa Etnolojisi ve yan dal olarak Psikanaliz okudu. Fernuniversitat in Hagen'da Siyaset ve Kamu Yönetimi bölümünü bitiren Şebnem Schaefer'in amacı Türkiye ve Almanya arasında elçi olmak ve sosyal sorumluluk projeleri üzerinde çalışmaktır. 11 yaşından beri üyesi olduğu Atatürkçü Düşünce Derneği'nin Limburg şubesi kurucularındandır. İyi derecede Almanca, İngilizce, Latince ve Fransızca bilmektedir. Bunun yanında Türkoloji eğitimi sırasında Temel Arapça eğitimi de almıştır. jssjss8484@gmail.com

Kâmil Toygar

Ankara'da doğdu (1942). İlk ve ortaöğrenimini doğduğu şehirde, yüksek öğrenimini Bursa'da tamamladı. Milli Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın merkez ve teşkilatlarında yönetici olarak 41 yıl çalıştıktan sonra emekli oldu. Halen kurucularından olduğu Türk Halk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı'nda yönetici olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Türk halk kültürünün çeşitli alanlarında 200'ü aşkın derleme ve araştırma çalışması yapan Toygar; yerel, ulusal ve uluslararası pek çok bilimsel toplantıya katılarak tebliğler sunmuştur. Çeşitli plaket, takdir ve teşekkürlerinin yanında Mutfak Dostları Derneği ve Dünya Gazetesi "Ehlikeyf" dergisinde Türk mutfağına yaptığı hizmetlerden dolayı ödüllendirilmiştir. Son yıllarda çalışmalarını beslenme ve mutfak kültüründe yoğunlaştıran Kâmil Toygar "Türk Mutfak Kültürü Üzerine Araştırmalar" adlı dizinin editörlüğünü yapmıştır. Eşi Nimet Berkok Toygar'la birlikte 30'a yakın kitap yayınlamışlardır. berkoktoygar@gmail.com

Kıymet Gözek

Sivaslı bir ailenin kızı olarak 1942 yılında Ankara'da dünyaya geldi. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamladıktan sonra, ailesi ile birlikte gittiği Almanya'da, Darmstadt Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Almanya'da başladığı çalışma hayatını, 2003 yılında Ankara'da Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'ndan emekli olarak noktaladı. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fiziko-Kimya Bölümü'nde master ve doktora çalışması, çeşitli uluslararası projelerde yürütücülük yaptı. Bu sayede dünyanın birçok ülkesini görme imkânına sahip olan ve çok iyi derecede Almanca, iyi derecede İngilizce bilen Gözek, Fotoğraf Sanatı Kurumu'nda izleyici olarak başladığı fotoğrafçılık yaşamını Doğa-Makro-Dijital gibi atölyelerde sürdürdü, çeşitli karma sergilere katıldı. kiymetg@gmail.com

Prof.Dr. Mehmet Tunçer

1980’de ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nden mezun oldu. Restorasyon ABD’nda yüksek lisans yaptı. Ankara Üniversitesi’nde doktora tezini tamamladı. 1999’da doçent, 2009’da profesör oldu. 30 yıllık meslek yaşamında kentlerde, tarihsel, arkeolojik ve doğal koruma alanlarında restorasyon, koruma, ıslah ve yenileme plan ve projelerinde, proje yöneticiliği ve danışmanlık yaptı. Tarihsel çevre koruma politikaları üzerine ikisi Kültür Bakanlığı tarafından yayınlanmış 10 kitabı, 18 ortak

kitap çalışması, yayınlanmış 65 civarında bildirisi, çok sayıda akademik yazı ve makalesi bulunmaktadır. Halen Çankaya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü’nde tam zamanlı öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. <http://mehmet-urbanplanning.blogspot.com.tr/>
mehmettuncer56@gmail.com

Meliha Yıldırım

Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Fakültesi’ni bitirdi. Vakıflar Bankası’nda yirmi dört yıl çalıştı. *14 Şubat Dünyanın Öyküsü, Lacivert, Öykü Gazetesi, Çağdaş Türk Dili, Edebiyat Haber, Edebiyat Nöbeti, Karahindiba, Patika, Mavi,* dergilerinde öyküleri, *Hece* ve *Roman Kahramanları* dergilerinde inceleme yazıları yayımlandı. “*Sarıkadı Çıkmazı - Altındağ’da Üç Kuşak Dört Kadın*” öyküsü 2016

Altındağ Belediyesi ikincilik, “*Batık Bir Kıl*” öyküsü 2017 Fakir Baykurt Mansiyon ödülünü aldı. Türkiye Gezinler Kulübü ve Ankaralı Gezinler Grubu’nun ortaklaşa yayımladığı *Unutulmaz Gezi Anıları / 88 Gezin 101 Anı* (2016) kitabında bölüm yazdı. *Ahlat* gazetesinde yazmaya devam eden Yıldırım’ın, Kasım 2019 yılında H2O Yayınlarından *Zaman O Zaman Değil* adlı öykü kitabı çıktı. Halen Ankara’da yaşıyor. meliha.yildirim7@gmail.com

Murat Özsoy

1958 Ankara doğumlu. Eğitimini TED, ODTÜ ve İsveç Linköping Institute of Technology’de tamamladı. 1991-2013 yılları arasında öğretim görevlisi olarak çalıştığı Bilkent Üniversitesi'nden emekli oldu. 50’yi aşkın ülkede tur rehberliği yaptı. *Inside Turkey*” adlı Türkiye tanıtım filminde ve *“En Başarılı Belgesel”* ödülü alan 12 bölümlük *“Turkuaz”* belgeselinde *yapım sorumlusu* olarak görev yaptı. Yayımlanmış kitapları: Turkuaz Günlüğü,

İsveç ve Filmin İkinci Yarısı, Kentler ve Düşler, El yazılarıyla Yazarların Ankara’sı, Torun Çelebiler Seyahatnamesi (Editör). Google e-kitaplar: 32 Röportaj, Tunus Yasemin Ülke, Rusya Volga Nehir Turu. İsveççeden Çevirileri: Ateşin Gizi, Kaya, Taş ve Kum, Matematiğin Anlamı, Eğlenerek Matematik, Matematik Oynayalım mı?, Kareler, Hiyeroglifler ve Akıllı Kartlar, Büyücünün Kitabı, Hayalet Papazlar, Vampirlerin Balosu, Kurdu Yüreği, Yabancıнын Mezarı, Şefin Kupası, Kilisenin Gizemi, Sahi Nedir Faşizm?, Düşün Bakalım”. Proje danışmanlığı: Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü’nün *“İzmir”* broşürü. ozsoymurat@gmail.com

Murat Selam

1962 yılında Almanya'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi Mezunu. Bilgi Teknolojileri alanında yerli ve yabancı firmalarda 35 yıldan fazla görev aldıktan sonra emekli oldu. Seyahat etmek ve fotoğraf yaşamının ayrılmaz bir parçası. Çocukluk yıllarında Babasının kurduğu karanlık odayla başlayan fotoğraf tutkusu, AFSAD ve Anadolu Üniversitesi’nde aldığı eğitimler ve kişisel çalışmalarıyla devam ediyor. Dünyada gezip gördüğü bölgeler arasında en etkilendiği yerin kendi ülkesi Türkiye olduğunu

belirtiyor ve "tarihin, doğanın ve kültürün bu kadar güzel harmanlandığı başka bir ülke olmadığını” düşünüyor. Bir dağ tutkunu

olan Murat Selam yurt içindeki dağcılık serüvenlerine Afrika'nın Kilimanjaro ve Himalayalar'ın Kallapatar zirvelerini de ekliyor. İlgi alanları arkeoloji, bahçecilik, doğa, koleksiyon ve yabancı dil olan Murat Selam iyi derecede İngilizce, Almanca ve orta derecede İspanyolca biliyor. murat_selam@hotmail.com

Mürşide Okumuş

Okumuş Çay ve Gıda San. ve Tic. AŞ'de yönetim kurulu başkan yardımcısı. Kadir Has Üniversitesi'nde işletme masteri yaptı. Halen AÜ AÖF Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası Bölümünde öğrenim görüyor. Çeşitli üniversitelerin programlarında 40 kadar sertifika aldı. Ayrıca Business Coaching konusunda uzmanlık eğitimimi tamamladı. Koçluk mesleğinin kendine çok uygun olduğunu düşünüyor. Emeklilik hayallerinde sosyal sorumluluk denetçiliği ve koçluk yapmak var. Yaşamında önemli bir yer tutan STK çalışmaları bağlamında; TOBB Rize Kadın Girişimciler Kurulu'nun ve Karadeniz Tarımsal Üretim Derneği'nin (TÜGDER) kurucu başkanlıklarını yaptı. Türkiye Gezginciler Derneği'ndeki başkan yardımcılığı görevine devam ediyor. İyi bir gezgin olmaya, olabildiğince bilinçli bir şekilde seyahat etmeye çalışıyor. mursideokumus@gmail.com

N. Emre Apaydın

1965 yılında Ankara'da doğdu. ODTÜ Elektrik-Elektronik Bölümünden mezun oldu. Arkeolojiyi, tarihi ve sanatı seviyor. Hem okuyor, hem geziyor. Ankara'ya özel ilgi duymakta. Fotoğraflar, belgeler toplamakta. Ankara'nın tarihini araştırmaktan ve okumaktan ayrı bir zevk almakta. Eğitim tarihi konusunda okumak, araştırmak ve yazmak diğer önemli ilgi alanı. n.emreapaydi@gmail.com

Nalan Elguş

1967 yılında Manisa, Alaşehir’de doğdu. Gezmeye, memur olan babasının atamalarıyla başladı. ODTÜ İstatistik Bölümü’nden mezun oldu. 15 yıl özel sektörde çalıştıktan sonra kendi kurduğu işletmelerde çalışmaya başladı. Bu arada bulduğu her fırsatta Türkiye’yi gezdi ve merak ettiği ülkelerden başlayarak dünyayı dolaşmaya çıktı. Doğa, tarih ve arkeoloji düşkünü olan Nalan, Ankaralı Gezginler Grubu dışında Ankyra-Askat Grubu üyesi. Gezmenin insana enerji verdiğini ve yaşlanmayı önlediğini düşünüyor. Yoga eğitmeni olmakla birlikte vazgeçemeyeceği üç şeyin doğa, gezginlik ve yoga olduğunu söylüyor. nalanelgus@gmail.com

Nimet Berkok Toygar

Adapazarı'nda doğdu. İlk ve ortaöğrenimini doğduğu şehirde, yüksek öğrenimini Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladı. 35 yıllık çalışma hayatından sonra emekli olmuştur. Çeşitli plaket, takdir ve teşekkürlerinin yanında Fransız Hükümetince "Chevalier dans l'ordre des Arts et des Lettres - Edebiyat ve sanat dalında Şövalye" nişanı ile taltif edilmiştir. Emekli olduktan sonra eşi Kâmil Toygar ile birlikte Türk Beslenme ve Mutfak Kültürü başta olmak üzere çeşitli araştırmalar ve derlemelerle Türk kültürüne hizmet vermeye devam etmektedir. Türkiye'nin bir kaç il dışında tamamını, yurt dışında ise 56 ülke gezdi. nberkok@gmail.com

Nuran Uyar

1953 yılında Karaman'da doğdu. İlkokul Karaman, sonra Adana Kız Lisesi. Ardından Almanya'da Konfeksiyon okudu. Orada kendisi gibi öğrenci olan eşi Dr. Müh. Merdan Uyar ile tanışıp evlendi. İki erkek evladı sayesinde iki de güzel kızı oldu. Sonra da iki erkek torunu. 1986 yılında Türkiye'ye döndüler. Yıllarca Alman ve İsviçre şirketlerinde teknik yöneticilikler yaptıktan sonra 1999 yılında temsilcilik ve teknik danışmanlık üzerine kendi şirketini kurdu.

Birkaç yıl önce emekli oldu. Bazı STK'nda çalışmakta... İstanbul Karamanlılar Eğitim Vakfı'nın kurucu üyesi. 13 yıl yönetim kurulunda aktif çalışıp, 8 yıl da vakıf başkan yardımcılığı yaptı. İyi derecede Almanca ve gezilerde kendisini ortada bırakmayacak kadar İngilizce biliyor. nuran@uyar.nom.tr

Nuray Özener Değirmenciöglü

1985 yılında Gazi Üniversitesi Resim Bölümü Grafik Ana Sanat Dalı'ndan mezun oldu. Eğitim kurumlarında uzman sanat eğitimi, grafiker ressam olarak görsel tasarımcılık ve sahne tasarımları, Resim, Sanat Tarihi ve özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri alanında yurt içi ve yurt dışında araştırmalar yaptı. Resim ve

fotoğraf sergilerine-yarışmalara katıldı, jüri üyelikleri yaptı. Sanat Eğitimi olarak çocuklar ve gençlerle birlikte birçok sanat projesi gerçekleştirdi. Halen basında sanat üzerine yazılar yazıyor, profesyonel fotoğrafçı olarak sanat yaşamına devam ediyor. nozener06@gmail.com

Oktaý Gürlek

1964 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Emirgan'da, orta ve lise eğitimini Alman Lisesi'nde tamamladı. 1988 yılında Boğaziçi Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. Aynı üniversitede master yaparak İnşaat Yüksek Mühendisi unvanını aldı. Aile şirketinde inşaat, taahhüt, eski eser renovasyon ve restitüsyonları yaptı. Doğaya ve geziye olan tutkusu sebebiyle ilerleyen yaşlarında İstanbul Üniversitesi Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü'nü "yüksek onur derecesi" ile tamamladı. Eczacı ve tarihçi Sena Gürlek ile evli olup, 3 çocuk sahibidir. Almanca, İngilizce ve Osmanlıca bilmektedir. Daha önce bir anı kitabı yayınlanmıştır. ogurlek@yahoo.com

Ömer Faruk Eryılmaz

1957 yılında, Çankırı-Kurşunlu'da doğdu. Ticaret ve mali müşavirlikle geçen çalışma hayatının yanı sıra okumak, gezmek ve yazmak tutkularından vazgeçmedi. Gazete ve dergilerde çıkan yazılarının bir bölümünden oluşan "Gün Döndü Yaz Bitti" adlı ilk kitabını, 2020'de yayınlandığı "Biz Büyürken Bağlar Küçülüyordu" adlı ikinci kitabı izledi. "İnceGeliş" Kent Kültürü" dergisinin editörlüğünü de yapan Eryılmaz çeşitli internet sitelerinden yazmaya ve "*Etle tırnak gibi olduk.*" dediği 20 yıllık dostu, 1974 model "vosvos"uyla gezmeye devam ediyor. eryilmazomerfaruk@gmail.com

Serap Yenici

İzmir'de doğdu. İlk, orta, lise eğitimini İzmir'de tamamladı. 1998'de Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü'nden mezun oldu. Spikerlik sunuculuk ve hızlı okuma eğitmenliği eğitimleri aldı. Kültürel Miras ve Turizm bölümünden mezun olduğu Anadolu Üniversitesi'nin Sosyal Medya Yöneticiliği bölümündeki öğrenimine devam ediyor. Uluslararası müzik yarışmalarında birçok ödül aldı. Yenici, müzikseverlere sunduğu birçok albüm ve single çalışmasından başka Mustafa Kemal Atatürk ve Fikriye Hanım'ın şiirlerinden oluşan 'Ümmid-i Aşkı' projesinde besteci-yorumcu olarak yer aldı, albümün yapımcılığını da üstlendi. Prof.Dr. Orhan Kural ile birlikte hazırladıkları ve Türkiye'de bir ilk olan 'Dünya İçin Bir Şey Yap' müzikli gösterisinde moderatör ve sanatçı kimliğiyle yer aldı. www.serapyenici.com.tr serapyenici1@gmail.com

Prof.Dr. Sevcan Akesi

1964 yılında İstanbul'da doğdu. Ortaöğrenimini Erenköy Kız Lisesi'nde tamamladı. 1986 yılında Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakülte'sinden mezun oldu. 1995'de doçent, 2000'de de profesör oldu. Aynı üniversitede bölüm başkanlığı ve müdürlük görevlerini yürüttü. Akesi, açtığı iki kişisel serginin dışında, biri yurt dışında (Brüksel) olmak üzere, 20 resim ve heykel sergisine katıldı. Türkiye Gezginler Kulübü'nün organize ettiği fotoğraf sergilerinden dördünde fotoğrafları sergilendi. 2005 yılında Dr. Nilüfer Ülgen'in yazdığı "Makul Bir Cinnettir Aşk" adlı kitabı resimledi. Değişik dergi ve kitaplarda gezi yazıları yayımlanan Akesi, Türkiye Gezginler Kulübü üyesi olup, 100'ün üzerinde ülke gezmiştir. sakesi@yahoo.com

Sultan Sarı

1970 yılında Erdemli'de doğdu. Ortaöğrenimini Silifke Lisesi'nde, yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde ve ODTÜ Sosyoloji bölümünde tamamladı. Yüksek lisansını Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat programında yaptı. Uzun yıllar bankacılık sektöründe çalıştıktan sonra emekliye ayrıldı. “Banka Kredilerinde Sektörel Yoğunlaşma ve Kredi Riski İlişkisi: Türkiye Örneği” başlıklı tezi ile

Gazi Üniversitesi iktisat doktora programını bitirdi. Gezmek ve fotoğraf çekmek hobileri... Birçok karma fotoğraf sergisine katıldı. Çok yazarlı dört gezi kitabına yazılarıyla katkıda bulundu. Gezi notları gezimanya.com sitesinde yayınlanmaktadır. İyi bir edebiyat okuru olan yazarımızın edebiyathaber.net ve oggito.com sitelerinde edebiyat üzerine yazıları ve öyküleri yayınlanmaktadır.

sarisultan51@gmail.com

Suat Şimşek

1973'de Berlin'de doğdu. 1995'de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1997'de aynı üniversitede Mali Hukuk alanında yüksek lisans yaptı. ‘Eke&Şimşek International Law&Consultancy’ firmasının yönetici ortağı olan Şimşek, Uluslararası Tahkim Mahkemelerindeki uyuşmazlıkların hallinde avukat ve danışman olarak görev aldı. Halen serbest avukatlık yapan Şimşek, çeşitli gazete ve dergilerdeki hukuk makalelerinin yanı sıra gezi yazıları da

yazmaktadır. Dünyanın 161 ülkesine seyahat etmiş olan Şimşek, Fenerbahçe Spor Kulübü, Büyük Kulüp, Türkiye Gezginler Kulübü, Fenerbahçe Spor Kulübü Birleşik Vakfı, Maliye Okulu Derneği ve birçok sosyal amaçlı dernekte aktif olarak görev almaktadır. Birçok alanda eğitimlik yapan Şimşek; bu kapsamda ‘Bir Gezginin Sırt Çantası’, ‘Seyir Defterimden Başlıklar’, ‘Dijital Çağda 7 Kıta'da Dünya Vatandaşı Olmak’, ‘81 İlde Lezzetto’, ‘Harikalar Diyarı’ ve

‘UNESCO Dünya Miras Listesi’, ‘Antik Yerleşimler ve Tarih’, ‘Mitologya’, ‘Antik Yunan ve Roma Mitolojisi’, ‘Bir Tur Rehberinin Kaleminden Köşe Bucak Dünya’, ‘Konuşan Masa’, ‘Trekking ve Ekip Ruh’ eğitimleri vermektedir. simseklawoffice@gmail.com

Süleyman Münci Kaymak

1960 Ankara doğumlu, evli ve iki çocuk babası. Motosiklet kullanmayı, uzun seyahatler yapmayı yaşam tarzı olarak görüyor. Gezdiği yerlerin fotoğraflarını çekip gezi yazıları yazıyor. “4 Motor 6 Gezgin 12 Ülke Yollarda 24 Gün adıyla yayınlanmış bir kitabı bulunuyor. 2018 yılında, uzun süredir çalıştığı otomotiv sektörünü ve iş hayatını sonlandırıp yerleştiği Seferihisar/İzmir'de yaşamını sürdürmekte. muncikaymak@gmail.com

Turhan Demirbaş

Makedonya, Üsküp göçmeni bir ailenin en büyük oğlu olarak, 1955 yılında Tekirdağ'da doğdu. Tekirdağ İnönü İlkokulu, Namık Kemal Ortaokulu ve Erkek Sanat Enstitüsünü bitirdikten sonra, 1980'de Zonguldak Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nden maden mühendisi olarak mezun oldu. Mezuniyet sonrası bir süre özel şirkette çalıştıktan sonra, MTA Zonguldak Bölgesi'nde ve Ankara Sondaj Dairesi'nde uzun yıllar görev yaptı. 2008 yılında emekli oldu. Halen Ankara'da yaşamakta ve yazları Fethiye Yeşil Üzümlü'de kalmaktadır. Çeşitli gazete, dergi ve kitaplarda yayımlanmış veya yayıma hazır gezi ve araştırma yazıları mevcuttur. Ankaralı Gezginler Grubu ve Çiğdemim Derneği üyesidir. turhandemirbas@yahoo.com

Uğur Demircan

Sinop'ta geçen çocukluğunda büyüklerinin yol hikayelerini dinlemekten çok hoşlanır, çeşitli nedenlerde Ankara'ya, İstanbul'a yaptıkları yolculuklarda yol güzergahlarına haritadan bakmayı çok severdi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirip İstanbul'da avukatlığı başladıktan sonra her fırsatta seyahat etmeye başladı. Evlenip iki çocuk sahibi olduktan sonra bile gerek ailesiyle gerekse yalnız seyahat etmeyi hep sürdürdü. Seyahatlerinde meraklısı olduğu akvaryum balıklarının ve saksı çiçeklerinin doğal yaşam alanlarını görmek için çaba sarf ediyor. İstanbul Üniversitesi Açık Öğretim Tarih Bölümünü bitirmek üzere. 2018 yılında Türkiye Gezinler Derneği yönetim kuruluna girdi ve başkan yardımcısı oldu. Uluslararası gezgin derecelendirme ve seyahat sitesi "Nomad Mania"nın Türkiye temsilcisi. ugur.demircan@demirayhukuk.com

Yako Taragano

1957'de, İstanbul'da doğdu. İlkokul yıllarında önce çevreyi tanıyarak gezgin olma yolunda adımlar atarken, ortaokul yıllarında ilk ciddi yurt dışı gezisini gerçekleştirmesiyle seyahat onda bir tutkuya dönüştü. Askerlik sonrası profesyonel hayatına başladığı tekstil sektörü ile beraber yurtdışı gezileri de artmaya başladı. Çıktığı bu gezileri ölümsüzleştirmek adına amatörce çektiği fotoğraflarla birçok sergiye katıldı ve ödüller kazandı. Turizm Sektöründe uzun yıllar acentecilik yaptı. Bu yıllarda Türkiye Gezinler Kulübü ile tanıştı ve Genel Sekreterlik görevinde bulundu. Emekli olduktan sonra farklı kurumlarda idari yönetici olarak görev aldı. 35 yılı aşkın zamandır "Sinagog İlahileri Korosu Şefliği" yapmaktadır. 2005'den bu yana gazete ve dergilerde "Gezi ve Yemek Kültürü Yazıları" yayımlanmaya devam etmektedir. Seyahatlerini eşi ve adını kendisinin koyduğu gezi grubu B.T.S ile yapmaktan keyif almaktadır. btseyahat.com ytaragano@hotmail.com

Z.E.Deniz Oğuz

1975, Mersin, Erdemli doğumlu. Akdeniz İlkokulu'nda, İçel Anadolu Lisesi'nde, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gördü. 1998-2000 arasında TÜBİTAK'ta çalıştı. Halen kamuda görev yapıyor. Yerleşim Arkeolojisi alanında tamamladığı doktorasından sonra Rodos Adası'nda post-doktora araştırmalarına başladı. Kırsal arkeoloji ve coğrafya, antik tarım ve su sistemleri ve özellikle Karya kültürü üzerine yoğunlaştığı çalışmalarına devam ediyor. Çeşitli kitap, dergi ve yayın organlarına gezi yazıları yazıyor. Aynı zamanda ulusal arkeoloji çalışmalarında üyelikleri var. zedok33@gmail.com

Bu Kitap Nasıl Oluştu?

Sevgili Hocam, geçmiş olsun. Siz ne zor günler atlattınız, ne problemleri yendiniz... Koronayı da yeneceğinize içtenlikle inanıyorum. Selam ve sevgiler 24.11.2020 **Timur Özkan**

Teşekkür ederim Timur! Yenicem 24.11.2020 **Prof.Dr. Orhan Kural**

***

Orhan Hocam merhaba, nasıl oldunuz? Umarım ve dilerim daha iyisinizdir... Sizi çok seviyoruz ve en kısa zamanda sağlığınıza kavuşmanızı diliyoruz. Bu vesileyle düşündüğüm bir kitap projemden de bahsetmek isterim. **ORHAN KURAL'A ARMAĞAN KİTAP / DÜNYADAN VE TÜRKİYE'DEN GEZİ YAZILARI/ANILARI**. Şu an için bastırıp bastıramayacağımı bilmiyorum ama en azından e-kitap olarak yayınlatabilirim. Siz onay verirseniz ben bir duyuru hazırlayıp Mehmet Bey'den Gezinler Kulübü üyelerine yayınlamasını isterim. Ayrıca ben de Ankaralı Gezinlere yayınlıyorum. Daha sonra gelen yazıları edit ederim. Beğenirseniz yayınlıyoruz. Ne dersiniz? Benzer bir kitabı ben cezaevinde iken Ankaralı Gezinler bana yaptılar, iyi bir moral olmuştu. Selamlar 26.11.2020 **Timur Özkan**

Teşekkür ederim. Harika olur. Şimdilik iyiyim. 26.11.2020 **Prof.Dr. Orhan Kural**

Bence harika fikir, Timur Bey, bütün kalbimle sizi kutluyorum. Hocama da acil şifalar diliyorum. Bu kitabı hak ediyor. Bence kitabın baskısı sorun olmaz. Finansa edilir. 26.11.2020 **Hüseyin Gökçe**

***

Türkiye Gezinler Kulübü Derneği ve Ankaralı Gezinler Grubu Üyelerine

Herkese merhaba, sevgili gezi ve kitap dostları:

Kapağını ben yaptım, sayfalarını birlikte yazalım.

Gezinler Kulübü Derneği Kurucu Başkanı, değerli büyüğümüz Prof.Dr. Orhan Kural bir süredir korona ile mücadele ediyor.

Hepimizin mecburen evlerimize kapandığımız bu günlerde gezmeye devam ederek oldukça “cesur” bir gezin refleksi gösteren sevgili başkanımızın şimdiye kadar karşılaştığı pek çok güçlüğü yendiği gibi koronayı da yeneceğine içtenlikle inanıyoruz.

Böyle zor bir dönemde kendisini yalnız bırakmak istememek de elimizden fazla bir şey gelmiyor.

Bildiğiniz gibi Orhan Hocamız, gezgin kimliğinden başka -daha pek çok özelliğinin yanı sıra- kitaplarıyla tanınan ve takdir edilen bir insandır.

Kitapsever bir gezgine verilebilecek en güzel armağan bir gezi kitabı olsa gerekir.

Sözün özü, bir armağan kitap projesiyle karşınızdayız.

Genellikle emekli olan akademisyenler için hazırlanan böyle bir armağan kitabın kendisi de emekli bir hoca olan değerli başkanımıza çok yakışacağına inanıyorum.¹³

“Korona Günlerinde Gezgin Olmak | Orhan Kural’a Armağan” adlı bu kitabımıza katılma şartları ve hazırlık takvimi hakkında gerekli bilgiler aşağıdadır.

İlgilenen dostlarımızdan öncelikle tema üzerinde mutabakat sağlamak üzere benimle iletişime geçerek yamayı düşündükleri konuyu bildirmelerini rica ediyorum.

Hepimiz kolay gelsin. 27.11.2020 **Timur Özkan**

***

Hüseyin Bey merhabalar. Orhan Kural için hazırlamaya başladığımız armağan kitap yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Deneyimli bir yayıncı olarak bu aşamadaki görüş ve önerilerinizi almak üzere ön taslağı ekte gönderiyorum. 29.11.2020 **Timur Özkan**

Mükemmel başlangıç... Ellerinize, yüreğinize sağlık... 29.11.2020 **Hüseyin Gökçe**

Mehmet Bey, (...) Bu arada benim de sizden bir ricam olacak. Hocamız için başladığımız armağan kitap yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Kendisine bu haliyle bir çıktı alıp ulaştırma imkanı olur mu? Belki hasta yatağında moral olur. 29.11.2020 **Timur Özkan**

---

¹³ Cezaevinde bulunduğum süreçte bana da böyle bir armağan yapılmıştı ve çok mutlu olmuştum. Bu vesileyle “Gezi Anıları Günlüğü | Timur Özkan’a Armağan” adlı eserin editörü Z.E.Deniz Oğuz’a ve yazılarıyla katılan tüm gezgin dostlara bir kez daha teşekkür ederim. TÖ

Bu moral verici çalışmanızdan Orhan Hoca ile ilk telefon görüşmemde bahsedeceğim. Biraz daha kendisine iyi hissettiği bir zamanda ulaştıracamızdan emin olun lütfen. 29.11.2020 **Mehmet Atar**

***

Prof.Dr. ORHAN KURAL'IN COVID-19 TEDAVİSİ SÜRÜYOR.
Prof.Dr. Orhan Kural COVID-19 tedavisi görmektedir. Kızı Nil Kural'dan alınan bilgiye göre tedavisi devam etmektedir. Gelişmeleri sizlerle ailesinden gelen bilgiler doğrultusunda paylaşmaya devam edeceğiz. Geçmiş olsun dilekeleriniz için teşekkür ederiz. Kamuoyuna saygıyla duyurulur. 5.12.2020 **İnci Karaman**, Basın Danışman

***

Gezginler Kulübü Derneği'nin ve Ankaralı Gezginler Grubu'nun Değerli Üyelerine

“Korona Günlerinde Gezgin Olmak | Orhan Kural'a Armağan” adlı kitap projemiz hızla ilerliyor.

Yaptığım ilk duyurudan bu yana sadece dokuz gün geçmesine rağmen bugüne kadar yazılarını gönderen 9, katılacaklarını bildirerek yazılarını hazırlamakta olan 16 ve düşüneceklerini bildiren 5 üyemizin gösterdikleri ilgiye teşekkür ederim.

Bununla birlikte bazı üyelerimizden “ne” yazabileceklerine ilişkin sorular alıyorum. Bu mesajı olası konu başlıklarına açıklık getirmek amacıyla yazıyorum.

İlk duyurumuzda “...kitabın ana teması -adından da anlaşılacağı gibi- korona nedeniyle evlerimize kapandığımız bu zor günlerde yaşa(yama)dıklarımızı, bir diğer ifadeyle gezgin ruhumuzun hissiyatını paylaşmaktır.” demiştim.

İlave olarak, bu kitabımız Orhan Kural'a armağan edileceğine göre kendisini tanıyanlardan ortak anılar ve ayrıca farklı yönleriyle hocamızı anlatan yazılar da beklediğimi söyleyebilirim.

Evet, esas temalarımız bunlar. Peki, alt başlıklar neler olabilir?

Gezi/Gezgin/Gezmek üzerine:

- Korona günlerinde gezgin olmak bağlamında; gezgin günlüklerimizden, okuduğumuz kitaplardan, izlediğimiz film/dizi/belgesellerden, katıldığımız sanal sergilerden, zoom konferanslardan paylaşmaya değer bulduklarımız.
- Orhan Kural'la birlikte veya diğer grup/solo gezilerimizden gezi anılarımız. (Varsa korona dönemine ait gezi anıları tercih edilmelidir.)

- Dünyadan ve Türkiye’den gezi yazılarımız. (Varsa korona dönemine ait gezi yazıları tercih edilmelidir.)
- Korona nedeniyle iptal etmek zorunda kaldığımız ve/veya koronadan sonra gerçekleştirmek için hazırlandığımız geziler.
- “Koronadan Önce / Korondan Sonra” (Gezginler için ne değişti ya da değişecek).

Korona üzerine.

- Başka ülkelerde yaşayan üyelerimizden, buldukları ülkelere ait korona izlenimleri.
- Sağlık çalışanı üyelerimizden “gezgin gözüyle korona”
- Koronayı yenen üyelerimizden “nasıl başardım” hikâyeleri.
- Türkiye’nin salgınlarla imtihanı (Ülkemizde yaşanan, tarihe geçmiş salgın hastalıklar).

Orhan Kural üzerine:

- Orhan Kural’ı yakından tanıyanlardan “gezgin-tur lideri”, “gezi yazarı-kitap dostu”, “bilim insanı-öğretim üyesi”, “çevreci-hayvansever-aktivist”, “sigaraya karşı mücadele-Sarıay Derneği”, “fahri diplomat” ve diğer yönleriyle Orhan Kural’ı anlatan yazılar (Ayrı ayrı veya hepsi birlikte).

Bunların haricinde önerileri olanlar benimle iletişim geçerse birlikte değerlendirebiliriz.

Öte yandan gönderilecek yazıların daha önce hiçbir yerde (kitap/dergi/internet) yayımlanmamış olması gerekmektedir.

Son katılım tarihi 31 Aralık 2020 olup, süre uzatılmayacaktır.

Yazı uzunluğu en çok 1500 sözcüktür.

Diğer ayrıntılar 27 Kasım tarihi mesajımda mevcuttur. Bu mesaja ulaşamayanlar benden isteyebilirler.

İlgilenen üyelerimizin bilgilerine sunarım. 6.12.2020 **Timur Özkan**

***

Utku selam, bu defa hiçbir öneride bulunmayacağım. Ekli pdf sana ne çağırıyorsa ona göre 2-3 kapak önerisi geliştirebilir misin?
5.12.2020 **Timur Özkan**

Ben bunu çok beğendim □ senin de fikrini almak istedim yanına bir tane daha istiyorum dersen ayarlarım. Karekodu okutunca direk Orhan Kural’ın web sayfasına gidiyor. 5.12.2020 **Utku Çetin**

Fena değil ama bir iki tane daha baksak mı? Biraz üzerinde oynayasım var, bakarsın diğerlerinde gerek kalmaz... 5.12.2020 **Timur Özkan**

Abi, üç kapak önerisi ektedir. Her şeyleriyle oynayabiliriz, hangisini beğenirsen... 6.12.2020 **Utku Çetin**

Hüseyin Hocam merhaba. Bizim armağan kitap hızla gelişiyor. Ben de acele ediyorum. Amacım, Hocamız taburcu olduğunda hazır etmek. Kapak için de çalışmaya başladık. Ben genellikle tasarımcıya önden bazı doneler verirdim. Bu defa vermedim, ekteki üç öneri geldi. Üçünün de geliştirilmesi gereken yanları var ama hangisini geliştireceğime karar vermeden senin fikrini almak istedim. Sen olsan hangisine öncelik verirdin? Hangisine hiç olmaz derdin? İyi karantinalar... 6.12.2020 **Timur Özkan**

Timur Bey, bir kere daha vefana ve gayretine hayranlığımı belirtmek isterim öncelikle. Sağdaki kalın sarı bantlı olan bence daha iyi. Üstelik fazla iyileştirmeye gerek yok gibi. Kendi yazımı da bugün yarın göndereceğim. 6.12.2020 **Hüseyin Gökçe**

Çok teşekkürler Hocam, ayrıca hep söylediğim gibi ne yapıyorsak beraber yapıyoruz. 6.12.2020 **Timur Özkan**

***

DERNEK BAŞKANIMIZ ORHAN KURAL'IN İLAÇ TEDAVİSİ DEVAM ETMEKTEDİR. Değerli Üye ve Sevenlerimiz, Kızı Nil Kural'dan aldığımız güncel bilgi doğrultusunda, Dernek Başkanımız Orhan Kural'ın ilaç tedavisi hastanede devam etmektedir. İlginiz ve geçmiş olsun mesajlarınız için teşekkür eder, iyi haberleri paylaşacağımız günlerin yakın olmasını umarız. 7.12.2020 **Türkiye Gezginler Derneği**

***

“Orhan Kural’a Armağan / Korona Günlerinde Gezgin Olmak” adlı ortak eserimizin değerli yazarları;

Öncelikle bu kitap çalışmasına gösterdiğiniz ilgi için hepimize içtenlikle teşekkür ederim.

27.11. 2020 tarihinde yaptığım duyuruyla başlayan ve hızla gelişen hazırlık sürecinde, bugün itibariyle geldiğimiz aşama hakkında bilgilendirme yapmak üzere yazıyorum.

Ekli PDF’te de göreceğiniz gibi gelen yazı sayısı 14’dür. Bunların haricinde gelen bir yazıya ait beyan-özgeçmiş bekliyorum.

Ayrıca 18 gezgin yazar dostumuz yazı vereceklerini bildirmiştir. “Belki” diyenlerin sayısı 5’tir.

Beklediğim yazılardan gelmeyenler olabileceği gibi ön bildirimsiz gelen yazılar da oluyor. Ben şahsen bu kitabın 30’dan biraz fazla yazıdan oluşacağını tahmin ediyorum.

Yine ekte göreceğiniz gibi gelen yazıların sayfa tasarımını da hemen yapıyorum. Ayrıca kapak tasarımına da başlamış bulunuyoruz. Amacım yazılar tamamlandığında kitabın da hazır hale gelmesi.

Evet, biraz aceleci davranıyorum. Bu acelemin sebebi; Orhan Hocamız taburcu olduğunda armağan kitabımızın maketini kendisine sunabilmektir.

Dolayısıyla yazılarını henüz göndermeyen dostlarımızdan 31 Aralık’ı beklemeden (olabildiğince erken) göndermelerini rica ediyorum.

Yazılarını gönderenlerden de ekli taslağı inceleyerek varsa kendi yazılarıyla ilgili düzeltmeler ile kitabın tamamı hakkındaki her türlü eleştiri, görüş ve önerilerini bekliyorum.

Ayrıca belirtmek isterim ki süre uzatımı düşünmüyorum. O tarihte kaç yazı gelmiş olursa olsun kitabı bağlayacağım ve 1 Ocak’tan itibaren baskı/yayın için çalışmalara başlayacağım.

Bu hususta göstereceğiniz anlayışa ve işbirliğine şimdiden teşekkür ederim.

Değerli Hocamıza acil şifa ve herkese sağlıklı günler dileklerle...
9.12.2020

Timur Özkan

***

Emeklerinize sağlık. Dilerim Hoca bu kitabı görür. Dün durumu biraz kötüledi gibi, maalesef entübe edildi. Diken üstündeyiz. Dilerim uyutulmak iyi gelir, ayaklanır. 9.12.2020 **Nuran Uyar**

Orhan Hocam bu sabah itibariyle entübe uyutuldu. Bu şekilde tedavisine devam edilecek. Bilgilerinize... 9.12.2020 **Ekrem Uygun**

Değerli Orhan Hocamızın doğum gününü kutlar, nice sağlıklı, başarılı, mutlu yaşlar dilerim. Dünya'yı gezmeyi kendine ilke edinmiş, hayatı tatmayı keşfetmiş, kendi mesleki dalında da başarılı olmuş bir kişi olarak bu zor günleri atlattı ve tez zamanda aramıza katılacağına inanıyorum ve duacıyım. 9.12.2020 **Ayşe Yasemin Çetinel**

Can kardeşim Orhancığım; sen, inatçı, dirayetli, hayata bağlısındır. Çok yorulmuştun, dinleniyorsundur şimdi. Bir sürprizle döneceksin aramıza ve yeni yaşında sağlık, mutlulukla olacaksın bizlerle. Kızının ve bizlerin dualarıyla. Tez zamanda aramızda olup gezdireceksin bizleri... Sana güzel, bol gezmeli rüyalar diliyorum Orhancığım... 9.12.2020 **Şevket Tanrıverdi Derman**

***

Utku selam kapak seçmek zor oldu. İki kişiden görüş aldım. Onlar ikinciyi ve üçüncüyü seçtiler ama ben birinciye yakın duruyorum. (Senin de tercih ettiğin gibi.) Ancak, biraz daha çalışmamız gerekecek. 6.12.2020 **Timur Özkan**

Abi merhaba; Bütün dediklerini sanırım yaptım. Ama ülke isimlerini uydurdum büyük ihtimalle yazılar pek okunmuyordu da. Onları da çoğaltabiliriz. Arka kapağın altındaki kısma da yazarların ismini ekleyebiliriz. 11.12.2020 **Utku Çetin**

Güzel görünüyor, ülke isimlerine bakarız, zaten yazılar gelmeye devam ettiği için yenileri de eklenecek Arka kapağın alttan boş kaması rahatsız etmez, barkot, bandrol vs de gelecek, belki arka zemindeki haritayı aşağı kaydırırız. Yazılar tamamlanınca nihai şekli için yazarım. 11.12.2020 **Timur Özkan**

***

Timur Bey, iyi akşamlar. Orhan Hocamızın durumu iyi değil, yoğun bakımda. 13.12.2020 **Ekrem Uygun**

Takip ediyorum. Mete Abi -sağolsun- mesajları bana da iletiyor. Çok üzgünüm, adeta kendi derdimi unuttum. 13.12.2020 **Timur Özkan**

***

BABAM Prof.Dr. ORHAN KURAL'IN SAĞLIK DURUMU HAKKINDA

Türkiye Gezginler Derneği'nin Değerli Üyeleri,

Babam Prof.Dr. Orhan Kural'ın hastalığı sürecindeki desteğiniz ve iyi dilekeleriniz için teşekkür ederim. Şu günlerde çok sayıda destek

mesajı ve kendisinin görmekte olduğu tedaviye alternatif tedavi önerileri almaktayız.

Babam, pandemi konusunda uzman bir ekip tarafından Türkiye'nin en yüksek başarıya sahip COVID-19 yoğun bakım servisinde tedavi görmekte ve ayrıca durumu ailedeki bu alanda uzman doktorlar tarafından da günlük olarak takip edilmektedir.

Kızı olarak her gün babamın durumu hakkında kan değerlerinden o gün uygulanan yeni tedavilere kadar son derece ayrıntılı bilgiler alıyor ve gerekli kararları bu bilgiler ışığında veriyorum.

Babamın durumu şu anda herhangi bir alternatif tedaviye açık değildir ve yaşamsal fonksiyonları için yapılmaktan olanlar dışında bir tedavinin uygulanabileceği bir durum maalesef yoktur.

Babamın hayatını bilimin ışığında sürdürdüğünü, modern tıba güvendiğini ve bizim de görmekte olduğu tedavilerin uygunluğuna ve yeterliliğine güvenimizin tam olduğunu hatırlatırım. Sizden ricam, zaten zor olan bir süreci ailesi açısından daha da zor hale getirmemenizdir. Bu çetin aşamada kızı olarak ihtiyacım sükûnet ve saygıdır. Sizlerle daha iyi haberler paylaşabileceğim günlerin yakın olması dileğiyle... 14.12.2020 **Nil Kural**

***

Orhan Hocamın entübe tedavisi devam ediyor. Değerleri iki gündür iyi görünüyor. Sabırla bekleyeceğiz. 17.12.2020 **Ekrem Uygun**

***

Bugünkü Lütfen+1'de Orhan Kural'ı anmanız güzel bir jest idi. Eşimle izledik, mutlu olduk. 19.12.2020 **Timur Özkan**

Çok teşekkürler, eşinize selamlar. 19.12.2020 **İnci Karaman**

***

Elinize sağlık, kapak sade ve gayet güzel. 20.12.2020 **Z.E.Deniz Oğuz**

Bence kapak çok güzel olmuş Timur Bey. Sizin ve yapan arkadaşın emeklerine sağlık. 20.12.2020 **Nuran Uyar**

Utku Beyi ben de kutluyorum. Kapağı görünce heyecanlandım. 20.12.2020 **Ahmet Bozkurt**

Kapak sanki normal bir dönemde gezginlermişiz ve dünyayı geziyormuşuz imajı veriyor. (...) Koronanın ne olduğuna ve salgının boyutlarına vurgu yapacak bir tasarım daha iyi olur diye düşündüm. 20.12.2020 **Mehmet Tunçer**

Çok yerinde bir kritik, Hocam. Esasında haritadaki okları bunu düşünerek koymuştuk. Bu oklar virüsün Çin'den Avrupa'ya, Amerika'ya atlamasını simgeliyordu. Fakat belli ki vurgulayamamışız, şimdi oralara "yer işareti" değil de "virüs logosu" koyacağız. Sanırım o zaman anlaşılacak. Ayrıca bu kitabın bir iddiası da virüse rağmen gezenler. İçinde korona günlerinde gerçekleştirilmiş birçok gezi yazısı var. Yani virüs virüslüğünü yaparken gezebilen birçok gezgin gezerek, gezemeyenler paylaşımlarda bulunarak, daha olmadı anılarıyla gezginliklerini yaşadılar demek istiyoruz. Tabii bunu yazıyla ifade etmek kolay, görsele dökmek zor, bakalım virüs logolarını girince nasıl olacak, hazır olunca paylaşırım. 20.12.2020 **Timur Özkan**

Merhaba Timur hocam, bu daha iyi oldu, yalnız Akdeniz'in ortasındaki virüs Ankara'da ve İstanbul'da olsa daha iyi olabilir. Yukarıya da Moldova ile Hindistan arasına Ankara yazarsak nerede olduğumuz görünür. Ayrıca Arap yarımadası yerine Rusya ve Avrupa'ya bir kol yönelse ki buralarda çok yoğunlaştı, bir kol da Afrika ve Güney Amerika'ya inerse salgının tüm dünyayı etkisi altına alındığı daha iyi anlaşılır (...) Bir de kapakta 2020 lanet yılını koysak... 20.12.2020 **Mehmet Tunçer**

Timur bey merhaba, çok güzel olmuş, editörümüz Timur Özkan ve Utku Çetin'e çok teşekkür ederiz. 20.12.2020 **Sevcan Akesi**

Güzel ama eksik geldi şahsen. Harita çok klasik bakış. Hocanın ismi zayıf kalmış. Bence Hoca'nın görüldüğü bir gezi fotoğrafı daha uygun. 20.12.2020 **Hüseyin Gökçe**

Klasik iyidir :) Espri bir yana elimdeki birçok armağan kitaba baktım, armağan edilenin adı çok daha küçük yazıyor. Ben yine de editör adıyla eşit tuttum. Bence kapağın varsa bir eksiği diğer yazarların adlarını vermemektir. Gerçi bunu diğerleri de yapmamışlar ama ben isterdim doğrusu... Ayrıca yine bendeki armağan kitaplarda hiç birinin kapağında armağan edilenin fotoğrafı yok. Bununla birlikte kitaba Orhan Hocanın fotoğraflı ve çok kapsamlı bir özgeçmişini koydum. Öyle ki kendi kitaplarındaki özgeçmişlerde bile olmayan detaylarıyla (Örneğin aldığı ödül ve beratlar gibi...) Tüm bu nedenlerle kapakta fotoğraf düşünmedim. Son bir detay kapaktaki karekod okutulunca doğrudan Hoca'nın internet sitesine bağlanıyor. 20.12.2020 **Timur Özkan**

Kitap kapağını, ben beğendim. Güzel olmuş ve içeriği yansıtıyor. Size ve Utku Çetin'e çok teşekkürler. 21.12.2020 **Danyal Âşık**

Güzeeeeel! 21.12.2020 **Belkıs Ceyla Çetinsoy**

***

Prof.Dr. Orhan Kural'ın durumu ağır

Geçtiğimiz günlerde Covid-19 testi pozitif çıkan Prof.Dr. Orhan Kural'ın entübe olduğu ve tedavisine yoğun bakımda devam edildiği öğrenildi. Kötü haberi duyuran Onur Akay, “*Prof.Dr. Orhan Kural'ın, Kasım ayı sonunda Covid-19 testi pozitif çıkmış ve 30 Kasım tarihinde Sancaktepe Feriha Öz Acil Durum Hastanesi'nde tedavisine başlanmıştı. Daha sonra durumu iyiye giden Kural, Instagram adresinden fotoğraf paylaşarak sağlık çalışanlarına teşekkür bile etmişti. Ancak Orhan Hoca'nın durumu çok ağırlaştı ve entübe durumda, diyaliz makinesine bağlı olarak yaşam mücadelesi veriyor. Lütfen dualarınızı esirgemeyin.*” ifadelerini kullandı. 22.12.2020 hurriyet.com.tr/kelebek

***

Değerli yazarlarımız; Orhan Kural'a armağan kitabımızın son taslağı hazır olup bu aşamada sizlerden, ekli taslak PDF'i inceleyerek en geç yarın geceye (23 Aralık saat 24:00) kadar varsa kendi yazılarınızın düzeltmelerini ve ayrıca kitabın tamamı hakkındaki görüş, eleştiri ve önerilerinizi rica ediyorum. 22.12.2020 **Timur Özkan**

KORONA GÜNLERİNDE GEZGİN OLMAK

Korona... Covid-19... Pandemi... Salgın...

Bir yıl boyunca en çok duyduğumuz sözcükler.

Prof. Dr. Orhan Kural... Bilim insanı... Öğretim üyesi... Çevreci... Gezin... Yazar...

Dünyayı sarsan bir virüsle dünyanın en çok gezen insanlarından birinin yollarının kesişmemesi düşünülemezdi.

Nitekim öyle oldu.

Birçok farklı kimliğiyle hemen herkesin tanıdığı Prof. Dr. Orhan Kural ya da dostlarının ifadesiyle Orhan Hoca koronaya yakalandı.

"Koronaya hayranım ve şimdi sıra bende. ... Ekolojiyi, masumları düşünmeden tüketenler, sürekli çöp yaratanlar, hayvanları oyuncağa çevirenler, dünyamızda günde 22 bin kişi açlık ve susuzluktan ölürken sesi çıkmayanlar, iki bavul dolusu bikiniyle Bodrum'a giden sanatçı bozuntuları, milyarlarca dolar alıp vergi vermeden lüks araçlarla gezinen profesyonel futbolcular, Oskar töreninde bir defalık kullandıkları onbinlerce dolarlık elbiselerle kırmızı halıda yürüyenler! Koronaya teşekkür ederim. Onlara da acımadın. Yağma yok. Tüm dünyayı korkuttun. Pes ettirdin. Seninle başa çıkamadılar. Şimdi ben koronayım ama inanın hiç korkmuyorum..."

Koronaya yakalandığını bu sözlerle duyuran Orhan Kural'ın tedavisi devam ederken, kendisini tanıyan/tanımayan gezi dostları tarafından yazılan ve gezi literatüründe bir ilk olan KORONA GÜNLERİNDE GEZGİN OLMAK, gezgin gözüyle korona günlerini anlatıyor... Gezinler, kendi pencerelerinden -moda deyimle- tarihe not düşüyor...

